

สำเนา

ด่วนที่สุด

ที่ นร ๐๕๐๓/ว ๑๖๑

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี
ทำเนียบรัฐบาล กทม. ๑๐๓๐๐

๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑

เรื่อง การกำหนดโทษทางอาญาในกฎหมายเพื่อให้สอดคล้องกับมาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
กราบเรียน/เรียน รอง - นรม., รัฐ - นร., กระทรวง กรม, เลขา - คสช., ปธ - ปนช.

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาหนังสือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ที่ นร ๐๕๑๓/๔
ลงวันที่ ๑๒ มกราคม ๒๕๖๑ และกรอบแนวทางการศึกษา ในเรื่องนี้

ด้วยสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้เสนอเรื่อง การกำหนดโทษทางอาญาในกฎหมาย
เพื่อให้สอดคล้องกับมาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ไปเพื่อคณะรัฐมนตรีพิจารณา
ความละเอียดปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย

คณะรัฐมนตรีได้ประชุมปรึกษาเมื่อวันที่ ๑๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑ ลงมติเห็นชอบหลักเกณฑ์
ในการกำหนดโทษอาญาสำหรับกฎหมายที่จะตราขึ้นในอนาคต รวม ๓ ประการ และให้ดำเนินการต่อไป
ตามกรอบแนวทางการศึกษาและปรับปรุงกฎหมายเพื่อป้องกันมิให้มีการใช้ประโยชน์จากโทษอาญา
ที่ไม่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของกฎหมาย ตามที่สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาเสนอ

จึงกราบเรียนมาเพื่อโปรดทราบ/จึงเรียนยืนยันมา/จึงเรียนยืนยันมาและขอได้โปรดดำเนินการ
ตามมติคณะรัฐมนตรีในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป/จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ/จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ
และขอได้โปรดดำเนินการตามมติคณะรัฐมนตรีในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป

ขอแสดงความนับถือ (อย่างยิ่ง)

ธีระพงษ์ วงศ์ศิวัชวิลาส

(นายธีระพงษ์ วงศ์ศิวัชวิลาส)

เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

กองนิติธรรม

โทร. ๐ ๒๒๘๐ ๙๐๐๐ ต่อ ๑๓๓๒ (อำนวยการ)

โทรสาร ๐ ๒๒๘๐ ๙๐๕๕ (D/A/BO_395)

หมายเหตุ

อัยการสูงสุด : จึงกราบเรียนมาเพื่อโปรดทราบ
รอง นรม., รัฐ-นร. : จึงเรียนยืนยันมา
กระทรวง : จึงเรียนยืนยันมาและขอได้โปรดดำเนินการตามมติคณะรัฐมนตรีในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป
องค์กรอิสระ, คสช., ปธ - ปนช. : จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ
กรม : จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและขอได้โปรดดำเนินการตามมติคณะรัฐมนตรีในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป

ที่ นร ๐๙๑๓/๔

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
๑ ถนนพระอาทิตย์ เขตพระนคร
กรุงเทพฯ ๑๐๒๐๐

๑๒ มกราคม ๒๕๖๑

เรื่อง การกำหนดโทษทางอาญาในกฎหมายเพื่อให้สอดคล้องกับมาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

เรียน เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

- สิ่งที่ส่งมาด้วย (๑) หนังสือรองนายกรัฐมนตรีเห็นชอบให้เสนอคณะรัฐมนตรี
(๒) กรอบแนวทางการศึกษาและปรับปรุงกฎหมายเพื่อป้องกันมิให้มีการใช้ประโยชน์จากโทษอาญาที่ไม่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของกฎหมายอันเป็นการดำเนินการเพื่อให้สอดคล้องกับมาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
(๓) เอกสารประกอบการพิจารณาของคณะอนุกรรมการฯ

ด้วยสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาขอเสนอเรื่องกรอบแนวทางการทำงานของคณะอนุกรรมการดำเนินการศึกษาและปรับปรุงกฎหมายเพื่อป้องกันมิให้มีการใช้ประโยชน์จากโทษอาญาตามกฎหมายที่ไม่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของกฎหมาย ซึ่งเป็นคณะอนุกรรมการฯ ภายใต้คณะกรรมการพัฒนากฎหมาย มาเพื่อให้คณะรัฐมนตรีพิจารณา โดยเรื่องนี้เข้าข่ายที่จะต้องนำเสนอคณะรัฐมนตรีตามมาตรา ๔ (๑) แห่งพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการเสนอเรื่องและการประชุมคณะรัฐมนตรี พ.ศ. ๒๕๔๘ ประกอบกับมาตรา ๑๗ ตรี แห่งพระราชบัญญัติคณะกรรมการกฤษฎีกา พ.ศ. ๒๕๒๒ ที่กำหนดให้สำนักงานฯ เสนอความเห็นต่อคณะกรรมการพัฒนากฎหมายเพื่อจัดทำแผนงานหรือโครงการพัฒนากฎหมาย และในกรณีที่มีความจำเป็น ให้นำเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาอนุมัติต่อไป ทั้งนี้ รองนายกรัฐมนตรี (นายวิษณุ เครืองาม) สั่งและปฏิบัติราชการแทนนายกรัฐมนตรี ได้เห็นชอบให้นำเรื่องดังกล่าวเสนอคณะรัฐมนตรีตามสิ่งที่ส่งมาด้วย (๑) ด้วยแล้ว
ทั้งนี้ เรื่องดังกล่าวมีรายละเอียดดังนี้

๑. เรื่องเดิม

โดยที่มาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ซึ่งมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๖ เมษายน ๒๕๖๐ เป็นต้นมา ได้กำหนดกลไกการปฏิรูปด้านกฎหมายไว้อย่างเป็นระบบ โดยกำหนดให้รัฐพึงมีกฎหมายเพียงพอเท่าที่จำเป็น ดำเนินการให้ประชาชนเข้าถึงตัวบทกฎหมายได้โดยสะดวกและสามารถเข้าใจกฎหมายได้ง่าย จัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องและการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมาย (Checklist) ก่อนการตรากฎหมาย และจัดให้มีการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายหลังมีการใช้บังคับกฎหมายแล้ว อีกทั้งกำหนดควบคุม

เนื้อหาของกฎหมาย โดยให้มีระบบอนุญาต ระบบคณะกรรมการ และการใช้ดุลพินิจของเจ้าหน้าที่ของรัฐเท่าที่จำเป็น ให้มีการกำหนดระยะเวลาในการดำเนินการตามขั้นตอนต่าง ๆ และโดยเฉพาะอย่างยิ่งการกำหนดโทษอาญาในกฎหมายพึงทำได้เฉพาะความผิดร้ายแรง

คณะกรรมการพัฒนากฎหมายในสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาตระหนักถึงความสำคัญของการปรับปรุงการกำหนดโทษอาญาในการตรากฎหมายเพื่อให้เป็นไปตามมาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญที่ให้รัฐพึงกำหนดได้เฉพาะความผิดร้ายแรง จึงได้มีคำสั่งที่ ๒/๒๕๕๙ แต่งตั้งคณะอนุกรรมการดำเนินการศึกษาและปรับปรุงกฎหมายเพื่อป้องกันมิให้มีการใช้ประโยชน์จากโทษอาญาตามกฎหมายที่ไม่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของกฎหมาย โดยมีหน้าที่ดำเนินการศึกษาและปรับปรุงกฎหมายเพื่อป้องกันมิให้มีการใช้ประโยชน์จากโทษอาญาที่ไม่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของกฎหมาย และจัดทำรายงานผลการศึกษาเสนอต่อคณะกรรมการพัฒนากฎหมาย

คณะอนุกรรมการฯ ได้ดำเนินการศึกษาและพิจารณาแล้ว ได้จัดทำกรอบแนวทางการศึกษาและปรับปรุงกฎหมายเพื่อป้องกันมิให้มีการใช้ประโยชน์จากโทษอาญาที่ไม่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของกฎหมาย อันเป็นการดำเนินการเพื่อให้สอดคล้องกับบทบัญญัติมาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยเสนอต่อคณะกรรมการพัฒนากฎหมาย ซึ่งคณะกรรมการพัฒนากฎหมายได้พิจารณาเห็นชอบด้วยแล้ว โดยให้เสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณา หากเห็นชอบในกรอบแนวทางดังกล่าว คณะอนุกรรมการฯ จะได้รับมาดำเนินการให้บรรลุผลต่อไป

๒. เหตุผลความจำเป็นที่ต้องเสนอคณะรัฐมนตรี

โดยที่มาตรา ๑๗ ตรี แห่งพระราชบัญญัติคณะกรรมการกฤษฎีกา พ.ศ. ๒๕๒๒ กำหนดให้สำนักงานฯ เสนอความเห็นต่อคณะกรรมการพัฒนากฎหมายเพื่อจัดทำแผนงานหรือโครงการพัฒนากฎหมาย และในกรณีที่มีความจำเป็น ให้นำเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาอนุมัติต่อไป กรอบแนวทางการศึกษาและปรับปรุงกฎหมายเพื่อป้องกันมิให้มีการใช้ประโยชน์จากโทษอาญาที่ไม่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของกฎหมาย ที่เสนอโดยคณะอนุกรรมการฯ มีลักษณะเป็นแผนงานพัฒนากฎหมายในประเด็นเกี่ยวกับการกำหนดโทษอาญาในการตรากฎหมาย และมีความจำเป็นต้องเสนอคณะรัฐมนตรี เพื่อให้พิจารณาว่าจะเห็นด้วยกับการดำเนินการตามกรอบแนวทางดังกล่าวหรือไม่ หากไม่เห็นด้วย คณะอนุกรรมการฯ จะได้พิจารณาทบทวนแนวทางใหม่เพื่อจะได้ไม่ต้องเสียเวลาดำเนินการหากภายหลังจะไม่ได้รับความเห็นชอบ อันเป็นการสร้างความแน่นอนและชัดเจนในแนวทางการทำงานของคณะอนุกรรมการฯ ด้วย กรณีนี้จึงเป็นเรื่องที่เข้าข่ายต้องเสนอต่อคณะรัฐมนตรีตามมาตรา ๔ (๑) แห่งพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการเสนอเรื่องและการประชุมคณะรัฐมนตรี พ.ศ. ๒๕๔๘

๓. ความเร่งด่วนของเรื่อง

เรื่องดังกล่าวมีความเร่งด่วนในระดับปกติ โดยเมื่อคณะรัฐมนตรีพิจารณาให้ความเห็นชอบกับกรอบแนวทางการศึกษาและปรับปรุงกฎหมายเพื่อป้องกันมิให้มีการใช้ประโยชน์จากโทษอาญาที่ไม่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของกฎหมาย ตามที่คณะอนุกรรมการฯ เสนอแล้ว สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาจะได้แจ้งต่อคณะอนุกรรมการฯ และผู้เกี่ยวข้อง เพื่อให้ดำเนินการตามกรอบแนวทางดังกล่าวให้บรรลุผลต่อไป

๔. สาระสำคัญ ข้อเท็จจริง และข้อกฎหมาย

๔.๑ คณะกรรมการพัฒนากฎหมาย ได้มีคำสั่งที่ ๒/๒๕๕๙ แต่งตั้ง คณะอนุกรรมการดำเนินการศึกษาและปรับปรุงกฎหมายเพื่อป้องกันมิให้มีการใช้ประโยชน์จากโทษอาญาตามกฎหมายที่ไม่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของกฎหมาย โดยมีหน้าที่ดำเนินการศึกษา และปรับปรุงกฎหมายเพื่อป้องกันมิให้มีการใช้ประโยชน์จากโทษอาญาที่ไม่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของกฎหมาย และจัดทำรายงานผลการศึกษาเสนอต่อคณะกรรมการพัฒนากฎหมาย

๔.๒ คณะอนุกรรมการฯ ได้จัดทำกรอบแนวทางการศึกษาและปรับปรุงกฎหมาย เพื่อป้องกันมิให้มีการใช้ประโยชน์จากโทษอาญาที่ไม่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของกฎหมาย เสนอคณะกรรมการพัฒนากฎหมายพิจารณา

๔.๓ ในการประชุมคณะกรรมการพัฒนากฎหมาย ครั้งที่ ๑๓๙-๕/๒๕๖๐ เมื่อวันที่ ๑๖ สิงหาคม ๒๕๖๐ คณะอนุกรรมการฯ ได้มีมติเห็นชอบกับกรอบแนวทางดังกล่าว และให้เสนอ คณะรัฐมนตรีพิจารณาให้ความเห็นชอบก่อนดำเนินการต่อไป

๔.๔ กรอบแนวทางการศึกษาและปรับปรุงกฎหมายเพื่อป้องกันมิให้มีการใช้ประโยชน์จากโทษอาญาที่ไม่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของกฎหมาย ที่คณะอนุกรรมการฯ เสนอ ดังมีรายละเอียดปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย (๒) และ (๓) โดยสรุปสาระสำคัญ ได้ดังนี้

๔.๔.๑ สภาพปัญหา

คณะอนุกรรมการฯ เห็นว่า การกำหนดโทษอาญาในการตรากฎหมาย ตามที่มาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญฯ กำหนดกรอบแนวทางไว้นั้น เป็นการสะท้อนสภาพปัญหาของการมีกฎหมายอาญาเพื่อและไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย ก่อให้เกิดผลกระทบหลายประการ เช่น ทำให้กฎหมายอาญาขาดประสิทธิภาพในการบังคับใช้กับพฤติกรรมที่เป็นภัยคุกคามอย่างแท้จริง ทำให้เกิดปัญหาการบริหารงานยุติธรรมทางอาญาซึ่งต้องมีขนาดค่อนข้างใหญ่เพื่อรองรับปริมาณคดีจำนวนมากและทำให้มีค่าใช้จ่ายสูงมาก ทำให้เกิดปัญหาคดีล้นศาล และนักโทษล้นเรือนจำ รวมไปถึงการรับผิดทางอาญาที่ไม่เหมาะสม ทำให้ผู้กระทำความผิดที่รับโทษอาญาโดยที่ไม่สมควรได้รับ จะได้รับผลกระทบไปถึงการประกอบอาชีพหรือการค้างานในหลายเรื่อง เนื่องจากมีประวัติอาชญากรติดตัว (criminal record)

๔.๔.๒ ข้อเสนอแนวทางแก้ไขปัญหา

คณะอนุกรรมการฯ ได้จัดทำข้อเสนอหลักเกณฑ์การกำหนดโทษอาญาในการตรากฎหมาย และแนวทางดำเนินการกับกฎหมายที่มีโทษทางอาญาที่ไม่ได้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ดังกล่าว เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว โดยสรุปข้อเสนอได้ ๓ ประการ ดังนี้

๑. หลักเกณฑ์ในการกำหนดโทษอาญาสำหรับกฎหมายที่จะตราขึ้นในอนาคต มี ๓ ประการ

(๑) เป็นการกระทำที่กระทบต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนอย่างร้ายแรงและมีผลกระทบต่อส่วนรวม

(๒) เป็นกรณีที่ไม่สามารถใช้มาตรการอื่นใดเพื่อบังคับใช้กฎหมายอย่างได้ผลหรือมีประสิทธิภาพเพียงพอที่จะทำให้ประชาชนปฏิบัติตามกฎหมายได้

(๓) ความผิดอาญาที่มีโทษปรับสถานเดียวหรือที่มีโทษจำคุก และเปรียบเทียบปรับทำให้คดีอาญาระงับได้ หากโดยสภาพแล้วไม่ใช่ความผิดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนอย่างร้ายแรง สมควรใช้โทษปรับทางปกครองแทนหรือวิธีการอื่นแทนการปรับ

ทั้งนี้ คณะอนุกรรมการฯ เห็นสมควรเสนอให้คณะรัฐมนตรีมีมติกำหนดให้ ส่วนราชการที่จะเสนอกฎหมายใหม่หรือที่ต้องมีการทบทวนกฎหมายตามพระราชกฤษฎีกา การทบทวนความเหมาะสมของกฎหมาย พ.ศ. ๒๕๕๘ พิจารณาดำเนินการกำหนดโทษอาญา ในกฎหมายให้สอดคล้องกับหลักเกณฑ์ดังกล่าวข้างต้นด้วย

๒. การดำเนินการกับกฎหมายที่มีโทษทางอาญาในปัจจุบันเพื่อให้ เป็นไปตามหลักเกณฑ์ในการกำหนดโทษอาญาที่กำหนดในข้อ ๑.

(๑) ทำการศึกษาและปรับปรุงกฎหมายที่มีการใช้บังคับหรือใช้ฟ้องร้อง บังคับคดีอยู่ในปัจจุบัน ซึ่งเห็นได้จากสถิติคดีที่เกิดขึ้นในกระบวนการยุติธรรมชั้นต่าง ๆ ได้แก่ ชั้นพนักงานสอบสวนหรือตำรวจ ชั้นอัยการ และชั้นศาล (จำนวนประมาณ ๕๘ ฉบับ) ส่วนกฎหมายฉบับอื่น ๆ ที่คงเหลืออยู่ อาจพิจารณาจ้างผู้เชี่ยวชาญศึกษาและเสนอแนวทางแก้ไข ปรับปรุง แล้วเสนอคณะอนุกรรมการฯ พิจารณาต่อไป

(๒) ความผิดต่อผล ประโยชน์ทางเศรษฐกิจของเอกชนโดยแท้ และเป็นกรกระทำที่ไม่กระทบต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนอย่างร้ายแรง อีกทั้งไม่มีผลกระทบต่อส่วนรวม โดยเป็นความผิดต่อส่วนตัวหรือเป็นความผิดเล็กน้อย ควรแก้ไข เพิ่มเติมกฎหมายโดยยกเลิกโทษทางอาญา หรือบางกรณีอาจนำแนวคิดค่าเสียหายเชิงลงโทษ (Punitive Damage) ของระบบกฎหมาย Common Law มาใช้แทนก็ได้

(๓) ความผิดทางเศรษฐกิจอื่น เห็นสมควรใช้โทษปรับทางปกครอง หรือมาตรการบังคับอื่นแทน

(๔) ให้มีกฎหมายกลางแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายที่กำหนดความผิดอาญา ที่มีโทษปรับสถานเดียวหรือความผิดที่มีโทษจำคุกและเปรียบเทียบได้ เพื่อให้สอดคล้อง กับหลักเกณฑ์ตามข้อ ๑. โดยกฎหมายกลางนี้อาจตราขึ้นในลักษณะทำนองเดียวกับพระราชบัญญัติ แก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่เกี่ยวกับความรับผิดชอบในทางอาญาของผู้แทนนิติบุคคล พ.ศ. ๒๕๖๐

(๕) การนำโทษปรับทางปกครองมาใช้แทนโทษอาญา (ซึ่งไม่ใช่มาตรการ บังคับทางปกครองตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙) ต้องมีการตรา กฎหมายว่าด้วยการดำเนินการปรับและระงับคดีที่มีโทษปรับทางปกครองเป็นการเฉพาะ ในลักษณะ เป็นกฎหมายกลางหรือกฎหมายพิเศษ มีสาระสำคัญ ได้แก่ กำหนดเกณฑ์กลางในการใช้โทษ ทางปกครอง ครอบคลุมถึงวิธีการปรับและการจัดการเงินที่ปรับ กำหนดให้มีหน่วยงานกลาง ในการบังคับใช้กฎหมายเป็นผู้มีหน้าที่และมีอำนาจลงโทษปรับ เพื่อให้ค่าปรับตกเป็นของแผ่นดิน และลดการทุจริตคอร์รัปชัน รวมถึงกำหนดอายุความในการบังคับโทษปรับทางปกครอง

ทั้งนี้ เมื่อคณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบกับการดำเนินการข้างต้นแล้ว สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาจะได้นำดำเนินการร่างกฎหมายกลางตาม (๔) และ (๕) และจะได้นำเสนอต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาต่อไป

๓. ข้อเสนอแนะอื่นเพิ่มเติม

นอกจากการดำเนินการตามแนวทางข้างต้นแล้ว เพื่อให้มีการปรับปรุงกฎหมาย ที่มีโทษอาญาเป็นไปอย่างครบถ้วนและเป็นระบบ คณะอนุกรรมการฯ มีข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ๒ ประการ ได้แก่ (๑) พิจารณาทบทวนสัดส่วนอัตราโทษสำหรับความผิดฐานต่าง ๆ ในประมวลกฎหมาย

อาญา เช่น ความผิดฐานยักยอกหรือความผิดฐานฉ้อโกง ไม่ควรกำหนดโทษเท่ากับความผิดฐานลักทรัพย์ และ (๒) พิจารณาแยกโทษสำหรับนิติบุคคลออกจากโทษสำหรับบุคคลธรรมดาอย่างชัดเจน ซึ่งทั้งสองประเด็นดังกล่าวอยู่ระหว่างการพิจารณาศึกษาของคณะกรรมการพิจารณาปรับปรุงประมวลกฎหมายอาญา ในสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา จึงเห็นสมควรที่คณะรัฐมนตรีจะได้มีมติมอบหมายให้คณะกรรมการชุดดังกล่าวรับไปดำเนินการเพื่อนำเสนอคณะรัฐมนตรีต่อไป

๕. ความเห็นของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้จัดการสัมมนา เรื่อง “หลักเกณฑ์การกำหนดโทษอาญาในการตรากฎหมาย” เมื่อวันที่ ๑๓ กันยายน ๒๕๖๐ ณ โรงแรมเดอะเบอร์เคลีย์ ประตูน้ำ เพื่อชี้แจงการดำเนินงานของสำนักงานฯ เกี่ยวกับการจัดทำหลักเกณฑ์กำหนดโทษอาญาในการตรากฎหมาย พร้อมทั้งได้นำเสนอกรอบแนวทางการศึกษาและปรับปรุงกฎหมายเพื่อป้องกันมิให้มีการใช้ประโยชน์จากโทษอาญาที่ไม่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของกฎหมายของคณะอนุกรรมการฯ เพื่อเปิดให้มีการอภิปรายและแสดงความคิดเห็นต่อข้อเสนอของคณะอนุกรรมการฯ จากวิทยากรผู้เชี่ยวชาญด้านกฎหมายอาญาในภาคส่วนต่าง ๆ เช่น ศาล อัยการ อาจารย์มหาวิทยาลัย รวมทั้งผู้เข้าร่วมสัมมนาจากหน่วยงานต่าง ๆ จำนวนประมาณ ๒๐๐ คน โดยผลการสัมมนาสรุปได้ดังนี้

วิทยากรและผู้เข้าร่วมการสัมมนาเห็นด้วยกับหลักเกณฑ์ที่คณะอนุกรรมการฯ เสนอโดยมีข้อสังเกตและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ได้แก่

(๑) การกำหนดโทษอาญาต้องคำนึงถึงความได้สัดส่วนของการกระทำความผิดกับประเภทของโทษที่จะได้รับ ต้องมีเกณฑ์ในการพิจารณาที่ชัดเจนว่ากรณีใดเป็นกรณีจำเป็นหรือมีผลกระทบต่อสาธารณะ หรือฝ่าฝืนต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน และต้องคำนึงว่ามีมาตรการอื่นที่นำมาใช้แทนโทษอาญาได้หรือไม่ อีกทั้งต้องมีการปรับปรุงกระบวนการบังคับใช้กฎหมายให้เกิดผลอย่างจริงจังเพื่อให้เกณฑ์ดังกล่าวได้ผลและมีประสิทธิภาพ

(๒) ปัญหาเรื่องโทษอาญาไม่ได้เกิดจากการบัญญัติกฎหมายเท่านั้น แต่เกิดจากการบังคับใช้กฎหมายของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ยังไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอและยังขาดการศึกษาเรื่องการบังคับโทษอย่างเป็นระบบด้วยการจะแก้ไขปัญหาให้มีประสิทธิภาพ จึงจำเป็นต้องมีการปฏิรูประบบกระบวนการยุติธรรมควบคู่กันไปด้วย

๖. ข้อเสนอของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาเห็นควรเสนอเรื่องต่อคณะรัฐมนตรีพิจารณาให้ความเห็นชอบกรอบแนวทางการศึกษาและปรับปรุงกฎหมายเพื่อป้องกันมิให้มีการใช้ประโยชน์จากโทษอาญาที่ไม่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของกฎหมาย ที่คณะอนุกรรมการฯ เสนอ ดังต่อไปนี้

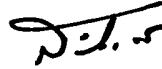
๖.๑ ให้ส่วนราชการที่จะเสนอกฎหมายใหม่หรือที่ต้องทบทวนกฎหมายตามพระราชกฤษฎีกาการทบทวนความเหมาะสมของกฎหมาย พ.ศ. ๒๕๕๘ นำหลักเกณฑ์ในการกำหนดโทษอาญาสำหรับกฎหมายที่จะตราขึ้นในอนาคต ทั้ง ๓ ประการ ตามข้อ ๑. ของข้อ ๔.๔.๒ ข้างต้น ไปใช้ในการดำเนินการร่างกฎหมายหรือทบทวนกฎหมาย

๖.๒ เห็นชอบให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา โดยคณะอนุกรรมการฯ ในคณะกรรมการพัฒนากฎหมาย ดำเนินการกับกฎหมายที่มีโทษทางอาญาในปัจจุบันเพื่อให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ในการกำหนดโทษอาญาตามข้อ ๑. ของข้อ ๔.๔.๒ ตามแนวทางที่เสนอ ในข้อ ๒ ของข้อ ๔.๔.๒ ข้างต้น แล้วนำเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาต่อไป

๖.๓ มอบหมายให้คณะกรรมการพิจารณาปรับปรุงประมวลกฎหมายอาญา ในสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ดำเนินการพิจารณาทบทวนสัดส่วนอัตราโทษสำหรับความผิด ในประมวลกฎหมายอาญา และการพิจารณาแยกโทษสำหรับนิติบุคคลออกจากโทษสำหรับ บุคคลธรรมดา ตามข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในข้อ ๓ ของข้อ ๔.๔.๒ ข้างต้น แล้วนำเสนอคณะรัฐมนตรี เพื่อพิจารณาต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดนำกราบเรียนนายกรัฐมนตรีเพื่อเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายดิศทัต โทตระกิตย์)

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

ฝ่ายเลขานุการคณะอนุกรรมการฯ

โทร ๐ ๒๒๘๐ ๗๙๐๐-๙ ต่อ ๒๒๐๕ (นางสาวศิริพรฯ)

โทรสาร ๐ ๒๒๘๒ ๕๘๕๗

www.krisdika.go.th

www.lawreform.go.th

สำเนาถูกต้อง

อนพน

(นางสาววราภรณ์ ใจดี)

นิติกรชำนาญการ

กองนิติการ

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ รองนายกรัฐมนตรี (นายวิษณุ เครืองาม)
ที่ นร ๐๔๐๓ (กร ๕) / ๐๑๗/๒

โทร. ๐ ๒๒๘๘ ๔๑๕๗
วันที่ ๗ มกราคม ๒๕๖๑

เรื่อง การกำหนดโทษทางอาญาในกฎหมายเพื่อให้สอดคล้องกับมาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญ
แห่งราชอาณาจักรไทย

เรียน เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

ด้วยสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้เสนอ เรื่อง การกำหนดโทษทางอาญา
ในกฎหมายเพื่อให้สอดคล้องกับมาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
ตามกรอบแนวทางการศึกษาของคณะอนุกรรมการดำเนินการศึกษาและปรับปรุงกฎหมาย
เพื่อป้องกันมิให้มีการใช้ประโยชน์จากโทษอาญาตามกฎหมายที่ไม่สอดคล้องกับเจตนารมณ์
ของกฎหมาย ภายใต้คณะกรรมการพัฒนากฎหมาย มาเพื่อให้คณะรัฐมนตรีพิจารณา
หากคณะรัฐมนตรีเห็นชอบด้วยแล้ว สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา โดยคณะอนุกรรมการฯ
ในคณะกรรมการพัฒนากฎหมายและคณะกรรมการอื่นที่เกี่ยวข้อง จะได้รับไปดำเนินการ
ให้บรรลุผล จึงเห็นสมควรให้นำเรื่องดังกล่าวเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดนำกราบเรียนนายกรัฐมนตรีเพื่อเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาต่อไป

(นายวิษณุ เครืองาม)
รองนายกรัฐมนตรี

กรอบแนวทางการศึกษาและปรับปรุงกฎหมายเพื่อป้องกันมิให้มีการใช้ประโยชน์จากโทษอาญา
ที่ไม่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของกฎหมายอันเป็นการดำเนินการเพื่อให้สอดคล้องกับ
มาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

โดยที่คณะกรรมการพัฒนากฎหมายได้มีคำสั่งที่ ๒/๒๕๕๙ แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการศึกษาและปรับปรุงกฎหมายเพื่อป้องกันมิให้มีการใช้ประโยชน์จากโทษอาญาตามกฎหมายที่ไม่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของกฎหมาย โดยมีหน้าที่ดำเนินการศึกษาและปรับปรุงกฎหมายเพื่อป้องกันมิให้มีการใช้ประโยชน์จากโทษอาญาที่ไม่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของกฎหมาย และจัดทำรายงานผลการศึกษาเสนอต่อคณะกรรมการพัฒนากฎหมาย

คณะกรรมการฯ ได้เสนอกรอบแนวทางการศึกษาและปรับปรุงกฎหมายเพื่อป้องกันมิให้มีการใช้ประโยชน์จากโทษอาญาที่ไม่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของกฎหมายอันเป็นการดำเนินการเพื่อให้สอดคล้องกับบทบัญญัติมาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และคณะกรรมการพัฒนากฎหมายเห็นชอบด้วยแล้ว สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาจึงได้จัดทำบันทึกสรุปแนวทางดำเนินการเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบ ดังต่อไปนี้

๑. สภาพปัญหา

คณะกรรมการฯ ได้อภิปรายภาพรวมของสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์จากโทษอาญาตามกฎหมายที่ไม่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของกฎหมาย โดยเห็นว่าการใช้ประโยชน์จากโทษอาญาที่ไม่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของกฎหมายนั้นเกิดขึ้นใน ๓ ลักษณะ ได้แก่

- การกำหนดโทษอาญาที่ไม่สมควรให้เป็นโทษทางอาญา
- การกำหนดประเภทโทษอาญาที่ไม่เหมาะสม
- การนำโทษอาญาไปใช้โดยไม่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของกฎหมาย

ลักษณะการใช้ประโยชน์จากโทษอาญาที่ไม่เหมาะสมดังกล่าวข้างต้นนั้น ก่อให้เกิดสภาพปัญหาต่าง ๆ ดังนี้

๑.๑ ทำให้กฎหมายอาญาขาดประสิทธิภาพในการบังคับใช้กับพฤติกรรมที่เป็นภัยคุกคามอย่างแท้จริง

๑.๒ ทำให้เกิดปัญหาการบริหารงานยุติธรรมทางอาญาซึ่งจำเป็นต้องมีขนาดค่อนข้างใหญ่เพื่อรองรับปริมาณคดีจำนวนมาก ต้องใช้บุคลากร งบประมาณ ตลอดจนเครื่องมืออำนวยความสะดวกจำนวนมาก ส่งผลให้รัฐต้องเสียค่าใช้จ่ายสูงมากในการดำเนินคดีและการบริหารงานยุติธรรม

๑.๓ การปฏิบัติภารกิจของรัฐเกี่ยวข้องกับหลายหน่วยงาน และแต่ละหน่วยงานได้ออกกฎหมายของตนเองเพื่อใช้บังคับในการปฏิบัติงาน ทำให้มีกฎหมายหลายฉบับซ้ำซ้อนกัน โดยนำมาตรการทางอาญามาใช้บังคับกฎหมายเหล่านั้น ซึ่งเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดกฎหมายอาญาเพื่อในปัจจุบันและมีมาตรฐานโทษทางอาญาที่แตกต่างกัน

๑.๔ ทำให้เกิดปัญหาปริมาณคดีที่ค้างในศาลเป็นจำนวนมาก (caseload) และปัญหานักโทษล้นเรือนจำ ส่งผลกระทบต่อการรักษาความยุติธรรมโดยรวม ซึ่งทำให้สิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายของรัฐเป็นอันมาก

๑.๕ การรับผิดทางอาญาที่ไม่เหมาะสม ส่งผลกระทบต่อผู้กระทำความผิดรวมถึงต่อการประกอบอาชีพหรือการดำรงชีพในหลายเรื่อง เนื่องจากเมื่อบุคคลรับโทษอาญาจะมีประวัติอาชญากรติดตัว (criminal record) หากไม่มีระบบคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลที่ดีเพียงพอ

อาจเป็นผลร้ายหรือสร้างตราบาปแก่บุคคลนั้น แม้บุคคลนั้นจะพ้นโทษ ได้รับการอภัยโทษ ล้างมลทิน หรือได้รับการนิรโทษกรรมแล้วก็ตาม นอกจากนี้ กฎหมายที่มีการกำหนดคุณสมบัติ ของบุคคลเพื่อประกอบอาชีพหรือดำรงตำแหน่งต่าง ๆ มีความแตกต่างกันไปในแต่ละฉบับ โดยหากกำหนดคุณสมบัติเกี่ยวกับการรับโทษอาญาด้วย และการรับโทษอาญาเป็นกรณีที่ไม่สมควรได้รับ จะทำให้บุคคลนั้นกลายเป็นบุคคลที่ไม่มีคุณสมบัติในการประกอบอาชีพหรือดำรงตำแหน่ง โดยไม่เป็นธรรมได้

๒. ข้อมูลพื้นฐานที่ได้มีการศึกษาค้นคว้าเพื่อประกอบการพิจารณา

คณะอนุกรรมการฯ ได้มอบหมายให้ฝ่ายเลขานุการฯ ศึกษา ค้นคว้า และรวบรวมตำรา บทความ และเอกสารทางวิชาการด้านกฎหมายอาญา เพื่อนำมาประกอบการพิจารณาแนวทางการทำงานของคณะอนุกรรมการฯ ซึ่งฝ่ายเลขานุการฯ ได้ดำเนินการ โดยนำเสนอข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับแนวคิดในการกำหนดความผิดและโทษทางอาญา แบ่งเป็น ๓ หัวข้อ สรุปได้ดังต่อไปนี้

๒.๑ แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับกฎหมายอาญา

กฎหมายอาญา คือ กฎหมายที่บัญญัติว่าการกระทำหรือไม่กระทำการ อย่างเป็นความผิด และกำหนดโทษที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิดไว้ด้วย หรือกฎหมายที่บัญญัติ ห้ามมิให้มีการกระทำอย่างหนึ่งอย่างใดหรือบังคับให้มีการกระทำอย่างหนึ่งอย่างใด โดยผู้ที่ฝ่าฝืน หรือไม่ปฏิบัติตามจะต้องได้รับโทษ เนื่องจากประเทศไทยใช้ระบบกฎหมายลายลักษณ์อักษร (Civil Law) ซึ่งกฎหมายส่วนใหญ่เป็นกฎหมายที่ได้รับการบัญญัติขึ้น ประกอบกับหลักการสำคัญ ที่เป็นหลักประกันในกฎหมายอาญา คือหลัก “ไม่มีความผิด ไม่มีโทษ โดยไม่มีกฎหมาย” (*nullum crimen, nulla poena sine lege*) จึงแสดงให้เห็นว่า กฎหมายอาญาเป็นกฎหมาย ที่เกิดจากการบัญญัติอย่างชัดเจน และถึงแม้ว่าจารีตประเพณี ศาสนา และศีลธรรม มีส่วนสำคัญ ในการก่อให้เกิดกฎหมายและการปฏิบัติตามกฎหมาย ดังจะเห็นได้จากความผิดอาญาที่ร้ายแรง เช่น ฆ่าคน ชิงทรัพย์ เป็นสิ่งผิดศีลธรรม แต่มีหลายกรณีที่การผิดศีลธรรมไม่ได้เป็นความผิด ตามกฎหมายอาญา เช่น การพูดโกหก การดื่มสุรา และมีบางการกระทำที่ไม่ผิดศีลธรรมแต่กฎหมาย บัญญัติให้ผิดกฎหมายอาญา เช่น กรณีความรับผิดชอบโดยเด็ดขาดในทางอาญา ซึ่งเป็นการกระทำ ที่ไม่มีเจตนาและไม่ประมาท แต่ศีลธรรมและกฎหมายอาญาก็มิได้สอดคล้องกันทุกกรณี

สำหรับหลักเกณฑ์ในการกำหนดความผิดทางอาญานั้น Herbert L. Packer ได้ให้หลักการ ๖ ประการ ในการพิจารณาว่าการกระทำเรื่องนั้นควรเป็นความผิดอาญาหรือไม่ ดังนี้

(๑) การกระทำนั้นเป็นที่เห็นได้ชัดในหมู่ชนส่วนมากว่าเป็นการกระทำ ที่กระทบกระเทือนต่อสังคม และหมู่ชนส่วนมากมิได้ให้อภัยแก่การกระทำเช่นนั้น

(๒) ถ้าการกระทำดังกล่าวเป็นความผิดทางอาญาแล้ว จะไม่ขัดแย้ง กับวัตถุประสงค์ของการลงโทษประการต่าง ๆ

(๓) การปราบปรามการกระทำเช่นนั้น กล่าวคือการถือว่าการกระทำนั้น เป็นความผิดทางอาญาจะไม่มีผลเป็นการลดการกระทำที่สังคมเห็นว่าถูกต้องให้น้อยลงไป

(๔) หากเป็นความผิดอาญาแล้ว จะมีการใช้บังคับกฎหมายอย่างเสมอภาค และเท่าเทียมกัน

(๕) การใช้กระบวนการยุติธรรมทางอาญากับการกระทำดังกล่าวจะไม่มีผล ทำให้เกิดการใช้กระบวนการนั้นอย่างเกินขีดความสามารถทั้งทางด้านคุณภาพและปริมาณ

(๖) ไม่มีมาตรการควบคุมอย่างสมเหตุสมผลอื่นๆ แล้ว นอกจากการใช้กฎหมายอาญากับกรณีที่เกิดขึ้น

นอกเหนือจาก Packer แล้ว เกณฑ์ในการพิจารณากำหนดความผิดทางอาญายังอาจพิจารณาได้ตามแนวคิดอรรถประโยชน์นิยม (Utilitarianism) ของ Jeremy Bentham และ John Stuart Mill กล่าวคือ การกระทำที่สมควรกำหนดเป็นความผิดอาญาต้องเป็นการกระทำที่เมื่อชั่งน้ำหนักแล้ว ประโยชน์ต่อสังคมที่ได้รับจะต้องมากกว่าสิ่งที่เสียไป

๒.๒ การแบ่งประเภทของความผิดอาญา

ความผิดอาญาอาจพิจารณาแบ่งได้หลายมิติ แต่ในที่นี้ขอเสนอมิติที่สำคัญเป็น ๖ มิติ ได้แก่ (๑) ความผิดอาญาในมิติของกฎหมาย (๒) ความผิดอาญาในมิติของการกระทำ (๓) ความผิดอาญาในมิติของเจตนา (๔) ความผิดอาญาในมิติของผู้กระทำ (๕) ความผิดอาญาในมิติของโทษ และ (๖) ความผิดอาญาในมิติของการดำเนินคดี ซึ่งมีสาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

๒.๒.๑ การแบ่งแยกความผิดอาญาในมิติของกฎหมาย แบ่งออกได้เป็น ๒ ประการ คือ ๑) ความผิดในตัวเอง (*mala in se*) คือ การกระทำที่เป็นความผิดหรือความชั่วร้ายในตัวเอง ผ่าฝืนหลักธรรมชาติ มโนธรรม ศีลธรรม หรือหลักการสาธารณะของสังคมที่เป็นอารยะ และ ๒) ความผิดเพราะกฎหมายห้าม (*mala prohibita*) คือ การกระทำที่เป็นความผิดเพราะมีกฎหมายกำหนดให้การกระทำดังกล่าวเป็นความผิดหรือเป็นความผิดตามที่กฎหมายห้าม

๒.๒.๒ การแบ่งแยกความผิดอาญาในมิติของการกระทำ แบ่งออกได้เป็น ๓ กลุ่มย่อย ดังนี้

(๑) ความผิดโดยการเคลื่อนไหวร่างกาย ซึ่งเกิดจากการเคลื่อนไหวร่างกายของผู้กระทำ ความผิด และ ความผิดโดยไม่เคลื่อนไหวร่างกาย ซึ่งเกิดเป็นความผิดขึ้นแม้ว่าผู้กระทำจะไม่ได้เคลื่อนไหวร่างกายโดยอาจเป็นความผิดโดยการงดเว้นการที่จักต้องกระทำเพื่อป้องกันผลนั้น หรือความผิดโดยการละเว้นหรือการไม่กระทำนั่นเอง

(๒) ความผิดที่ต้องมีผลปรากฏ ซึ่งต้องมีผลเกิดขึ้นจึงจะเป็นความผิด และความผิดที่ไม่ต้องมีผลปรากฏ ซึ่งเป็นความผิดแม้ไม่มีผลเกิดขึ้น

(๓) ความผิดธรรมดา ซึ่งเกิดจากการกระทำเดียวหรือเกิดขึ้นและสิ้นสุดลง ในขณะที่เดียวกับที่ได้กระทำ และความผิดซับซ้อนซึ่งเกิดจากการกระทำหลายการกระทำแล้วยังแบ่งออกเป็นความผิดต่อเนื่อง ได้แก่ ความผิดที่กระทำติดต่อกันอยู่ชั่วระยะหนึ่ง ความผิดที่ยืดออกไป ได้แก่ ความผิดที่มีหลายการกระทำโดยผู้กระทำผิดคนเดียว ความผิดเป็นปกติธุระ ได้แก่ ความผิดที่ต้องมีการกระทำซ้ำ ๆ จึงจะเป็นความผิด และความผิดซ้อน ซึ่งมีได้หลายประการ เช่น การกระทำความผิดกฏหมายหลายบท การกระทำความผิดเดียวแต่เกิดจากหลายการกระทำ หรือความผิดที่เกิดจากการรวมการกระทำที่เป็นความผิดในตัวเองเข้าด้วยกัน

๒.๒.๓ การแบ่งแยกความผิดอาญาในมิติของเจตนา แบ่งออกได้เป็น ๕ ประการ ได้แก่ ความผิดที่กระทำโดยเจตนา ความผิดที่กระทำโดยประมาท ความผิดที่ไม่ต้องมีเจตนา และไม่ต้องประมาท ความผิดนอกเหนือเจตนา และความผิดที่ต้องรับผิดในผลสุดท้ายแห่งเจตนา

๒.๒.๔ การแบ่งแยกความผิดอาญาในมิติของผู้กระทำ แบ่งออกได้เป็น ๒ ประการ ได้แก่ ความผิดทั่วไป ซึ่งบุคคลทั่วไปเป็นผู้กระทำความผิดได้ สังเกตได้จากบทบัญญัติความผิดจะเริ่มต้นด้วยคำว่า “ผู้ใด” และความผิดที่กำหนดคุณสมบัติของผู้กระทำ ซึ่งกฎหมายกำหนดไว้โดยเฉพาะว่าผู้กระทำจะต้องมีคุณสมบัติพิเศษ เช่น “ผู้ใดเป็นเจ้าของพนักงาน” หรือ “หญิงใด”

๒.๒.๕ การแบ่งแยกความผิดอาญาในมิติของโทษ แบ่งออกได้เป็น ๒ ประการ ได้แก่ ความผิดลหุโทษ คือ ความผิดที่มีโทษเบา และความผิดทั่วไป คือ ความผิดที่มีอัตราโทษสูงกว่าความผิดลหุโทษ

๒.๒.๖ การแบ่งแยกความผิดอาญาในมิติของการดำเนินคดี แบ่งออกได้เป็น ๒ ประการ ได้แก่ ความผิดอาญาแผ่นดินและความผิดอันยอมความได้

๒.๓ แนวคิดต่างประเทศเกี่ยวกับกฎหมายอาญาเพื่อ (Overcriminalization)

กฎหมายอาญาเพื่อ (Overcriminalization) หมายถึง การใช้กฎหมายอาญาที่ไม่เหมาะสมและทำให้เกิดปัญหาในการบริหารงานยุติธรรมทางอาญา ส่งผลทำให้กฎหมายอาญาขาดประสิทธิภาพในการใช้บังคับกับพฤติกรรมที่เป็นภัยคุกคามอย่างแท้จริง นักวิชาการต่างประเทศได้พยายามเสนอแนวคิดเพื่อแก้ไขปัญหากฎหมายอาญาเพื่อ โดยให้นักนิติบัญญัติเข้าใจหน้าที่ที่แท้จริงของกฎหมายอาญา คือ การกำหนดความผิดทางอาญาที่ร้ายแรงเพียงพอที่จะได้รับการดำเนินจากสังคมและสมควรได้รับการลงโทษ โดยอาจสรุปแนวคิดของนักคิดต่างประเทศเกี่ยวกับการกระทำที่ไม่ควรเป็นความผิดทางอาญาได้ ดังนี้

๒.๓.๑ แนวคิดทางศีลธรรมของสังคม (Legal Moralism) ได้กล่าวถึงหลักพิจารณาในการกำหนดความผิดอาญาไว้ ๔ ประการ คือ ความผิดอาญาต้องไม่เป็นมาตรฐานทางศีลธรรมส่วนบุคคลโดยต้องเป็นฉันทามติของสังคม ความผิดอาญาต้องเป็นการกระทำที่สมควรได้รับการดำเนิน หรือสมควรได้รับการประณามเพื่อไม่ให้เป็นเยี่ยงอย่างและมีความยุติธรรม และต้องเป็นไปตามหลักความชั่ว (culpability) คือ การลงโทษบุคคลที่การกระทำของบุคคลนั้นมีผลกระทบต่อสังคม

๒.๓.๒ แนวคิดอรรถประโยชน์นิยม (Utilitarianism) ซึ่งพัฒนามาจากทฤษฎีของ Jeremy Bentham และหลัก Harm Principle ของ John Stuart Mill นักปรัชญาทั้งสองท่านเชื่อว่าศีลธรรมสามารถเข้าใจได้ในรูปแบบของความสุขสูงสุดของสังคม โดยการคำนวณสัดส่วนของอรรถประโยชน์ (utility) ต่อความเสียหาย (harm) เพื่อให้ได้ผลลัพธ์ที่นำไปสู่ความสุขสูงสุด ดังนั้น การจะบัญญัติให้การกระทำใดเป็นความผิดและสมควรได้รับโทษทางอาญา ประโยชน์ต่อสังคมที่ได้รับจะต้องมากกว่าราคาที่เสียไป (more harm than good) หากการบังคับใช้กฎหมายอาญาก่อให้เกิดผลกระทบในทางลบต่อสังคมมากกว่าประโยชน์ที่ได้รับ ถึงแม้ว่าการกระทำนั้นจะเป็นความผิดทางศีลธรรม ก็อาจไม่มีน้ำหนักเพียงพอที่จะใช้ตัดสินว่าการกระทำนั้นสมควรกำหนดให้เป็นความผิดทางอาญา ยกตัวอย่างเช่น การติดยาเสพติดแม้จะเป็นภัยต่อสังคม แต่การใช้กระบวนการทางอาญาในการยับยั้งการกระทำเหล่านี้ไม่มีประสิทธิภาพและเป็นการพุ่มพุ่มไปสู่อุปสรรคที่มียุทธศาสตร์ที่มืออยู่อย่างจำกัดและนำไปใช้ในทางที่ไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ ทำให้กระบวนการทางอาญาสูญเสียโอกาสที่จะใช้ทรัพยากรดังกล่าวในการป้องกันการกระทำผิดที่เป็นภัยต่อสังคมมากกว่า

๒.๓.๓ แนวคิดทางเศรษฐศาสตร์ อยู่บนฐานความเชื่อที่ว่า การกระทำผิดทางอาญาเป็นการหลีกเลี่ยงการทำงานของตลาด กฎหมายอาญาจึงช่วยสนับสนุนความมีประสิทธิภาพทางเศรษฐกิจด้วยการยับยั้งไม่ให้มีการหลีกเลี่ยงการทำงานของตลาด การกระทำผิดบางประการเกี่ยวกับทรัพย์สินหรือร่างกายจึงเป็นความผิดอาญาได้ หากเป็นการกระทำที่หลีกเลี่ยงการทำงานของตลาดไม่ว่าโดยตรงหรือโดยอ้อม นอกจากนี้ยังเชื่อว่าการกระทำผิดทางอาญาเป็นการกระทำที่ผ่านการคำนวณมาแล้ว หากราคาที่ผู้กระทำความผิดต้องจ่าย (การถูกลงโทษ) สูงกว่าประโยชน์ที่ได้จากการกระทำความผิด (ไม่ว่าทางกายภาพหรือทางจิตใจ) บุคคลย่อมไม่กระทำความผิด กรณีนี้จึงจำเป็นต้องมีการลงโทษทางอาญา เพราะกฎหมายละเมิดอาจไม่เพียงพอและผู้ที่เกี่ยวข้องการทำงานของตลาดจำนวนมากไม่มีความสามารถทางการเงินมากพอจะชดเชยความเสียหายทางละเมิดได้

จึงลงโทษทางอาญาได้ แต่การกำหนดบทลงโทษควรมีความรุนแรงเท่าที่จำเป็นสำหรับการยับยั้งการกระทำผิด (marginal deterrence)

๒.๓.๔ แนวคิดอื่น ๆ ได้แก่ ความผิดทางอาญาที่เกี่ยวกับการควบคุมทางเศรษฐกิจ (Economic Regulations) อาจเป็นการขัดขวางการทำงานของตลาด ทำให้ไม่เห็นผลชัดเจนเพียงพอหรือทันที และไม่สามารถระบุตัวผู้รับผิดชอบได้ จึงอาจเกิดคำถามขึ้นว่าความผิดประเภทนี้ควรเป็นความผิดทางอาญาหรือไม่ ซึ่งนักวิชาการต่างประเทศเห็นว่าความผิดอาญาเกี่ยวกับการควบคุมทางเศรษฐกิจมีนัยทางศีลธรรมหรือมีเจตนากระทำความผิดเพียงพอที่จะกำหนดความผิดอาญาได้ แต่ต้องเข้าใจเงื่อนไขของหลักการสมควรได้รับการดำเนิน และควรกำหนดลักษณะการกระทำให้ชัดเจน เพื่อให้แน่ใจว่าจะไม่ครอบคลุมถึงการกระทำตามธรรมดาทางธุรกิจโดยชอบธรรม และหากจะเป็นกรณีที่ผู้กระทำความผิดไม่ได้รับสิทธิในการพิสูจน์ตนเองภายใต้กระบวนการของศาล การกระทำดังกล่าวย่อมไม่สมควรมีโทษรุนแรงเพราะจะเกิดความไม่ยุติธรรมต่อผู้กระทำความผิด นอกจากนี้ ความผิดทางอาญาที่ไม่มีการกำหนดลักษณะของการกระทำที่ชัดเจน เช่น ความผิดเกี่ยวกับการรักษาความเป็นระเบียบของบ้านเมือง อาจไม่สมควรกำหนดโทษอาญาเนื่องจากเข้าข่ายเป็นเรื่องเล็กน้อยเกินกว่าที่จะเอาผิด หรือหากกำหนดลักษณะของการกระทำไว้อย่างกว้างจนเกิดความไม่ชัดเจนว่าการกระทำใดเป็นความผิด อาจขัดกับหลักนิติธรรม และเป็นช่องทางให้เกิดการใช้อำนาจโดยมิชอบของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการเลือกที่จะบังคับใช้กฎหมายในกรณีใด การกระทำที่ไม่ชัดเจนหรือเป็นเรื่องเล็กน้อยจึงไม่สมควรให้เป็นความผิดทางอาญา

๓. ข้อพิจารณาเกี่ยวกับกรอบความคิดในการทำงานของคณะอนุกรรมการฯ

คณะอนุกรรมการฯ ได้พิจารณาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับกฎหมายอาญาดังกล่าวในข้อ ๒ ข้างต้น และได้มีการอภิปรายกรอบแนวคิดในการทำงานกันอย่างกว้างขวาง สรุปได้ดังนี้

๓.๑ การศึกษากรอบความคิดในการกำหนดโทษอาญาและการใช้มาตรการอื่นแทนโทษอาญา

คณะอนุกรรมการฯ ได้พิจารณาแนวคิดสำหรับประเทศไทยในการกำหนดโทษอาญาเพื่อให้สอดคล้องกับมาตรา ๗๗ วรรคสาม ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยที่กำหนดให้รัฐพึงกำหนดโทษอาญาเฉพาะความผิดร้ายแรง หากเป็นความผิดที่ไม่ร้ายแรงสมควรยกเลิกโทษอาญาหรือนำมาตรการอื่นมาใช้แทนหรือไม่ เช่น โทษปรับทางปกครองหรือสภาพบังคับทางแพ่ง โดยอาจพิจารณาแยกระหว่างกรณีการฝ่าฝืนกฎหมายอาญา ซึ่งเป็นเรื่องร้ายแรงและผู้กระทำเป็นอาชญากร (strafer) กับการฝ่าฝืนกฎระเบียบของสังคม (norm) ซึ่งไม่ร้ายแรงเท่า ดังเช่นแนวคิดของกฎหมายเยอรมันในเรื่อง Ordnungswidrigkeit (หมายถึง ฐานความผิดที่เกิดจากการผิดกฎระเบียบของสังคม แต่ไม่ถึงขั้นเป็นอาชญากรรม) เช่น การทิ้งขยะในที่สาธารณะ การจอดรถในที่ห้ามจอด การกระทำให้เกิดเหตุรำคาญ หรือความผิดทางเศรษฐกิจที่ไม่มีผลกระทบอย่างร้ายแรงต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน สมควรใช้มาตรการอื่นมาใช้แทนหรือไม่

๓.๒ แนวทางการศึกษากฎหมายที่มีโทษอาญา

คณะอนุกรรมการฯ ได้พิจารณาแนวทางในการศึกษากฎหมายของไทยที่มีโทษอาญา โดยมีประเด็นพิจารณาแยกเป็น ๓ แนวทาง ได้แก่

(๑) สมควรศึกษาเพื่อวางเกณฑ์หรือข้อพิจารณาในการกำหนดโทษอาญาในกฎหมายเฉพาะต่าง ๆ ของไทย เพื่อใช้ประกอบการพิจารณาทบทวนกฎหมายทุก ๆ ๕ ปี ตามพระราชกฤษฎีกาการทบทวนความเหมาะสมของกฎหมาย พ.ศ. ๒๕๕๘ โดยเสนอต่อคณะรัฐมนตรี เพื่อให้มีมติเห็นชอบและแจ้งให้ส่วนราชการต่าง ๆ ถือปฏิบัติต่อไป หรือโดยการกำหนดไว้เป็นส่วนหนึ่งของกฎหมายเกี่ยวกับการดำเนินการตามมาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

ซึ่งอยู่ระหว่างดำเนินการยกเว้นโดยคณะอนุกรรมการดำเนินการศึกษาแนวทางการปฏิรูปประเทศด้านกฎหมายตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ซึ่งเป็นคณะอนุกรรมการชุดหนึ่งในคณะกรรมการพัฒนากฎหมายหรือไม่ อย่างไร

(๒) สมควรศึกษากฎหมายเป็นรายฉบับเพื่อวิเคราะห์บทบัญญัติที่กำหนดโทษอาญาในกฎหมายฉบับนั้น ๆ ว่ามีความจำเป็นต้องกำหนดโทษทางอาญาหรือไม่ หรือสมควรกำหนดมาตรการอื่นแทน และสมควรพิจารณาไปถึงขั้นดำเนินการยกเว้นแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายฉบับนั้น ๆ ด้วยหรือไม่

(๓) สมควรศึกษาการวางเกณฑ์ในการกำหนดโทษอาญาควบคู่ไปกับการศึกษากฎหมายเป็นรายฉบับแต่ไม่ทุกฉบับ โดยพิจารณาศึกษากฎหมายที่มีการใช้บังคับหรือใช้ฟ้องร้องบังคับคดีอยู่ในปัจจุบัน ซึ่งได้มาจากสถิติคดีที่เกิดขึ้นในกระบวนการยุติธรรมชั้นต่าง ๆ ได้แก่ ชั้นพนักงานสอบสวนหรือตำรวจ ชั้นอัยการ และชั้นศาล ว่ามีการอ้างอิงกฎหมายฉบับใดบ้าง แล้วนำมารวบรวมจัดกลุ่มกฎหมายที่ใกล้เคียงกัน และทำการศึกษากฎหมายในแต่ละกลุ่มเป็นลำดับไป เพื่อให้มีตัวอย่างการศึกษาที่เป็นรูปธรรมประกอบการเสนอเกณฑ์ โดยในขั้นนี้ ได้มอบหมายให้ฝ่ายเลขานุการของคณะอนุกรรมการฯ ดำเนินการศึกษากฎหมายจำนวน ๒ ฉบับ เพื่อเป็นตัวอย่างด้วย ได้แก่ พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค พ.ศ. ๒๕๓๔ และพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๓๗

๓.๓ แนวทางการศึกษาการใช้กฎหมายอาญาที่ไม่เหมาะสมในกรณีอื่น

นอกเหนือจากประเด็นการวางเกณฑ์ในการกำหนดโทษอาญา และแนวทางในการศึกษากฎหมายที่มีโทษอาญาดังกล่าวข้างต้นแล้ว คณะอนุกรรมการฯ ได้พิจารณาแนวทางการนำกฎหมายอาญาไปใช้อย่างไม่เหมาะสมหรือขัดต่อเจตนารมณ์ของกฎหมายในกรณีอื่นด้วยว่าสมควรรวมอยู่ในขอบเขตหน้าที่ของคณะอนุกรรมการฯ หรือไม่ อาทิเช่น การวางแนวทางการบังคับใช้มาตรา ๑๕๗ แห่งประมวลกฎหมายอาญา การพิจารณาปรับปรุงวิธีบังคับโทษปรับทั้งโทษปรับทางอาญาและโทษปรับทางปกครอง และการกำหนดมาตรการทางปกครองเพื่อให้บังคับใช้ได้จริง

๔. ข้อเสนอกรอบแนวทางการทำงานของคณะอนุกรรมการฯ

คณะอนุกรรมการฯ ได้อภิปรายในประเด็นต่าง ๆ เกี่ยวกับแนวทางการทำงานจนได้ข้อยุติแล้ว และได้เสนอต่อคณะกรรมการพัฒนากฎหมายเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบซึ่งคณะกรรมการพัฒนากฎหมายให้ความเห็นชอบแล้ว และเห็นสมควรให้จัดทำเป็นข้อเสนอกรอบแนวทางการทำงานของคณะอนุกรรมการฯ เสนอต่อคณะรัฐมนตรีพิจารณาเพื่อให้เกิดความชัดเจนในการปฏิบัติงานของคณะอนุกรรมการฯ ต่อไป โดยข้อเสนอกรอบแนวทางการทำงานของคณะอนุกรรมการฯ มี ๒ แนวทาง ดังนี้

๔.๑ กฎหมายที่จะตราขึ้นในอนาคต ควรมีเกณฑ์ในการกำหนดโทษอาญาอย่างไร

๔.๒ กฎหมายที่มีโทษทางอาญาซึ่งใช้บังคับอยู่ที่ไม่ได้เป็นไปตามเกณฑ์ตามข้อ ๔.๑ ควรดำเนินการอย่างไร

๔.๑ กฎหมายที่จะตราขึ้นในอนาคต ควรมีเกณฑ์ในการกำหนดโทษอาญาอย่างไร

คณะอนุกรรมการฯ ได้พิจารณาแนวคิดทางทฤษฎีเกี่ยวกับการกำหนดความผิดอาญาของ Packer ประกอบกับแนวคิดอรรถประโยชน์นิยมของ Jeremy Bentham และ John Stuart Mill ซึ่งสรุปได้ว่า การกระทำความผิดที่ควรมีโทษอาญาจะต้องเป็นการกระทำที่กระทบกระเทือนต่อสังคมจนไม่อาจให้อภัยได้ และเมื่อชั่งน้ำหนักแล้วประโยชน์ที่ได้รับจากการลงโทษทางอาญามีมากกว่าราคาที่เสียไป อีกทั้งเมื่อพิจารณาแนวคิดในการแบ่งแยก

ความผิดอาญาในมิติของกฎหมายแล้ว เห็นว่า ความผิดอาญาแบ่งได้เป็น ๒ ประเภท คือ (๑) ความผิดอาญาที่เป็นความผิดในตัวเอง (*mala in se*) และ (๒) ความผิดอาญาที่กฎหมายกำหนดให้เป็นความผิด (*mala prohibita*) โดยความผิดอาญาที่เป็นความผิดในตัวเองนั้น ส่วนใหญ่กำหนดอยู่ในประมวลกฎหมายอาญาซึ่งเป็นความผิดที่กระทบต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนอย่างชัดเจน สำหรับความผิดอาญาที่กฎหมายกำหนดให้เป็นความผิดนั้น มักเป็นความผิดที่กระทบต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนในระดับซึ่งสภาพบังคับอื่นของกฎหมายจะใช้ไม่ได้ผล จึงจำเป็นต้องกำหนดโทษอาญาเพื่อให้บังคับใช้กฎหมายอย่างได้ผล

จากข้อพิจารณาข้างต้น คณะอนุกรรมการฯ จึงเห็นสมควรเสนอหลักเกณฑ์ที่สามารถพิจารณากำหนดโทษอาญาได้ ๓ ประการ คือ

(๑) เป็นการกระทำที่กระทบต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนอย่างร้ายแรงและมีผลกระทบต่อส่วนรวม สำหรับในเรื่องทางเศรษฐกิจนั้น การฝ่าฝืนกฎหมายเศรษฐกิจที่ไม่ได้มีผลกระทบต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนมากพอที่จะกำหนดเป็นโทษทางอาญา สมควรใช้โทษปรับทางปกครองหรือสภาพบังคับอื่นแทน

(๒) เป็นกรณีที่ไม่สามารถใช้มาตรการอื่นใดเพื่อบังคับใช้กฎหมายอย่างได้ผลหรือมีประสิทธิภาพเพียงพอที่จะทำให้ประชาชนปฏิบัติตามกฎหมายได้

(๓) ความผิดอาญาที่มีโทษปรับสถานเดียวหรือที่มีโทษจำคุกและเปรียบเทียบปรับทำให้คดีอาญาระงับได้ คณะอนุกรรมการฯ เห็นว่า ควรใช้โทษปรับทางปกครองแทน เพราะการให้มีโทษปรับสถานเดียวหรือการให้มีโทษจำคุกและเปรียบเทียบปรับได้ ย่อมแสดงโดยสภาพแล้วว่าไม่ใช่ความผิดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนอย่างร้ายแรง ทั้งยังเป็นการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนไม่ให้อำนาจการต้องโทษอาญาซึ่งมีผลต่อการดำรงตำแหน่งหรือการประกอบอาชีพด้วย นอกจากนี้ ยังอาจใช้วิธีการอื่นแทนการปรับ เช่น การให้ทำงานสาธารณประโยชน์หรือมาตรการบังคับอื่น ทั้งนี้ เพื่อมิให้เดือดร้อนกับผู้ไม่มีเงินชำระโทษปรับทางปกครอง

๔.๒ กฎหมายที่มีโทษทางอาญาซึ่งใช้บังคับอยู่ที่ไม่ได้เป็นไปตามเกณฑ์ตามข้อ ๔.๑ ควรดำเนินการอย่างไร

โดยที่กฎหมายที่มีโทษอาญาที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญา และในกฎหมายเฉพาะมีอยู่เป็นจำนวนมากนับหลายร้อยฉบับ คณะอนุกรรมการฯ จึงได้วางแนวทางการดำเนินการ ดังนี้

(๑) ศึกษากฎหมายที่มีการใช้บังคับหรือใช้ฟ้องร้องบังคับคดีอยู่ในปัจจุบัน ซึ่งดูได้จากสถิติคดีที่เกิดขึ้นในกระบวนการยุติธรรมชั้นต่าง ๆ ได้แก่ ชั้นพนักงานสอบสวนหรือตำรวจชั้นอัยการ และชั้นศาล ว่าในการดำเนินคดีอาญาตามกฎหมายต่าง ๆ มีปัญหาและควรปรับปรุงอย่างไร เพื่อให้ได้แนวทางในการปรับปรุงกฎหมายที่มีโทษทางอาญาที่เหลืออีกหลายร้อยฉบับ ทั้งนี้ จากการตรวจสอบกฎหมายระดับพระราชบัญญัติที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบันจำนวนประมาณ ๗๖๓ ฉบับ เป็นกฎหมายที่มีการกำหนดโทษอาญาจำนวนประมาณ ๔๔๐ ฉบับ^๒ และในจำนวนนี้

^๒ ตรวจสอบจำนวนกฎหมายจากการสืบค้นฐานข้อมูลกฎหมายของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ณ วันที่ ๒๔ ตุลาคม ๒๕๖๐ โดยตรวจสอบกฎหมายระดับพระราชบัญญัติทั้งหมด แต่ไม่รวมกฎ ประกาศ คำสั่งของคณะปฏิวัติหรือรัฐประหาร

มีการใช้บังคับหรือฟ้องร้องคดีอยู่ในปัจจุบันตามที่ปรากฏในสถิติคดีชั้นต่าง ๆ จำนวนประมาณ ๕๘ ฉบับ^๖

อนึ่ง เมื่อศึกษากฎหมายที่มีการใช้ในการดำเนินคดีชั้นต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้นเสร็จสิ้นแล้ว กฎหมายฉบับอื่น ๆ ที่คงเหลืออยู่ อาจพิจารณาใช้วิธีการจ้างผู้เชี่ยวชาญไปศึกษาและเสนอแนวทางแก้ไขปรับปรุงตามหลักการที่คณะอนุกรรมการฯ เสนอ แล้วเสนอผลการศึกษามายังคณะอนุกรรมการฯ เพื่อพิจารณาดำเนินการต่อไป

(๒) ความผิดต่อผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจของเอกชนโดยแท้และเป็นการกระทำที่ไม่กระทบต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนอย่างร้ายแรง อีกทั้งไม่มีผลกระทบต่อส่วนรวม โดยเป็นความผิดต่อส่วนตัวหรือเป็นความผิดเล็กน้อยที่มีผลกระทบไม่มาก คณะอนุกรรมการฯ เห็นว่า ควรแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายโดยยกเลิกโทษทางอาญา ตัวอย่างเช่น กฎหมายกำหนดความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค ซึ่งแท้จริงแล้วเป็นเรื่องมูลหนี้ทางแพ่งเท่านั้น การทำให้เป็นความผิดอาญาเป็นการใช้กฎหมายที่ผิดวัตถุประสงค์ สมควรมีมาตรการตรวจสอบความน่าเชื่อถือในการให้กู้ยืมแทนการกำหนดเป็นความผิดอาญา ซึ่งหากมีการฉ้อโกง สามารถดำเนินการได้ตามประมวลกฎหมายอาญาซึ่งมีบทบัญญัติความผิดฐานฉ้อโกงไว้แล้ว หรือกฎหมายกำหนดความผิดเกี่ยวกับการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาโดยเฉพาะที่ไม่ได้ผลิตเพื่อการค้า ซึ่งมีงานศึกษาเสนอว่าการลงโทษอาญาไม่สามารถเยียวยาความเสียหายที่แท้จริงได้ ควรแก้ไขปัญหาด้วยการชดเชยค่าสินไหมทดแทนซึ่งเยียวยาได้ดีกว่า และหากจำเป็นต้องป้องกันไม่ให้เกิดความผิดอีก อาจนำแนวคิด Punitive Damage ของระบบกฎหมาย Common Law มาใช้ก็ได้

(๓) ความผิดทางเศรษฐกิจอื่น คณะอนุกรรมการฯ เห็นสมควรให้ใช้โทษปรับทางปกครองหรือมาตรการบังคับอื่น เช่น การบังคับให้ทำงานสาธารณประโยชน์หรือมาตรการบังคับอื่น ตามที่ได้มีการเสนอในงานศึกษาวิจัยต่าง ๆ เช่น งานศึกษาวิจัยของ TDRI หรืองานศึกษาของต่างประเทศในเรื่อง Economics of Law ซึ่งพบว่าการใช้การลงโทษทางเศรษฐกิจ (Economic Sanction) หรือการปรับรายวันจนกว่าจะมีการกระทำตามกฎหมาย ใช้ได้ผลกับกฎหมายในทางเศรษฐกิจสำหรับผู้ประกอบการทางธุรกิจมากกว่าการกำหนดโทษอาญา โดยเฉพาะอย่างยิ่งความผิดทางเศรษฐกิจที่ไม่ถึงขนาดกระทบต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนหรือสังคมมากเกินไป หากแต่ต้องการให้ประชาชนปฏิบัติตามกฎหมาย เช่น กฎหมายว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ กฎหมายว่าด้วยการทำงานของคนต่างด้าว หรือกฎหมายเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม

(๔) ให้มีกฎหมายกลางแก้ไขเพิ่มเติมความผิดอาญาที่มีโทษปรับสถานเดียวหรือโทษจำคุกและเปรียบเทียบปรับได้ มาใช้โทษปรับทางปกครองแทนโทษปรับทางอาญาหรือใช้การบังคับให้ทำงานสาธารณประโยชน์หรือมาตรการบังคับอื่นแทน เพื่อให้สอดคล้องกับเกณฑ์ตามข้อ ๔.๑ (๓) ข้างต้น เนื่องจากความผิดที่เปรียบเทียบได้เป็นการให้อำนาจกับเจ้าหน้าที่ตำรวจในการใช้ดุลพินิจมากเกินไปในการลงโทษปรับแทนที่จะดำเนินคดี จึงควรลดภาระหน้าที่และอำนาจของเจ้าหน้าที่ตำรวจในส่วนนี้ อีกทั้งทำให้ผู้กระทำความผิดไม่ต้องถูกบันทึกประวัติอาชญากรอีกด้วย เช่น พระราชบัญญัติกำหนดความผิดเกี่ยวกับห้างหุ้นส่วนจดทะเบียน ห้างหุ้นส่วนจำกัด บริษัทจำกัด สมาคมและมูลนิธิ พ.ศ. ๒๕๕๙ ซึ่งมีโทษปรับสถานเดียว

(๕) อย่างไรก็ตาม การกำหนดโทษปรับทางปกครอง มีการวิจารณ์ในหมู่นักวิชาการกฎหมายต่างประเทศว่าเป็นโทษที่มีลักษณะเบ็ดเสร็จเด็ดขาดในตัวเอง เนื่องจากฝ่ายปกครองสามารถออกคำสั่งปรับได้ทันที โดยไม่มีการพิสูจน์ความผิดในชั้นศาล จึงไม่มีกระบวนการคุ้มครองผู้กระทำผิด นอกจากนี้ การบังคับโทษปรับทางปกครองของไทยในปัจจุบันยังไม่มีชัดเจนและไม่มี

^๖โปรดดูรายชื่อกฎหมาย จำนวน ๕๘ ฉบับ ในเอกสารประกอบการพิจารณา

ประสิทธิภาพ ซึ่งจะเห็นได้จากมีการให้อำนาจดุลพินิจกับผู้บังคับใช้กฎหมายมากเกินไป จนผู้บังคับใช้กฎหมายไม่กล้าใช้กฎหมาย

คณะอนุกรรมการฯ จึงเห็นว่า หากจะนำโทษปรับทางปกครองมาใช้แทนโทษอาญา (ซึ่งไม่ใช่มาตรการบังคับทางปกครองตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙) หรือนำมาตรการบังคับให้ทำงานสาธารณประโยชน์หรือมาตรการบังคับอื่นมาใช้แทนโทษอาญา ต้องมีการตรากฎหมายว่าด้วยการดำเนินการปรับและระงับคดีที่มีโทษปรับทางปกครองหรือมาตรการบังคับอื่นเป็นการเฉพาะ ในลักษณะเป็นกฎหมายกลางหรือกฎหมายพิเศษ

กฎหมายกลางหรือกฎหมายพิเศษดังกล่าวข้างต้นควรมีสาระสำคัญบางประการดังต่อไปนี้

- กำหนดเกณฑ์กลางในการใช้โทษทางปกครอง ครอบคลุมถึงวิธีการปรับและการจัดการเงินที่ปรับ รวมทั้งการบังคับต่อทรัพย์สินของผู้ถูกปรับเมื่อไม่ชำระค่าปรับ
- กำหนดเกณฑ์กลางในการใช้มาตรการบังคับอื่น อาทิ การบังคับให้ทำงานสาธารณประโยชน์

- กำหนดให้มีหน่วยงานกลางในการบังคับใช้กฎหมายเป็นผู้มีหน้าที่และมีอำนาจลงโทษปรับ ซึ่งอาจเป็นกรมบัญชีกลาง กระทรวงการคลัง เพื่อให้ค่าปรับตกเป็นของแผ่นดินและลดการทุจริตคอร์รัปชัน สำหรับการใช้มาตรการอื่น เช่น การบังคับให้ทำงานสาธารณประโยชน์ อาจมอบให้กรมคุมประพฤติเป็นผู้รับผิดชอบในการบังคับโทษได้

- กำหนดกระบวนการคุ้มครองผู้ถูกปรับทางปกครองให้ได้รับความคุ้มครองเช่นเดียวกับที่กำหนดในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา โดยเฉพาะหลักความยุติธรรมตามธรรมชาติ เช่น ต้องให้แจ้งข้อกล่าวหาให้นำพยานมาสืบหักล้างได้ ให้ตรวจเอกสาร ให้อุทธรณ์ได้ เป็นต้น

- กำหนดอายุความในการบังคับโทษปรับทางปกครองหรือมาตรการบังคับอื่น

(๖) เมื่อมีกฎหมายกลางหรือกฎหมายพิเศษตาม (๕) แล้ว สมควรให้ศาลที่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาและบังคับคดีตามกฎหมายดังกล่าว ซึ่งอาจเป็นศาลยุติธรรมหรือศาลปกครอง มีวิธีพิจารณาคดีเป็นการเฉพาะโดยใช้วิธีรวดเร็วที่พิจารณาและพิพากษาคดีได้รวดเร็ว ควรจำกัดสิทธิในการอุทธรณ์ฎีกา เช่น อุทธรณ์ฎีกาได้เฉพาะข้อกฎหมายอันเป็นสาระควรแก่การพิจารณาเท่านั้น

๔.๓ เมื่อได้ผลการศึกษาเป็นที่ยุติแล้ว คณะอนุกรรมการฯ เห็นสมควรเสนอให้มีมติคณะรัฐมนตรีกำหนดให้ส่วนราชการที่จะเสนอกฎหมายใหม่หรือที่ต้องมีการทบทวนกฎหมายตามพระราชกฤษฎีกาการทบทวนความเหมาะสมของกฎหมาย พ.ศ. ๒๕๕๘ โดยสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี และคณะกรรมการกฤษฎีกาจะนำหลักการกำหนดโทษอาญาตามผลการศึกษาของคณะอนุกรรมการฯ ไปพิจารณาความจำเป็นที่ต้องกำหนดโทษอาญาในกฎหมายนั้น ๆ ด้วย

๕. ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

นอกจากแนวทางการดำเนินการของคณะอนุกรรมการดังกล่าวข้างต้นแล้ว ยังมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเพื่อให้การปรับปรุงกฎหมายที่มีโทษอาญาเป็นไปอย่างครบถ้วนทั้งระบบ คณะอนุกรรมการฯ จึงมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมดังนี้

๕.๑ พิจารณาทบทวนสัดส่วนอัตราโทษสำหรับความผิดฐานต่าง ๆ ในประมวลกฎหมายอาญา เช่น ความผิดฐานยักยอกหรือความผิดฐานฉ้อโกง ไม่ควรกำหนดโทษเท่ากับความผิดฐานลักทรัพย์

๕.๒ พิจารณาแยกโทษสำหรับนิติบุคคลออกจากโทษสำหรับบุคคลธรรมดา
อย่างชัดเจน

อย่างไรก็ตาม ข้อเสนอแนะทั้งสองประการข้างต้น คณะกรรมการพิจารณา
ปรับปรุงประมวลกฎหมายอาญา ในสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา อยู่ระหว่างการพิจารณา
ดำเนินการศึกษาความเป็นไปได้ในการแก้ไขในเรื่องดังกล่าว จึงเห็นควรส่งข้อเสนอแนะนี้ให้
คณะกรรมการพิจารณาปรับปรุงประมวลกฎหมายอาญารับไปดำเนินการเพื่อนำเสนอคณะรัฐมนตรีต่อไป

ทั้งนี้ รายละเอียดของข้อมูลต่าง ๆ ปรากฏตามเอกสารประกอบการพิจารณา
ของคณะอนุกรรมการฯ ซึ่งได้แนบมาพร้อมบันทึกนี้แล้ว

เอกสารประกอบการพิจารณา
ของคณะกรรมการดำเนินการศึกษา
และปรับปรุงกฎหมายเพื่อป้องกันมิให้มี
การใช้ประโยชน์จากโทษอาญา
ตามกฎหมายที่ไม่สอดคล้องกับ
เจตนารมณ์ของกฎหมาย

จัดทำโดย

ฝ่ายเลขานุการอนุกรรมการฯ
สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

รายการเอกสาร

๑. คำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการฯ และฝ่ายเลขานุการ คณะอนุกรรมการฯ
๒. แนวความคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับกฎหมายอาญา
๓. การแบ่งประเภทของความผิดอาญา
๔. แนวความคิดของต่างประเทศเกี่ยวกับกฎหมายอาญาเพื่อ (Overcriminalization)
๕. รายชื่อเอกสารที่ได้ศึกษาค้นคว้า
๖. สถิติคดีในชั้นศาล (ปี ๒๕๕๕-๒๕๕๙)
๗. สถิติคดีในชั้นอัยการ (ปี ๒๕๕๖-๒๕๕๙)
๘. สถิติคดีในชั้นตำรวจ (ปี ๒๕๕๕-๒๕๕๙)
๙. รายชื่อกฎหมายที่มีการกำหนดโทษอาญาที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบัน
๑๐. รายชื่อกฎหมายจำนวน ๕๘ ฉบับ ที่มีการฟ้องร้องคดีในชั้นต่างๆ
๑๑. ตัวอย่างบทวิเคราะห์ความเหมาะสมของการกำหนดโทษอาญา ในกฎหมายบางฉบับ
 - (๑) พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค พ.ศ. ๒๕๓๔
 - (๒) พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๓๗
๑๒. สรุปผลการสัมมนา เรื่อง หลักเกณฑ์การกำหนดโทษอาญา ในการตรากฎหมาย จัดโดย สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เมื่อวันที่ ๑๓ กันยายน ๒๕๖๐ ณ โรงแรม เดอะ เบอร์เคลีย์ ประตูน้ำ

เอกสารหมายเลข ๑

คำสั่งคณะกรรมการพัฒนากฎหมาย

ที่ ๒๒ As๕๕๙

เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการศึกษาและปรับปรุงกฎหมายเพื่อป้องกันมิให้มีการใช้ประโยชน์จากโทษอาญาตามกฎหมายที่ไม่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของกฎหมาย

โดยที่เป็นการสมควรให้มีคณะกรรมการดำเนินการศึกษาและปรับปรุงกฎหมายเพื่อป้องกันมิให้มีการใช้ประโยชน์จากโทษอาญาตามกฎหมายที่ไม่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของกฎหมาย

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๗ ๓ แห่งพระราชบัญญัติคณะกรรมการกฤษฎีกา พ.ศ. ๒๕๒๒ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคณะกรรมการกฤษฎีกา (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๓๔ ประธานกรรมการพัฒนากฎหมายโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการพัฒนากฎหมาย จึงมีคำสั่งดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ให้มีคณะกรรมการดำเนินการศึกษาและปรับปรุงกฎหมายเพื่อป้องกันมิให้มีการใช้ประโยชน์จากโทษอาญาตามกฎหมายที่ไม่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของกฎหมาย ประกอบด้วย

(๑) นายบวรศักดิ์ อุวรรณโณ	ประธานอนุกรรมการ
(๒) นายกมลชัย รัตนสกววงศ์	อนุกรรมการ
(๓) นายบุญอนันต์ วรรณพาวชิษฐ์	อนุกรรมการ
(๔) นายปกป้อง ศรีสนิท	อนุกรรมการ
(๕) นายปกรณ์ นิลประพันธ์	อนุกรรมการ
(๖) นายประพันธ์ นัยโกวิท	อนุกรรมการ
(๗) นางสาวรีนวดี สุวรรณมงคล	อนุกรรมการ
(๘) พลตำรวจโท อาจิณ โชติวงศ์	อนุกรรมการ
(๙) เจ้าหน้าที่สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา	อนุกรรมการและเลขานุการ
(๑๐) เจ้าหน้าที่สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา	อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
(๑๑) เจ้าหน้าที่สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา	อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

ทั้งนี้ เจ้าหน้าที่สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาตาม (๙) (๑๐) และ (๑๑) ให้เป็นไปตามที่รองเลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกาที่กำกับดูแลฝ่ายพัฒนากฎหมายมอบหมาย

ข้อ ๒ ให้คณะกรรมการดำเนินการศึกษาและปรับปรุงกฎหมายเพื่อป้องกันมิให้มีการใช้ประโยชน์จากโทษอาญาตามกฎหมายที่ไม่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของกฎหมาย มีอำนาจหน้าที่ศึกษาเกี่ยวกับการปรับปรุงกฎหมายเพื่อป้องกันมิให้มีการใช้ประโยชน์จากโทษอาญาตามกฎหมายที่ไม่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของกฎหมาย และให้ทำรายงานผลการศึกษาเสนอต่อคณะกรรมการพัฒนากฎหมาย

ในการดำเนินการตามวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการรับฟังความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องประกอบด้วย

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๑๗ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๙

(นายมีชัย ฤชุพันธุ์)

ประธานกรรมการพัฒนากฎหมาย

คำสั่งคณะกรรมการพัฒนากฎหมาย

ที่ ๒ /๒๕๖๐

เรื่อง เพิ่มเติมองค์ประกอบอนุกรรมการดำเนินการศึกษาและปรับปรุงกฎหมายเพื่อป้องกันมิให้มีการใช้ประโยชน์จากโทษอาญาตามกฎหมายที่ไม่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของกฎหมาย

โดยที่เป็นการสมควรเพิ่มเติมองค์ประกอบดำเนินการศึกษาและปรับปรุงกฎหมาย เพื่อป้องกันมิให้มีการใช้ประโยชน์จากโทษอาญาตามกฎหมายที่ไม่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของกฎหมาย ให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๗ ฉ แห่งพระราชบัญญัติคณะกรรมการกฤษฎีกา พ.ศ. ๒๕๒๒ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคณะกรรมการกฤษฎีกา (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๓๔ ประธานกรรมการพัฒนากฎหมายโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการพัฒนากฎหมาย จึงมีคำสั่งดังต่อไปนี้

ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็น (๘/๑) ของข้อ ๑ ของคำสั่งคณะกรรมการพัฒนากฎหมาย ที่ ๒/๒๕๕๙ เรื่อง แต่งตั้งดำเนินการศึกษาและปรับปรุงกฎหมายเพื่อป้องกันมิให้มีการใช้ประโยชน์จากโทษอาญาตามกฎหมายที่ไม่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของกฎหมาย ลงวันที่ ๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๙
“(๘/๑) นายอรรถสิทธิ์ กั้นมถ. อนุกรรมการฯ”

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๙ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๐

(นายมีชัย ฤชุพันธุ์)

ประธานกรรมการพัฒนากฎหมาย

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ ฝ่ายพัฒนากฎหมาย

โทร. ๔๐๐๐

ที่

วันที่ ๒๗ เมษายน ๒๕๖๐

เรื่อง แต่งตั้งฝ่ายเลขานุการของคณะอนุกรรมการ

เรียน รองเลขาธิการฯ (นายปกรณ์ฯ)

ตามที่ท่านเลขาธิการฯ เห็นชอบแนวทางการแต่งตั้งฝ่ายเลขานุการของคณะอนุกรรมการดำเนินการศึกษาและปรับปรุงกฎหมายเพื่อป้องกันมิให้มีการใช้ประโยชน์จากโทษอาญาตามกฎหมายที่ไม่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของกฎหมาย ที่ฝ่ายพัฒนากฎหมายเสนอ โดยการขอรับการสนับสนุนเจ้าหน้าที่กองกฎหมายกระบวนกรยุติธรรมเพื่อปฏิบัติหน้าที่เลขานุการคณะอนุกรรมการฯ (รายละเอียดตามบันทึกที่แนบ) นั้น บัดนี้ กองพัฒนากฎหมายได้รับแจ้งรายชื่อเจ้าหน้าที่เพื่อปฏิบัติหน้าที่ฝ่ายเลขานุการดังกล่าวจากผู้อำนวยการกองกฎหมายกระบวนกรยุติธรรมแล้ว จึงเรียนขอเสนอแต่งตั้งฝ่ายเลขานุการของคณะอนุกรรมการฯ ตามรายชื่อดังต่อไปนี้

๑. นางสาวนริศรา แดงไผ่

อนุกรรมการและเลขานุการ

๒. นางสาวศิริพร เอี่ยมธงชัย

อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

๓. นายสุนทร เปลียนสี

อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

ในกรณีที่อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการตาม ๒ หรือ ๓ ไม่สามารถปฏิบัติ

หน้าที่ได้ให้นางสาวสมบุญรส สุขุโชติ ปฏิบัติหน้าที่อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการแทน

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

(ลายเซ็น)

(ลายเซ็น)

(ลายเซ็น)

(นายปกรณ์ นิลประพันธ์)
รองเลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

๑ พ.ค. ๖๐

เอกสารหมายเลข ๒

แนวความคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับกฎหมายอาญา

๑. ความหมาย

กฎหมายอาญา คือ กฎหมายที่บัญญัติว่า การกระทำหรือไม่กระทำการอย่างใด เป็นความผิดและกำหนดโทษที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิดไว้ด้วย กล่าวอีกนัยหนึ่ง กฎหมายอาญา คือ กฎหมายที่บัญญัติห้ามมิให้มีการกระทำความผิดอย่างหนึ่งอย่างใด หรือบังคับให้มีการกระทำความผิดอย่างหนึ่งอย่างใด โดยผู้ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามจะต้องได้รับโทษ^๑

๒. ลักษณะของกฎหมายอาญา^๒

กฎหมายอาญาเป็นกฎหมายมหาชนว่าด้วยความผิดและโทษอาญา เป็นบทบัญญัติที่กล่าวถึงความเกี่ยวพันระหว่างเอกชนกับรัฐ แม้การกระทำความผิดบางอย่างจะได้กระทำตรงต่อเอกชนให้ได้รับอันตรายเสียหายก็ดี การกระทำความผิดนั้นยังได้ชื่อว่ากระทบกระเทือนต่อมหาชน เป็นส่วนรวม ถึงขนาดที่รัฐต้องเข้าดำเนินการป้องกันและปราบปรามได้เอง โดยไม่ต้องให้ผู้ใดมาร้องทุกข์กล่าวโทษ ยกเว้นความผิดบางประเภทที่เรียกว่าความผิดอันยอมความได้เท่านั้นซึ่งเป็นความผิดที่มีลักษณะประกอบด้วยเหตุผลอันเป็นส่วนตัวของผู้เสียหายบางประการ ควรที่รัฐจะเข้ามาดำเนินการก็ต่อเมื่อเอกชนผู้เสียหายได้ร้องทุกข์ขึ้นก่อน การกระทำใดจะถือเป็นความผิดอาญาต้องมีกฎหมายบัญญัติไว้เป็นลายลักษณ์อักษรโดยชัดแจ้งแล้ว สำหรับการกระทำในภายหน้าไม่มีผลย้อนหลังไปลงโทษการกระทำที่ได้เกิดขึ้นก่อนที่จะมีกฎหมายบัญญัติความผิดนั้นขึ้น เนื่องจากการกระทำความผิดอาญาเป็นการกระทำที่กระทบกระเทือนถึงความสงบเรียบร้อยแห่งชุมชนเป็นส่วนรวมอันมีลักษณะเป็นความผิดต่อรัฐที่รับผิดชอบต่อความมั่นคงของชุมชนนั้น จึงถือเป็นเรื่องของแต่ละรัฐโดยเฉพาะ (local matter) และโดยปกติรัฐจะเข้าดำเนินการก็แต่การกระทำความผิดที่เกิดขึ้นในอาณาเขตของรัฐนั้น นอกจากกรณีที่มีเหตุพิเศษบางอย่าง ซึ่งแม้จะให้เกิดการกระทำนอกอาณาเขตก็ถือว่ากระทบกระเทือนถึงความมั่นคงหรือความสงบเรียบร้อยในอาณาเขต อันรัฐมีสิทธิเข้าดำเนินการในกรณีเช่นนั้นด้วยเหมือนกัน ตามที่กล่าวนี้พอจะสรุปลักษณะของกฎหมายอาญาได้ ดังนี้

๑. เป็นกฎหมายมหาชน
๒. ว่าด้วยความผิดและโทษอาญา
๓. ตามปกติบังคับเฉพาะการกระทำในอาณาเขต
๔. บัญญัติเป็นลายลักษณ์อักษร
๕. ไม่มีผลย้อนหลังในทางลงโทษบุคคลหรือให้รับโทษหนักขึ้น

^๑เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์, คำอธิบายกฎหมายอาญา ภาค ๑ (หจก. จีระวิชาการพิมพ์, ๒๕๔๙),

น. ๑.

^๒จิตติ ตังศภัทย์, คำอธิบายประมวลกฎหมายอาญา ภาค ๑ (หจก. จีระวิชาการพิมพ์, ๒๕๔๖),

น. ๒-๓.

๓. ที่มาของกฎหมายอาญา^๓

เนื่องจากประเทศไทยใช้ระบบ civil law ซึ่งกฎหมายส่วนใหญ่เป็นกฎหมายที่ได้รับ การบัญญัติขึ้น และกฎหมายอาญามีหลักการที่สำคัญที่เป็นหลักประกันในกฎหมายอาญา คือหลักที่ว่า “nullum crimen, nulla poena sine lege” แปลว่า “ไม่มีความผิด ไม่มีโทษ โดยไม่มีกฎหมาย” ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการเป็น “กฎหมายที่เกิดจากการบัญญัติ” ของกฎหมายอาญา อย่างชัดเจน

๔. วัตถุประสงค์ของการลงโทษ

๔.๑ ทฤษฎีเกี่ยวกับการลงโทษ^๔

(๑) ทฤษฎีเด็ดขาด (absolute theory) ถือว่าการที่กฎหมายอาญาบัญญัติ ให้ลงโทษผู้กระทำความผิดนั้น เพราะเหตุที่ได้มีการกระทำความผิดเกิดขึ้นอย่างเดียว กล่าวคือจะต้องมีการ ลงโทษเพื่อให้มีการตอบแทนแก่คนที่ถูกต้องต่อผู้กระทำความผิด

(๒) ทฤษฎีสัมพัทธ์ (relative theory) ไม่ได้พิจารณาในแง่ของการกระทำ ความผิด แต่ได้พิจารณาในแง่ที่ว่าควรจะลงโทษอย่างไรจึงจะเกิดประโยชน์ และโดยเหตุนี้ การลงโทษจึงต้องคำนึงถึงตัวผู้กระทำความผิดกับเพื่อนมนุษย์อื่นๆ โทษนั้นควรจะมีผลเป็นการกระทำ ให้ผู้กระทำความผิดหวาดกลัว ทำให้ผู้กระทำความผิดกลับตนเป็นคนดี หรือทำให้สังคมปลอดภัย จากการกระทำความผิด ทั้งนี้ เพื่อเป็นการป้องกันขัดขวางมิให้การกระทำความผิดเกิดขึ้นอีก

๔.๒ วัตถุประสงค์ของการลงโทษ^๕

(๑) เพื่อเป็นการแก้แค้นทดแทน ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดที่ว่า ผู้ใดกระทำการใด ย่อมได้รับผลตอบแทนการกระทำนั้น

(๒) เพื่อเป็นการข่มขู่ ไม่ให้คนทั่วไปกระทำและไม่ให้ผู้กระทำแล้วทำผิดซ้ำอีก

(๓) เพื่อเป็นการคุ้มครองสังคมให้พ้นจากภัยอันตรายในระหว่างที่ผู้กระทำ ถูกตัดขาดจากสังคมไป

(๔) เพื่อเป็นการปรับปรุงแก้ไขตัวผู้กระทำความผิด โดยจะมีการแยกประเภท นักโทษเพื่อสะดวกแก่การอบรม

(๕) การรักษาพยาบาล

ทฤษฎีเหล่านี้หรือวัตถุประสงค์เหล่านี้ บางกรณีก็ขัดแย้งกัน เช่น การลงโทษเพื่อเป็น การแก้แค้นทดแทน ข่มขู่ จะต้องให้ผู้ต้องโทษได้ประสบกับความยากลำบากพอสมควร ซึ่งถ้าผู้ต้องโทษได้รับความทุกข์ทรมาน อาจจะทำให้โอกาสที่จะปรับตัวเป็นพลเมืองดีมีน้อยลงไป ถ้าพิจารณาในแง่ของการปรับปรุงแก้ไขตัวผู้กระทำความผิดแต่อย่างเดียว หรือในแง่ของการคุ้มครองสังคม ให้ปลอดภัย ผลคือ เมื่อใดที่ผู้นั้นกลับตัวเป็นคนดีจะต้องปล่อยเขาให้พ้นโทษทันทีเพราะไม่มีเหตุใดๆ ที่จะควบคุมตัวต่อไปอีกแล้ว แต่การปล่อยตัวดังกล่าวเป็นการขัดต่อทฤษฎีข่มขู่บุคคลอื่นและทฤษฎี

^๓ คณิต ฌ นคร, กฎหมายอาญาภาคทั่วไป (บริษัท สำนักพิมพ์วิญญูชน จำกัด, ๒๕๔๗), น ๔๗.

^๔ หยุต แสงอุทัย, กฎหมายอาญาภาค ๑ (สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๕๑), น. ๒๕๐-๒๕๔.

^๕ เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์, คำอธิบายกฎหมายอาญา ภาค ๑ (หจก. จีรัชการพิมพ์, ๒๕๔๙), น. ๘๑๒-๘๑๓.

แก้แค้นทดแทน เพราะหากกระทำความผิดร้ายแรงแต่เหยื่อผู้กระทำความผิดกลับตัวเป็นคนดีอย่างแน่นอนแล้ว จำต้องปล่อยก่อนกำหนดมาก ผลของการช่มชู้ก็ไม่มี การแก้แค้นทดแทนก็ไม่มีด้วยเหตุนี้ การลงโทษจึงมุ่งเพื่อวัตถุประสงค์ประการหนึ่งประการใดแต่เพียงอย่างเดียวโดยไม่คำนึงถึงประการอื่นๆ ไม่ได้ การลงโทษจะต้องมีความมุ่งหมายหลายประการประกอบกัน จะพิจารณาแง่หนึ่งแง่ใดโดยไม่คำนึงถึงจุดประสงค์อื่นๆ ด้วยไม่ได้

๕. หลักเกณฑ์ในการกำหนดความผิดทางอาญา^๖

โดยที่จารีตประเพณี ศาสนา และศีลธรรม มีส่วนสำคัญในการก่อให้เกิดกฎหมาย และการปฏิบัติตามกฎหมาย ซึ่งกฎหมายอาญาและศีลธรรมนั้นมีความเกี่ยวพันกัน ความผิดอาญาที่ร้ายแรง เช่น ฆ่าคน ชิงทรัพย์ เป็นสิ่งที่ผิดศีลธรรม แต่มีหลายกรณีที่ไม่ผิดศีลธรรมแต่ไม่ผิดกฎหมายอาญา เช่น การพูดโกหก การดื่มสุรา และมีกรกระทำบางอย่างที่ไม่ผิดศีลธรรมแต่ผิดกฎหมายอาญา เช่น กรณีความรับผิดชอบโดยเด็ดขาดในทางอาญา กล่าวคือ ไม่เจตนา ไม่ประมาท แต่กฎหมายบัญญัติให้การกระทำนั้นๆ เป็นความผิด จึงเห็นได้ว่า ศีลธรรมและกฎหมายอาญา ไม่ได้สอดคล้องกันทุกกรณี ซึ่งเห็นได้ชัดในหลายประเทศที่ยอมให้มีการกระทำซึ่งเห็นได้ชัดว่าผิดศีลธรรม เช่น การทำแท้ง เป็นต้น

Herbert L. Packer ได้ให้หลัก ๖ ประการ ในอันที่จะถือว่าการกระทำเรื่องนั้นควรเป็นความผิดอาญาหรือไม่ ดังต่อไปนี้

๑. การกระทำนั้นเป็นที่เห็นได้ชัดในหมู่ชนส่วนมากกว่า เป็นการกระทำที่กระทบกระเทือนต่อสังคม และหมู่ชนส่วนมากมิได้ให้อภัยแก่การกระทำเช่นนั้น

๒. ถ้าการกระทำดังกล่าวเป็นความผิดทางอาญาแล้ว จะไม่ขัดแย้งกับวัตถุประสงค์ของการลงโทษประการต่างๆ

๓. การปราบปรามการกระทำเช่นนั้น กล่าวคือ การถือว่าการกระทำนั้นเป็นความผิดทางอาญา จะไม่มีผลเป็นการลดการกระทำที่สังคมเห็นว่าถูกต้องให้น้อยลงไป

๔. หากเป็นความผิดอาญาแล้ว จะมีการใช้บังคับกฎหมายอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกัน

๕. การใช้กระบวนการยุติธรรมทางอาญากับการกระทำดังกล่าวจะไม่มีผลทำให้เกิดการใช้กระบวนการนั้นอย่างเกินขีดความสามารถทั้งทางด้านคุณภาพและปริมาณ

๖. ไม่มีมาตรการควบคุมอย่างสมเหตุสมผลอื่นๆ แล้ว นอกจากการใช้กฎหมายอาญากับกรณีที่เกิดขึ้น

หลักเกณฑ์ในการกำหนดขอบเขตของกฎหมายอาญาดังกล่าวนี้จะช่วยแก้ปัญหาการเกิดกฎหมายอาญาเพื่อ (overcriminalization) ขึ้นได้ เพราะหากรัฐมุ่งแต่จะควบคุมความประพฤติของสมาชิกในสังคมโดยใช้กฎหมายอาญาเป็นเครื่องมือ โดยไม่พิจารณาถึงประสิทธิภาพและความสามารถของกลไกของรัฐที่จะใช้บังคับกฎหมายอาญาแล้ว กฎหมายจะไร้ความหมาย ขาดความศักดิ์สิทธิ์ และเป็นการเปิดโอกาสให้เจ้าพนักงานของรัฐที่ประพฤติมิชอบ

^๖ เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์, คำอธิบายกฎหมายอาญา ภาค ๑ (หจก. จีระวิชาการพิมพ์, ๒๕๔๙), น. ๒-๑๐.

มีโอกาสแสวงหาประโยชน์เพื่อตนเองจากกฎหมายเหล่านี้ หรือหากมีการใช้บังคับกฎหมายซึ่งมิได้มีการใช้บังคับมาเป็นเวลานาน ผู้ถูกใช้บังคับจะเกิดปฏิกิริยาเพราะถือว่าถูกเลือกปฏิบัติ ซึ่งจะทำความสัมพันธ์ระหว่างผู้ใช้บังคับกฎหมายและชุมชนเสียไป

ปัจจุบันได้มีการใช้กฎหมายอาญาต่อการกระทำหรือไม่กระทำต่างๆ อย่างมากมาย แม้เรื่องเล็กๆ น้อยๆ ก็ตาม หรือแม้แต่การกระทำที่ไม่เจตนาและไม่ประมาทที่เรียกว่าความรับผิดเด็ดขาด (strict liability) หรือความรับผิดในการกระทำของบุคคลอื่น (vicarious liability) ก็เป็นความผิดทางอาญาหลายกรณีด้วยกัน ซึ่งแสดงให้เห็นว่าแม้ผู้กระทำจะมิได้มีความชั่วในการกระทำนั้นๆ ผู้กระทำก็อาจต้องรับผิดทางอาญา นอกจากนี้ ต้องคำนึงอยู่เสมอว่าการใช้บังคับกฎหมายอาญานั้นสิ้นเปลืองกว่ากฎหมายแพ่ง เพราะรัฐต้องจัดหาตำรวจ อัยการ ศาล และราชทัณฑ์ให้เพียงพอ เพื่อให้การใช้บังคับกฎหมายเป็นไปอย่างเสมอภาคและมีประสิทธิภาพ

เอกสารหมายเลข ๓

การแบ่งประเภทของความผิดอาญา

ความผิดอาญาอาจแบ่งพิจารณาออกเป็น ๔ ประเภท คือ (๑) ความผิดอาญาในแง่ของกฎหมาย (๒) ความผิดอาญาในแง่ของการกระทำ (๓) ความผิดอาญาในแง่ของเจตนา (๔) ความผิดอาญาในแง่ของผู้กระทำ (๕) ความผิดอาญาในแง่ของโทษ และ (๖) ความผิดอาญาในแง่ของการดำเนินคดี ซึ่งมีสาระสำคัญ ดังต่อไปนี้

๑. การแบ่งแยกความผิดอาญาในแง่ของกฎหมาย^๑

ความผิดอาญานั้น อาจกล่าวโดยย่อได้ว่าหมายถึง การกระทำที่ฝ่าฝืนต่อกฎหมายอาญา^๒ ความผิดอาญาในแง่ของกฎหมายจึงแบ่งออกได้เป็น ๒ ประเภท คือ ความผิดในตัวเอง (mala in se) และความผิดตามที่มีกฎหมายกำหนด (mala prohibita)

๑.๑ ความผิดในตัวเอง (mala in se) คือ การกระทำที่เป็นความผิดหรือความชั่วร้ายในตัวเอง (wrong in itself/evil in itself) ฝ่าฝืนหลักธรรมชาติ มโนธรรม ศีลธรรม หรือหลักการสาธารณะของสังคมที่เป็นอารยะ (public principles of a civilized society) การกระทำได้กล่าว สังคมเห็นว่าเป็นการกระทำที่ฝ่าฝืนความรู้สึกทางศีลธรรมของคนในสังคม สังคมถือว่าสิ่งนั้นเป็นความชั่วร้าย เป็นความผิดพื้นฐาน (traditional) ที่ไม่ใช่ความผิดที่กฎหมายกำหนด ตัวอย่างของความผิดในตัวเอง เช่น ความผิดฐานฆ่าคนตาย ข่มขืนกระทำชำเรา ปล้นทรัพย์ ลักทรัพย์^๓

๑.๒ ความผิดเพราะกฎหมายห้าม (mala prohibita) คือ การกระทำที่เป็นความผิดเพราะมีกฎหมายกำหนดให้การกระทำได้กล่าวเป็นความผิด (evil because prohibited) หรือเป็นความผิดตามที่ถูกกฎหมายห้าม (wrong due to being prohibited) เช่น ความผิดเกี่ยวกับการใช้ข้อมูลภายในอย่างไม่เหมาะสม (improper use of insider information) ออกหุ้นโดยไม่ได้รับอนุญาต หลีกเลี่ยงภาษี^๔

๒. การแบ่งแยกความผิดอาญาในแง่ของการกระทำ^๕

การกระทำ หมายความว่า การเคลื่อนไหวหรือไม่เคลื่อนไหวร่างกายโดยรู้สำนึก กล่าวคือ อยู่ภายใต้บังคับของจิตใจ การแบ่งประเภทความผิดอาญาในแง่ของการกระทำจึงแบ่งออกได้ดังต่อไปนี้

^๑เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์, คำอธิบายกฎหมายอาญา ภาค ๑ (หจก. จีระชัยการพิมพ์, ๒๕๔๔), น. ๗๕.

^๒ณัฐวัฒน์ สุทธิโยธิน, ทฤษฎีความรับผิดทางอาญา (สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, ๒๕๕๗), น. ๑๕

^๓ความหมายของ “malum in se” จาก Dictionary.law.com

^๔ความหมายของ “malum prohibitum” จาก Dictionary.law.com

^๕เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์, อ้างแล้วเชิงอรรถที่ ๑, น. ๗๖.

๒.๑ ความผิดโดยการเคลื่อนไหวร่างกายและความผิดโดยไม่เคลื่อนไหวร่างกาย

(๑) ความผิดโดยการเคลื่อนไหวร่างกาย คือ ความผิดที่เกิดจากการเคลื่อนไหวร่างกายของผู้กระทำความผิด เช่น แดงใช้ปืนยิงตำถึงแก่ความตาย

(๒) ความผิดโดยการไม่เคลื่อนไหวร่างกาย คือ ความผิดที่เกิดขึ้นแม้ว่าผู้กระทำจะไม่ได้เคลื่อนไหวร่างกาย แบ่งออก ๒ ประการ คือ

(ก) ความผิดโดยการงดเว้น คือ การกระทำให้เกิดผลอันหนึ่งอันใดขึ้นโดยงดเว้นการที่จักต้องกระทำเพื่อป้องกันผลนั้น (มาตรา ๕๙ วรรคท้าย แห่งประมวลกฎหมายอาญา) เช่น มารดาไม่ยอมให้นมบุตร ปลอมให้บุตรอดนมจนตาย

(ข) ความผิดโดยการละเว้น คือ ความผิดที่เกิดจากการไม่กระทำ เช่น การไม่ช่วยเมื่อเห็นผู้อื่นตกอยู่ในภยันตรายแห่งชีวิตซึ่งตนอาจช่วยได้โดยไม่ควรกลัวอันตรายแก่ตนเองหรือผู้อื่น แต่ไม่ช่วยตามความจำเป็น ตามมาตรา ๓๗๔ แห่งประมวลกฎหมายอาญา

๒.๒ ความผิดที่ต้องมีผลปรากฏและความผิดที่ไม่ต้องมีผลปรากฏ

(๑) ความผิดที่ต้องมีผลปรากฏ คือ ความผิดที่ต้องมีผลเกิดขึ้นจึงจะเป็นความผิด เช่น ความผิดฐานฆ่าคนตาย ตามมาตรา ๒๘๘ แห่งประมวลกฎหมายอาญา จะต้องปรากฏว่ามีคนตายจึงจะเป็นความผิด

(๒) ความผิดที่ไม่ต้องมีผลปรากฏ คือ ความผิดที่แม้ไม่มีผลเกิดขึ้นก็เป็นความผิด เช่น ความผิดฐานแจ้งความเท็จแก่เจ้าพนักงาน ตามมาตรา ๑๓๗ แห่งประมวลกฎหมายอาญา เมื่อมีการแจ้งข้อความอันเป็นเท็จแก่เจ้าพนักงานแล้วเป็นความผิดสำเร็จทันทีโดยไม่คำนึงว่าเจ้าพนักงานจะเชื่อข้อความนั้นหรือไม่

๒.๓ ความผิดธรรมดาและความผิดซับซ้อน

(๑) ความผิดธรรมดา คือ ความผิดที่เกิดจากการกระทำเดียว หรือเป็นความผิดที่เกิดขึ้นและสิ้นสุดลงในขณะเดียวกับที่ได้กระทำนั่นเอง

(๒) ความผิดซับซ้อน คือ ความผิดที่เกิดจากการกระทำหลายการกระทำ แบ่งออกเป็น ความผิดต่อเนื่องและความผิดที่ยืดออกไป กล่าวคือ

(ก) ความผิดต่อเนื่อง คือ ความผิดที่เกิดจากการกระทำที่เป็นความผิดติดต่อกันสืบเนื่องกันอยู่ชั่วระยะหนึ่ง เช่น ความผิดฐานมีอาวุธปืนไว้ในครอบครองโดยไม่ได้รับอนุญาต ความผิดฐานหมิ่นประมาทด้วยการโฆษณา

(ข) ความผิดที่ยืดออกไป คือ ความผิดที่มีหลายการกระทำ และกระทำโดยผู้กระทำผิดคนเดียว มีการละเมิดกฎหมายฐานเดียวกัน และมีจุดประสงค์เดียวกันในการกระทำหลายการกระทำดังกล่าว

(ค) ความผิดเป็นปกติธุระ คือ ความผิดที่ต้องมีการกระทำซ้ำ ๆ จึงจะเป็นความผิด เช่น การประพุดิตนเป็นปกติธุระ เป็นผู้จัดหาที่พำนัก ที่ซ่อนเร้น หรือที่ประชุมให้บุคคลซึ่งตนรู้ว่าเป็นผู้กระทำความผิด ตามมาตรา ๒๑๔ แห่งประมวลกฎหมายอาญา

(ง) ความผิดซ้อน มีได้หลายประการ เช่น การกระทำกรรมเดียว โดยการกระทำหลายการกระทำ การกระทำกรรมเดียวผิดกฎหมายหลายบท การกระทำความผิดเดียวเกิดจากการกระทำหลายการกระทำ ความผิดที่เกิดขึ้นจากการรวมการกระทำที่เป็นความผิดในตัวเองเข้าด้วยกัน

๓. การแบ่งแยกความผิดอาญาในแง่ของเจตนา^๖

การกระทำความผิดอาญาในแง่ของเจตนาแบ่งออกได้เป็น ๕ ประการ
ดังต่อไปนี้

๓.๑ ความผิดที่กระทำโดยเจตนา เช่น ความผิดฐานฆ่าคนตาย ตามมาตรา ๒๘๘
แห่งประมวลกฎหมายอาญา

๓.๒ ความผิดที่กระทำโดยประมาท เช่น ความผิดฐานกระทำโดยประมาท
และการกระทำนั้นเป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย ตามมาตรา ๒๙๑ แห่งประมวลกฎหมายอาญา

๓.๓ ความผิดที่ไม่ต้องมีเจตนาและไม่ต้องประมาท เช่น ความผิดฐานทำให้
เกิดปฏิญญาแก่น้ำในบ่อ สระ หรือที่ขังน้ำอันมีไว้สำหรับประชาชนใช้สอย ซึ่งเป็นความผิดลหุโทษ
ตามมาตรา ๓๘๐ แห่งประมวลกฎหมายอาญา

๓.๔ ความผิดนอกเหนือเจตนา เช่น ความผิดฐานมิได้มีเจตนาฆ่า แต่ทำร้าย
ผู้อื่นจนเป็นเหตุให้ผู้นั้นถึงแก่ความตาย ตามมาตรา ๒๙๐ แห่งประมวลกฎหมายอาญา

๓.๕ ความผิดที่ต้องรับผิดในผลสุดท้ายแห่งเจตนา เช่น ความผิดฐานวางเพลิง
เผาทรัพย์ของผู้อื่นจนเป็นเหตุให้บุคคลอื่นถึงแก่ความตาย ตามมาตรา ๒๒๔ แห่งประมวลกฎหมาย
อาญา

๔. การแบ่งแยกความผิดอาญาในแง่ของผู้กระทำ^๗

การแบ่งแยกความผิดอาญาในแง่ของผู้กระทำแบ่งออกได้เป็น ๒ ประการ
ดังต่อไปนี้

๔.๑ ความผิดทั่วไป หมายถึง ความผิดที่บุคคลทั่วไปเป็นผู้กระทำความผิดได้
สังเกตได้จากบทบัญญัติความผิดจะเริ่มต้นด้วยคำว่า “ผู้ใด” เช่น มาตรา ๒๘๘ แห่งประมวลกฎหมาย
อาญา

๔.๒ ความผิดที่กำหนดคุณสมบัติของผู้กระทำ หมายถึง ความผิดที่กำหนดไว้
โดยเฉพาะว่าผู้กระทำจะต้องมีคุณสมบัติพิเศษ เช่น มาตรา ๑๔๗ แห่งประมวลกฎหมายอาญา
เริ่มต้นด้วยคำว่า “ผู้ใดเป็นเจ้าพนักงาน” หรือมาตรา ๓๐๑ ใช้คำว่า “หญิงใด”

๕. การแบ่งแยกความผิดอาญาในแง่ของโทษ^๘

การแบ่งแยกความผิดอาญาในแง่ของโทษ แบ่งออกได้เป็น ๒ ประการ
ดังต่อไปนี้

๕.๑ ความผิดลหุโทษ ได้แก่ ความผิดที่มีโทษเบา ตามมาตรา ๑๐๒
แห่งประมวลกฎหมายอาญา โดยความผิดลหุโทษมีบทบัญญัติที่ให้ใช้เป็นพิเศษแตกต่างจากความผิด
ทั่วไป ตามมาตรา ๑๐๔ มาตรา ๑๐๕ และมาตรา ๑๐๖ แห่งประมวลกฎหมายอาญา

๕.๒ ความผิดทั่วไป ได้แก่ ความผิดที่มีอัตราโทษสูงกว่าความผิดลหุโทษ

^๖เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์, อ่างแล้วเชิงอรรถที่ ๑, น. ๗๙.

^๗เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์, อ่างแล้วเชิงอรรถที่ ๑, น. ๘๐.

^๘เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์, อ่างแล้วเชิงอรรถที่ ๑, น. ๘๐.

๖. การแบ่งแยกความผิดอาญาในแง่ของการดำเนินคดี^๔

ความผิดอาญาในแง่ของการดำเนินคดี แบ่งออกได้เป็น ๒ ประเภท ดังต่อไปนี้

๖.๑ ความผิดอาญาแผ่นดิน เช่น ความผิดฐานฆ่าผู้อื่น ตามมาตรา ๒๘๘ แห่งประมวลกฎหมายอาญา

๖.๒ ความผิดอันยอมความได้ เช่น ความผิดฐานหมิ่นประมาทเป็นความผิดอันยอมความได้ ตามมาตรา ๓๓๓ แห่งประมวลกฎหมายอาญา

^๔เกียรติขจร วัจนะสวัสต์, อ่างแล้วเชิงอรรถที่ ๑, น. ๘๐.

เอกสารหมายเลข ๔

แนวความคิดของต่างประเทศเกี่ยวกับกฎหมายอาญาเพื่อ (Overcriminalization)

จากการศึกษาหนังสือและบทความทางวิชาการของต่างประเทศ^๑ กฎหมายอาญาเพื่อ (Overcriminalization) คือ การใช้กฎหมายอาญาที่ไม่เหมาะสมและทำให้เกิดปัญหาในการบริหารงานยุติธรรมทางอาญา ลักษณะการใช้กฎหมายอาญาไม่เหมาะสมมีการยกตัวอย่าง เช่น การใช้กฎหมายอาญาเพื่อบังคับให้เป็นไปตามหลักศีลธรรม เพื่อให้มีบริการทางสังคม และเพื่อแก้ปัญหาการบังคับใช้กฎหมาย ซึ่งล้วนทำให้กฎหมายอาญาขาดประสิทธิภาพในการใช้บังคับกับพฤติกรรมที่เป็นภัยคุกคามอย่างแท้จริงได้ นักวิชาการต่างประเทศได้พยายามเสนอแนวคิดเพื่อแก้ไขปัญหากฎหมายอาญาเพื่อ โดยให้นักนิติบัญญัติเข้าใจหน้าที่ที่แท้จริงของกฎหมายอาญาซึ่งความผิดทางอาญาที่ต้องร้ายแรงเพียงพอที่จะได้รับการตำหนิจากสังคมและที่สมควรได้รับการลงโทษ^๒ ในที่นี้ อาจสรุปแนวคิดจากนักคิดต่างประเทศเกี่ยวกับการกระทำที่ไม่ควรเป็นความผิดทางอาญาได้ดังนี้

๑. แนวคิดทางศีลธรรมของสังคม (Legal Moralism)

ตามทฤษฎี Legal Moralism กฎหมายจำต้องบัญญัติให้การกระทำความผิดทางศีลธรรมอย่างร้ายแรงเป็นความผิดทางอาญาและต้องได้รับการลงโทษ เพื่อเป็นการรักษามาตรฐานทางศีลธรรมของสังคม (public moral standard) ซึ่งเป็นปัจจัยพื้นฐานที่สำคัญในการทำให้สังคมดำรงอยู่^๓ ดังนั้น การจะบัญญัติกฎหมายให้การกระทำใดเป็นความผิดทางอาญา การกระทำนั้นต้องเป็นสิ่งที่คนส่วนใหญ่ในสังคมเห็นพ้องต้องกันว่าผิดศีลธรรมอย่างร้ายแรง ซึ่งอาจแตกต่างกันไปตามแต่ละประเทศและสังคม และอาจเปลี่ยนแปลงได้ตามมาตรฐานทางศีลธรรมของสังคมที่เปลี่ยนไป เช่น ความผิดเกี่ยวกับการรักร่วมเพศ การผิดประเวณี หรือการทำแท้ง

^๑ได้แก่ หนังสือและบทความต่อไปนี้

(๑) Sanford H. Kadish, Some Observations on the Use of Criminal Sanctions in Enforcing Economic Regulations, *The University of Chicago Law Review*, Vol. 30 No. 3, Spring (1963).

(๒) Sanford H. Kadish, The Crisis of Overcriminalization, *American Criminal Law Quarterly*, 7:24 (1968).

(๓) R. A. Posner, An Economic Theory of the Criminal Law, *Columbia Law Review*, 6: 85 (1985).

(๔) Andrew Ashworth, Conceptions of Overcriminalization, *Ohio State Journal of Criminal Law*, 5: 407 (2008).

(๕) Stephen F. Smith, Overcoming Overcriminalization, *Journal of Criminal Law and Criminology*, Vol. 102 Issue 3, Summer (2012).

(๖) Douglas Husak, *Overcriminalization: The Limits of the Criminal Law*, Oxford University Press, 2008.

^๒ A. Ashworth, Conceptions of Overcriminalization, *Ohio State Journal of Criminal Law*, 5: 407 (2008).

^๓ P. Devlin, *The Enforcement of Morals*, Oxford: Oxford University Press (1965).

แนวคิดทางศีลธรรมของสังคมที่จะนำมาใช้กำหนดความผิดอาญามีหลักพิจารณา
ดังต่อไปนี้

(๑) ไม่เป็นมาตรฐานทางศีลธรรมส่วนบุคคล^๕ ดังตัวอย่างเกี่ยวกับการทำแท้ง
ในสังคมอเมริกันยังไม่มีฉันทามติว่าควรเป็นความผิดอาญาหรือไม่ Sandford H. Kadish
จึงให้ความเห็นว่ากฎหมายอาญาไม่มีหน้าที่ในการระงับข้อพิพาททางสังคม ประกอบกับเมื่อพิจารณา
ผลกระทบในทางลบที่มีต่อสังคม การทำแท้งจึงไม่ควรเป็นความผิดทางอาญา^๖

(๒) เป็นการกระทำที่สมควรได้รับการตำหนิ (requirement of fault) ความผิด
ทางศีลธรรมที่ควรเป็นความผิดอาญา คือ ความผิดที่สังคมมุ่งหมายไปที่การประณามการกระทำ
ไม่ใช่มุ่งที่ผลลัพธ์ของการกระทำ จากหลักพิจารณานี้ Andrew Ashworth จึงได้วิจารณ์เกี่ยวกับ
ความผิดเด็ดขาดทางอาญา (strict liability) ว่าอาจไม่ควรเป็นความผิดทางอาญา หากกฎหมาย
ไม่สามารถทำให้ชัดเจนได้ว่าผู้กระทำความผิดเพียงพอสอดต่อการสมควรได้รับการตำหนิ^๗

(๓) หลักการประณามเพื่อเป็นเยี่ยงอย่างและความยุติธรรม (fair and
representative labeling) ไม่เพียงแต่การกำหนดอัตราโทษ Ashworth ให้ความเห็นว่า การจำแนก
ประเภทของความผิดควรสอดคล้องกับความร้ายแรงของการกระทำที่เป็นความผิดซึ่งเกี่ยวข้องกับ
ความเข้าใจของสังคมเกี่ยวกับความผิดนั้นด้วย^๘ การกำหนดประเภทของความผิดเกินความร้ายแรง
ของการกระทำหรือไม่เป็นไปตามหลักการประณามเพื่อเป็นเยี่ยงอย่างหรือความยุติธรรมย่อมทำให้
กฎหมายอาญาเพื่อ

(๔) หลักความชั่ว (culpability) Ashworth ให้ความเห็นไว้ว่า หากกฎหมาย
อาญาจะลงโทษการกระทำที่สังคมมองว่าเป็นความผิด จะต้องลงโทษที่การกระทำไม่ใช่ผลลัพธ์
ของการกระทำนั้น ดังจะเห็นได้จากกฎหมายอาญาบัญญัติให้การเตรียมหรือพยายามกระทำ
ความผิดก็เป็นความผิดได้ แม้ว่าการกระทำดังกล่าวจะไม่สัมฤทธิ์ผลที่มุ่งหมาย^๙ แต่ถ้ากฎหมายอาญา
ลงโทษบุคคลจากผลลัพธ์ของการกระทำ กล่าวคือ การกระทำเพียงเล็กน้อยแต่ส่งผลกระทบรุนแรง เช่น
การทำร้ายร่างกายเพียงเล็กน้อยแต่เหยื่อเสียชีวิต อาจทำให้เกิดปัญหาได้ การกำหนดความผิดอาญา
จากผลลัพธ์ของการกระทำจึงควรกำหนดระดับทางศีลธรรมขั้นต่ำไว้โดยต้องเป็นการกระทำที่มี
ความร้ายแรงทางศีลธรรมเพียงพอที่ผู้กระทำความผิดจะได้รับการลงโทษจากผลลัพธ์ของการกระทำ
ถึงแม้ว่าจะไม่ใช่ผลที่มุ่งหวังจากการกระทำนั้น

^๕“Unless a deliberate attempt is to be made by society, acting through the
agency of the law, to equate the sphere of crime with that of sin, there must remain a realm of
private morality and immorality which is, in brief and crude terms, not the law's business.”
Wolfenden Report, Great Britain Committee on Homosexual Offences and Prostitution, Report,
Command No. 247 (1965), Paras. 61 and 62.

^๖S. H. Kadish, The Crisis of Overcriminalization, American Criminal Law Quarterly,
7:24 (1968), page 24.

^๗A. Ashworth, Conceptions of Overcriminalization, Ohio State Journal of Criminal
Law, 5: 407 (2008), page 411.

^๘Ibid, page 410.

^๙Ibid, pages 411-413.

๒. แนวคิดอรรถประโยชน์นิยม (Utilitarianism)

Ashworth กล่าวว่า กฎหมายอาญาไม่อาจทำหน้าที่เป็นเพียงกฎหมายที่มุ่งหมายการชดเชยให้กับการกระทำที่ผ่านไปแล้วเท่านั้น แต่ต้องมีหน้าที่ในการป้องกันภัยอันตรายที่จะเกิดขึ้นกับสังคมในอนาคตด้วย^{๕๕}

แนวความคิดดังกล่าวมาจากทฤษฎีอรรถประโยชน์นิยมที่พัฒนามาจากทฤษฎีของ Jeremy Bentham และหลัก Harm Principle^{๕๖} ของ John Stuart Mill ซึ่งนักปรัชญาทั้งสองท่านเชื่อว่าศีลธรรมสามารถเข้าใจได้ในรูปแบบของความสุข (happiness) สูงสุดของสังคม โดยการคำนวณสัดส่วนของอรรถประโยชน์ (utility) ต่อความเสียหาย (harm) เพื่อให้ได้ผลลัพธ์ที่นำไปสู่ความสุขสูงสุด โดยเชื่อว่าการละเมิดสิทธิของประชาชนเป็นสิ่งถูกต้องเสมอหากนำไปสู่ความสุขสูงสุดของสังคม และการออกกฎหมายให้บุคคลในสังคมเคารพสิทธิซึ่งกันและกัน ย่อมนำไปสู่ความสุขสูงสุดของสังคมได้ แนวความคิดนี้จึงใช้สนับสนุนการกำหนดความผิดทางอาญาสำหรับการกระทำที่สร้างความเสียหายร้ายแรงเนื่องจากได้คำนึงถึงสิทธิของบุคคลในสังคม

ตามทฤษฎีอรรถประโยชน์นิยม การจะบัญญัติให้การกระทำใดเป็นความผิดและสมควรได้รับโทษทางอาญา ประโยชน์ต่อสังคมที่ได้รับจะต้องมากกว่าราคาที่เสียไป ในประเด็นนี้ Kadish ได้วิเคราะห์ประเภทความผิดทางอาญาที่อาจเป็นผลเสียมากกว่าผลดี (more harm than good)^{๕๗} โดยให้เหตุผลหลายประการ หนึ่งในนั้นคือความผิดที่กระบวนการทางอาญาไม่สามารถบังคับใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพโดยธรรมชาติของความผิดนั้นเอง อาทิ ความผิดในทีไรฐานความผิดที่เกี่ยวข้องกับความยินยอมของบุคคล เช่น การค้าประเวณี การร่วมประเวณีที่ผิดปกติ (abnormal sexual intercourse) และความผิดที่การถูกลงโทษไม่สามารถยับยั้งการกระทำได้ เช่น การติดยาเสพติด ถึงแม้ว่าการกระทำข้างต้นอาจกล่าวได้ว่าเป็นภัยต่อสังคม แต่การใช้กระบวนการทางอาญาในการยับยั้งการกระทำเหล่านี้ไม่มีประสิทธิภาพและเป็นการฟุ่มเฟือยนำไปสู่การเบียดบังทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดไปใช้ในทางที่ไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ ทำให้กระบวนการทางอาญาสูญเสียโอกาสที่จะใช้ทรัพยากรดังกล่าวในการป้องกันการกระทำผิดที่เป็นภัยต่อสังคมมากกว่า อีกทั้งกระบวนการทางอาญาที่ไม่สามารถบังคับใช้กฎหมายได้ ย่อมทำให้สังคมเมินเฉยต่อกระบวนการนั้น ดูหมิ่นผู้บัญญัติกฎหมายและผู้บังคับใช้กฎหมาย และทำลายภาพลักษณ์ของการบังคับใช้กฎหมายโดยรวม^{๕๘}

นอกจากนี้ Kadish ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับความผิดอาญาบางประเภทโดยใช้ทฤษฎีอรรถประโยชน์นิยมนี้ ได้แก่

- ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด Kadish เห็นว่า การกำหนดให้เป็นความผิดทางอาญาก่อให้เกิดผลเสียมากกว่าผลดีต่อสังคม เพราะความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดนำไปสู่การกระทำ

^{๕๕}Ibid, page 417.

^{๕๖}“The only purpose for which power can be rightfully exercised over any member of a civilized community, against his will, is to prevent harm to others. His own good, either physical or moral, is not a sufficient warrant.” J. S. Mill, On Liberty, London: Longman, Roberts & Green (1869).

^{๕๗}S. H. Kadish, The Crisis of Overcriminalization, American Criminal Law Quarterly, 7:24 (1968), page 33.

^{๕๘}Ibid, pages 20-23.

ความผิดทางอาญาประเภทอื่น ๆ เอื้อประโยชน์ต่อผู้กระทำความผิด และก่อให้เกิดการทุจริตของเจ้าหน้าที่อีกด้วย^{๑๓}

- ความผิดอาญาที่สามารถป้องกันหรือควบคุมได้ด้วยวิธีอื่น เช่น ความผิดเกี่ยวกับเช็ค Kadish เห็นว่า ความผิดเกี่ยวกับเช็คมักจะไม่มีกำหนดให้ต้องพิสูจน์ว่าผู้กระทำความผิดมีเจตนาฉ้อโกง กฎหมายอาญาจึงนำมาใช้เพื่อรองรับความเสี่ยงทางธุรกิจซึ่งโดยแท้จริงแล้วผู้ประกอบการควรเป็นผู้รับความเสี่ยงนั้น^{๑๔} ไม่ใช่หน้าที่ของกฎหมายอาญาที่มีภาระอยู่มากแล้ว และควรนำวิธีการอื่นที่ก่อให้เกิดผลดีต่อสังคมและเศรษฐกิจในระยะยาวมากกว่ามาใช้แทน เช่น การให้สินเชื่อที่รัดกุมมากขึ้น

- ความผิดอาญาที่เป็นการกำหนดให้ความยากจนเป็นความผิดในทางอ้อม เช่น ความผิดเกี่ยวกับคนจรจัด (vagrancy) Kadish เห็นว่า เป็นการใช้กฎหมายอาญาอย่างไม่มีประสิทธิภาพและเป็นวิธีแก้ไขปัญหาก็ไม่เหมาะสม

กล่าวโดยสรุป เมื่อพิจารณาตามทฤษฎีอรรถประโยชน์นิยม หากการบังคับใช้กฎหมายอาญาก่อให้เกิดผลกระทบต่อสังคมมากกว่าประโยชน์ที่ได้รับ ถึงแม้ว่าการกระทำนั้นจะเป็นความผิดทางศีลธรรม ก็อาจไม่มีน้ำหนักเพียงพอที่จะใช้ตัดสินว่าการกระทำนั้นสมควรกำหนดให้เป็นความผิดทางอาญา

๓. แนวคิดทางเศรษฐศาสตร์

หลักกฎหมายอาญาตามมุมมองทางเศรษฐศาสตร์ของ Ricahrd A. Posner^{๑๕} เชื่อว่าการกระทำความผิดทางอาญาเป็นการหลีกเลี่ยงการทำงานของตลาด กฎหมายอาญาจึงช่วยสนับสนุนความมีประสิทธิภาพทางเศรษฐกิจด้วยการยับยั้งไม่ให้เกิดการหลีกเลี่ยงการทำงานของตลาด หลักคิดนี้ช่วยอธิบายความจำเป็นในการกำหนดให้ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินหรือความผิดเกี่ยวกับร่างกายเป็นความผิดอาญาได้ เนื่องจากความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินเป็นการหลีกเลี่ยงการทำงานของตลาดโดยตรง ส่วนความผิดทางร่างกายเป็นการหลีกเลี่ยงการทำงานของตลาดโดยอ้อม เพราะส่งผลในทางลบต่อตลาดโดยรวม

Posner เห็นว่า การกระทำความผิดทางอาญาเป็นการกระทำที่ผ่านการคำนวณมาแล้ว หากราคาของผู้กระทำความผิดต้องจ่าย (การถูกลงโทษ) สูงกว่าประโยชน์ที่ได้จากการกระทำความผิด (ไม่ว่าทางกายภาพหรือทางจิตใจ) บุคคลย่อมไม่กระทำความผิด ซึ่งการลงโทษทางอาญามีความจำเป็น เนื่องจากกฎหมายละเมิดอาจไม่เพียงพอและผู้หลีกเลี่ยงการทำงานของตลาดจำนวนมากไม่มีความสามารถทางการเงินมากพอจะชดใช้ความเสียหายทางละเมิดได้ ความรุนแรงของโทษทางอาญาตามทฤษฎีของ Posner จะต้องคำนึงถึงปัจจัยหลายอย่างด้วยกัน เช่น ค่าใช้จ่ายในการบังคับใช้กฎหมายและการฟ้องร้องคดี หรือความน่าจะเป็นที่จะถูกพิพากษาให้ลงโทษ อย่างไรก็ตาม ความเชื่อที่ว่ากำหนดโทษสูงสุดสำหรับทุกความผิดอาจเป็นหนทางหนึ่งในการยับยั้งการหลีกเลี่ยงการทำงานของตลาดได้โดยไม่ต้องมีการคำนวณใด ๆ ซึ่งอาจส่งผลให้บุคคล

^{๑๓} Ibid, page 25.

^{๑๔} Ibid, page 29.

^{๑๕} R. A. Posner, An Economic Theory of the Criminal Law, Columbia Law Review, 6: 85 (1985).

ไม่หยุดการกระทำไว้เพียงแต่ความผิดเล็กน้อย การกำหนดบทลงโทษจึงควรมีความรุนแรงเท่าที่จำเป็น สำหรับการยับยั้งการกระทำผิด (marginal deterrence)

Posner กล่าวเพียงว่า ความผิดทางอาญาเป็นการเพิ่มความมั่งคั่งให้กับสังคม (wealth-maximizing) แต่ควรกำหนดขึ้นเพื่อป้องกันสังคมเท่านั้น (defense) โดยไม่ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับหลักเกณฑ์ในการพิจารณาว่าการหลีกเลี่ยงการทำงานของตลาดในลักษณะใดที่ควรเป็นหรือไม่ควรเป็นความผิดทางอาญา

๔. แนวคิดอื่น ๆ

นอกเหนือจากแนวคิดต่าง ๆ ที่กล่าวมาข้างต้น ยังมีแนวคิดเกี่ยวกับการกำหนดความผิดอาญาอื่น ๆ อีก ซึ่งพิจารณาตามสภาพของการกระทำผิด ได้แก่

๔.๑ ความผิดทางอาญาเกี่ยวกับการควบคุมทางเศรษฐกิจ (Economic Regulations) ซึ่งโดยสภาพแล้วไม่ใช่การกระทำที่สังคมมองว่าผิดศีลธรรมนั้น มีแนวคิดในทางตรงกันข้ามกับแนวคิดทางเศรษฐศาสตร์ว่า กฎหมายอาญาที่กำหนดความผิดดังกล่าวเป็นการขัดขวางการทำงานของตลาด และไม่เห็นผลชัดเจนเพียงพอหรือทันที (เช่น ความผิดเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม) อีกทั้งไม่สามารถระบุตัวผู้รับผิดชอบได้ (เช่น ความผิดที่กระทำโดยบริษัท) จึงอาจเกิดคำถามขึ้นว่า ความผิดประเภทนี้ควรเป็นความผิดทางอาญาหรือไม่

ในประเด็นข้างต้น Ashworth เชื่อว่าความผิดเกี่ยวกับการควบคุมทางเศรษฐกิจ มีนัยสำคัญทางศีลธรรมเพียงพอที่จะกำหนดให้เป็นความผิดทางอาญา แต่ต้องเป็นการกระทำที่เข้าเงื่อนไขของหลักการสมควรได้รับการตำหนิ (requirement of fault) ด้วย มิเช่นนั้นสมควรกำหนดให้เป็นเพียงการฝ่าฝืนกฎเกณฑ์ (violations) ก็เพียงพอ^{๑๖}

Kadish ชี้ให้เห็นว่าการกระทำผิดเกี่ยวกับการควบคุมทางเศรษฐกิจมักเป็นความผิดที่เกิดจากการคำนวณผลกำไรทางธุรกิจ จึงมีเจตนาที่จะกระทำความผิดที่สามารถพิสูจน์ได้ หากจะกำหนดให้การกระทำดังกล่าวเป็นความผิดทางอาญา ก็ควรกำหนดลักษณะการกระทำให้ชัดเจนเพื่อทำให้แน่ใจว่าจะไม่ครอบคลุมถึงการกระทำตามธรรมดาทางธุรกิจโดยชอบธรรม และหากจะเป็นกรณีที่ผู้กระทำความผิดไม่ได้รับสิทธิในการพิสูจน์ตนเองภายใต้กระบวนการของศาล การกระทำดังกล่าวก็ไม่สมควรมีโทษรุนแรงเพราะจะเกิดความไม่ยุติธรรมต่อผู้กระทำความผิด^{๑๗}

๔.๒ ความผิดทางอาญาที่ไม่มีการกำหนดลักษณะของการกระทำที่ชัดเจน เช่น ความผิดเกี่ยวกับการรักษาความเป็นระเบียบของบ้านเมือง การกำหนดให้การกระทำดังกล่าวเป็นความผิดอาญาไม่ได้รับการสนับสนุนจากแนวคิดที่กล่าวมาข้างต้น เนื่องจากการกระทำบางประการที่เข้าข่ายความผิดดังกล่าวไม่ใช่ความผิดทางศีลธรรม เช่น การก่อความวุ่นวายในที่สาธารณะ อาจสร้างความเดือดร้อนรำคาญและความยุ่งยากให้แก่รัฐและบุคคลในสังคมเพียงเล็กน้อยเกินกว่าที่จะเอาผิด อีกทั้งการกำหนดลักษณะของการกระทำไว้อย่างกว้างจนเกิดความไม่ชัดเจนว่าการกระทำใดเป็นความผิด นอกจากจะทำให้คนในสังคมไม่รู้ว่าสิ่งที่ตนกระทำนั้นเป็นความผิดหรือไม่ ซึ่งขัดกับหลักนิติธรรมแล้ว ยังเป็นการให้อำนาจกับเจ้าหน้าที่

^{๑๖}A. Ashworth, Conceptions of Overcriminalization, Ohio State Journal of Criminal Law, 5: 407 (2008), pages 418-423.

^{๑๗}S. H. Kadish, Some Observations on the Use of Criminal Sanctions in Enforcing Economic Regulations, The University of Chicago Law Review, 3:30 (1963).

ตำรวจในการเลือกว่าจะบังคับใช้กฎหมายในกรณีใด ซึ่งหากไม่มีการควบคุมการใช้อำนาจดังกล่าวอย่างมีประสิทธิภาพ อาจนำไปสู่การใช้อำนาจในทางไม่ชอบได้ จึงสมควรพิจารณากำหนดลักษณะการกระทำที่ชัดเจนที่สมควรให้เป็นความผิดทางอาญา^{๑๘}

๔.๓ ความผิดทางอาญาที่เป็นการผิดสัญญาทางแพ่งโดยแท้ อาจขัดกับแนวคิดเกี่ยวกับหลักสิทธิมนุษยชนสากล โดยเฉพาะหลักกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (International Covenant on Civil and Political Rights - ICCPR) ข้อ ๑๑ ที่ห้ามมิให้บุคคลใดถูกจำคุกเพียงเพราะบุคคลนั้นไม่สามารถปฏิบัติตามข้อผูกพันทางสัญญาได้^{๑๙} การกระทำที่เป็นการผิดสัญญาทางแพ่ง เช่น การไม่ชำระหนี้ โดยไม่มีเจตนาชั่วหรือองค์ประกอบอื่น อันจะทำให้การกระทำสมควรเป็นความผิดทางอาญา จึงไม่ควรเป็นความผิดทางอาญาที่มีโทษจำคุก หรือมีการใช้มาตรการกักขังแทนโทษปรับ และการกำหนดให้การกระทำดังกล่าวเป็นความผิดอาญาในลักษณะดังกล่าวย่อมทำให้เกิดกฎหมายอาญาเพื่อ

^{๑๘}S. H. Kadish, The Crisis of Overcriminalization, American Criminal Law Quarterly, 7:24 (1968), pages 30-33.

^{๑๙} Article 11. No one shall be imprisoned merely on the ground of inability to fulfill a contractual obligation.

เอกสารหมายเลข ๕

รายชื่อเอกสารที่ได้ศึกษาค้นคว้า

ในการศึกษาข้อมูลพื้นฐานข้างต้น ได้ศึกษาและค้นคว้าจากตำรา วิทยานิพนธ์ และบทความ ดังต่อไปนี้

- (๑) หยุต แสงอุทัย, กฎหมายอาญาภาค ๑ (สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๕๑)
- (๒) จิตติ ติงศภัทย์, คำอธิบายประมวลกฎหมายอาญา ภาค ๑ (หจก. จีรัชการพิมพ์, ๒๕๕๖)
- (๓) คณิต ณ นคร, กฎหมายอาญาภาคทั่วไป (บริษัท สำนักพิมพ์วิญญูชน จำกัด, ๒๕๕๗)
- (๔) เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์, คำอธิบายกฎหมายอาญา ภาค ๑ (หจก. จีรัชการพิมพ์, ๒๕๕๙)
- (๕) ญัฐวิวัฒน์ สุทธิโยธิน, ทฤษฎีความรับผิดทางอาญา (สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, ๒๕๕๗)
- (๖) ความหมายของ “malum in se” จาก Dictionary.law.com
- (๗) ความหมายของ “malum prohibitum” จาก Dictionary.law.com
- (๘) Sanford H. Kadish, ‘Some Observations on the Use of Criminal Sanctions in Enforcing Economic Regulations, The University of Chicago Law Review, Vol. 30 No. 3, Spring (1963).
- (๙) Sanford H. Kadish, The Crisis of Overcriminalization, American Criminal Law Quarterly, 7:24 (1968).
- (๑๐) R. A. Posner, An Economic Theory of the Criminal Law, Columbia Law Review, 6: 85 (1985).
- (๑๑) Andrew Ashworth, Conceptions of Overcriminalization, Ohio State Journal of Criminal Law, 5: 407 (2008)
- (๑๒) Stephen F. Smith, Overcoming OverCriminalization, Journal of Criminal Law and Criminology, Vol. 102 Issue 3, Summer (2012).
- (๑๓) Douglas Husak, Overcriminalization: The Limits of the Criminal Law, Oxford University Press, 2008.

เอกสารหมายเลข ๒

สถิติพระราชบัญญัติที่มีการฟ้องคดีต่อศาล (ปี ๒๕๕๕ - ๒๕๕๙)

รายชื่อพระราชบัญญัติ	ปริมาณข้อหาที่ขึ้นสู่ การพิจารณา ปี ๒๕๕๕			ปริมาณข้อหาที่ขึ้นสู่ การพิจารณา ปี ๒๕๕๖			ปริมาณข้อหาที่ขึ้นสู่ การพิจารณา ปี ๒๕๕๗			ปริมาณข้อหาที่ขึ้นสู่ การพิจารณา ปี ๒๕๕๘			ปริมาณข้อหาที่ขึ้นสู่ การพิจารณา ปี ๒๕๕๙		
	ศาล ฎีกา	ศาล อุทธรณ์	ศาล ชั้นต้น	ศาล ฎีกา	ศาล อุทธรณ์	ศาล ชั้นต้น	ศาล ฎีกา	ศาล อุทธรณ์	ศาล ชั้นต้น	ศาล ฎีกา	ศาล อุทธรณ์	ศาล ชั้นต้น	ศาล ฎีกา	ศาล อุทธรณ์	ศาล ชั้นต้น
๑. พ.ร.บ. ศุลกากร พุทธศักราช ๒๕๖๙	๒	-	๗๑	๑๗	๔๐	๗๗๒	๒๐	๖๓	๙๐๘	๑๘	๗๓	๘๙๘	๑๘	๗๐	๖๙๖
๒. พ.ร.บ. วัตถุออกฤทธิ์ ต่อจิตและประสาท พ.ศ.๒๕๕๕ (ก่อนหน้านั้น คือ พ.ร.บ. วัตถุออกฤทธิ์ ต่อจิตและประสาท พ.ศ. ๒๕๑๘)	-	-	๒๑๐	๓	๑๑	๑,๕๗๘	๒	๒๒	๘๔๐	๒	๓๕	๘๐๓	๑๓	๕๖	๙๘๒
๓. พ.ร.บ. สุรา พ.ศ. ๒๕๔๓	-	-	-	๑	๑๗	๘๕๙	-	๗	๗๑๐	๓	๗	๕๓๑	๑	๑๖	๙๓๖
๔. พ.ร.บ. การพนัน พุทธศักราช ๒๕๗๘	-	-	๔๒,๓๔๖	๓๘	๓๗๖	๗๔,๑๔๘	๒๑	๒๖๓	๗๗,๐๖๙	๔๖	๒๘๙	๕๔,๙๔๗	๓๒	๒๙๖	๕๒,๒๗๖
๕. พ.ร.บ. ไฟ พุทธศักราช ๒๕๘๖	-	-	-	-	-	๑,๕๓๕	-	๒	๑,๑๒๑	-	๑	๘๑๗	-	๔	๑,๐๒๓
๖. พ.ร.บ. บัตรประจำตัว ประชาชน พ.ศ.๒๕๖๖	-	-	-	๕	๓๐	๓๐๘	๙	๓๕	๔๔๑	๑๓	๖๕	๒๙๕	๑๘	๗๐	๔๑๐
๗. พ.ร.บ. ราชอาณาจักร ทหาร พ.ศ.๒๕๔๗	-	-	-	-	๖๐	๗,๒๖๐	-	๑๐	๘,๒๔๐	๒	๑๑	๘,๖๖๕	-	๑๕	๗,๙๖๙
๘. พ.ร.บ. ห้ามเรียก ดอกเบี้ยเกินอัตรา พ.ศ.๒๕๖๐ (ก่อนหน้านั้น คือ พ.ร.บ. ห้ามเรียก ดอกเบี้ยเกินอัตรา พุทธศักราช ๒๕๗๕)	-	-	-	๒๔	๒๐๔	๑,๓๙๕	๑๘	๒๒๗	๒,๗๔๖	๙	๒๙๐	๓,๒๗๗	๒	๕๖	๗,๙๖๗

รายชื่อพระราชบัญญัติ	ปริมาณข้อหาที่ขึ้นสู่ การพิจารณา ปี ๒๕๕๙			ปริมาณข้อหาที่ขึ้นสู่ การพิจารณา ปี ๒๕๕๘			ปริมาณข้อหาที่ขึ้นสู่ การพิจารณา ปี ๒๕๕๗			ปริมาณข้อหาที่ขึ้นสู่ การพิจารณา ปี ๒๕๕๖			ปริมาณข้อหาที่ขึ้นสู่ การพิจารณา ปี ๒๕๕๕		
	ศาล ฎีกา	ศาล อุทธรณ์	ศาล ชั้นต้น	ศาล ฎีกา	ศาล อุทธรณ์	ศาล ชั้นต้น	ศาล ฎีกา	ศาล อุทธรณ์	ศาล ชั้นต้น	ศาล ฎีกา	ศาล อุทธรณ์	ศาล ชั้นต้น	ศาล ฎีกา	ศาล อุทธรณ์	ศาล ชั้นต้น
๙. พ.ร.บ. หลักทรัพย์ และตลาดหลักทรัพย์ ๒๕๓๕	-	-	-	๔	๕	๘๑	๖	๕	๑๓๔	๔	๑๑	๓๗	๔	๑๖	๔๓
๑๐. พ.ร.บ. กำหนด ความคิดเกี่ยวกับ ห้างหุ้นส่วนจด ทะเบียน ห้างหุ้นส่วน จำกัด บริษัทจำกัด สมาคม และมูลนิธิ พ.ศ.๒๕๔๙	-	-	-	๑๙	๕๕	๓๔๔	๒๓	๖๑	๒๕๖	๑๑	๕๔	๕๑๐	๙	๔๓	๒๕๓
๑๑. พ.ร.บ. อาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ.๒๕๔๐	๖๖๔	๒,๕๖๙	๒๓,๗๒๘	๕๔๗	๓,๙๑๓	๓๖,๖๑๔	๑,๑๖๒	๔,๓๓๒	๔๓,๗๖๖	๑,๒๔๗	๔,๒๘๕	๔๒,๒๖๐	๑,๒๕๗	๓,๙๐๕	๓๓,๖๒๕
๑๒. พ.ร.บ. การทะเบียน คนต่างด้าว พ.ศ.๒๕๔๓	-	-	-	-	๑๐	๕๖๐	-	๑	๔๔๐	-	๓	๕๕๖	-	-	๓๒๗
๑๓. พ.ร.บ. ป้องกันและ ปราบปรามการ ค้าประเวณี พ.ศ.๒๕๓๙	-	๔	๓๐	๒๖	๑๔๙	๓๒๘	๒๘	๑๒๙	๒๔๒	๑๘	๗๑	๖๓๖	๑๘	๕๒	๑๖๒

รายชื่อพระราชบัญญัติ	ปริมาณข้อหาที่ขึ้นสู่ การพิจารณา ปี ๒๕๕๙			ปริมาณข้อหาที่ขึ้นสู่ การพิจารณา ปี ๒๕๕๘			ปริมาณข้อหาที่ขึ้นสู่ การพิจารณา ปี ๒๕๕๗			ปริมาณข้อหาที่ขึ้นสู่ การพิจารณา ปี ๒๕๕๖			ปริมาณข้อหาที่ขึ้นสู่ การพิจารณา ปี ๒๕๕๕		
	ศาล ฎีกา	ศาล อุทธรณ์	ศาล ชั้นต้น	ศาล ฎีกา	ศาล อุทธรณ์	ศาล ชั้นต้น	ศาล ฎีกา	ศาล อุทธรณ์	ศาล ชั้นต้น	ศาล ฎีกา	ศาล อุทธรณ์	ศาล ชั้นต้น	ศาล ฎีกา	ศาล อุทธรณ์	ศาล ชั้นต้น
๑๔. พ.ร.บ.ยาเสพติด ให้โทษ พ.ศ.๒๕๒๒ - เฮโรอีน - เมทแอมเฟตามีน - แอ็กซ์ตาซ(ยาอี) - ผิ่น - โคคาอิน (โคเคน) - โคเคอีน - กัญชา - พืชกระท่อม - ยาเสพติดอื่น ๆ	รวม ยาเส พติด ทุก ประ เภท* ๖๖๕ - ๕๙๖ ๗๓๐ ๕๗	รวม ยาเส พติด ทุก ประ เภท* ๖๖๕,๖๘๘ - - ๑๒ ๓ ๕ - ๑๕๕	รวม ยาเส พติด ทุก ประ เภท* ๑๖๕,๖๘๘ ๑ - - - - ๑๒ ๓ ๕ - ๑๕๕	๘ ๑๙ ๖๓๑ - ๑ - - - ๑๒ ๓ ๕ - ๑๕๕	๑๙ ๑๐๓ - - - - ๓ ๒๐ ๕ - ๑๕๕	๒,๑๔๔ ๑๙๗,๑๙๘ ๑๖๖ ๙๗๒ ๑๓๖ ๒๖๔ ๒๐,๗๑๓ ๕๔,๘๖๗ ๑,๑๔๗	๔ ๒๖ ๑,๘๗๙ - - - ๖ ๓ ๕ - ๗๙	๒๖ ๑,๘๗๙ ๒๕๓,๙๘๗ ๓๔๐ ๙๓๓ ๑๐๔ ๖๐ ๒๕,๐๒๓ ๔๐,๖๖๒ ๑,๕๖๔	๓ ๔๘ ๓๑๘ - - - ๑๗ ๗ ๒ - ๑๔๒	๔๘ ๑,๖๗๕ ๒๘๘,๐๘๑ ๒๙๙ - - ๘๗ ๗ ๒๖,๒๐๗ ๒๖,๒๐๙ ๑,๘๗๒	๑๐ ๓๗ ๖๒๒ - ๒ - ๔ - ๒๒ ๙ - ๑๑๕	๑๐ ๓๗ ๖๒๒ - ๒ - ๔ - ๒๒ ๙ - ๑๑๕	๑๐ ๓๗ ๖๒๒ - ๒ - ๔ - ๒๒ ๙ - ๑๑๕	๑,๔๓๑ ๒๔๐,๗๐๕ ๑๙๓ ๗๘๓ ๖๕ - ๑๘๔ ๑๑ ๑๑ ๑,๓๗๑	
๑๕. พ.ร.บ. คนเข้าเมือง พ.ศ.๒๕๒๒	-	-	๓๓,๗๑๖	๔๐	๒๗๒	๒๙,๙๔๑	๔๗	๓๒๙	๒๘,๓๘๖	๔๔	๓๔๖	๒๘,๗๐๘	๖๗	๓๑๓	๒๘,๙๓๕
๑๖. พ.ร.บ. ธุรกิจนำ เที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ.๒๕๕๑	-	-	-	-	๘	๕๐๘	-	๘	๒๔๐	-	๒	๑๘๙	๑	๒	๑๖๘
๑๗. พ.ร.บ. ว่าด้วย ความผิดอันเกิดจาก การใช้เชือก พ.ศ.๒๕๓๔	-	-	๕,๑๕๔	๑๒๒	๗๗๔	๑๑,๖๐๙	๑๖๔	๗๔๕	๑๐,๓๖๕	๑๗๗	๗๒๔	๙,๕๓๐	๒๑๓	๗๒๘	๘,๓๕๕
๑๘. พ.ร.ก. การบริหาร จัดการการทำงาน ของคนต่างด้าว พ.ศ. ๒๕๖๐ (ก่อนหน้านั้น คือ พ.ร.บ. การทำงาน ของคนต่างด้าว พ.ศ. ๒๕๕๑)	-	-	๑,๑๐๐	๑๖	๑๒๓	๑๙,๗๑๓	๑๔	๑๔๘	๑๑,๓๗๐	๑๔	๑๐๙	๑๕,๓๔๑	๑๕	๙๙	๑๖,๐๒๙
๑๙. พ.ร.บ. มาตราชั่งตวง วัด พ.ศ. ๒๕๕๒	-	-	-	๑	๓	๘๑	-	๑	๓๘	-	-	๗	-	๑	๕๘

รายชื่อพระราชบัญญัติ	ปริมาณข้อหาที่ขึ้นสู่ การพิจารณา ปี ๒๕๕๙			ปริมาณข้อหาที่ขึ้นสู่ การพิจารณา ปี ๒๕๕๘			ปริมาณข้อหาที่ขึ้นสู่ การพิจารณา ปี ๒๕๕๗			ปริมาณข้อหาที่ขึ้นสู่ การพิจารณา ปี ๒๕๕๖			ปริมาณข้อหาที่ขึ้นสู่ การพิจารณา ปี ๒๕๕๕		
	ศาล ฎีกา	ศาล อุทธรณ์	ศาล ชั้นต้น	ศาล ฎีกา	ศาล อุทธรณ์	ศาล ชั้นต้น	ศาล ฎีกา	ศาล อุทธรณ์	ศาล ชั้นต้น	ศาล ฎีกา	ศาล อุทธรณ์	ศาล ชั้นต้น	ศาล ฎีกา	ศาล อุทธรณ์	ศาล ชั้นต้น
๒๐. พ.ร.บ. การพิมพ์ พ.ศ. ๒๕๔๔	-	-	-	-	-	๑๓	๔	๒	๒๒	๕	๕	๑๒	๓	๒	๒๑๔
๒๑. พ.ร.บ. การ สาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ และ พ.ร.บ. โรคติดต่อ พ.ศ. ๒๕๒๓	-	-	-	-	๘	๒๙๘	-	๒	๑๘๓	๑	๓	๒๕๑	๒	๔	๑๗๔
๒๒. พ.ร.บ. ดอกเบี้ยให้ กู้ยืมของสถาบัน การเงิน พ.ศ. ๒๕๒๓	-	-	-	-	-	๕๘	-	-	๑๕๐	-	๑	๓๓๒	-	๑	๑๐๑
๒๓. พ.ร.บ. โรคระบาด สัตว์ พ.ศ. ๒๕๔๙	-	-	-	๑	๓	๒๗๐	๔	๑	๒๓๖	๑	๘	๑๖๖	๓	๕	๒๗๔
๒๔. พ.ร.บ. ส่งเสริมและ รักษาคุณภาพ สิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕	-	-	-	-	๑	๑๑๑	-	-	๑๘๑	-	๑	๓๘	-	-	๕๖
๒๕. พ.ร.บ. ป่าไม้ พ.ศ. ๒๕๔๔ พ.ร.บ. ป่าสงวน แห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๗	๑๘๒	๑,๑๑๙	-	๑	๒๙	๔,๙๘๘	๑	๑๕	๖,๗๒๙	๓	๑๗	๕,๐๘๗	-	๑๒๗	๔,๖๓๖
๒๖. พ.ร.บ. อุทยาน แห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๔	๑๕	๑๓๑	-	-	๒	๘๐๘	-	-	๑,๒๗๐	๑	๑	๘๙๓	-	๗	๑,๐๓๐

รายชื่อพระราชบัญญัติ	ปริมาณข้อหาที่ขึ้นสู่ การพิจารณา ปี ๒๕๕๙			ปริมาณข้อหาที่ขึ้นสู่ การพิจารณา ปี ๒๕๕๘			ปริมาณข้อหาที่ขึ้นสู่ การพิจารณา ปี ๒๕๕๗			ปริมาณข้อหาที่ขึ้นสู่ การพิจารณา ปี ๒๕๕๖			ปริมาณข้อหาที่ขึ้นสู่ การพิจารณา ปี ๒๕๕๕		
	ศาล ฎีกา	ศาล อุทธรณ์	ศาล ชั้นต้น	ศาล ฎีกา	ศาล อุทธรณ์	ศาล ชั้นต้น	ศาล ฎีกา	ศาล อุทธรณ์	ศาล ชั้นต้น	ศาล ฎีกา	ศาล อุทธรณ์	ศาล ชั้นต้น	ศาล ฎีกา	ศาล อุทธรณ์	ศาล ชั้นต้น
๒๗. พ.ร.ก. การประมง พ.ศ. ๒๕๕๘ (ก่อนหน้านี้ คือ พ.ร.บ. การประมง พ.ศ. ๒๕๕๐ และ พ.ร.บ. การ ประมง พ.ศ. ๒๕๕๘ ตามลำดับ)	๕	-	-	-	๘	๘๐๑	-	-	๑,๐๙๐	-	๓	๙๘๓	๑	๔	๑,๐๘๐
๒๘. พ.ร.บ. แร่ พ.ศ. ๒๕๑๐ และ พ.ร.บ. ควบคุม แร่ดีบุก พ.ศ. ๒๕๑๔	๒	-	-	๑	-	๓๖	-	๑	๔๘	-	๒	๒๓	๑	๒	๘๖
๒๙. พ.ร.บ. การขนส่ง ทางบก พ.ศ. ๒๕๒๒	-	-	-	๓๔	๑๐๓	๔,๓๘๖	๘	๑๐๒	๔,๘๘๐	๖	๑๑๔	๕,๙๕๖	๒	๑๒๗	๕,๔๐๔
๓๐. พ.ร.บ. จราจร ทางบก พ.ศ. ๒๕๒๒	-	-	๑๐๐,๕๐๔	๒๒๑	๑,๓๖๕	๑๕๓,๐๘๘	๑๖๗	๑,๓๐๖	๑๕๕,๓๖๕	๒๒๑	๑,๒๙๕	๑๗๐,๓๖๓	๒๐๖	๑,๒๓๒	๑๔๔,๙๖๒
๓๑. พ.ร.บ. ทางหลวง พ.ศ. ๒๕๓๕	-	-	-	๒๖	๓๙๙	๓,๗๖๖	๓๐	๓๙๗	๓,๙๕๒	๒๙	๓๔๑	๓,๔๒๓	๔๗	๒๔๓	๓,๓๕๓
๓๒. พ.ร.บ. รถยนต์ พ.ศ. ๒๕๒๒	-	-	๕,๘๗๑	๒๒	๑๔๒	๑๗,๔๘๑	๑๐	๑๑๖	๑๗,๘๗๘	๑๒	๑๓๕	๑๗,๖๐๖	๙	๙๐	๑๖,๐๘๗
๓๓. พ.ร.บ. ควบคุม น้ำมันเชื้อเพลิง พ.ศ. ๒๕๔๒	-	-	-	๓	๔	๒๙๙	-	๕	๔๗๔	๑	๔	๒๖๘	๑	๕	๔๔๒
๓๔. พ.ร.บ. ควบคุมสินค้า ตามชายแดน พ.ศ. ๒๕๒๔	-	-	-	๔	-	๑๕	-	-	๘	-	-	๓	-	-	๙

รายชื่อพระราชบัญญัติ	ปริมาณข้อหาที่ขึ้นสู่ การพิจารณา ปี ๒๕๕๕			ปริมาณข้อหาที่ขึ้นสู่ การพิจารณา ปี ๒๕๕๕			ปริมาณข้อหาที่ขึ้นสู่ การพิจารณา ปี ๒๕๕๖			ปริมาณข้อหาที่ขึ้นสู่ การพิจารณา ปี ๒๕๕๖			ปริมาณข้อหาที่ขึ้นสู่ การพิจารณา ปี ๒๕๕๕		
	ศาล ฎีกา	ศาล อุทธรณ์	ศาล ชั้นต้น	ศาล ฎีกา	ศาล อุทธรณ์	ศาล ชั้นต้น	ศาล ฎีกา	ศาล อุทธรณ์	ศาล ชั้นต้น	ศาล ฎีกา	ศาล อุทธรณ์	ศาล ชั้นต้น	ศาล ฎีกา	ศาล อุทธรณ์	ศาล ชั้นต้น
๕๒. พ.ร.บ. ว่าด้วยควม รับผิดชอบเกี่ยวกับการ เสนอราคาต่อ หน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๕๒	-	-	๘	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
๕๓. ประมวลกฎหมาย วิธีพิจารณา	-	-	-	๒	๒๙	๒๑๙	๒	๑๑	๒๕๖	๗	๒๐	๑๐๐	๔	๔๙	๑๐๕
๕๔. พ.ร.ก. ป้องกันการ ใช้สารระเหย พ.ศ. ๒๕๓๓	-	-	-	๑	๒	๓๔๙	-	๔	๔๕๙	-	-	๖๗๑	-	๑	๗๖๗
ฐานความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา															
๑. ความผิดเกี่ยวกับ ความมั่นคงแห่ง ราชอาณาจักร	-	-	-	๙	๒๙	๑๙๑	๑๒	๔๑	๒๑๐	๓	๒๙	๒๓๓	๔	๗๙	๒๑๖
๒. ความผิดเกี่ยวกับการ ปกครอง	-	๒	๙๑	๒๐๘	๙๐๔	๕,๒๘๕	๓๒๑	๘๕๖	๔,๕๓๓	๓๓๘	๙๙๗	๔,๗๓๕	๒๗๙	๘๓๙	๔,๕๐๖
๓. ความผิดเกี่ยวกับการ ยุติธรรม	-	-	๕,๓๗๒	๑๐๗	๙๔๔	๗,๗๕๖	๑๕๓	๗๙๓	๗,๐๑๘	๑๗๖	๗๗๐	๗,๓๙๓	๑๕๒	๖๘๔	๕,๙๐๕
๔. ความผิดเกี่ยวกับ ศาสนา	-	-	-	-	-	๗๕	-	๒	๘๙	-	๒	๘๓	๑	๓	๗๕
๕. ความผิดเกี่ยวกับ ความสงบสุขของ ประชาชน	-	-	-	๓๔	๗๕	๑๕๓	๔๓	๖๙	๑๙๗	๖๐	๙๔	๒๑๒	๕๕	๑๔๘	๑๖๙
๖. ความผิดเกี่ยวกับการ ก่อให้เกิดภัย อันตรายต่อ ประชาชน	-	-	-	๕๑	๙๘	๖๕๓	๔๐	๘๔	๖๒๙	๔๙	๘๓	๖๘๑	๓๙	๑๒๕	๕๓๓

รายชื่อพระราชบัญญัติ	ปริมาณข้อหาที่ขึ้นสู่ การพิจารณา ปี ๒๕๕๙			ปริมาณข้อหาที่ขึ้นสู่ การพิจารณา ปี ๒๕๕๘			ปริมาณข้อหาที่ขึ้นสู่ การพิจารณา ปี ๒๕๕๗			ปริมาณข้อหาที่ขึ้นสู่ การพิจารณา ปี ๒๕๕๖			ปริมาณข้อหาที่ขึ้นสู่ การพิจารณา ปี ๒๕๕๕		
	ศาล ฎีกา	ศาล อุทธรณ์	ศาล ชั้นต้น	ศาล ฎีกา	ศาล อุทธรณ์	ศาล ชั้นต้น	ศาล ฎีกา	ศาล อุทธรณ์	ศาล ชั้นต้น	ศาล ฎีกา	ศาล อุทธรณ์	ศาล ชั้นต้น	ศาล ฎีกา	ศาล อุทธรณ์	ศาล ชั้นต้น
๗. ความผิดเกี่ยวกับการ ปลอมและการแปลง	-	-	๗	๒๐๘	๑,๐๙๑	๕,๓๘๑	๒๓๔	๑,๐๓๙	๕,๖๑๘	๓๓๖	๙๖๖	๔,๘๖๘	๒๗๙	๑,๐๖๖	๔,๕๒๗
๘. ความผิดเกี่ยวกับการ การค้า	-	-	-	-	๘	๑๑๔	-	๙	๖๘	๑	๒๘	๑๒๒	-	๔	๘๐
๙. ความผิดเกี่ยวกับเพศ	-	๓	๒๗	๓๑๖	๙๙๐	๗,๗๑๒	๔๐๒	๑,๒๗๒	๘,๓๕๓	๔๔๗	๑,๑๓๔	๙,๑๒๐	๕๐๐	๑,๒๙๗	๘,๓๔๐
๑๐. ความผิดเกี่ยวกับ ชีวิต และร่างกาย	๖๗๗	๑,๙๑๗	๑๙	๑,๓๙๖	๕,๐๕๙	๓๐,๑๒๖	๑,๖๕๔	๕,๑๙๕	๒๘,๙๐๕	๑,๙๘๑	๔,๘๙๓	๓๑,๘๑๘	๒,๐๗๔	๕,๒๔๘	๒๙,๘๔๑
๑๑. ความผิดเกี่ยวกับ เสรีภาพและชื่อเสียง	-	๔๒	๔๐	๒๑๑	๑,๐๐๕	๗,๓๕๕	๒๙๒	๑,๐๘๒	๗,๒๖๔	๓๑๑	๙๙๖	๘,๓๕๑	๓๒๐	๑,๑๑๔	๗,๒๒๑
๑๒. ความผิดเกี่ยวกับ ทรัพย์สิน	๒๓๐	๑,๙๑๗	๓,๘๑๗	๕๕๒	๓,๓๐๓	๓๓,๗๙๓	๗๐๖	๓,๔๗๓	๓๔,๔๙๖	๘๒๔	๓,๗๒๖	๓๔,๕๓๒	๙๒๔	๓,๗๕๖	๓๓,๗๒๕
๑๓. ความผิดฐาน กรรโชก, ริบเอาทรัพย์สิน, ชิงทรัพย์ และปล้นทรัพย์	-	๒	-	๒๕๐	๖๓๗	๓,๐๓๙	๒๗๗	๗๑๑	๒,๘๔๔	๓๒๓	๖๘๕	๓,๑๑๙	๔๐๐	๖๙๓	๒,๗๐๙
๑๔. ความผิดฐานฉ้อโกง	-	-	-	๑๗๖	๑,๐๒๖	๖,๘๖๑	๒๑๑	๙๔๔	๖,๔๖๓	๒๔๔	๘๒๔	๕,๙๒๔	๒๒๖	๘๔๑	๕,๘๖๒
๑๕. ความผิดฐานโกง เจ้าหน้าที่	-	-	-	๑๗	๑๑๔	๗๗๐	๔๙	๑๐๕	๗๐๑	๒๙	๑๒๒	๖๙๙	๑๕	๑๑๕	๕๘๕
๑๖. ความผิดฐานทำให้ เสียทรัพย์สิน	-	-	-	๗๕	๔๓๒	๓,๓๓๓	๑๑๒	๓๘๒	๓,๐๐๔	๑๓๐	๔๓๒	๓,๒๕๕	๑๒๙	๔๖๗	๓,๐๓๒
๑๗. ความผิดฐานข่มขืน	-	-	-	๑๐๖	๘๒๑	๗,๒๖๖	๑๓๓	๗๕๓	๖,๘๕๕	๑๖๕	๗๑๗	๗,๕๔๑	๑๖๐	๗๑๙	๖,๑๓๗

รายชื่อพระราชบัญญัติ	ปริมาณข้อหาที่ขึ้นสู่ การพิจารณา ปี ๒๕๕๙			ปริมาณข้อหาที่ขึ้นสู่ การพิจารณา ปี ๒๕๕๘			ปริมาณข้อหาที่ขึ้นสู่ การพิจารณา ปี ๒๕๕๗			ปริมาณข้อหาที่ขึ้นสู่ การพิจารณา ปี ๒๕๕๖			ปริมาณข้อหาที่ขึ้นสู่ การพิจารณา ปี ๒๕๕๕		
	ศาล ฎีกา	ศาล อุทธรณ์	ศาล ชั้นต้น	ศาล ฎีกา	ศาล อุทธรณ์	ศาล ชั้นต้น	ศาล ฎีกา	ศาล อุทธรณ์	ศาล ชั้นต้น	ศาล ฎีกา	ศาล อุทธรณ์	ศาล ชั้นต้น	ศาล ฎีกา	ศาล อุทธรณ์	ศาล ชั้นต้น
๑๘. ความผิดฐานบุกรุก				๑๔๖	๘๘๗	๗,๑๐๘	๑๖๓	๗๒๗	๖,๙๓๐	๑๗๙	๘๑๔	๘,๗๗๙	๑๘๓	๙๐๖	๗,๒๒๒
๑๙. ความผิดฐานรับ ของโจร	-	-	-	๑๓๑	๘๑๕	๖,๕๙๙	๑๕๙	๘๗๐	๖,๕๑๒	๒๑๒	๙๖๘	๖,๘๒๗	๒๓๔	๙๘๙	๖,๘๒๒
๒๐. ฤทธิ์โทษ	๕๖๗	๒,๓๐๕	๓,๔๐๖	๘๗๙	๓,๒๕๕	๑๒,๗๒๙	๑,๐๕๕	๒,๘๐๔	๒๘,๔๗๙	๑,๑๘๒	๒,๖๖๔	๒๙,๕๔๖	๑,๓๑๙	๒,๗๖๑	๒๐,๙๓๖

หมายเหตุ - ข้อมูลสถิติการฟ้องคดี ปี ๒๕๕๙ เฉพาะเดือนมกราคม - สิงหาคม
 - ๑ ส่วนว/คดี มีเท่ากับและมากกว่า ๑ ข้อหา

แหล่งที่มา เว็บไซต์สำนักงานศาลยุติธรรม <http://www.coj.go.th/home>

เอกสารหมายเลข ๗

สถิติจำนวนคดีอาญาที่เข้าสู่การพิจารณาชั้นอุทธรณ์ *** (ไม่รวมคดีเปรียบเทียบ) ***

ฐานความผิดตามกฎหมายพิเศษต่างๆ

ชื่อกฎหมาย	ปี ๒๕๕๖	ปี ๒๕๕๗	ปี ๒๕๕๘	ปี ๒๕๕๙ (๓ เดือนแรก)
๑. ประมวลรัษฎากร	๔๗	๖๘	๓๑๕	๒๘
๒. พระราชบัญญัติศาลทหาร พระพุทธศักราช ๒๕๖๙	๑,๒๒๘	๑,๑๐๕	๑,๐๐๑	๒๙๖
๓. พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๕๔๓	๓๐๘	๑๘๗	๒๑๘	๑๐
๔. ความผิดเกี่ยวกับกฎหมายภาษีอากรอื่น ๆ	๗๒	๗๕	๓๘	๙
๕. พระราชบัญญัติยา พ.ศ. ๒๕๑๐	๖๒๔	๙๘๒	๙๓๓	๒๕๘
๖. - พระราชบัญญัติวิชาชีพเวชกรรม พ.ศ. ๒๕๒๕ - พระราชบัญญัติการประกอบโรคศิลปะ พ.ศ. ๒๕๔๒	๖๐	๒๙	๕๓	๖
๗. พระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และ สิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. ๒๔๙๐ (ที่ออกใบอนุญาตให้ได้)	๒๔,๖๘๘	๒๙,๓๑๗	๒๔,๘๕๓	๖,๔๕๘
๘. พระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และ สิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. ๒๔๙๐ (ที่ออกใบอนุญาตให้ไม่ได้)	๓,๖๓๐	๔,๑๑๑	๒,๙๓๔	๗๘๘
๙. พระราชบัญญัติการพนัน พุทธศักราช ๒๔๗๘ (การพนันสลากกินรวบ)	๑๐,๒๒๒	๑๙,๗๙๒	๒๐,๓๗๙	๔,๓๘๑
๑๐. พระราชบัญญัติการพนัน พุทธศักราช ๒๔๗๘ (การพนันอื่น ๆ)	๓๙,๐๘๑	๕๓,๕๐๖	๕๑,๑๙๐	๑๑,๑๓๑

ชื่อกฎหมาย	ปี ๒๕๕๖	ปี ๒๕๕๗	ปี ๒๕๕๘	ปี ๒๕๕๙ (๓ เดือนแรก)
๑๑. พระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ. ๒๔๙๗	๑๐,๙๖๙	๑๐,๙๖๒	๙,๙๘๓	๑,๗๒๒
๑๒.- พระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช ๒๔๘๔ - พระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๗ - พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๔	๑๒,๕๔๘	๑๖,๕๕๓	๑๕,๖๑๘	๓,๕๓๗
๑๓. พระราชกำหนดการประมง พ.ศ. ๒๕๕๘ (ก่อนหน้านั้นคือพระราชบัญญัติการประมง พ.ศ. ๒๔๙๐ และพระราชบัญญัติการประมง พ.ศ. ๒๕๕๘ ตามลำดับ)	๗๕๓	๒,๑๔๙	๗๗๔	๑๔๓
๑๔. พระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. ๒๕๒๒	๒๕,๐๗๕	๒๓,๐๗๐	๓๐,๑๗๙	๙,๒๘๒
๑๕. พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒	๒๗๘,๘๕๙	๒๕๖,๗๐๔	๒๑๖,๕๘๙	๕๐,๓๔๐
๑๖. พระราชบัญญัติวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท พ.ศ. ๒๕๕๙ (ก่อนหน้านั้นคือพระราชบัญญัติวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท พ.ศ. ๒๕๑๘)	๒,๕๒๒	๓,๖๕๕	๓,๓๐๑	๗๖๔
๑๗. พระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. ๒๕๑๐	๔๖	๓๕	๕๑	๑๒
๑๘. พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี พ.ศ. ๒๕๓๙	๓๖๒	๒๑๐	๒๕๒	๙๖
๑๙. พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค พ.ศ. ๒๕๓๔	๗,๗๔๔	๗,๖๗๑	๘,๘๓๔	๒,๔๖๔

ชื่อกฎหมาย	ปี ๒๕๕๖	ปี ๒๕๕๗	ปี ๒๕๕๘	ปี ๒๕๕๙ (๓ เดือนแรก)
๒๐. พระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. ๒๕๓๕	๕๓	๗๓	๗๖	๑๖
๒๑. พระราชบัญญัติว่าด้วยราคาสินค้าและบริการ พ.ศ. ๒๕๔๒	๑๒๘	๘๕	๔๗	๑๓
ฐานความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา				
ชื่อหมวด/ฐานความผิด	ปี ๒๕๕๖	ปี ๒๕๕๗	ปี ๒๕๕๘	ปี ๒๕๕๙ (๓ เดือนแรก)
๒๒. ความผิดต่อองค์พระมหากษัตริย์ฯ มาตรา ๑๐๗-๑๑๒	๑๐๒	๖๒	๕๘๕	๒๓๐
๒๓. ความผิดต่อความมั่นคงของรัฐฯ มาตรา ๑๑๓-๑๒๙	๑๖๕	๑๖	๑๓	๔
๒๔. ความผิดต่อสัมพันธ์ไมตรีกับต่างประเทศ มาตรา ๑๓๐-๑๓๕	๓	๙	๗	๐
๒๕. ความผิดต่อเจ้าพนักงาน มาตรา ๑๓๖-๑๔๖	๑,๔๘๓	๑,๓๕๗	๑,๕๐๐	๔๔๑
๒๖. ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ มาตรา ๑๔๗-๑๖๖	๔๘๔	๔๘๓	๕๓๕	๑๒๗
๒๗. ความผิดต่อเจ้าพนักงานในการยุติธรรม มาตรา ๑๖๗-๑๙๙	๑,๑๒๗	๘๗๐	๑,๑๖๒	๒๗๑
๒๘. ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม มาตรา ๒๐๐-๒๐๕	๑๙	๓๓	๒๐	๕
๒๙. ความผิดเกี่ยวกับศาสนา มาตรา ๒๐๖-๒๐๘	๒๗	๒๑	๓๙	๖
๓๐. ความผิดฐานเป็นนอญหรือช้องใจ มาตรา ๒๐๙-๒๑๔	๓๕	๑๐๔	๗๕	๒๑
๓๑. ความผิดฐานก่อการจลาจล มาตรา ๒๑๕-๒๑๖	๑๙	๑๘	๘	๒
๓๒. ความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์ มาตรา ๒๑๗-๒๑๙	๔๐๖	๓๑๗	๓๕๗	๘๕

ชื่อหมวด/ฐานความผิด	ปี ๒๕๕๖	ปี ๒๕๕๗	ปี ๒๕๕๘	ปี ๒๕๕๙ (๓ เดือนแรก)
๓๓. ความผิดฐานกระทำให้เกิดเพลิงไหม้ มาตรา ๒๒๐, ๒๒๕	๒๕๘	๒๖๑	๓๒๗	๕๙
๓๔. ความผิดฐานเกี่ยวกับการก่อให้เกิดอันตรายต่อประชาชน มาตรา ๒๒๑, ๒๒๒, ๒๒๖-๒๓๙	๑๔	๔๑	๔๘	๑๔
๓๕. ความผิดเกี่ยวกับเงินตรา มาตรา ๒๔๐-๒๔๙	๘๙	๙๘	๖๐	๒๑
๓๖. ความผิดเกี่ยวกับดวงตราแสตมป์ และตั๋ว มาตรา ๒๕๐-๒๖๓	๒๗	๓๖	๔๒	๑๙
๓๗. ความผิดเกี่ยวกับเอกสาร มาตรา ๒๖๔-๒๖๙	๒,๖๐๕	๒,๘๑๑	๓,๒๕๒	๗๖๒
๓๘. ความผิดเกี่ยวกับการค้า มาตรา ๒๗๐-๒๗๕	๗๔๐	๘๒๙	๖๒๖	๑๕๖
๓๙. ความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเรา มาตรา ๒๗๖-๒๗๗	๔,๗๔๓	๔,๕๕๙	๔,๓๘๔	๑,๑๓๒
๔๐. ความผิดเกี่ยวกับเพศ อื่น ๆ มาตรา ๒๗๘-๒๘๗	๒,๔๙๙	๒,๑๔๑	๒,๑๓๕	๕๔๕
๔๑. ความผิดฐานฆ่าผู้อื่นโดยเจตนา มาตรา ๒๘๘-๒๘๙	๓,๕๗๔	๓,๒๘๓	๓,๒๗๘	๘๒๕
๔๒. ความผิดฐานพยายามฆ่าผู้อื่น มาตรา ๒๘๘,๒๘๙,๘๐,๘๑	๕,๘๘๖	๕,๖๔๑	๖,๑๙๑	๑,๕๘๖
๔๓. ความผิดฐานฆ่าผู้อื่นโดยไม่เจตนา มาตรา ๒๙๐	๔๘๑	๕๒๕	๔๒๕	๙๙
๔๔. ความผิดฐานกระทำให้ผู้อื่นตายโดยประมาท มาตรา ๒๙๑	๘,๑๖๕	๘,๒๒๔	๘,๑๘๕	๒,๓๖๗
๔๕. ความผิดต่อชีวิต อื่น ๆ มาตรา ๒๙๒-๒๙๔	๑๗๓	๑๓๘	๑๓๕	๑๗
๔๖. ความผิดต่อร่างกาย มาตรา ๒๙๕-๓๐๐	๑๔,๖๓๙	๑๓,๙๙๔	๑๕,๕๒๑	๔,๐๖๒

ชื่อหมวด/ฐานความผิด	ปี ๒๕๕๖	ปี ๒๕๕๗	ปี ๒๕๕๘	ปี ๒๕๕๙ (๓ เดือนแรก)
๔๗. ความผิดฐานทำให้แท้งลูกและทอดทิ้งเด็ก ฯลฯ มาตรา ๓๐๑-๓๐๘	๓๘	๓๓	๓๔	๙
๔๘. ความผิดต่อเสรีภาพ มาตรา ๓๐๙-๓๒๑	๑,๕๒๕	๑,๔๘๓	๑,๕๕๑	๓๗๑
๔๙. ความผิดฐานเปิดเผยความลับและหมิ่นประมาท มาตรา ๓๒๒-๓๓๓	๒,๔๗๘	๒,๐๙๕	๒,๘๖๖	๙๗๑
๕๐. ความผิดฐานลักทรัพย์ มาตรา ๓๓๔-๓๓๕	๔๓,๔๖๗	๔๓,๓๘๐	๔๓,๘๘๗	๑๑,๓๓๘
๕๑. ความผิดฐานฉ้อโกงทรัพย์ มาตรา ๓๓๖	๒,๑๗๗	๒,๓๙๑	๒,๑๖๕	๔๗๔
๕๒. ความผิดฐานกรรโชก มาตรา ๓๓๗	๑๘๘	๒๔๐	๒๖๖	๖๐
๕๓. ความผิดฐานริบเอาทรัพย์ มาตรา ๓๓๘	๑๙	๒๓	๒๕	๓๗
๕๔. ความผิดฐานชิงทรัพย์ มาตรา ๓๓๙	๑,๕๒๑	๑,๔๕๐	๑,๕๘๒	๓๘๐
๕๕. ความผิดฐานปล้นทรัพย์ มาตรา ๓๔๐	๗๙๓	๗๗๗	๘๘๒	๑๙๗
๕๖. ความผิดฐานฉ้อโกง มาตรา ๓๔๑-๓๔๘	๗,๘๐๑	๗,๙๓๗	๙,๔๘๒	๒,๗๕๐
๕๗. ความผิดฐานโกงเจ้าหนี้ มาตรา ๓๔๙-๓๕๑	๒๒๘	๒๑๐	๒๔๕	๕๑
๕๘. ความผิดฐานขโมยของ มาตรา ๓๕๒-๓๕๖	๑๐,๑๕๒	๑๐,๑๓๖	๑๐,๘๕๓	๒,๙๙๔
๕๙. ความผิดฐานรับของโจร มาตรา ๓๕๗	๓๔๖	๓๕๘	๓๗๘	๑๐๑
๖๐. ความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์ มาตรา ๓๕๘-๓๖๑	๒,๓๖๙	๒,๖๐๘	๒,๘๘๘	๖๗๓
๖๑. ความผิดฐานบุกรุก มาตรา ๓๖๒-๓๖๖	๖,๑๙๐	๖,๓๕๕	๖,๙๗๗	๑,๖๕๓

ชื่อหมวด/ฐานความผิด	ปี ๒๕๕๖	ปี ๒๕๕๗	ปี ๒๕๕๘	ปี ๒๕๕๙ (๓ เดือนแรก)
๖๒. ความผิดพิเศษ มาตรา ๓๖๗-๓๗๘	๑,๐๒๖	๙๕๖	๑,๕๒๙	๔๐๔
๖๓. ความผิดอื่น ๆ	๑๔๑,๙๕๒	๑๔๑,๕๕๔	๑๖๐,๓๐๐	๓๗,๑๔๙
รวมทั้งสิ้น	๖๘๙,๐๕๒	๖๙๘,๑๗๘	๖๘๒,๔๑๘	๑๖๔,๒๒๒

หมายเหตุ : ข้อมูลตามตารางข้างต้น ไม่รวมคดีเปรียบเทียบ (เนื่องจากข้อมูลในเว็บไซต์ของสำนักงานวิชาการ สำนักงานอัยการสูงสุด ได้แยกคดีเปรียบเทียบไว้เป็นอีกตารางหนึ่งต่างหาก ซึ่งไม่ได้แยกเป็นรายงานความผิดไว้)

แหล่งที่มา : เว็บไซต์สำนักงานวิชาการ สำนักงานอัยการสูงสุด <http://www.tech.ago.go.th/>

เอกสารหมายเลข ๘

ที่ ๑๘ ๐๑๓๓.๔๘/๑๕๖๕

ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศกลาง
สำนักงานเทคโนโลยีสารสนเทศ
และการสื่อสาร สำนักงานตำรวจแห่งชาติ
ถนนพระราม ๓ ปทุมวัน
กรุงเทพฯ ๑๐๑๕๖

๒๕ กรกฎาคม ๒๕๖๐

เรื่อง ขอส่งข้อมูลสถิติคดีอาญาที่อยู่ในกระบวนการดำเนินคดีของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ตั้งแต่ปีพุทธศักราช ๒๕๕๔ ถึงปี พุทธศักราช ๒๕๕๙

เรียน เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

อ้างถึง หนังสือ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ค่วนที่สุค ที่ นร ๐๔๐๒/๒๖๔ ลง ๑๗ กรกฎาคม ๒๕๖๐

ตามที่อ้างถึง คณะอนุกรรมการดำเนินการศึกษาและปรับปรุงกฎหมายเพื่อป้องกันมิให้มีการใช้ประโยชน์จากโทษอาญาตามกฎหมาย ที่ไม่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของกฎหมาย ที่ตั้งขึ้นโดยคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ได้ขอข้อมูลสถิติคดีอาญาที่อยู่ในกระบวนการดำเนินคดีของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ตั้งแต่ปีพุทธศักราช ๒๕๕๔ ถึงปี พุทธศักราช ๒๕๕๙

ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศกลาง ได้ดำเนินการจัดทำข้อมูลดังกล่าวเรียบร้อยแล้ว จึงขอส่งข้อมูลดังกล่าวทาง Email : iamsunthom@gmail.com จำนวน ๕ แผ่น
จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

พันตำรวจเอก **ฉ. ปิ่นแก้ว**
(ยรรยงพล เด่นศรี)

รองผู้บังคับการ ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศกลาง
ปฏิบัติราชการแทนผู้บังคับการ ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศกลาง
สำนักงานเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร
สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

ศูนย์สารสนเทศกฤษฎีกา โทร.๐๒๖๔๒๕๖๕
โทร.๐๒๖๔๒๕๖๕
โทรสาร.๐๒๖๔๒๕๖๖

สถิติคดีอาญา ของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ปี พ.ศ. 2555 - 2559

ลำดับ	ชื่อกฎหมาย	จำนวนคดี				
		2555	2556	2557	2558	2559
1	พ.ร.บ. การพนัน พ.ศ. 2478	53,864	54,553	79,436	76,722	60,691
2	พ.ร.บ. ยาเสพติด พ.ศ. 2522	390,584	446,383	355,348	259,021	243,221
3	พ.ร.บ. ป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี พ.ศ.2539	27,358	27,603	36,526	48,550	32,964
4	พ.ร.บ. อาวุธปืนฯ พ.ศ. 2490	27,306	33,513	34,434	29,251	273,918
5	พ.ร.บ. ความผิดเกี่ยวกับเช็ค	8,202	7,910	8,501	9,571	9,709
6	พ.ร.บ. จราจรทางบก พ.ศ.2522	103,860	124,111	123,701	130,759	126,682
7	พ.ร.บ. ให้ใช้บทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ. 2481	169	473	381	175	119
8	พ.ร.บ. ศุลกากร พ.ศ. 2469	1,240	1,425	1,182	1,029	1,085
9	พ.ร.บ. ความผิดเกี่ยวกับหนังสือเดินทาง	100	292	315	138	111
10	พ.ร.บ. ความผิดเกี่ยวกับว่าด้วยการเลือกตั้ง	708	809	1,272	576	195
11	พ.ร.บ. ป่าไม้	10,112	11,159	15,301	10,530	7,574
12	พ.ร.บ. ความคุมอาคาร พ.ศ. 2522	659	405	462	490	680
13	พ.ร.บ. สถานบริการ พ.ศ. 2509	1,673	1,556	1,618	2,005	1,846
14	พ.ร.บ. รัษฎการทหาร	9,761	9,693	9,550	8,843	7,902
15	พ.ร.บ. ความผิดเกี่ยวกับกิจการเทปและวัสดุโทรทัศน์	320	235	151	76	24
16	พ.ร.บ. ความผิดเกี่ยวกับสารระเหย	2,846	2,643	2,563	1,983	1,364
17	พ.ร.บ. คนเข้าเมือง พ.ศ. 2522	26,268	22,683	22,376	33,001	30,048
18	พ.ร.บ. ความผิดเกี่ยวกับวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท	270	278	434	595	893
19	พ.ร.บ. สุรา พ.ศ. 2493	3,716	3,035	2,814	5,500	4,093
20	พ.ร.บ. ว่าด้วยการค้าหญิงและเด็กหญิง	14	22	18	9	6
21	พ.ร.บ. การมาปนกิจสงเคราะห์ พ.ศ.2544	0	0	8	32	37
22	พ.ร.บ. ควบคุมเด็กและนักเรียน	161	144	53	39	13
23	พ.ร.บ. ควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. 2502	72	80	168	132	158
24	พ.ร.บ. ป้องกันการค้ากำไรเกินควร	239	153	129	73	10
25	พ.ร.บ. ประมง	1,069	1,013	1,216	933	912
26	พ.ร.บ. ป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. 2528	2,898	2,589	2,996	2,517	2,488
27	พ.ร.บ. คุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541	400	345	454	514	610
28	พ.ร.บ. รถยนต์	89	67	56	144	85
29	พ.ร.บ. ขนส่ง	946	938	1,129	906	681
30	พ.ร.บ. ควบคุมการขายยา	149	108	105	162	79
31	พ.ร.บ. ลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537	6,086	6,344	4,955	3,507	2,339
32	พ.ร.บ. แร่ พ.ศ.2510	48	20	83	54	45
33	พ.ร.บ. การเดินเรือในน่านน้ำไทย	73	111	155	205	180
34	พ.ร.บ. คุ้มครองผู้บริโภค	649	735	767	788	634
35	พ.ร.บ. โรงแรม	45	90	131	51	183
36	พ.ร.บ. เกี่ยวกับก้าสหุดม	66	87	76	49	45
37	พ.ร.บ. บัตรประจำตัวประชาชน	145	164	175	909	537
38	พ.ร.บ. โรคระบาดสัตว์ พ.ศ. 2499	289	154	211	263	295
39	พ.ร.บ. อาหารและยา	110	107	86	91	49
40	พ.ร.บ. น้ำมันเชื้อเพลิง	491	487	401	416	249
41	พ.ร.บ. วิทยุคมนาคม พ.ศ.2498	313	218	293	274	240
42	พ.ร.บ. มาตราชั่ง ตวง วัด พ.ศ.2466	12	9	8	7	9
43	พ.ร.บ. การส่งออกนอกและนำเข้าในราชอาณาจักรซึ่งสินค้า พ.ศ.2522	19	4	14	6	2
44	พ.ร.บ. ส่งเสริมการลงทุนเพื่อกิจการอุตสาหกรรม พ.ศ.2520	1	0	2	3	0
45	พ.ร.บ. ขีดเขตค่าภาษีอากรสินค้าส่งออกที่ผลิตในราชอาณาจักร พ.ศ.2524	0	4	2	1	16
46	พ.ร.บ. ยาสูบ พ.ศ.2509	283	390	337	282	336
47	พ.ร.บ. ไฟ พ.ศ.2486	234	188	139	131	74
48	พ.ร.บ. การธนาคารพาณิชย์ พ.ศ.2505	3	3	2	5	0
49	พ.ร.บ. การประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์	62	30	21	9	3
50	พ.ร.บ. ควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน พ.ศ.2485	33	7	11	10	6
51	พ.ร.บ. ดอกเบี้ยเงินกู้ยืม พ.ศ.2523	332	1,507	1,069	434	480
52	พ.ร.ก. การกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน พ.ศ.2527	16	37	30	21	22
53	พ.ร.บ. การเล่นแชร์ พ.ศ.2534	67	71	94	90	111

ลำดับ	ชื่อกฎหมาย	จำนวนคดี				
		2555	2556	2557	2558	2559
54	พ.ร.บ. กำหนดความผิดเกี่ยวกับห้างหุ้นส่วนจดทะเบียน ท.จ.ก. บริษัทฯ สมาคมแล	820	633	1,242	436	213
55	ประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 285 ลงวันที่ 4 พ.ย.2515	181	337	473	370	4
56	พ.ร.บ. เครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2534	2,804	2,868	3,046	2,699	2,865
57	พ.ร.บ. สิทธิบัตร พ.ศ. 2522	15	11	16	9	13
58	พ.ร.บ. เครื่องสำอาง พ.ศ.2535	133	236	81	251	187
59	พ.ร.บ. วัตถุอันตราย พ.ศ.2535	167	261	120	55	31
60	พ.ร.บ. เครื่องมือแพทย์ พ.ศ.2531	19	14	5	15	6
61	พ.ร.บ. ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2535	99	122	165	154	133
62	พ.ร.บ. การสาธารณสุข พ.ศ.2535	217	256	247	267	122
63	พ.ร.บ. โรงงาน พ.ศ.2535	87	130	154	98	112
64	พ.ร.บ. มาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม พ.ศ.2511	264	240	358	378	420
65	พ.ร.บ. กำหนดราคาสินค้าและป้องกันการผูกขาด พ.ศ.2522	0	0	5	2	0
66	พ.ร.บ. ว่าด้วยสินค้าและบริการ	45	66	25	18	84
67	พ.ร.บ. การท่องเที่ยว	0	0	0	49	98
68	พ.ร.บ. ภาษีสรรพสามิต	73	109	127	121	150
69	พ.ร.บ. อาหาร	123	192	110	152	119
70	พ.ร.บ. ยา	497	515	592	864	897
71	ประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่286 ลง 24 พ.ย.2515 การควบคุม การจัดสรรที่ดิน	8	10	11	3	2
72	พ.ร.บ. ประกันสังคม พ.ศ.2533	85	27	57	37	20
73	พ.ร.บ. ควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ.2551	1,222	1,634	1,772	4,415	3,156
74	พ.ร.บ. การทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. 2551	6,154	6,265	4,538	12,501	15,570
75	พ.ร.บ. เลื่อยไต่ยนต์ พ.ศ.2545	239	266	448	437	624
76	พ.ร.บ. ว่าด้วยการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550	308	79	141	379	521
77	พ.ร.บ. ธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ.2551	60	198	135	228	512
78	ประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่58 ลง 26 ม.ค.2515	57	135	187	112	99
79	พ.ร.บ. ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542,2544	39	20	12	27	16
80	พ.ร.บ. คำนุश्य	222	499	196	223	250
81	พ.ร.บ. ว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงาน ของรัฐ พ.ศ.2542	7	10	15	13	5
82	พ.ร.บ. ควบคุมยุทธภัณฑ์ พ.ศ.2530	28	21	36	19	19
83	พ.ร.บ. ปุ๋ย พ.ศ.2550	276	355	195	152	76
84	พ.ร.บ. ทางหลวง	1,051	1,116	1,246	1,817	2,545
85	พ.ร.บ. ห้ามเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา พ.ศ.2475	418	2,001	1,726	941	2,027
86	พ.ร.บ. ราชทัณฑ์	2,248	2,052	1,780	751	804
87	พ.ร.บ. คุ้มครองเด็ก พ.ศ.2546	775	1,064	624	685	723
88	พ.ร.บ. คุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว	83	62	89	74	75
89	พ.ร.บ. หลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ.2535	0	0	0	10	41
90	พ.ร.บ. จราจรทางน้ำ	4	1	4	1	2
91	พ.ร.บ. บริษัทมหาชน จำกัด พ.ศ.2535	130	25	76	296	1
92	พ.ร.บ. ว่าด้วยการกระทำอันเป็นคอมมิวนิสต์	0	1	2	1	0
93	พ.ร.บ. อุทยานแห่งชาติ	807	682	1,018	915	779
94	พ.ร.บ. ว่าด้วยเขตปลอดภัยทางราชการทหาร พ.ศ.2478	3	20	13	2	18
95	พ.ร.บ. ความลับทางการค้า พ.ศ.2545	0	0	0	7	1
96	พ.ร.บ. การผลิตผลิตภัณฑ์ซีดี พ.ศ.2548	6	11	2	10	1
97	พ.ร.บ. สงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ.๒๕๓๕	804	844	896	855	913
98	พ.ร.บ. ภาพยนตร์และวีดิทัศน์ พ.ศ.2551	42	93	66	69	53
99	พ.ร.บ. กักพืช พ.ศ.๒๕๐๗	13	11	21	4	0
100	พ.ร.บ. พันธุ์พืช พ.ศ.2518	80	92	42	28	30
101	พ.ร.บ. การขุดดินและถมดิน พ.ศ.๒๕๔๓	42	54	122	76	120
102	พ.ร.บ. นำบาดาล พ.ศ.๒๕๒๐	5	3	6	2	6
103	พ.ร.บ. ควบคุมแร่ดีบุก พ.ศ.๒๕๑๔	0	0	0	2	0
104	พ.ร.บ. สวนป่า พ.ศ.2535	2	2	3	1	5
105	พ.ร.บ. ควบคุมน้ำมันเชื้อเพลิง พ.ศ.2542	37	220	203	189	108
106	พ.ร.บ. การค้าน้ำมันเชื้อเพลิง พ.ศ.2543	13	51	31	60	69
107	กฎกระทรวง/พ.ร.ก./คำสั่งนายกรัฐมนตรี ที่เกี่ยวข้องกับการนำ น้ำมันเชื้อเพลิง	4	58	43	29	10

ลำดับ	ชื่อกฎหมาย	จำนวนคดี				
		2555	2556	2557	2558	2559
108	พ.ร.บ. ประมวลกฎหมายที่ดิน	11	37	128	193	271
109	พ.ร.บ. การชลประทานหลวง พ.ศ.2485	1	30	36	41	103
110	พ.ร.บ. หอพัก พ.ศ.2507	0	3	15	3	1
111	พ.ร.บ. สุขภาพแห่งชาติ พ.ศ.2550	0	1	2	0	0
112	พ.ร.บ. โบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ.2504 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่2) พ.ศ.2535	0	0	19	12	8
113	พ.ร.บ. การจัดสรรที่ดิน พ.ศ. 2543	0	0	5	7	6
114	พ.ร.บ. การชลประทานราษฎร์ พ.ศ.2482	0	0	1	2	3
115	พ.ร.บ. คั้นและคูน่า พ.ศ.2505	0	0	1	2	3
116	พ.ร.บ. การแข่งขันทางการค้า	0	0	1	10	3
117	พ.ร.บ. สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล พ.ศ.2517	0	0	97	731	1,283
118	พ.ร.บ. ว่าด้วยสิทธิการประมงในเขตการประมงไทย พ.ศ.2482	0	0	0	63	24
119	พ.ร.บ. จัดหางานและคุ้มครองคนหางาน พ.ศ.2528	0	1	9	172	192
120	พ.ร.บ. การบัญชี พ.ศ.2543	0	0	259	848	1,382
121	พ.ร.บ. การเดินอากาศ พ.ศ. 2497	0	0	0	5	12
122	พ.ร.บ. ป้องกันการทารุณสัตว์ พ.ศ. 2557	0	0	0	35	94
123	พ.ร.บ. ควบคุมการเรียไร	0	0	0	71	108
124	คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ปี พ.ศ.2558	0	0	0	38	216
125	พ.ร.บ. การทะเบียนคนต่างด้าว	0	0	0	1,293	2,782
126	พ.ร.บ. การชุมนุมสาธารณะ	0	0	0	1	27
127	พ.ร.บ. การเกณฑ์ช่วยราชการทหาร	0	0	0	2	45
128	พ.ร.บ. การสาธารณสุข พ.ศ.2535	0	0	1	5	244
129	พ.ร.บ. โรคพิษสุนัขบ้า	0	0	0	0	1
130	พ.ร.บ. แรงงานรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์	0	0	0	0	24
131	พ.ร.บ. รักษาคล่องประปา	0	0	0	0	5
132	พ.ร.บ. หลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ.2535	12	17	36	23	5
133	พ.ร.บ. ควบคุมคุณภาพอาหารสัตว์	0	0	0	1	99
134	พ.ร.บ. สหกรณ์	0	0	0	0	3
135	พ.ร.บ. ว่าด้วยการออกเสียงประชามติ 2559	0	0	0	0	60
136	พ.ร.บ. การประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว พ.ศ.2542	0	0	0	17	502
137	พ.ร.บ. ควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่า พ.ศ.2474	0	0	0	0	58
138	พ.ร.บ. ทะเบียนพาณิชย์	0	0	0	0	5
139	พ.ร.บ. รักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ.2535	0	0	0	1	25
140	พ.ร.บ. ควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ.2535	0	0	0	0	95
141	พ.ร.บ. ควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ	0	0	0	0	6
142	พ.ร.บ. ควบคุมขอตาน พ.ศ.2484	0	0	1	1	20
143	พ.ร.บ. ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร พ.ศ. 2509	0	0	0	1	0
144	พ.ร.บ. การค้าข้าว พ.ศ.2489	0	9	49	33	13
145	พ.ร.บ. รักษาคล่อง พ.ศ.2445	0	0	3	3	1
146	ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ปี 2557	0	0	0	9	4
147	พ.ร.บ. ขายตรงและตลาดแบบตรง พ.ศ.2545	0	0	0	0	3
148	พ.ร.บ. เรือไทย	0	0	0	1	9
149	พ.ร.บ. โรงงานผลิตอาวุธเอกชน	0	0	1	0	4
150	พ.ร.บ. หลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ.2535	0	0	0	0	4
151	พ.ร.บ. การทะเบียนราษฎร	0	0	0	0	13
152	พ.ร.บ. มาตรฐานชั่งตวงวัด พ.ศ.2466	0	0	0	1	14
153	พ.ร.บ. การปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ.๒๕๑๘	0	0	0	1	0
154	พ.ร.บ. งาช้าง พ.ศ.2558	0	0	0	1	2
155	พ.ร.บ. เครื่องแบบทหาร พ.ศ.2477	0	0	0	1	8
156	พ.ร.บ. จัดรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ.2548	0	0	0	17	27
157	พ.ร.บ. จัดวางการรถไฟและทางหลวง พ.ศ. 2464	0	0	0	0	1
158	พ.ร.บ. การประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ.2551	0	0	0	0	7
159	พ.ร.บ. คุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่	0	0	0	0	60
160	พ.ร.บ. การส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงาน พ.ศ.๒๕๓๕	0	0	0	5	0

ลำดับ	ชื่อกฎหมาย	จำนวนคดี				
		2555	2556	2557	2558	2559
161	พ.ร.บ. การรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ.2551	0	1	74	0	0
162	พ.ร.บ. การผังเมือง พ.ศ.๒๕๑๘	0	0	2	1	0
163	พ.ร.บ. การประปาส่วนภูมิภาค พ.ศ.2522	0	0	0	2	0
164	พ.ร.บ. การรถไฟฟ้ายานสงฆวชนแหงประเทศไทย	0	0	0	1	0
165	พ.ร.บ. ภาษีป้าย	0	0	0	0	6
166	พ.ร.บ. ภาษีรถยนต์ พ.ศ.๒๕๑๔	0	0	3	0	1
167	พ.ร.บ. ธุรกิจสถาบันการเงิน	0	0	0	0	3
168	พ.ร.บ. พัฒนาที่ดิน พ.ศ.2551	0	0	0	0	1
169	พ.ร.บ. ภาษีโรงเรือนและที่ดิน	0	0	0	0	5
170	พ.ร.บ. รังนกอีแอน พ.ศ.๒๕๔๐	1	0	0	0	0
171	พ.ร.บ. การดูแลผลประโยชน์ของคู่สัญญา พ.ศ.2551	0	0	0	0	1
172	พ.ร.บ. ธง	0	0	0	1	0
173	พ.ร.บ. วิชาชีพพยาบาลและการผดุงครรภ์	0	0	0	0	2
174	พ.ร.บ. วิชาชีพสัตวแพทย พ.ศ. 2545	0	0	0	0	1
175	พ.ร.บ. อื่นๆ	3,294	3,190	2,422	1,356	358
	รวม	711,120	794,802	740,003	670,760	859,530

เอกสารหมายเลข ๙

กฎหมายที่มีโทษทางอาญา
(๔๔๐ ฉบับ)*

รายชื่อกฎหมาย	
๑.	ประมวลกฎหมายที่ดิน
๒.	ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา
๓.	ประมวลกฎหมายอาญา
๔.	ประมวลกฎหมายอาญาทหาร
๕.	ประมวลรัษฎากร
๖.	พระราชบัญญัติกักพืช พ.ศ. ๒๕๐๗
๗.	พระราชบัญญัติกษัตริยาธิปไตย พ.ศ. ๒๔๙๙
๘.	พระราชบัญญัติการกีฬาแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๕๘
๙.	พระราชกำหนดการกักเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน พ.ศ. ๒๕๒๗
๑๐.	พระราชบัญญัติการเกณฑ์ช่วยราชการทหาร พ.ศ. ๒๕๓๐
๑๑.	พระราชบัญญัติการขนส่งต่อเนื่องหลายรูปแบบ พ.ศ. ๒๕๔๘
๑๒.	พระราชบัญญัติการขนส่งทางบก พ.ศ. ๒๕๒๒
๑๓.	พระราชบัญญัติการขุดดินและถมดิน พ.ศ. ๒๕๔๓
๑๔.	พระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. ๒๕๖๐
๑๕.	พระราชบัญญัติการค้าข้าว พุทธศักราช ๒๔๘๙
๑๖.	พระราชบัญญัติการค้าน้ำมันเชื้อเพลิง พ.ศ. ๒๕๔๓
๑๗.	พระราชบัญญัติการจัดการหุ้นส่วนและหุ้นของรัฐมนตรี พ.ศ. ๒๕๔๓
๑๘.	พระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๐
๑๙.	พระราชบัญญัติการจัดสรรที่ดิน พ.ศ. ๒๕๔๓
๒๐.	พระราชบัญญัติการชลประทานราษฎร์ พุทธศักราช ๒๔๘๒
๒๑.	พระราชบัญญัติการชลประทานหลวง พุทธศักราช ๒๔๘๕
๒๒.	พระราชบัญญัติการชุมนุมสาธารณะ พ.ศ. ๒๕๕๘
๒๓.	พระราชบัญญัติการเช่าที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๒๔
๒๔.	พระราชบัญญัติการฉ้อโกง พ.ศ. ๒๕๕๕
๒๕.	พระราชบัญญัติการดูแลผลประโยชน์ของคู่สัญญา พ.ศ. ๒๕๕๑
๒๖.	พระราชบัญญัติการเดินเรือในน่านน้ำไทย พระพุทธศักราช ๒๔๕๖
๒๗.	พระราชบัญญัติการเดินอากาศ พ.ศ. ๒๔๙๗
๒๘.	พระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ. ๒๕๕๘
๒๙.	พระราชบัญญัติการทะเบียนคนต่างด้าว พ.ศ. ๒๔๙๓
๓๐.	พระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔
๓๑.	พระราชบัญญัติการทางพิเศษแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๕๐

*สืบค้นด้วยคำว่า “ต้องระวางโทษจำคุก” ในระบบสำนักงานฯ เมื่อวันที่ ๒๔ ตุลาคม ๒๕๖๐
ไม่นับรวมกฎ ประกาศ คำสั่ง ของคณะปฏิวัติหรือรัฐประหาร

๓๒.	พระราชบัญญัติการทำเรือแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๔๙๔
๓๓.	พระราชกำหนดการนำคนต่างด้าวมาทำงานกับนายจ้างในประเทศ พ.ศ. ๒๕๕๙
๓๔.	พระราชบัญญัติการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๒๒
๓๕.	พระราชบัญญัติการเนรเทศ พ.ศ. ๒๔๙๙
๓๖.	พระราชกำหนดการบริหารจัดการการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. ๒๕๖๐
๓๗.	พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๔๘
๓๘.	พระราชบัญญัติการบัญชี พ.ศ. ๒๕๔๓
๓๙.	พระราชบัญญัติการปฏิบัติเพื่อความร่วมมือระหว่างประเทศในการดำเนินการตามคำพิพากษาคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๒๗
๔๐.	พระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๑๘
๔๑.	พระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน พ.ศ. ๒๕๔๐
๔๒.	พระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๑
๔๓.	พระราชบัญญัติการประกอบกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. ๒๕๔๔
๔๔.	พระราชบัญญัติการประกอบกิจการพลังงาน พ.ศ. ๒๕๕๐
๔๕.	พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว พ.ศ. ๒๕๔๒
๔๖.	พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิต พ.ศ. ๒๕๔๕
๔๗.	พระราชบัญญัติการประกอบโรคศิลปะ พ.ศ. ๒๕๔๒
๔๘.	พระราชบัญญัติการประกอบอาชีพงานก่อสร้าง พ.ศ. ๒๕๒๒
๔๙.	พระราชบัญญัติการประปานครหลวง พ.ศ. ๒๕๑๐
๕๐.	พระราชบัญญัติการประปาส่วนภูมิภาค พ.ศ. ๒๕๒๒
๕๑.	พระราชกำหนดการประมง พ.ศ. ๒๕๕๘
๕๒.	พระราชบัญญัติการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น พ.ศ. ๒๕๕๙
๕๓.	พระราชบัญญัติการผลิตผลิตภัณฑ์ซีดี พ.ศ. ๒๕๔๘
๕๔.	พระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. ๒๕๑๘
๕๕.	พระราชบัญญัติการพนัน พุทธศักราช ๒๔๗๘
๕๖.	พระราชบัญญัติการพัฒนาและส่งเสริมพลังงาน พ.ศ. ๒๕๓๕
๕๗.	พระราชบัญญัติการแพทย์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๕๑
๕๘.	พระราชบัญญัติการไฟฟ้านครหลวง พ.ศ. ๒๕๐๑
๕๙.	พระราชบัญญัติการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๑๑
๖๐.	พระราชบัญญัติการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค พ.ศ. ๒๕๐๓
๖๑.	พระราชบัญญัติการมาตรฐานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๑
๖๒.	พระราชบัญญัติการยางแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๕๘
๖๓.	พระราชบัญญัติการรถไฟฟ้ามวลชนแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๔๓
๖๔.	พระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๕๑
๖๕.	พระราชบัญญัติการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม พ.ศ. ๒๕๒๒
๖๖.	พระราชบัญญัติการรื้อฟื้นคดีอาญาขึ้นพิจารณาใหม่ พ.ศ. ๒๕๒๖
๖๗.	พระราชบัญญัติการเล่นแชร์ พ.ศ. ๒๕๓๔
๖๘.	พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๕๕

๖๙.	พระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. ๒๕๔๕
๗๐.	พระราชบัญญัติการส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงาน พ.ศ. ๒๕๓๕
๗๑.	พระราชบัญญัติการส่งออกปศุสัตว์และการนำเข้ามาในราชอาณาจักรซึ่งสินค้า พ.ศ. ๒๕๒๒
๗๒.	พระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. ๒๕๔๗
๗๓.	พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕
๗๔.	พระราชบัญญัติการให้เอกชนร่วมลงทุนในกิจการของรัฐ พ.ศ. ๒๕๕๖
๗๕.	พระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๑
๗๖.	พระราชบัญญัติกำลังพลสำรอง พ.ศ. ๒๕๕๘
๗๗.	พระราชบัญญัติกำหนดความผิดเกี่ยวกับห้างหุ้นส่วนจดทะเบียน ห้างหุ้นส่วนจำกัด บริษัทจำกัด สมาคม และมูลนิธิ พ.ศ. ๒๕๔๙
๗๘.	พระราชบัญญัติกำหนดค่าธรรมเนียมการใช้ยานยนต์บนทางหลวงและสะพาน พ.ศ. ๒๕๔๗
๗๙.	พระราชบัญญัติกำหนดวิทยฐานะผู้สำเร็จวิชาการทหาร พ.ศ. ๒๕๔๗
๘๐.	พระราชบัญญัติกำหนดวิทยฐานะผู้สำเร็จวิชาการพระพุทธศาสนา พ.ศ. ๒๕๒๗
๘๑.	พระราชบัญญัติกำหนดวิธีปฏิบัติแก่บุคคลซึ่งเผยแพร่ข่าวอันเป็นการทำให้เสียสัมพันธไมตรีระหว่างประเทศกับประเทศที่มีสนธิสัญญาทางไมตรีกับประเทศไทยในภาวะสงคราม พุทธศักราช ๒๕๘๘
๘๒.	พระราชบัญญัติกีดหมาย พ.ศ. ๒๕๔๒
๘๓.	พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่เกี่ยวกับความรับผิดชอบในทางอาญาของผู้แทนนิติบุคคล พ.ศ. ๒๕๖๐
๘๔.	พระราชกำหนดแก้ไขและป้องกันภาวะการขาดแคลนน้ำมันเชื้อเพลิง พ.ศ. ๒๕๑๖
๘๕.	พระราชบัญญัติกองทุนการออมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๔
๘๖.	พระราชบัญญัติกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา พ.ศ. ๒๕๖๐
๘๗.	พระราชบัญญัติกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ พ.ศ. ๒๕๓๙
๘๘.	พระราชบัญญัติกองทุนเพื่อผู้เคยเป็นสมาชิกรัฐสภา พ.ศ. ๒๕๕๖
๘๙.	พระราชบัญญัติกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง พ.ศ. ๒๕๐๓
๙๐.	พระราชบัญญัติกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร พ.ศ. ๒๕๕๔
๙๑.	พระราชบัญญัติกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ พ.ศ. ๒๕๔๔
๙๒.	พระราชบัญญัติกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ พ.ศ. ๒๕๓๐
๙๓.	พระราชบัญญัติกองอาสารักษาดินแดน พ.ศ. ๒๕๔๗
๙๔.	พระราชบัญญัติขายตรงและตลาดแบบตรง พ.ศ. ๒๕๔๕
๙๕.	พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐
๙๖.	พระราชกำหนดควบคุมสินค้าตามชายแดน พ.ศ. ๒๕๒๔
๙๗.	พระราชบัญญัติคณะกรรมการกฤษฎีกา พ.ศ. ๒๕๒๒
๙๘.	พระราชบัญญัติคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย พ.ศ. ๒๕๕๐
๙๙.	พระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒
๑๐๐.	พระราชบัญญัติคณะกรรมการอาหารแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๑
๑๐๑.	พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕
๑๐๒.	พระราชบัญญัติคั้นและคูน้า พ.ศ. ๒๕๐๕

๑๐๓.	พระราชบัญญัติคลังสินค้า ไซโล และห้องเย็น พ.ศ. ๒๕๕๘
๑๐๔.	พระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๔
๑๐๕.	พระราชบัญญัติความเท่าเทียมระหว่างเพศ พ.ศ. ๒๕๕๘
๑๐๖.	พระราชบัญญัติความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน พ.ศ. ๒๕๕๔
๑๐๗.	พระราชบัญญัติความรับผิดชอบทางแพ่งต่อความเสียหายจากมลพิษน้ำมันอันเกิดจากเรือ พ.ศ. ๒๕๖๐
๑๐๘.	พระราชบัญญัติความลับทางการค้า พ.ศ. ๒๕๔๕
๑๐๙.	พระราชบัญญัติคุ้มครองความลับในราชการ พุทธศักราช ๒๔๘๓
๑๑๐.	พระราชบัญญัติคุ้มครองซากดึกดำบรรพ์ พ.ศ. ๒๕๕๑
๑๑๑.	พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. ๒๕๔๖
๑๑๒.	พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็กที่เกิดโดยอาศัยเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ พ.ศ. ๒๕๕๘
๑๑๓.	พระราชบัญญัติคุ้มครองแบบผังภูมิของวงจรรวม พ.ศ. ๒๕๔๓
๑๑๔.	พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๐
๑๑๕.	พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. ๒๕๒๒
๑๑๖.	พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถ พ.ศ. ๒๕๓๕
๑๑๗.	พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้รับงานไปทำที่บ้าน พ.ศ. ๒๕๕๓
๑๑๘.	พระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๖
๑๑๙.	พระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. ๒๕๔๒
๑๒๐.	พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. ๒๕๔๑
๑๒๑.	พระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย พ.ศ. ๒๕๔๒
๑๒๒.	พระราชบัญญัติคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ พ.ศ. ๒๕๔๖
๑๒๓.	พระราชบัญญัติคุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่ พ.ศ. ๒๕๓๕
๑๒๔.	พระราชบัญญัติคุ้มครองหมุดหลักฐานการแผนที่ พุทธศักราช ๒๔๗๘
๑๒๕.	พระราชบัญญัติคุ้มครองประพจน์ พ.ศ. ๒๕๕๙
๑๒๖.	พระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. ๒๕๒๒
๑๒๗.	พระราชบัญญัติเครื่องแบบกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๗
๑๒๘.	พระราชบัญญัติเครื่องแบบข้าราชการฝ่ายรัฐสภา พ.ศ. ๒๕๑๘
๑๒๙.	พระราชบัญญัติเครื่องแบบเจ้าหน้าที่ส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๐๙
๑๓๐.	พระราชบัญญัติเครื่องแบบตำรวจรัฐสภา พ.ศ. ๒๕๑๒
๑๓๑.	พระราชบัญญัติเครื่องแบบตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๔๒
๑๓๒.	พระราชบัญญัติเครื่องแบบทหาร พุทธศักราช ๒๔๗๗
๑๓๓.	พระราชบัญญัติเครื่องแบบนักเรียน พ.ศ. ๒๕๕๑
๑๓๔.	พระราชบัญญัติเครื่องแบบนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดกระทรวงกลาโหม พ.ศ. ๒๕๒๑
๑๓๕.	พระราชบัญญัติเครื่องแบบนักเรียนเตรียมทหาร พ.ศ. ๒๕๐๗
๑๓๖.	พระราชบัญญัติเครื่องแบบนักศึกษาวิชาทหารและเครื่องแบบผู้กำกับนักศึกษาวิชาทหาร พ.ศ. ๒๕๒๑

๑๓๗.	พระราชบัญญัติเครื่องแบบผู้พิพากษาสมทบ พ.ศ. ๒๕๒๓
๑๓๘.	พระราชบัญญัติเครื่องแบบและบัตรประจำตัวเจ้าหน้าที่กรุงเทพมหานคร พ.ศ. ๒๕๓๐
๑๓๙.	พระราชบัญญัติเครื่องแบบสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๑๖
๑๔๐.	พระราชบัญญัติเครื่องมือแพทย์ พ.ศ. ๒๕๕๑
๑๔๑.	พระราชบัญญัติเครื่องสำอาง พ.ศ. ๒๕๕๘
๑๔๒.	พระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. ๒๕๓๔
๑๔๓.	พระราชบัญญัติเครื่องหมายครุฑพ่าห์ พ.ศ. ๒๕๓๔
๑๔๔.	พระราชบัญญัติเครื่องหมายราชการ พุทธศักราช ๒๔๘๒
๑๔๕.	พระราชบัญญัติควบคุมการขอทาน พ.ศ. ๒๕๕๙
๑๔๖.	พระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่า พุทธศักราช ๒๔๗๔
๑๔๗.	พระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์เพื่อการจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๕๙
๑๔๘.	พระราชบัญญัติควบคุมการโฆษณาโดยใช้เครื่องขยายเสียง พ.ศ. ๒๔๙๓
๑๔๙.	พระราชบัญญัติควบคุมการเรียไร พุทธศักราช ๒๔๘๗
๑๕๐.	พระราชบัญญัติควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน พุทธศักราช ๒๔๘๕
๑๕๑.	พระราชบัญญัติควบคุมการส่งเสริมการตลาดอาหารสำหรับทารกและเด็กเล็ก พ.ศ. ๒๕๖๐
๑๕๒.	พระราชบัญญัติควบคุมการส่งออกป้อนราชอาณาจักรซึ่งอาวุธยุทโธปกรณ์และสิ่งที่ใช้ในการสงคราม พุทธศักราช ๒๔๙๕
๑๕๓.	พระราชบัญญัติควบคุมคุณภาพอาหารสัตว์ พ.ศ. ๒๕๕๘
๑๕๔.	พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. ๒๕๕๑
๑๕๕.	พระราชบัญญัติควบคุมน้ำมันเชื้อเพลิง พ.ศ. ๒๕๔๒
๑๕๖.	พระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ. ๒๕๖๐
๑๕๗.	พระราชบัญญัติควบคุมโภคภัณฑ์ พ.ศ. ๒๔๙๕
๑๕๘.	พระราชบัญญัติควบคุมยาง พ.ศ. ๒๕๔๒
๑๕๙.	พระราชบัญญัติควบคุมยุทธภัณฑ์ พ.ศ. ๒๕๓๐
๑๖๐.	พระราชบัญญัติควบคุมแร่ดีบุก พ.ศ. ๒๕๑๔
๑๖๑.	พระราชกำหนดควบคุมและดำเนินงานการบูรณะการทำเหมืองแร่ทองคำ พุทธศักราช ๒๔๘๓
๑๖๒.	พระราชกำหนดควบคุมสินค้าตามชายแดน พ.ศ. ๒๕๒๔
๑๖๓.	พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. ๒๕๒๒
๑๖๔.	พระราชบัญญัติคำสั่งเรียกของคณะกรรมการธิการของสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๔
๑๖๕.	พระราชบัญญัติงาช้าง พ.ศ. ๒๕๕๘
๑๖๖.	พระราชบัญญัติเงินตรา พ.ศ. ๒๕๐๑
๑๖๗.	พระราชบัญญัติเงินทดแทน พ.ศ. ๒๕๓๗
๑๖๘.	พระราชบัญญัติจัดการฝึกและอบรมเด็กบางจำพวก พุทธศักราช ๒๔๗๙
๑๖๙.	พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง พ.ศ. ๒๔๙๙
๑๗๐.	พระราชบัญญัติจัดที่ดินเพื่อการครองชีพ พ.ศ. ๒๕๑๑
๑๗๑.	พระราชบัญญัติจัดระเบียบการจอดยานยนตร์ในเขตเทศบาลและสุขาภิบาล พ.ศ. ๒๕๐๓
๑๗๒.	พระราชบัญญัติจัดระเบียบกิจการแพปลา พ.ศ. ๒๔๙๖

๑๗๓.	พระราชบัญญัติจัดรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๕๘
๑๗๔.	พระราชบัญญัติจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่ พ.ศ. ๒๕๔๗
๑๗๕.	พระราชบัญญัติจัดวางการรถไฟและทางหลวง พุทธศักราช ๒๕๖๔
๑๗๖.	พระราชบัญญัติจัดหางานและคุ้มครองคนหางาน พ.ศ. ๒๕๒๘
๑๗๗.	พระราชบัญญัติจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๕๑
๑๗๘.	พระราชบัญญัติจดทะเบียนการค้า พ.ศ. ๒๕๕๐
๑๗๙.	พระราชบัญญัติจดทะเบียนเครื่องจักร พ.ศ. ๒๕๑๔
๑๘๐.	พระราชบัญญัติจดทะเบียนเหตุแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๖
๑๘๑.	พระราชบัญญัติจรรยาบรรณ พ.ศ. ๒๕๒๒
๑๘๒.	พระราชบัญญัติช่างรังวัดเอกชน พ.ศ. ๒๕๓๕
๑๘๓.	พระราชบัญญัติขีดเขยค่าภาษีอากรสินค้าส่งออกที่ผลิตในราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๒๔
๑๘๔.	พระราชบัญญัติเชื้อโรคและพิษจากสัตว์ พ.ศ. ๒๕๕๘
๑๘๕.	พระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๗
๑๘๖.	พระราชบัญญัติทะเบียนพาณิชย์ พ.ศ. ๒๔๙๙
๑๘๗.	พระราชบัญญัติทนายความ พ.ศ. ๒๕๒๘
๑๘๘.	พระราชบัญญัติทรัสต์เพื่อธุรกรรมในตลาดทุน พ.ศ. ๒๕๕๐
๑๘๙.	พระราชบัญญัติทางหลวง พ.ศ. ๒๕๓๕
๑๙๐.	พระราชบัญญัติทางหลวงสัมปทาน พ.ศ. ๒๕๔๒
๑๙๑.	พระราชบัญญัติทุนรัฐวิสาหกิจ พ.ศ. ๒๕๔๒
๑๙๒.	พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. ๒๔๙๖
๑๙๓.	พระราชบัญญัติธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร พ.ศ. ๒๕๐๙
๑๙๔.	พระราชบัญญัติธนาคารแห่งประเทศไทย พุทธศักราช ๒๔๘๕
๑๙๕.	พระราชบัญญัติธนาคารอาคารสงเคราะห์ พ.ศ. ๒๔๙๖
๑๙๖.	พระราชบัญญัติธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๔๕
๑๙๗.	พระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. ๒๔๙๘
๑๙๘.	พระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. ๒๕๕๑
๑๙๙.	พระราชบัญญัติธุรกิจรักษาความปลอดภัย พ.ศ. ๒๕๕๘
๒๐๐.	พระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. ๒๕๕๑
๒๐๑.	พระราชบัญญัติธง พ.ศ. ๒๕๒๒
๒๐๒.	พระราชกำหนดนิติบุคคลเฉพาะกิจเพื่อการแปลงสินทรัพย์เป็นหลักทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๔๐
๒๐๓.	พระราชบัญญัติน้ำบาดาล พ.ศ. ๒๕๒๐
๒๐๔.	พระราชกำหนดบริษัทบริหารสินทรัพย์ไทย พ.ศ. ๒๕๔๔
๒๐๕.	พระราชกำหนดบริษัทบริหารสินทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๔๑
๒๐๖.	พระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ. ๒๕๓๕
๒๐๗.	พระราชบัญญัติบังคับการให้เป็นไปตามอนุสัญญาเจนีวาเกี่ยวกับการปฏิบัติต่อเชลยศึก พ.ศ. ๒๔๙๘
๒๐๘.	พระราชบัญญัติบัตรประจำตัวเจ้าหน้าที่ของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒
๒๐๙.	พระราชบัญญัติบัตรประจำตัวประชาชน พ.ศ. ๒๕๒๖

๒๑๐.	พระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๔
๒๑๑.	พระราชบัญญัติบำรุงพันธุ์สัตว์ พ.ศ. ๒๕๐๙
๒๑๒.	พระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญข้าราชการ พ.ศ. ๒๔๙๔
๒๑๓.	พระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญข้าราชการส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๐๐
๒๑๔.	พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการตรวจเงินแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๔๒
๒๑๕.	พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒
๒๑๖.	พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐
๒๑๗.	พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. ๒๕๕๒
๒๑๘.	พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๖๐
๒๑๙.	พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๕๒
๒๒๐.	พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐
๒๒๑.	พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๒
๒๒๒.	พระราชบัญญัติประกันชีวิต พ.ศ. ๒๕๓๕
๒๒๓.	พระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. ๒๕๓๕
๒๒๔.	พระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. ๒๕๓๓
๒๒๕.	พระราชบัญญัติปันส่วนน้ำมันเชื้อเพลิง พุทธศักราช ๒๔๘๓
๒๒๖.	พระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช ๒๔๘๔
๒๒๗.	พระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๗
๒๒๘.	พระราชบัญญัติปิโตรเลียม พ.ศ. ๒๕๑๔
๒๒๙.	พระราชบัญญัติปุ๋ย พ.ศ. ๒๕๑๘
๒๓๐.	พระราชกำหนดป้องกันการใช้สารระเหย พ.ศ. ๒๕๓๓
๒๓๑.	พระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. ๒๕๕๗
๒๓๒.	พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. ๒๕๕๐
๒๓๓.	พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการกระทำอันเป็นโจรสลัด พ.ศ. ๒๕๓๔
๒๓๔.	พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี พ.ศ. ๒๕๓๙
๒๓๕.	พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. ๒๕๕๑
๒๓๖.	พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. ๒๕๔๒
๒๓๗.	พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ พ.ศ. ๒๕๕๖
๒๓๘.	พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย และการแพร่ขยายอาวุธที่มีอานุภาพทำลายล้างสูง พ.ศ. ๒๕๕๙
๒๓๙.	พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๑๙
๒๔๐.	พระราชบัญญัติไปรษณีย์ พุทธศักราช ๒๔๗๗
๒๔๑.	พระราชบัญญัติพระธรรมนูญศาลยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๔๓

๒๔๒.	พระราชบัญญัติพลังงานนิวเคลียร์เพื่อสันติ พ.ศ. ๒๕๕๙
๒๔๓.	พระราชบัญญัติพลังงานปรมาณูเพื่อสันติ พ.ศ. ๒๕๐๔
๒๔๔.	พระราชบัญญัติพัฒนาที่ดิน พ.ศ. ๒๕๕๑
๒๔๕.	พระราชบัญญัติพันธุ์พืช พ.ศ. ๒๕๑๘
๒๔๖.	พระราชบัญญัติเพิ่มอำนาจตำรวจในการป้องกันและปราบปรามการกระทำผิดทางน้ำ พ.ศ. ๒๕๙๖
๒๔๗.	พระราชบัญญัติไฟ พุทธศักราช ๒๔๘๖
๒๔๘.	พระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๔๕
๒๔๙.	พระราชบัญญัติภาพยนตร์และวีดิทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๑
๒๕๐.	พระราชกำหนดภาษีการเดินทางออกนอกราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๒๖
๒๕๑.	พระราชบัญญัติภาษีการรับมรดก พ.ศ. ๒๕๕๘
๒๕๒.	พระราชบัญญัติภาษีเงินได้ปิโตรเลียม พ.ศ. ๒๕๑๔
๒๕๓.	พระราชบัญญัติภาษีบำรุงท้องที่ พ.ศ. ๒๕๐๘
๒๕๔.	พระราชบัญญัติภาษีป้าย พ.ศ. ๒๕๑๐
๒๕๕.	พระราชบัญญัติภาษีโรงเรือนและที่ดิน พุทธศักราช ๒๔๗๕
๒๕๖.	พระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. ๒๕๖๐
๒๕๗.	พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์ พ.ศ. ๒๕๕๘
๒๕๘.	พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ พ.ศ. ๒๕๕๘
๒๕๙.	พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยขอนแก่น พ.ศ. ๒๕๕๘
๒๖๐.	พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ พ.ศ. ๒๕๕๑
๒๖๑.	พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยทักษิณ พ.ศ. ๒๕๕๑
๒๖๒.	พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี พ.ศ. ๒๕๔๑
๒๖๓.	พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ พ.ศ. ๒๕๕๐
๒๖๔.	พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล พ.ศ. ๒๕๔๘
๒๖๕.	พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี พ.ศ. ๒๕๓๓
๒๖๖.	พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ พ.ศ. ๒๕๕๘
๒๖๗.	พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยนครพนม พ.ศ. ๒๕๔๘
๒๖๘.	พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ พ.ศ. ๒๕๔๘
๒๖๙.	พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยนเรศวร พ.ศ. ๒๕๓๓
๒๗๐.	พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยนวมินทราธิราช พ.ศ. ๒๕๕๓
๒๗๑.	พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยบูรพา พ.ศ. ๒๕๕๐
๒๗๒.	พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยพะเยา พ.ศ. ๒๕๕๓
๒๗๓.	พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๔๐
๒๗๔.	พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๔๐
๒๗๕.	พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยมหาสารคาม พ.ศ. ๒๕๓๗
๒๗๖.	พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยมหิดล พ.ศ. ๒๕๕๐
๒๗๗.	พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยแม่โจ้ พ.ศ. ๒๕๖๐
๒๗๘.	พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง พ.ศ. ๒๕๔๑

๒๗๙.	พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. ๒๕๔๗
๒๘๐.	พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยรามคำแหง พ.ศ. ๒๕๔๑
๒๘๑.	พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ พ.ศ. ๒๕๓๕
๒๘๒.	พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พ.ศ. ๒๕๕๙
๒๘๓.	พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยศิลปากร พ.ศ. ๒๕๕๙
๒๘๔.	พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ พ.ศ. ๒๕๕๙
๒๘๕.	พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยสวนดุสิต พ.ศ. ๒๕๕๘
๒๘๖.	พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช พ.ศ. ๒๕๒๑
๒๘๗.	พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยอุบลราชธานี พ.ศ. ๒๕๓๓
๒๘๘.	พระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๕๑
๒๘๙.	พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔
๒๙๐.	พระราชบัญญัติมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม พ.ศ. ๒๕๑๑
๒๙๑.	พระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. ๒๕๕๑
๒๙๒.	พระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าขาออก พ.ศ. ๒๕๐๓
๒๙๓.	พระราชบัญญัติมาตราช้าง ตวง วัด พ.ศ. ๒๕๕๒
๒๙๔.	พระราชบัญญัติยกเว้นค่าธรรมเนียมบางประเภทให้แก่ทหารผ่านศึกนอกประจำการ และครอบครัวทหารผ่านศึกซึ่งเสียชีวิตจากการปฏิบัติหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๕
๒๙๕.	พระราชบัญญัติยกเว้นค่าธรรมเนียมบางประเภทให้แก่ผู้ได้รับพระราชทานเหรียญกล้าหาญ พ.ศ. ๒๕๒๖
๒๙๖.	พระราชบัญญัติยกเว้นค่าธรรมเนียมบางประเภทให้แก่ผู้ได้รับพระราชทานเหรียญชัยสมรภูมิ พ.ศ. ๒๕๐๗
๒๙๗.	พระราชบัญญัติยศ และเครื่องแบบผู้บังคับบัญชา และเจ้าหน้าที่กองอาสารักษาดินแดน พ.ศ. ๒๔๙๗
๒๙๘.	พระราชบัญญัติยา พ.ศ. ๒๕๑๐
๒๙๙.	พระราชบัญญัติยาสูบ พ.ศ. ๒๕๐๙
๓๐๐.	พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒
๓๐๑.	พระราชบัญญัติรถยนต์ พ.ศ. ๒๕๒๒
๓๐๒.	พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. ๒๕๒๘
๓๐๓.	พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการเมืองพัทยา พ.ศ. ๒๕๔๒
๓๐๔.	พระราชบัญญัติรักษาคล่อง รัตนโกสินทร์ศก ๑๒๑
๓๐๕.	พระราชบัญญัติรักษาคล่องประปา พ.ศ. ๒๕๒๖
๓๐๖.	พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. ๒๕๓๕
๓๐๗.	พระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ. ๒๔๙๗
๓๐๘.	พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. ๒๕๖๐
๓๐๙.	พระราชบัญญัติราชวิทยาลัยจุฬาภรณ์ พ.ศ. ๒๕๕๙
๓๑๐.	พระราชบัญญัติเรือไทย พุทธศักราช ๒๔๘๑

๓๑๑.	พระราชบัญญัติเรือนจำทหาร พุทธศักราช ๒๔๗๙
๓๑๒.	พระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. ๒๕๖๐
๓๑๓.	พระราชบัญญัติแรงงานทางทะเล พ.ศ. ๒๕๕๘
๓๑๔.	พระราชบัญญัติแรงงานรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์ พ.ศ. ๒๕๔๓
๓๑๕.	พระราชบัญญัติแรงงานสัมพันธ์ พ.ศ. ๒๕๑๘
๓๑๖.	พระราชบัญญัติโรคติดต่อ พ.ศ. ๒๕๕๘
๓๑๗.	พระราชบัญญัติโรคพิษสุนัขบ้า พ.ศ. ๒๕๓๕
๓๑๘.	พระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. ๒๕๕๘
๓๑๙.	พระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. ๒๕๓๕
๓๒๐.	พระราชบัญญัติโรงงานผลิตอาวุธของเอกชน พ.ศ. ๒๕๕๐
๓๒๑.	พระราชบัญญัติโรงรับจำนำ พ.ศ. ๒๕๐๕
๓๒๒.	พระราชบัญญัติโรงเรียนนายร้อยตำรวจ พ.ศ. ๒๕๕๑
๓๒๓.	พระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. ๒๕๕๐
๓๒๔.	พระราชบัญญัติโรงแรม พ.ศ. ๒๕๔๗
๓๒๕.	พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๔๘๓
๓๒๖.	พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๕๗
๓๒๗.	พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๓๗
๓๒๘.	พระราชบัญญัติลูกเสือ พ.ศ. ๒๕๕๑
๓๒๙.	พระราชบัญญัติเลื่อยโซ่ยนต์ พ.ศ. ๒๕๔๕
๓๓๐.	พระราชบัญญัติวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท พ.ศ. ๒๕๕๘
๓๓๑.	พระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. ๒๕๓๕
๓๓๒.	พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. ๒๕๕๐
๓๓๓.	พระราชบัญญัติว่าด้วยการเข้าซื้อเสนอกฎหมาย พ.ศ. ๒๕๔๒
๓๓๔.	พระราชบัญญัติว่าด้วยการเข้าซื้อเสนอบัญญัติท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒
๓๓๕.	พระราชบัญญัติว่าด้วยการจัดหาสิ่งสาริมทรัพย์เพื่อกิจการขนส่งมวลชน พ.ศ. ๒๕๔๐
๓๓๖.	พระราชบัญญัติว่าด้วยการปฏิบัติต่ออากาศยานที่กระทำความผิดกฎหมาย พ.ศ. ๒๕๕๓
๓๓๗.	พระราชบัญญัติว่าด้วยการลงคะแนนเสียงเพื่อถอดถอนสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒
๓๓๘.	พระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๐
๓๓๙.	พระราชบัญญัติว่าด้วยการส่งผู้ร้ายข้ามแดนระหว่างราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชา พ.ศ. ๒๕๔๓
๓๔๐.	พระราชบัญญัติว่าด้วยการออกเสียงประชามติร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๕๙
๓๔๑.	พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒
๓๔๒.	พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับสถานที่ผลิตปิโตรเลียมในทะเล พ.ศ. ๒๕๓๐
๓๔๓.	พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดของพนักงานในองค์การหรือหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๐๒
๓๔๔.	พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดบางประการต่อการเดินอากาศ พ.ศ. ๒๕๕๘
๓๔๕.	พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค พ.ศ. ๒๕๓๔
๓๔๖.	พระราชบัญญัติว่าด้วยความเรียบร้อยในการออกเสียงประชามติร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๕๐

๓๔๗.	พระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๔๔
๓๔๘.	พระราชบัญญัติว่าด้วยราคาสินค้าและบริการ พ.ศ. ๒๕๔๒
๓๔๙.	พระราชบัญญัติว่าด้วยสภาพอากาศไทย พระพุทธศักราช ๒๕๖๓
๓๕๐.	พระราชบัญญัติว่าด้วยสิทธิการประมงในเขตการประมงไทย พุทธศักราช ๒๕๘๒
๓๕๑.	พระราชบัญญัติวิชาชีพกายภาพบำบัด พ.ศ. ๒๕๔๗
๓๕๒.	พระราชบัญญัติวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ พ.ศ. ๒๕๒๘
๓๕๓.	พระราชบัญญัติวิชาชีพการแพทย์แผนไทย พ.ศ. ๒๕๕๖
๓๕๔.	พระราชบัญญัติวิชาชีพการสัตวแพทย์ พ.ศ. ๒๕๔๕
๓๕๕.	พระราชบัญญัติวิชาชีพการสาธารณสุขชุมชน พ.ศ. ๒๕๕๖
๓๕๖.	พระราชบัญญัติวิชาชีพทันตกรรม พ.ศ. ๒๕๓๗
๓๕๗.	พระราชบัญญัติวิชาชีพเทคนิคการแพทย์ พ.ศ. ๒๕๔๗
๓๕๘.	พระราชบัญญัติวิชาชีพบัญชี พ.ศ. ๒๕๔๗
๓๕๙.	พระราชบัญญัติวิชาชีพเภสัชกรรม พ.ศ. ๒๕๓๗
๓๖๐.	พระราชบัญญัติวิชาชีพวิศวกรรม พ.ศ. ๒๕๒๕
๓๖๑.	พระราชบัญญัติวิชาชีพสังคมสงเคราะห์ พ.ศ. ๒๕๕๖
๓๖๒.	พระราชบัญญัติวิทยุคมนาคม พ.ศ. ๒๕๔๘
๓๖๓.	พระราชบัญญัติวิธีดำเนินการคุ้มครองความปลอดภัยตามประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ. ๒๕๒๒
๓๖๔.	พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการกักกันตามประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ. ๒๕๑๐
๓๖๕.	พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการกักขังตามประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ. ๒๕๐๖
๓๖๖.	พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีค้ำมนุษย์ พ.ศ. ๒๕๕๙
๓๖๗.	พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ พ.ศ. ๒๕๕๙
๓๖๘.	พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดียาเสพติด พ.ศ. ๒๕๕๐
๓๖๙.	พระราชบัญญัติวิศวกร พ.ศ. ๒๕๔๒
๓๗๐.	พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๓
๓๗๑.	พระราชบัญญัติศุลกากร พระพุทธศักราช ๒๕๖๙
๓๗๒.	พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๓๕
๓๗๓.	พระราชบัญญัติส่งเสริมการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง พ.ศ. ๒๕๕๘
๓๗๔.	พระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาฝีมือแรงงาน พ.ศ. ๒๕๔๕
๓๗๕.	พระราชบัญญัติส่งเสริมการพาณิชย์ พ.ศ. ๒๕๒๑
๓๗๖.	พระราชบัญญัติส่งเสริมกิจการไฟฟ้า พุทธศักราช ๒๕๘๔
๓๗๗.	พระราชบัญญัติส่งเสริมกิจการฮัจย์ พ.ศ. ๒๕๒๔
๓๗๘.	พระราชบัญญัติส่งเสริมกีฬาอาชีพ พ.ศ. ๒๕๕๖
๓๗๙.	พระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาระบบเกษตรพันธสัญญา พ.ศ. ๒๕๖๐
๓๘๐.	พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕
๓๘๑.	พระราชบัญญัติส่งเสริมวิชาชีพวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี พ.ศ. ๒๕๕๑
๓๘๒.	พระราชบัญญัติสถานบริการ พ.ศ. ๒๕๐๙
๓๘๓.	พระราชบัญญัติสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ พ.ศ. ๒๕๕๙

๓๘๔.	พระราชบัญญัติสถานพยาบาล พ.ศ. ๒๕๔๑
๓๘๕.	พระราชบัญญัติสถานพยาบาลสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๓
๓๘๖.	พระราชบัญญัติสถาบันการพยาบาลศรีสวรินทิรา สภากาชาดไทย พ.ศ. ๒๕๕๙
๓๘๗.	พระราชบัญญัติสถาบันการพลศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๘
๓๘๘.	พระราชบัญญัติสถาบันคุ้มครองเงินฝาก พ.ศ. ๒๕๕๑
๓๘๙.	พระราชบัญญัติสถาบันดนตรีกัลยาณีวัฒนา พ.ศ. ๒๕๕๕
๓๙๐.	พระราชบัญญัติสถาบันเทคโนโลยีปทุมวัน พ.ศ. ๒๕๔๗
๓๙๑.	พระราชบัญญัติสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง พ.ศ. ๒๕๕๑
๓๙๒.	พระราชบัญญัติสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ พ.ศ. ๒๕๐๙
๓๙๓.	พระราชบัญญัติสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ พ.ศ. ๒๕๕๐
๓๙๔.	พระราชบัญญัติสถาบันพระปกเกล้า พ.ศ. ๒๕๔๑
๓๙๕.	พระราชบัญญัติสถาบันวิทยาลัยชุมชน พ.ศ. ๒๕๕๘
๓๙๖.	พระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. ๒๕๔๖
๓๙๗.	พระราชบัญญัติสถาปนิก พ.ศ. ๒๕๔๓
๓๙๘.	พระราชบัญญัติสถิติ พ.ศ. ๒๕๕๐
๓๙๙.	พระราชบัญญัติสภาการเหมืองแร่ พ.ศ. ๒๕๒๖
๔๐๐.	พระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๖
๔๐๑.	พระราชบัญญัติสภาพัฒนาการและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗
๔๐๒.	พระราชบัญญัติสภาผู้ส่งสินค้าทางเรือแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๓๗
๔๐๓.	พระราชบัญญัติสภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๔๔
๔๐๔.	พระราชบัญญัติสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๓๐
๔๐๕.	พระราชบัญญัติสมาคมการค้า พ.ศ. ๒๕๐๙
๔๐๖.	พระราชบัญญัติสวนป่า พ.ศ. ๒๕๓๕
๔๐๗.	พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒
๔๐๘.	พระราชบัญญัติสัญญาซื้อขายล่วงหน้า พ.ศ. ๒๕๔๖
๔๐๙.	พระราชบัญญัติสัตว์เพื่อนงานทางวิทยาศาสตร์ พ.ศ. ๒๕๕๘
๔๑๐.	พระราชบัญญัติสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๕๒
๔๑๑.	พระราชบัญญัติสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล พ.ศ. ๒๕๑๗
๔๑๒.	พระราชบัญญัติสำรวจการกักตุนโมคภันท์ พ.ศ. ๒๕๙๗
๔๑๓.	พระราชบัญญัติสำหรับรักษาช้างป่า พระพุทธศักราช ๒๕๖๔
๔๑๔.	พระราชบัญญัติสิทธิบัตร พ.ศ. ๒๕๒๒
๔๑๕.	พระราชบัญญัติสุขภาพจิต พ.ศ. ๒๕๕๑
๔๑๖.	พระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๐
๔๑๗.	พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๕๙๓
๔๑๘.	พระราชบัญญัติสุสานและฌาปนสถาน พ.ศ. ๒๕๒๘
๔๑๙.	พระราชบัญญัติเสือครูข้าราชการตุลาการและคณะตุลาการ พ.ศ. ๒๕๓๔
๔๒๐.	พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๕
๔๒๑.	พระราชบัญญัติหลักประกันทางธุรกิจ พ.ศ. ๒๕๕๘

๔๒๒.	พระราชบัญญัติหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๕
๔๒๓.	พระราชบัญญัติหอการค้า พ.ศ. ๒๕๐๙
๔๒๔.	พระราชบัญญัติหอพัก พ.ศ. ๒๕๕๘
๔๒๕.	พระราชบัญญัติห้ามเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา พ.ศ. ๒๕๖๐
๔๒๖.	พระราชบัญญัติให้นำวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวงมาใช้บังคับในศาลจังหวัด พ.ศ. ๒๕๒๐
๔๒๗.	พระราชบัญญัติให้บำเหน็จในการปราบปรามผู้กระทำความผิด พ.ศ. ๒๔๘๙
๔๒๘.	พระราชบัญญัติให้อำนาจปฏิบัติการเกี่ยวกับกองทุนการเงินและธนาคารระหว่างประเทศ พ.ศ. ๒๔๙๔
๔๒๙.	พระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. ๒๕๕๓
๔๓๐.	พระราชบัญญัติองค์กรร่วมไทย-มาเลเซีย พ.ศ. ๒๕๓๓
๔๓๑.	พระราชบัญญัติองค์กรกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๕๑
๔๓๒.	พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. ๒๕๔๐
๔๓๓.	พระราชบัญญัติองค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก พ.ศ. ๒๕๑๐
๔๓๔.	พระราชบัญญัติอนุญาตตุลาการ พ.ศ. ๒๕๔๕
๔๓๕.	พระราชบัญญัติอ้อยและน้ำตาลทราย พ.ศ. ๒๕๒๗
๔๓๖.	พระราชบัญญัติอากรรังนกอีแอ่น พ.ศ. ๒๕๔๐
๔๓๗.	พระราชบัญญัติอากรชุด พ.ศ. ๒๕๒๒
๔๓๘.	พระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. ๒๔๙๐
๔๓๙.	พระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ. ๒๕๒๒
๔๔๐.	พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๔

เอกสารหมายเลข ๑๐

รายชื่อพระราชบัญญัติที่มีการฟ้องร้องดำเนินคดี
(สรุปจากสถิติคดีในชั้นตำรวจ ชั้นอัยการ และชั้นศาล ช่วงปี พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๙)
(จำนวน ๕๘ ฉบับ)

๑. พระราชบัญญัติศุลกากร พุทธศักราช ๒๔๖๙
๒. พระราชบัญญัติวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท พ.ศ. ๒๕๕๙
๓. พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๙๓
๔. พระราชบัญญัติการพนัน พุทธศักราช ๒๔๗๘
๕. พระราชบัญญัติไฟ พุทธศักราช ๒๔๘๖
๖. พระราชบัญญัติบัตรประจำตัวประชาชน พ.ศ. ๒๕๒๖
๗. พระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ. ๒๔๙๗
๘. พระราชบัญญัติห้ามเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา พ.ศ. ๒๕๖๐ (พระราชบัญญัติห้ามเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา พุทธศักราช ๒๔๗๕)
๙. พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๕
๑๐. พระราชบัญญัติกำหนดความผิดเกี่ยวกับห้างหุ้นส่วนจดทะเบียน ห้างหุ้นส่วนจำกัด บริษัทจำกัด สมาคม และมูลนิธิ พ.ศ. ๒๔๙๙
๑๑. พระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. ๒๔๙๐
๑๒. พระราชบัญญัติการทะเบียนคนต่างด้าว พ.ศ. ๒๔๙๓
๑๓. พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี พ.ศ. ๒๕๓๙
๑๔. พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒
๑๕. พระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. ๒๕๒๒
๑๖. พระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. ๒๕๕๑
๑๗. พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค พ.ศ. ๒๕๓๔
๑๘. พระราชกำหนดการบริหารจัดการการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. ๒๕๖๐ (พระราชบัญญัติการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. ๒๕๕๑)
๑๙. พระราชบัญญัติมาตราขังตวงวัด พ.ศ. ๒๕๔๒
๒๐. พระราชบัญญัติการพิมพ์ พุทธศักราช ๒๔๘๔
๒๑. พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕
๒๒. พระราชบัญญัติโรคติดต่อ พ.ศ. ๒๕๒๓
๒๓. พระราชบัญญัติดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมของสถาบันการเงิน พ.ศ. ๒๕๒๓
๒๔. พระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. ๒๔๙๙
๒๕. พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕
๒๖. พระราชบัญญัติป่าไม้ พ.ศ. ๒๔๘๔
๒๗. พระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๗
๒๘. พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๔
๒๙. พระราชกำหนดการประมง พ.ศ. ๒๕๕๘ (พระราชบัญญัติการประมง พ.ศ. ๒๔๙๐ และพระราชบัญญัติประมง พ.ศ. ๒๕๕๘)
๓๐. พระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. ๒๕๑๐

๓๑. พระราชบัญญัติควบคุมแร่ดีบุก พ.ศ. ๒๕๑๔
๓๒. พระราชบัญญัติการขนส่งทางบก พ.ศ. ๒๕๒๒
๓๓. พระราชบัญญัติจรรยาบรรณ พ.ศ. ๒๕๒๒
๓๔. พระราชบัญญัติทางหลวง พ.ศ. ๒๕๓๕
๓๕. พระราชบัญญัติรถยนต์ พ.ศ. ๒๕๒๒
๓๖. พระราชบัญญัติควบคุมน้ำมันเชื้อเพลิง พ.ศ. ๒๕๔๒
๓๗. พระราชบัญญัติควบคุมสินค้าตามชายแดน พ.ศ. ๒๕๒๔
๓๘. พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. ๒๕๒๒
๓๙. พระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. ๒๕๓๕
๔๐. พระราชบัญญัติสถานบริการ พ.ศ. ๒๕๐๙
๔๑. พระราชบัญญัติเรือไทย พุทธศักราช ๒๔๘๑
๔๒. พระราชบัญญัติการเดินทางเรือในน่านน้ำไทย พระพุทธศักราช ๒๔๕๖
๔๓. พระราชบัญญัติกำหนดราคาสินค้าและป้องกันการผูกขาด พ.ศ. ๒๕๔๒
๔๔. พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. ๒๕๔๒
๔๕. พระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๔๔
๔๖. พระราชบัญญัติภาษีโรงเรือนและที่ดิน พุทธศักราช ๒๔๗๕
๔๗. พระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. ๒๕๒๗
๔๘. พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๔๘๓
๔๙. พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. ๒๕๔๖
๕๐. พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๓๕
๕๑. พระราชบัญญัติเลื่อยโซยนต์ พ.ศ. ๒๕๔๕
๕๒. พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๕
๕๓. พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. ๒๕๕๑
๕๔. พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔
๕๕. พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดของเจ้าพนักงานในองค์กรหรือหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒
๕๖. พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒
๕๗. ประมวลกฎหมายรัชฎากร
๕๘. พระราชกำหนดป้องกันการใช้สารระเหย พ.ศ. ๒๕๓๓

เอกสารหมายเลข ๑๑

ตัวอย่างบทวิเคราะห์
ความเหมาะสมของการกำหนดโทษอาญาในกฎหมายบางฉบับ
เสนอเพื่อประกอบการพิจารณาของคณะอนุกรรมการฯ

๑. พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค พ.ศ. ๒๕๓๔^๑

เช็คถือเป็นเครื่องมือในการทำธุรกรรมชำระหนี้ที่มีความแพร่หลายมากที่สุดวิธีหนึ่งจากสถิติการใช้เช็คในช่วง ๔ ปีที่ผ่านมา ปริมาณการใช้เช็คเฉลี่ยอยู่ที่ประมาณ ๑๓๐ ล้านฉบับต่อปี นับว่าเป็นอัตราที่สูงมาก เนื่องจากเช็คมีส่วนสำคัญในการทำธุรกิจการค้า ความน่าเชื่อถือของเช็คจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง หากเช็คขาดความน่าเชื่อถือก็มิอาจใช้เป็นเครื่องมือในการชำระหนี้ตามเจตนารมณ์ของกฎหมายได้ แต่การกำหนดโทษอาญาไว้ในพระราชบัญญัตินี้มีความเหมาะสมในการกำหนดให้มีโทษทางอาญาหรือไม่ ขอเรียนเสนอบทวิเคราะห์ดังต่อไปนี้

๑.๑ วัตถุประสงค์ของกฎหมาย

พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค พ.ศ. ๒๕๓๔ มีเหตุผลในการประกาศใช้ คือ พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค พ.ศ. ๒๕๒๗ ใช้บังคับมานานแล้ว บทบัญญัติที่มีอยู่ไม่เหมาะสมหลายประการ สมควรปรับปรุงให้มีบทบัญญัติชัดเจนว่า การออกเช็คที่จะมีความผิดตามพระราชบัญญัตินี้จะต้องเป็นการออกเช็คเพื่อให้มีผลผูกพันและบังคับชำระหนี้ได้ตามกฎหมายเท่านั้น และกำหนดให้มีระวางโทษปรับเพียงไม่เกินหกหมื่นบาทเพื่อให้คดีความผิดตามพระราชบัญญัตินี้อยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลแขวง ทั้งให้การปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลยจะกระทำโดยไม่มีหลักประกันก็ได้ แต่ถ้าจะให้หลักประกัน หลักประกันนั้นจะต้องไม่เกินหนึ่งในสามของจำนวนเงินตามเช็ค นอกจากนี้ สมควรกำหนดให้การฟ้องคดีแพ่งตามเช็คที่มีจำนวนเงินไม่เกินอำนาจพิจารณาพิพากษาของผู้พิพากษาคนเดียว และให้สามารถฟ้องรวมไปกับคดีส่วนอาญาได้

พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็คฯ จึงเป็นกฎหมายที่สนับสนุนให้มีการใช้เช็ค เพื่อความสะดวกในการดำเนินธุรกิจ การกำหนดให้มีโทษทางอาญาเพื่อสร้างความน่าเชื่อถือให้แก่เช็คอันเป็นตราสารทางการเงินที่มีความสำคัญในทางธุรกิจการค้าของประเทศ โดยกำหนดความผิดสำหรับผู้มีเจตนาทุจริตในการใช้เช็คโดยไม่มีเงินที่จะพึงชำระตามจำนวนที่สั่งจ่าย หรือใช้เช็คเป็นเครื่องมือในการฉ้อโกงหลอกลวงเพื่อสร้างความเสียหายให้แก่ผู้อื่น^๒

๑.๒ สภาพปัญหา

การกำหนดโทษอาญาเพื่อใช้บังคับแก่ผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค พ.ศ. ๒๕๓๔ ถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการบีบบังคับลูกหนี้ที่ออกเช็คให้ชำระหนี้ตามเช็ค โดยมีเหตุมาจากการไม่ชำระหนี้ตามสัญญาทางแพ่งอื่น ๆ เดิมไม่มีกฎหมายอาญา

^๑จัดทำโดยนายภาณุพันธุ์ วรณพานิษฐ์ วรณพานิษฐ์ นิสิตฝึกงาน คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ตรวจสอบและแก้ไขปรับปรุงโดยฝ่ายเลขานุการคณะอนุกรรมการฯ

^๒สุภาวดี เดิมเต็มทรัพย์, ความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค : ศึกษามาตรการที่ทำให้การใช้เช็คได้รับความเชื่อถือ, (วิทยานิพนธ์ ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๔), น. ๗๖ - ๘๐.

กำหนดเป็นความผิด เจ้าหนี้จึงมีสิทธิที่จะนำคดีไปฟ้องศาลแพ่งเท่านั้น แต่การกำหนดให้มีความผิดทางอาญาเกี่ยวกับการใช้เช็คก่อให้เกิดปัญหาในทางกฎหมายหลายประการดังนี้^๑

๑.๒.๑ ความผิดทางอาญาตามกฎหมายว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค เป็นความผิดซึ่งเกิดจากกฎหมายห้าม (mala prohibita) ไม่ใช่ความผิดของอาชญากรชั่วร้าย

ความผิดที่มีโทษทางอาญาและการกำหนดโทษตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค พ.ศ. ๒๕๓๔ เป็นความผิดเนื่องจากการฝ่าฝืนกฎหมายที่รัฐกำหนดขึ้น (mala prohibita) ไม่ใช่ความผิดที่มีลักษณะเป็นอาชญากรที่เป็นความผิดในตัว (mala in se) การลงโทษทางอาญาแก่ผู้ไม่มีเงินชำระหนี้ตามเช็คโดยมิได้แยกว่าผู้ออกเช็คคนใดมีเจตนาทุจริต หรือผู้ออกเช็คคนใดมีเจตนาสุจริตจึงรุนแรงเกินไป ขัดกับหลักการกำหนดความผิดทางอาญาที่มุ่งลงโทษกับผู้ที่มีความชั่วร้าย เช่น การใช้เช็คเป็นเครื่องมือในการหลอกลวง ฉ้อฉล ฉ้อโกง ซึ่งมีลักษณะของอาชญากรที่สมควรถูกลงโทษทางอาญา^๒

๑.๒.๒ ปัญหาผู้ออกเช็คอาจต้องรับผิดทางอาญาแม้ไม่มีเจตนาทุจริต

การออกเช็คโดยไม่มีเจตนาทุจริต ผู้ออกเช็คจำนวนไม่น้อยที่ออกเช็คโดยไม่ได้มีเจตนาที่จะฉ้อฉลหรือต้องการใช้เป็นเครื่องมือในการหาประโยชน์อันมิควรได้จากอีกฝ่ายหนึ่ง แต่เนื่องจากไม่สามารถหาเงินมาชำระหนี้ได้ทันตามกำหนดด้วยเหตุผลต่าง ๆ ทางธุรกิจตามข้อสันนิษฐานผู้ออกเช็คเหล่านี้ล้วนอยู่ในข่ายที่อาจต้องรับผิดตามกฎหมาย เนื่องจากกฎหมายไม่ได้แยกแยะว่าการไม่มีเงินในบัญชี หรือมีแต่มีไม่เพียงพอเป็นเพราะสาเหตุใด ทำให้บุคคลเหล่านี้จะต้องรับโทษทางอาญาตามมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค พ.ศ. ๒๕๓๔ ซึ่งทำให้เกิดประเด็นปัญหาความเหมาะสมของการกำหนดความผิดทางอาญาเพื่อลงโทษผู้กระทำซึ่งมิได้มีเจตนาทุจริต^๓

๑.๒.๓ ปัญหาการนำโทษทางอาญามาบีบบังคับให้ผู้ออกเช็คชำระหนี้ทางแพ่ง

โดยที่ความผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๕ ระบุให้เป็นความผิดอันยอมความได้ โทษทางอาญาในความผิดอันเกิดจากการใช้เช็คจึงมีผู้เสียหายเป็นสาระสำคัญของการดำเนินกระบวนการยุติธรรม ทำให้เกิดปัญหาการนำโทษทางอาญามาบีบบังคับให้ผู้ออกเช็คชำระหนี้ทางแพ่ง และอาจใช้การดำเนินคดีอาญาที่ต้องใช้เวลาอันนานเพื่อประวิงเวลาในการชำระหนี้ด้วย^๔

^๑ ปกป้อง ศรีสนิท, “การยกเลิกความผิดอาญาเกี่ยวกับการใช้เช็ค,” (กรุงเทพมหานคร : สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, ๒๕๕๔), น. ๑๒๑.

^๒ ก่อพล ฐานะวุฒม์, “สภาพปัญหาอันเกิดจากการใช้บังคับกฎหมายว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค,” บทบัณฑิตย ๒๕๔๗ เล่มที่ ๖๐ ตอน ๓ (กันยายน ๒๕๔๗), น. ๑๖๙.

^๓ สรวีศ ลิ้มปรีงซี, กฎหมายว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค, (กรุงเทพมหานคร : สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, ๒๕๕๔), น. ๑๑๕.

^๔ ก่อพล ฐานะวุฒม์, อ้างแล้ว เชิงบรรณที่ ๓,

๑.๒.๔ ปัญหาการนำคดีขึ้นสู่ศาลเป็นจำนวนมาก

การกำหนดให้ความผิดอันเกิดจากการใช้เช็คเป็นความผิดที่มีโทษทางอาญา ทำให้ในแต่ละปีมีจำนวนคดีความผิดดังกล่าวเข้าสู่กระบวนการพิจารณาคดีของศาลชั้นต้นมากถึง ๑๐,๐๐๐ – ๑๕,๐๐๐ คดี จากผลการสุ่มตัวอย่างคดีในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๔๗ – ๒๕๕๑ จำนวน ๕๒ คดี พบว่าคดีเช็คร้อยละ ๑๗.๖ ถูกจำหน่ายคดีออกจากสารบบความเนื่องจากคู่ความไกล่เกลี่ยและยอมความกัน และร้อยละ ๔๙ ถูกจำหน่ายคดีชั่วคราว ทำให้รัฐต้องสูญเสียงบประมาณที่มาจากเงินภาษีของประชาชน เป็นค่าใช้จ่ายในกระบวนการยุติธรรมเพื่อการติดตามทวงหนี้ของเอกชน^๓

๑.๒.๕ ปัญหาการเลือกดำเนินคดีอาญาเกี่ยวกับเช็คเพื่อไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียมศาล

ในทางปฏิบัติผู้ทรงเช็คซึ่งเป็นผู้เสียหายมักจะดำเนินคดีอาญากับผู้ออกเช็คที่ถูกธนาคารปฏิเสธการจ่ายเงินตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความรับผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค พ.ศ. ๒๕๓๔ มากกว่าจะเลือกฟ้องเป็นคดีแพ่งตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยตัวเงินและเช็ค ด้วยเหตุที่การดำเนินคดีอาญาตามพระราชบัญญัตินี้ กฎหมายได้บัญญัติให้โจทก์ไม่จำเป็นต้องเสียค่าธรรมเนียมเหมือนเช่นในคดีแพ่ง ผู้ทรงเช็คจึงอาศัยช่องทางกฎหมายดังกล่าวในการดำเนินคดีอาญากับผู้ออกเช็ค แทนการดำเนินคดีแพ่งเพื่อหลีกเลี่ยงค่าธรรมเนียมศาล ทำให้รัฐต้องสูญเสียรายได้จากค่าธรรมเนียมศาลดังกล่าว^๔

๑.๒.๖ ปัญหาการกำหนดโทษอาญาขัดกับหลักสิทธิมนุษยชน

การกำหนดโทษจำคุกในความผิดอันเกิดจากการใช้เช็คมีปัญหาการขัดกับหลักสิทธิมนุษยชน เนื่องจากกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (International Covenant on Civil and Political Right, ICCPR) ข้อ ๑๑ กำหนดว่า ห้ามรัฐภาคีจำคุกบุคคลใดเพียงเพราะการที่บุคคลนั้นไม่ปฏิบัติตามชำระหนี้ซึ่งประเทศไทยเป็นภาคีของกติกาสากลดังกล่าว การลงโทษจำคุกผู้ออกเช็คซึ่งเป็นเพียงผู้ไม่ปฏิบัติตามชำระหนี้ตามสัญญาเช็คจึงขัดต่อข้อ ๑๑ ของกติการะหว่างประเทศที่ประเทศไทยเป็นภาคีดังกล่าว^๕

๑.๓ กฎหมายต่างประเทศ

จากการตรวจสอบกฎหมายของประเทศเยอรมนี ประเทศฝรั่งเศส ประเทศอังกฤษ และประเทศสหรัฐอเมริกา ปรากฏดังนี้

๑.๓.๑ ประเทศเยอรมนี

^๓รายงานของสำนักงานศาลยุติธรรมประจำปี พ.ศ. ๒๕๔๗ – ๒๕๕๑.

^๔วิสุทธิพงษ์ บุญโญภาส, ความเหมาะสมของการกำหนดความผิดอันเนื่องมาจากการใช้เช็ค (วิทยานิพนธ์ ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๘), น. ๓.

^๕ปกป้อง ศรีสนิท, อ่างแล้วเชิงอรรถที่ ๒, น. ๑๒๒.

ประเทศเยอรมนีกำหนดความผิดอาญาเกี่ยวกับเช็คไว้ในมาตรา ๒๖๖ ปีแห่งประมวลกฎหมายอาญา กรณีใช้เช็คหรือบัตรเครดิตในทางทุจริตเท่านั้น โดยมีโทษจำคุกไม่เกินสามปีหรือปรับ

๑.๓.๒ ประเทศฝรั่งเศส

เดิมการออกเช็คโดยไม่มีเงินในบัญชีไม่เป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา เว้นแต่ทำในลักษณะฉ้อโกงตามประมวลกฎหมายอาญา แต่ต่อมาได้มีกฎหมายฉบับลงวันที่ ๒ สิงหาคม ค.ศ. ๑๙๑๗ บัญญัติลงโทษทางอาญากับผู้กระทำความผิดนี้โดยใช้โทษของความผิดฐานยักยอกตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๔๐๘ และขยายไปถึงการถอนเงินออกจากบัญชีจนเป็นเหตุให้มีเงินไม่พอจ่ายตามเช็ค ซึ่งโทษดังกล่าวนั้นเบาเกินไปเพราะมีการกระทำความผิดเกี่ยวกับการใช้เช็คมากขึ้น จึงได้มีกฎหมายฉบับลงวันที่ ๑๒ สิงหาคม ค.ศ. ๑๙๒๖ ให้ลงโทษความผิดดังกล่าวโดยใช้โทษของความผิดฐานฉ้อโกงตามมาตรา ๔๐๕ แห่งประมวลกฎหมายอาญา และได้เพิ่มการสั่งห้ามธนาคารจ่ายเงินตามเช็คให้เสียความผิดด้วย ต่อมาได้มีกฎหมายฉบับลงวันที่ ๓๐ ตุลาคม ค.ศ. ๑๙๓๕ ซึ่งเป็นกฎหมายที่รวมเอาความผิดเกี่ยวกับการใช้เช็คไม่มีเงินบัญชีไว้ตามมาตรา ๖๖ ของกฎหมายฝรั่งเศส กำหนดให้ระวางโทษจำคุกหรือโทษปรับ และนอกจากนี้ฝรั่งเศสยังมีมาตรการอื่น ๆ ที่นำมาใช้เสริมให้วัตถุประสงค์ที่ต้องการให้เช็คเป็นตราสารที่มีคุณค่าในทางการเงินบรรลุผล เช่น ผู้กระทำความผิดอาญาห้ามเข้าเขตกำหนดไม่เกิน ๕ ปี และอาจถูกตัดสิทธิตามกฎหมายอื่น อย่างไรก็ตาม ในท้ายสุด เมื่อวันที่ ๓๐ ธันวาคม ค.ศ. ๑๙๙๑ ฝรั่งเศสได้ยกเลิกความผิดเกี่ยวกับเช็คโดยสิ้นเชิง คงไว้เฉพาะพฤติกรรมฉ้อโกงและพฤติกรรมการออกเช็คซ้ำ ๆ ที่ถูกมาตรการทางธนาคารห้ามออกเช็คเท่านั้น

๑.๓.๓ ประเทศอังกฤษ

ประเทศอังกฤษไม่มีกฎหมายกำหนดความผิดเกี่ยวกับการใช้เช็คให้เป็นความผิดอาญา แม้ผู้ออกเช็คจะมีเจตนาไม่ให้ผู้รับเช็คได้รับชำระเงินตามเช็คก็ตาม เว้นแต่การกระทำของผู้ออกเชคนั้นจะเข้าองค์ประกอบความรับผิดในความผิดอาญาฐานใดฐานหนึ่ง ผู้ทรงจึงสามารถฟ้องให้ผู้สั่งจ่ายเช็ครับผิดโดยอาศัยกฎหมายแพ่งในเรื่องตัวเงินเพื่อเรียกให้ผู้สั่งจ่ายรับผิดตามเนื้อความในเช็คได้ตามคดีแพ่งเท่านั้น ซึ่งเป็นไปตามกฎหมาย Bill of Exchange Act ๑๘๘๒

ในส่วนของความรับผิดทางอาญาที่เกี่ยวข้องกับการใช้เช็คในประเทศอังกฤษ อาจเป็นความผิดทางอาญาได้หากเข้าองค์ประกอบความผิดฐานฉ้อโกงตามมาตรา ๑๕ ของกฎหมาย Theft Act ๑๙๖๘ หรือปลอมแปลงเอกสารในมาตรา ๑ ของ The Forgery and Counterfeiting Act ๑๙๘๑

๑.๓.๔ ประเทศสหรัฐอเมริกา

ประเทศสหรัฐอเมริกากำหนดให้การกระทำความผิดอันเกิดจากการใช้เช็คกรณีผู้ออกเช็คโดยไม่มีเงินในธนาคารเพียงพอที่จะจ่ายเงินตามเช็คนั้น หากมีการกระทำที่เข้าองค์ประกอบของความผิดในกฎหมายอาญาจะต้องมีความรับผิด โดยมีความผิดทั่วไปในกฎหมายอาญาสองฐานด้วยกันที่เกี่ยวข้องกับการออกเช็ค คือ ความผิดฐานฉ้อโกงและความผิดฐานลักทรัพย์โดยใช้กลอุบาย และในส่วนของการกฎหมายมลรัฐนั้น บางมลรัฐได้มีการกำหนดความผิดเกี่ยวกับการใช้เช็คให้เป็นความผิดที่เป็นบทบัญญัติเฉพาะ โดยกำหนดโทษซึ่งรุนแรงน้อยกว่าความผิดฐานฉ้อโกงและลักทรัพย์โดยใช้กลอุบาย

แต่อาจแตกต่างกันไปบ้างในแต่ละรัฐ เช่น มลรัฐเคนทักกี บัญญัติให้การส่งจ่ายเช็คโดยไม่มีเงินหรือการกระทำความผิดเกี่ยวกับเช็คเป็นความผิดอาญา^{๑๐}

๑.๔ บทวิเคราะห์ความเหมาะสมของการกำหนดโทษอาญา

การกำหนดความผิดทางอาญาในพระราชบัญญัติว่าด้วยความรับผิดชอบอันเกิดจากการใช้เช็ค พ.ศ. ๒๕๓๔ ซึ่งมีเจตนารมณ์เพื่อสร้างความน่าเชื่อถือของการใช้เช็คแทนเงินสด ทำให้ผู้ออกเช็คที่มีเจตนาฉ้อฉลที่จะให้ตนได้รับเงินหรือประโยชน์จากอีกฝ่ายหนึ่ง ทั้งที่แท้จริงแล้วผู้ออกเช็คมิได้มีเจตนาที่จะใช้เงินตามเช็ค แต่การพิสูจน์เจตนาเป็นเรื่องค่อนข้างยาก เนื่องจากเจตนาเป็นเรื่องที่อยู่ภายในจิตใจของบุคคล จึงมีความจำเป็นที่กฎหมายต้องกำหนดเงื่อนไขอันเป็นองค์ประกอบของความผิดที่เป็นเสมือนบทสันนิษฐานถึงเจตนาของผู้ออกเช็คหากปรากฏพฤติกรรมการกระทำตามที่กฎหมายกำหนด เช่น การออกเช็คโดยไม่มีเงินในบัญชี หรือมีอยู่แต่ไม่เพียงพอที่จะใช้เงินตามเช็ค ทั้งนี้ แม้การกำหนดบทสันนิษฐานดังกล่าวจะทำให้เกิดความสับสนในการดำเนินคดีกับผู้ออกเช็คที่ธนาคารปฏิเสธการใช้เงิน แต่อีกด้านหนึ่งก็ก่อให้เกิดผลกระทบต่อผู้ถือเช็คโดยไม่ได้มีเจตนาทุจริตหรือไม่ได้มีเจตนาที่จะหักฉ้อฉลประโยชน์โดยมิชอบ เพียงแต่อาจมีเหตุขัดข้องทางธุรกิจทำให้ไม่มีเงินในบัญชีพอที่จะชำระหนี้ได้ตามเช็ค ผู้ออกเช็คจึงต้องรับโทษทางอาญาตามที่กฎหมายกำหนดไว้ซึ่งหากพิจารณาในประเด็นนี้ก็จะเกิดแนวคิดว่าการกำหนดโทษทางอาญาในพระราชบัญญัติว่าด้วยความรับผิดชอบอันเกิดจากการใช้เช็คฯ นั้น สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการลงโทษทางอาญาที่มุ่งเอาตัวบุคคลผู้เป็นอาชญากรโดยสันดานมาลงโทษเพื่อให้เช็ดหลาบ ซึ่งพิจารณาแยกตามวัตถุประสงค์ในการลงโทษทางอาญาได้ดังนี้

๑. วัตถุประสงค์การลงโทษเพื่อแก้แค้นทดแทน การนำตัวผู้ออกเช็คที่ไม่ได้มีเจตนาทุจริตไปลงโทษจำคุกอาจไม่ตอบสนองต่อความต้องการที่แท้จริงของเจ้าหน้าที่ คือ ไม่ได้รับเงินเยียวยาตามที่ควรจะได้รับมีแต่จะยิ่งก่อให้เกิดความเสียหายแก่เจ้าหน้าที่มากขึ้นเพราะผู้ออกเช็คจะไม่สามารถประกอบการใดเพื่อให้ได้มาซึ่งการชำระหนี้

๒. วัตถุประสงค์การลงโทษเพื่อกันผู้กระทำความผิดออกจากสังคม การที่ผู้ออกเช็คไม่สามารถหาเงินมาชำระหนี้ตามเช็คได้โดยไม่ได้เกิดจากเจตนาทุจริต ไม่ได้ทำให้บุคคลเหล่านั้นเป็นอาชญากรที่ควรกันออกจากสังคมเพื่อป้องกันมิให้ไปทำอันตรายแก่ผู้อื่นแต่อย่างใด

๓. วัตถุประสงค์การลงโทษเพื่อฟื้นฟูผู้กระทำความผิด เมื่อผู้ออกเช็คไม่ได้มีเจตนาทุจริต การนำบุคคลเหล่านี้มาลงโทษจึงไม่เป็นการแก้ไขฟื้นฟูผู้ผิดแต่อย่างใด เนื่องจากการที่บุคคลเหล่านี้ไม่มีเงินชำระหนี้ตามเช็คไม่ได้เป็นพฤติกรรมหรือการกระทำที่บุคคลเหล่านี้จะควบคุมได้ หากต้องรับโทษจำคุกก็ย่อมก่อให้เกิดตราบาป ทำให้บุคคลเหล่านี้ต้องประสบความยากลำบากในการหาเงินมาชำระหนี้มากยิ่งขึ้น^{๑๑}

จะเห็นได้ว่า การลงโทษผู้ออกเช็คที่ไม่ได้มีเจตนาทุจริตจึงไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์วัตถุประสงค์ของกฎหมายอาญา นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาบทบัญญัติความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค ตามมาตรา ๕ (๒) (๓) และ (๔) แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยความรับผิดชอบอันเกิดจากการใช้เช็ค พ.ศ. ๒๕๓๔ แล้ว จะสังเกตได้ว่าผู้ออกเช็คมิได้มีเจตนาทุจริตที่จะไม่ใช้เงินตามเช็ค โดยอนุมาตราดังกล่าวมิได้

^{๑๐} สุภาวดี เต็มเต็มทรัพย์, อ้างแล้ว เชิงบรรณที่ ๑, น. ๓๓ - ๖๑.

^{๑๑} สรวัด ลิ้มปริงยี, อ้างแล้ว เชิงบรรณที่ ๔, น. ๑๑๕- ๑๑๗.

กำหนดให้ต้องมีเจตนาทุจริตเป็นส่วนหนึ่งขององค์ประกอบความผิดด้วย จึงสมควรพิจารณายกเลิกโทษทางอาญาตามมาตรา ๔ (๒) (๓) และ (๔) แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค พ.ศ. ๒๕๓๔^{๑๖} แล้วอาจใช้มาตรการอื่นแทน เพื่อให้เช็ดยังคงความน่าเชื่อถือไว้ดังเดิม

มาตรการอื่นที่อาจนำมาใช้ทดแทนโทษอาญาได้ มีดังนี้

๑. มาตรการห้ามทำธุรกรรมทางการเงินเป็นระยะเวลาหนึ่ง โดยห้ามทำธุรกรรมเกี่ยวกับธนาคาร ไม่ว่าจะเป็นบัตรเครดิต บัตรกดเงินสด เป็นระยะเวลาห้าปี แต่หากผู้ออกเช็คที่ธนาคารปฏิเสธการชำระเงินชำระหนี้ตามเช็คครบถ้วนแล้วก่อนระยะเวลาห้าปี สิทธิในการทำธุรกรรมทางการเงินจากธนาคารจึงจะกลับคืนดังเดิม

๒. มาตรการภายในของธนาคารพาณิชย์ ถือเป็นมาตรการเบื้องต้นที่ใช้ในการกลั่นกรองคุณภาพของลูกค้าที่เข้ามาเปิดบัญชีกระแสรายวัน ถือเป็นมาตรการสอดส่องดูแลการใช้เช็คของลูกค้าภายหลังได้รับอนุมัติการเปิดบัญชีแล้วซึ่งจะสร้างความน่าเชื่อถือให้กับเช็คอีกทางหนึ่ง เช่น หากธนาคารพาณิชย์กำหนดเงื่อนไขของลูกค้าให้ผู้ใดทำธุรกรรมส่งจ่ายเช็คของธนาคารพาณิชย์ซึ่งต่อมาถูกธนาคารปฏิเสธการจ่ายเงินโดยไม่มีเหตุผลอันควรเป็นจำนวนครั้งเกินกว่าที่กำหนดไว้ ธนาคารจะถือเป็นเหตุปิดบัญชีของลูกค้ารายนั้นทันที ทำให้ลูกค้าไม่สามารถใช้เช็คของธนาคารได้อีกต่อไป

อย่างไรก็ตาม ในทางปฏิบัติอาจปฏิเสธไม่ได้ว่าการดำเนินธุรกิจของธนาคารพาณิชย์มีการแข่งขันกันระหว่างผู้ประกอบการ หากธนาคารใดจะกำหนดมาตรการดังกล่าวอาจต้องคำนึงถึงปัจจัยทางการแข่งขัน ผู้ขอเปิดบัญชีย่อมเลือกเปิดบัญชีกับธนาคารที่ไม่เข้มงวด ดังนั้น มาตรการนี้จะมีประสิทธิภาพก็ต่อเมื่อธนาคารพาณิชย์ต่าง ๆ ร่วมมือกันกำหนดมาตรการบังคับนี้ให้เป็นไปในทางเดียวกัน เพื่อไม่ให้เกิดความได้เปรียบเสียเปรียบในทางธุรกิจ

๓. มาตรการภายใต้พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิต พ.ศ. ๒๕๔๕ โดยนำมาใช้เพื่อพิจารณาอนุมัติการใช้เช็คของลูกค้าของธนาคาร ซึ่งต้องประกาศให้การใช้เช็คเป็น “สินเชื่อ” ตามมาตรา ๓ แห่งพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิตฯ หรือแก้ไขบทนิยามคำว่า “ข้อมูลเครดิต” ให้รวมถึง “ข้อมูลประวัติการใช้เช็คหรือเช็คที่ถูกปฏิเสธ อันเนื่องมาจากไม่มีเงินเพียงพอในบัญชี” ด้วย ทั้งนี้ ประเทศที่กำหนดให้ข้อมูลเครดิตครอบคลุมถึงประวัติการใช้เช็คด้วย เช่น ประเทศออสเตรเลีย แคนาดา^{๑๗}

สำหรับความผิดจากการออกเช็คโดยมีเจตนาที่จะไม่ให้มีการชำระเงินตามเช็คตามมาตรา ๔ (๑) แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค พ.ศ. ๒๕๓๔ และห้ามธนาคารมิให้ชำระเงินตามเช็คนั้นโดยเจตนาทุจริตตามมาตรา ๔ (๕) มิใช่เป็นกรณีของการลงโทษจำคุกเพียงเพราะเหตุผลว่าไม่อาจปฏิบัติตามสัญญาได้ แต่เป็นการลงโทษเนื่องจากความไม่สุจริต

^{๑๖} สรวิศ ลิ้มปริงซี่, เพิ่งอ้าง, น. ๑๐๒ - ๑๐๓. และสุภาวดี เต็มเต็มทรัพย์, อ้างแล้ว เซึ่งอรรถที่ ๑, น. ๙๒.

^{๑๗} วิสุทธิพงษ์ บุญโญภาส, ความเหมาะสมของการกำหนดความผิดอันเนื่องมาจากการใช้เช็ค (วิทยานิพนธ์ ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๘), น. ๖๔ - ๙๕.

ของผู้ออกเช็ค ซึ่งไม่ขัดต่อการลงโทษทางอาญาและกติการะหว่างประเทศตามที่กล่าวแล้วข้างต้น จึงควร
ลงโทษทางอาญาไว้ เพื่อสร้างความน่าเชื่อถือให้กับเช็คต่อไป

นอกจากนี้ หากจะยกเลิกโทษทางอาญาตามมาตรา ๔ ทั้งหมด โดยใช้โทษอาญา
เมื่อการออกเช็คเข้าลักษณะเป็นความผิดฐานฉ้อโกงตามมาตรา ๓๔๑ แห่งประมวลกฎหมายอาญานั้น
อาจมีผลเป็นการลดทอนความน่าเชื่อถือของเช็คได้ เพราะการพิสูจน์ความผิดฐานฉ้อโกงทำได้ยากกว่า
ความผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็คฯ ซึ่งมีองค์ประกอบความผิดที่ต่างกัน
โดยเฉพาะความผิดฐานฉ้อโกงต้องพิจารณาถึงการหลอกลวงให้หลงเชื่อเพื่อได้ไปซึ่งทรัพย์สิน แต่การใช้
เช็คอาจไม่เข้าข่ายลักษณะดังกล่าว^{๑๔}

ดังนั้น ความผิดอันเกิดจากการเช็คควรกำหนดโทษทางอาญาเฉพาะกรณีที่ผู้กระทำ
มีเจตนาทุจริตเท่านั้น ซึ่งจะสอดคล้องกับทฤษฎีการลงโทษทางอาญาที่มุ่งเอาผิดกับการกระทำที่มีลักษณะ
เป็นอาชญากร ส่วนกรณีที่ไม่เจตนาทุจริต อาจใช้มาตรการอื่นแทนได้ เช่น มาตรการห้ามทำธุรกรรม
ทางธนาคารเป็นระยะเวลาหนึ่ง มาตรการภายในของธนาคารพาณิชย์ มาตรการภายใต้พระราชบัญญัติ
การประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิต เป็นต้น

๒. พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๓๗^{๑๕}

๒.๑ วัตถุประสงค์ของกฎหมาย

พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๓๗ มีวัตถุประสงค์เพื่อคุ้มครองลิขสิทธิ์
ซึ่งเป็นทรัพย์สินทางปัญญาประเภทหนึ่ง โดยเหตุที่พระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวต้องการคุ้มครองลิขสิทธิ์
มีเหตุผลหลายประการดังนี้^{๑๖}

(๑) เหตุผลด้านความเป็นธรรมตามธรรมชาติ (Principle of Natural Justice)

เนื่องจากผู้สร้างสรรค์เป็นผู้ใช้สติปัญญา ความชำนาญ และแรงงานในการ
สร้างสรรค์งาน จึงควรเป็นเจ้าของงานที่มีสิทธิแต่เพียงผู้เดียว (Exclusive Rights) ที่จะกำหนดรูปแบบ
และสภาพ ตลอดจนเวลาของการทำงานนั้น โดยป้องกันมิให้ผู้อื่นมาใช้ประโยชน์จากงาน
ของตนโดยมิได้รับอนุญาต และหากงานนั้นสามารถสร้างมูลค่าเป็นทรัพย์สินขึ้นมา ผู้สร้างสรรค์
ก็ควรได้รับประโยชน์จากการนั้น ในรูปของค่าตอบแทนการใช้สิทธิ (Royalty)

(๒) เหตุผลทางด้านเศรษฐกิจ (Economic Argument)

การสร้างสรรค์งานนั้นจำเป็นต้องมีการลงทุน ไม่ว่าจะในขณะสร้างงานหรือการนำ
งานออกเผยแพร่ต่อสาธารณชน ผู้ลงทุนย่อมคาดหวังผลกำไรจากการลงทุนดังกล่าว จึงจำเป็นต้อง
ให้ความคุ้มครองแก่ผู้ลงทุน

(๓) เหตุผลทางด้านวัฒนธรรม (Cultural Argument)

^{๑๔} สุภาวดี เต็มเต็มทรัพย์, อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ ๑, น. ๑๐๒ - ๑๐๓.

^{๑๕} จัดทำโดยนางสาวสุทธิดา ไชยภักดี นักศึกษาฝึกงาน คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
ตรวจสอบและแก้ไขปรับปรุงโดยฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการฯ

^{๑๖} Stephen M. Stewart, International Copyright and Neighbouring Rights (London :
Butterworths, 1983); pp. 3-4. อ้างถึงใน อธิชัย ศุภผลศิริ, คำอธิบายกฎหมายลิขสิทธิ์ (กรุงเทพฯ : นิติธรรม, ๒๕๓๙)
น. ๑๓ และอ้างถึงใน อรรถพร พันธ์พัฒนา, คำอธิบายกฎหมายลิขสิทธิ์, พิมพ์ครั้งที่ ๖ (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์
แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๗), น. ๑๘.

การสร้างสรรคจะกลายเป็นสมบัติทางวัฒนธรรมของชาติทั้งในแง่ของการสะท้อนหรือบ่มเพาะให้เห็นวัฒนธรรมในรูปแบบต่าง ๆ รวมทั้งแสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงในสังคม จึงเป็นประโยชน์แก่สาธารณะในการสร้างเสริมวัฒนธรรมให้เจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้น ผู้สร้างสรรคงานจึงควรได้รับความคุ้มครอง

(๔) เหตุผลทางด้านสังคม (Social Argument)

การเผยแพร่งานต่อสาธารณชนทำให้เกิดความเชื่อมโยงและหล่อหลอมความรู้ของคนในสังคมทุกฐานะ เพศ อายุ และสีผิว การให้ความคุ้มครองแก่งานสร้างสรรคจึงก่อให้เกิดความมั่นคงและเป็นปีกแผ่นของสังคม

๒.๒ สภาพปัญหา

การละเมิดลิขสิทธิ์แบ่งตามเจตนาและลักษณะของการกระทำได้เป็น ๒ ลักษณะ ได้แก่ การละเมิดลิขสิทธิ์ที่ไม่เป็นการกระทำเพื่อการค้าและการละเมิดลิขสิทธิ์ที่เป็นกรรมวิธีทำเพื่อการค้า

การละเมิดลิขสิทธิ์ที่ไม่เป็นการกระทำเพื่อการค้า คือ การละเมิดลิขสิทธิ์โดยการทำซ้ำหรือดัดแปลงงานอันมีลิขสิทธิ์ และจำหน่าย จ่าย แจกงานอันมีลิขสิทธิ์ดังกล่าวเป็นปกติธุระหรือกระทำไปโดยไม่ได้มีวัตถุประสงค์เพื่อหากำไร^{๑๗}

ส่วนกรณีการละเมิดลิขสิทธิ์ที่ไม่เป็นการกระทำเพื่อการค้า คือ การละเมิดลิขสิทธิ์โดยการทำซ้ำหรือดัดแปลงงานอันมีลิขสิทธิ์ โดยกระทำเป็นปกติธุระและมีจุดประสงค์เพื่อหากำไรมิใช่เพื่อการซื้อขายรายหนึ่งรายเดียว^{๑๘} โดยเฉพาะดูจากจำนวนของการกระทำ เช่น การขายให้กับเพื่อนฝูงเพียงครั้งเดียว มิใช่การกระทำเพื่อการค้า แต่ถ้าเป็นร้านค้าซึ่งจำหน่ายสิ่งนั้นเป็นปกติอยู่แล้วและมีการขายสินค้านั้นหลายครั้ง เช่นนี้ เป็นการกระทำเพื่อการค้า^{๑๙}

๒.๒.๑ วิเคราะห์การละเมิดลิขสิทธิ์ที่ไม่เป็นการกระทำเพื่อการค้า

ความผิดฐานละเมิดลิขสิทธิ์ที่ไม่เป็นการกระทำเพื่อการค้า ได้แก่^{๒๐} มาตรา ๖๙ วรรคหนึ่ง มาตรา ๖๙/๑ ซึ่งครอบคลุมทั้งการกระทำเพื่อการค้าและไม่ใช้เพื่อการค้า มาตรา ๗๐ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๗๐/๑ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๓๗

^{๑๗}สมพร สมุทรคุณ, โทษอาญาฐานละเมิดลิขสิทธิ์ : ศึกษาฐานความผิดและความเหมาะสมของโทษ (วิทยานิพนธ์ ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชานิติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๙), น. ๓๙.

^{๑๘}ชัยวัฒน์ ดันดีเปล่ง และพงษ์ศักดิ์ กิตติสมเกียรติ, รวมเอกสารชุดกฎหมายลิขสิทธิ์ (กรุงเทพฯ : กรมศิลปากร, ๒๕๒๗) น. ๑๕๐ อ้างถึงใน สมพร สมุทรคุณ, โทษอาญาฐานละเมิดลิขสิทธิ์ : ศึกษาฐานความผิดและความเหมาะสมของโทษ, น. ๓๙.

^{๑๙}ไชยยศ เหมะรัชตะ, ปัญหากฎหมายลิขสิทธิ์ (กรุงเทพฯ : นิติบรรณการ, ๒๕๒๘) น. ๑๗๙ อ้างถึงใน สมพร สมุทรคุณ, โทษอาญาฐานละเมิดลิขสิทธิ์ : ศึกษาฐานความผิดและความเหมาะสมของโทษ, น. ๓๙.

^{๒๐}มาตรา ๖๙ ผู้ใดกระทำการละเมิดลิขสิทธิ์หรือสิทธิของนักแสดงตามมาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ มาตรา ๒๙ มาตรา ๓๐ หรือมาตรา ๕๒ ต้องระวางโทษปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท

เมื่อวิเคราะห์การละเมิดลิขสิทธิ์ที่ไม่เป็นการกระทำเพื่อการค้าแล้ว
สรุปได้ดังนี้

(๑) การละเมิดลิขสิทธิ์ที่ไม่เป็นการกระทำเพื่อการค้า เป็นการทำให้เจ้าของลิขสิทธิ์ได้รับความเสียหายน้อยมาก ในขณะที่เดียวกันผู้ละเมิดลิขสิทธิ์ได้ประโยชน์น้อยมากเช่นกัน กล่าวคือ เจ้าของลิขสิทธิ์ขาดรายได้หรือค่าตอบแทนจากการอนุญาตให้ใช้งานอันมีลิขสิทธิ์นั้นเพียงไม่กี่ชิ้น เพราะบุคคลอื่นอีกจำนวนมากยังคงซื้อผลงานอันถูกลิขสิทธิ์จากเจ้าของลิขสิทธิ์อยู่ ในขณะที่ผู้ละเมิดลิขสิทธิ์อาจได้รายได้เพียงเล็กน้อยจากการจำหน่ายงานอันละเมิดลิขสิทธิ์เพียงไม่กี่ชิ้นดังกล่าว ซึ่งแสดงให้เห็นว่า การละเมิดลิขสิทธิ์ในลักษณะนี้ ไม่ได้กระทบต่อความสงบเรียบร้อยของสังคมโดยรวม ผู้ละเมิดลิขสิทธิ์มีระดับความชั่วร้ายหรือความเป็นอาชญากรต่ำ แต่ถ้าหากเจ้าของลิขสิทธิ์เสียหายมากขึ้นเท่าใด หรือผู้ละเมิดลิขสิทธิ์ได้รับประโยชน์ ซึ่งเป็นประโยชน์โดยมิชอบมากขึ้นเท่าใด ระดับผลกระทบต่อความสงบเรียบร้อย ระดับความชั่วร้าย หรือระดับความเป็นอาชญากรก็จะมากขึ้นเท่านั้น

(๒) การละเมิดลิขสิทธิ์ที่ไม่เป็นการกระทำเพื่อการค้านี้ ผู้กระทำความผิดยังพอมีความชั่วร้าย ความเป็นอาชญากรอยู่บ้าง แม้จะเพียงเล็กน้อย และถ้ามีผู้กระทำการละเมิดลิขสิทธิ์ที่ไม่เป็นการกระทำเพื่อการค้าเป็นจำนวนมาก กล่าวคือ ละเมิดกันคนละเพียงเล็กน้อย แต่ละเมิดกันหลายคน ก็จะก่อความเสียหายอย่างมากต่อทั้งเจ้าของลิขสิทธิ์และผลประโยชน์ของสังคมโดยรวม เช่น นานาชาติอาจไม่เชื่อมั่นว่าถ้าเขามาขายผลงานอันมีลิขสิทธิ์ในประเทศไทย เขาจะได้รับผลกำไรที่เขาควรจะได้ ทำให้ประเทศไทยอาจถูกตัดโอกาสทางด้านการค้าการลงทุน ทำให้สูญเสียดอกเบี้ยได้ถึงหลายหมื่นล้านบาท^{๒๑} จากที่ได้กล่าวไปข้างต้น อาจเทียบได้กับการลักทรัพย์ การยกยอก การฉ้อโกง ฯลฯ ที่มีมูลค่าน้อย ซึ่งแม้ความเสียหายที่เกิดขึ้นจากการกระทำหนึ่งครั้งเล็กน้อยบางคนอาจไม่ใส่ใจหรือไม่ตั้งใจที่จะเอาความ แต่เขามีความชั่วร้ายหรือความคิดที่จะแสวงหาประโยชน์ในทางมิชอบเสียแล้ว และถ้ากระทำกันมากจะกระทบต่อความสงบเรียบร้อยของสังคมและประเทศชาติโดยรวมได้

มาตรา ๖๔/๑ ผู้ใดกระทำการละเมิดลิขสิทธิ์ตามมาตรา ๒๘/๑ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หกเดือนถึงสี่ปี หรือปรับตั้งแต่หนึ่งแสนบาทถึงแปดแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๗๐ ผู้ใดกระทำการละเมิดลิขสิทธิ์ตามมาตรา ๓๑ ต้องระวางโทษปรับตั้งแต่หนึ่งหมื่นบาทถึงหนึ่งแสนบาท

ฯลฯ

ฯลฯ

มาตรา ๗๐/๑ ผู้ใดกระทำการละเมิดข้อมูลการบริหารสิทธิตามมาตรา ๕๓/๑ หรือมาตรา ๕๓/๒ หรือละเมิดมาตรการทางเทคโนโลยีตามมาตรา ๕๓/๔ ต้องระวางโทษปรับตั้งแต่หนึ่งหมื่นบาทถึงหนึ่งแสนบาท

ฯลฯ

ฯลฯ

^{๒๑}ชัยวัฒน์ วงศ์วัฒน์สานต์, โทษอาญาทางเศรษฐกิจ ในวารสารนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (ปีที่ ๒๓ ฉบับที่ ๓ : ๒๕๓๖) น. ๕๗๕ - ๕๗๘ อ้างถึงใน กอบชัย ชูโต, ประสิทธิภาพในการบังคับใช้โทษอาญาตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ (วิทยานิพนธ์ ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๖), น. ๗๖.

๒.๒.๒ วิเคราะห์การละเมิดลิขสิทธิ์ที่เป็นการกระทำเพื่อการค้า

ความผิดฐานละเมิดลิขสิทธิ์ที่เป็นการกระทำเพื่อการค้า ได้แก่ มาตรา ๖๙
วรรคสอง มาตรา ๖๙/๑ ซึ่งครอบคลุมทั้งการกระทำเพื่อการค้าและไม่ใช่เพื่อการค้า มาตรา ๗๐
วรรคสอง และมาตรา ๗๐/๑ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๓๗^{๒๒}

เมื่อวิเคราะห์การละเมิดลิขสิทธิ์ที่เป็นการกระทำเพื่อการค้าแล้ว สรุปได้ว่าการละเมิดลิขสิทธิ์ที่เป็นการกระทำเพื่อการค้าเป็นการทำให้เจ้าของลิขสิทธิ์ได้รับความเสียหายอย่างมาก ในขณะที่ผู้ละเมิดลิขสิทธิ์ได้รับประโยชน์โดยมิชอบจากการละเมิดลิขสิทธิ์ดังกล่าวอย่างมาก เช่นเดียวกัน กล่าวคือ ผู้ละเมิดลิขสิทธิ์นำผลงานที่ละเมิดลิขสิทธิ์ไปจำหน่ายต่อสาธารณชนเป็นจำนวนมาก โดยราคาจำหน่ายถูกกว่าผลงานที่ถูกลิขสิทธิ์ เพราะผู้ละเมิดลิขสิทธิ์ไม่ได้ใช้ทรัพยากรใด ๆ ในการคิดค้นหรือสร้างสรรค์งานนั้นด้วยตนเอง แต่ใช้ต้นทุนเพียงเล็กน้อยในการคัดลอกหรือทำซ้ำงานดังกล่าวโดยมิชอบ เมื่อราคาจำหน่ายถูกกว่า ทำให้สาธารณชนทั่วไปจะซื้อแต่ผลงาน ~~ของผู้ละเมิดลิขสิทธิ์~~ ไม่ไปซื้อผลงานซึ่งถูกลิขสิทธิ์ ทำให้ผู้ละเมิดลิขสิทธิ์ได้รับรายได้อย่างมหาศาล แต่ในขณะเดียวกันผู้สร้างสรรค์ผลงานที่ถูกลิขสิทธิ์ซึ่งลงทุนลงแรงไปมากในการสร้างสรรค์งานดังกล่าวกลับขายงานอันถูกลิขสิทธิ์ของตนไม่ได้ ทำให้ต้องสูญเสียรายได้ไปอย่างมหาศาล^{๒๓} นอกจากนี้การละเมิดลิขสิทธิ์ที่เป็นการกระทำเพื่อการค้านั้นอาจสร้างความเสียหายต่อสังคม (social harm) อย่างมหาศาลจนอาจจะมากกว่าประโยชน์ที่ผู้ละเมิดลิขสิทธิ์จะได้รับ (gain) ด้วยซ้ำ ยกตัวอย่างเช่น ผู้ละเมิดลิขสิทธิ์อาจได้รับเงินเป็นจำนวนสิบล้านบาท แต่การถูกตัดโอกาสทางการค้าจากประเทศผู้ถูกละเมิดลิขสิทธิ์อาจทำให้ประเทศผู้ละเมิดต้องสูญเสียโอกาสที่จะได้รับเงินหลายหมื่นล้านบาท^{๒๔} จากที่ได้กล่าวไปข้างต้นจะเห็นได้ว่า การละเมิดลิขสิทธิ์ที่เป็นการกระทำเพื่อการค้า นอกจากผู้กระทำจะมี

^{๒๒} มาตรา ๖๙ ๖๓๖

๖๓๖

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่งเป็นการกระทำเพื่อการค้า ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หกเดือนถึงสี่ปี หรือปรับตั้งแต่หนึ่งแสนบาทถึงแปดแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๖๙/๑ ผู้ใดกระทำการละเมิดลิขสิทธิ์ตามมาตรา ๒๘/๑ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หกเดือนถึงสี่ปี หรือปรับตั้งแต่หนึ่งแสนบาทถึงแปดแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๗๐ ผู้ใดกระทำการละเมิดลิขสิทธิ์ตามมาตรา ๓๑ ต้องระวางโทษปรับตั้งแต่หนึ่งหมื่นบาทถึงหนึ่งแสนบาท

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่งเป็นการกระทำเพื่อการค้า ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สามเดือนถึงสองปี หรือปรับตั้งแต่ห้าหมื่นบาทถึงสี่แสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๗๐/๑ ผู้ใดกระทำการละเมิดข้อมูลการบริหารสิทธิตามมาตรา ๕๓/๑ หรือมาตรา ๕๓/๒ หรือละเมิดมาตรการทางเทคโนโลยีตามมาตรา ๕๓/๔ ต้องระวางโทษปรับตั้งแต่หนึ่งหมื่นบาทถึงหนึ่งแสนบาท

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่งเป็นการกระทำเพื่อการค้า ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สามเดือนถึงสองปี หรือปรับตั้งแต่ห้าหมื่นบาทถึงสี่แสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

^{๒๓} สมพร สมุทรคุณ, โทษอาญาฐานละเมิดลิขสิทธิ์ : ศึกษานานความผิดและความเหมาะสมของโทษ, น. ๔๐ - ๔๑.

^{๒๔} ชัยวัฒน์ วงศ์วัฒน์สานต์, โทษอาญาทางเศรษฐกิจ ในวารสารนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (ปีที่ ๒๓ ฉบับที่ ๓ : ๒๕๓๖) น. ๕๗๕ - ๕๗๘ อ้างถึงใน กอบชัย ชูโต, ประสิทธิภาพในการบังคับใช้โทษอาญาตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์, น. ๗๖.

ความชั่วร้าย มีความเป็นอาชญากรโดยจากการมุ่งแสวงหาประโยชน์แก่ตนโดยมิชอบอย่างมหาศาลแล้ว ยังสร้างผลกระทบต่อความสงบเรียบร้อยและผลประโยชน์ของสังคมโดยรวมอย่างมากอีกด้วย จากการที่ประเทศอาจถูกตัดโอกาสทางด้านการค้าการลงทุน

๒.๒.๓ ความผิดเกี่ยวกับการไม่มาให้ถ้อยคำหรือไม่ส่งเอกสารตามมาตรา ๗๑

มาตรา ๗๑^{๒๕} แห่งพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๓๗ เป็นบทกำหนด ความผิดให้กับผู้ที่ไม่มาให้ถ้อยคำหรือไม่ส่งเอกสารหรือวัตถุใด ๆ ตามที่คณะกรรมการลิขสิทธิ์ หรือคณะอนุกรรมการซึ่งตั้งขึ้นโดยคณะกรรมการลิขสิทธิ์สั่งตามมาตรา ๖๐ วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติ ลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๓๗ โดยการสั่งตามมาตรา ๖๐ วรรคสามดังกล่าว คือ ออกคำสั่งเป็นหนังสือเรียกบุคคลใด มาให้ถ้อยคำหรือให้ส่งเอกสารหรือวัตถุใด ๆ มาเพื่อประกอบการพิจารณาได้ตามความจำเป็น ซึ่งคณะกรรมการหรือคณะอนุกรรมการดังกล่าว แมักกฎหมายจะไม่ได้บัญญัติไว้อย่างชัดเจนว่าเป็น เจ้าพนักงาน แต่เมื่อพิจารณาอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ^{๒๖} ตามมาตรา ๖๐^{๒๗} แล้ว อาจตีความได้ว่า คณะกรรมการลิขสิทธิ์รวมถึงคณะอนุกรรมการฯ เป็นคณะบุคคลซึ่งใช้อำนาจหรือได้รับมอบให้ใช้อำนาจทางปกครองของรัฐในการดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดตามกฎหมาย จึงเป็น “เจ้าหน้าที่” ตามบทนิยามคำว่า “เจ้าหน้าที่” ตามมาตรา ๕^{๒๘} แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง

^{๒๕}มาตรา ๗๑ ผู้ใดไม่มาให้ถ้อยคำหรือไม่ส่งเอกสารหรือวัตถุใด ๆ ตามที่คณะกรรมการ หรือคณะอนุกรรมการสั่งตามมาตรา ๖๐ วรรคสาม ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามเดือน หรือปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

^{๒๖}พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๓๗ มาตรา ๔ บทนิยามคำว่า “คณะกรรมการ”
“ ฯลฯ ฯลฯ
“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการลิขสิทธิ์
“ ฯลฯ ฯลฯ”

^{๒๗}พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๓๗ มาตรา ๖๐ อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการลิขสิทธิ์
“คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ดังนี้

(๑) ให้คำแนะนำหรือคำปรึกษาแก่รัฐมนตรีในการออกกฎกระทรวงตามพระราชบัญญัตินี้

(๒) วินิจฉัยอุทธรณ์คำสั่งของอธิบดีตามมาตรา ๔๕ และมาตรา ๕๕

(๓) ส่งเสริมหรือสนับสนุนสมาคมหรือองค์กรของผู้สร้างสรรค์หรือนักแสดงเกี่ยวกับการดำเนินการ เพื่อจัดเก็บค่าตอบแทนจากบุคคลอื่นที่ใช้งานอันมีลิขสิทธิ์หรือสิทธิของนักแสดง และการคุ้มครองหรือปกป้องสิทธิ หรือประโยชน์อื่นใดตามพระราชบัญญัตินี้

(๔) พิจารณาเรื่องอื่น ๆ ตามที่รัฐมนตรีมอบหมาย

ให้คณะกรรมการมีอำนาจแต่งตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อพิจารณาหรือปฏิบัติการอย่างหนึ่งอย่างใด ตามที่คณะกรรมการมอบหมายก็ได้ และให้นำมาตรา ๕๙ มาใช้บังคับแก่การประชุมของคณะอนุกรรมการโดยอนุโลม ในการปฏิบัติหน้าที่ ให้คณะกรรมการหรือคณะอนุกรรมการมีอำนาจออกคำสั่งเป็นหนังสือเรียก บุคคลใดมาให้ถ้อยคำหรือให้ส่งเอกสารหรือวัตถุใด ๆ มาเพื่อประกอบการพิจารณาได้ตามความจำเป็น”

^{๒๘}พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ มาตรา ๕ บทนิยามคำว่า “เจ้าหน้าที่”

“เจ้าหน้าที่” หมายความว่า บุคคล คณะบุคคล หรือนิติบุคคล ซึ่งใช้อำนาจหรือได้รับมอบให้ใช้อำนาจทางปกครองของรัฐในการดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดตามกฎหมาย ไม่ว่าจะเป็นการจัดตั้งขึ้นในระบบราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือกิจการอื่นของรัฐหรือไม่ก็ตาม

พ.ศ. ๒๕๓๙ และยังเป็น “ผู้ซึ่งได้รับแต่งตั้งตามกฎหมายให้ปฏิบัติหน้าที่ราชการ” จึงเป็น “เจ้าพนักงาน” ตามบทนิยามคำว่า “เจ้าพนักงาน” ตามมาตรา ๑ (๑๖)^{๒๔} แห่งประมวลกฎหมายอาญา และประมวลกฎหมายอาญาได้บัญญัติความผิดฐานฝ่าฝืนคำสั่งของเจ้าพนักงานไว้แล้วในมาตรา ๓๖๘^{๒๕} ซึ่งเป็นความผิดลหุโทษ

เมื่อพิจารณาอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสิทธิเสรีภาพตามมาตรา ๖๐ แล้ว เห็นว่า มีเพียงมาตรา ๖๐ (๒) เท่านั้นที่สมควรมีสภาพบังคับของการฝ่าฝืนที่มีความรุนแรงในระดับหนึ่ง เพราะเป็นการเรียกมาให้ถ้อยคำเพื่อประกอบการออกคำสั่งทางปกครอง ซึ่งมีผลทางกฎหมายต่อเอกชนที่เกี่ยวข้องโดยตรง กล่าวคือ กระทบต่อสิทธิเสรีภาพของเอกชนที่เกี่ยวข้องโดยตรง จึงควรมีสภาพบังคับให้ผู้ที่เกี่ยวข้องมาให้ถ้อยคำโดยเร็ว เฉกเช่นความผิดฐานต่าง ๆ ซึ่งเป็นการที่เจ้าพนักงานในการยุติธรรมเรียกมาให้ถ้อยคำ แล้วผู้นั้นไม่ยอมมาหรือมาแต่ไม่ยอมให้ถ้อยคำตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๖๘ ถึงมาตรา ๑๗๑^{๒๖} ส่วนในกรณีการไม่ยอมมาให้ถ้อยคำเพื่อประกอบการดำเนินการดำเนินงานของคณะกรรมการตามมาตรา ๖๐ (๑) (๓) และ (๔) นั้น โดยปกติแล้วไม่ได้กระทบต่อสิทธิเสรีภาพของเอกชนที่เกี่ยวข้องโดยตรง เพราะเป็นเพียงงานการให้คำปรึกษาแนะนำ (ซึ่งน่าจะเป็นงานเชิงวิชาการ) งานสนับสนุน ส่งเสริม ซึ่งงานเหล่านี้ไม่น่าจะมีความจำเป็นเร่งด่วนถึงขนาดที่จะต้องบังคับให้เขามา แต่น่าจะเป็นการเชิญให้เขามาด้วยความสมัครใจมากกว่า และถึงแม้ว่ามีสถานการณ์ฉุกเฉินใดที่ทำให้จำเป็นเร่งด่วนที่จะต้องขอคำปรึกษาแนะนำหรือการสนับสนุนส่งเสริมโดยเร็ว แล้วจะไม่แค่เชิญมาแต่จะออกคำสั่งบังคับให้เขามาให้คำปรึกษาหรือสนับสนุนส่งเสริมดังกล่าว ก็ไม่น่าจะต้องมีสภาพบังคับที่รุนแรง แค่กำหนดให้เป็นความผิดลหุโทษ

^{๒๔}ประมวลกฎหมายอาญา

มาตรา ๑ (๑๖) “เจ้าพนักงาน” หมายความว่า บุคคลซึ่งกฎหมายบัญญัติว่าเป็นเจ้าพนักงานหรือได้รับแต่งตั้งตามกฎหมายให้ปฏิบัติหน้าที่ราชการ ไม่ว่าจะประจำหรือครั้งคราว และไม่ว่าจะได้รับคำตอบแทนหรือไม่

^{๒๕}ประมวลกฎหมายอาญา

มาตรา ๓๖๘ ผู้ใดทรบคำสั่งของเจ้าพนักงานซึ่งสั่งการตามอำนาจที่มีกฎหมายให้ไว้ ไม่ปฏิบัติตามคำสั่งนั้นโดยไม่มีเหตุหรือข้อแก้ตัวอันสมควร ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบวัน หรือปรับไม่เกินห้าพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าการสั่งเช่นนั้น เป็นคำสั่งให้ช่วยทำกิจการในหน้าที่ของเจ้าพนักงานซึ่งกฎหมายกำหนดให้สั่งให้ช่วยได้ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

^{๒๖}ประมวลกฎหมายอาญา

มาตรา ๑๖๘ ผู้ใดขัดขืนคำสั่งบังคับตามกฎหมายของพนักงานอัยการ ผู้ว่าคดีหรือพนักงานสอบสวน ซึ่งให้มาเพื่อให้ถ้อยคำ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามเดือน หรือปรับไม่เกินห้าพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๑๖๙ ผู้ใดขัดขืนคำสั่งบังคับตามกฎหมายของพนักงานอัยการ ผู้ว่าคดีหรือพนักงานสอบสวน ซึ่งให้ส่งหรือจัดการส่งทรัพย์สินหรือเอกสารใด ให้สาบาน ให้ปฏิญาณ หรือให้ถ้อยคำ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามเดือน หรือปรับไม่เกินห้าพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๑๗๐ ผู้ใดขัดขืนหมายหรือคำสั่งของศาลให้มาให้ถ้อยคำ ให้มาเบิกความ หรือให้ส่งทรัพย์สินหรือเอกสารใดในการพิจารณาคดี ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๑๗๑ ผู้ใดขัดขืนคำสั่งของศาลให้สาบาน ปฏิญาณ ให้ถ้อยคำ หรือเบิกความ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ตามมาตรา ๓๖๘ ตามที่เป็นอยู่เดิมก็น่าจะเหมาะสมดีแล้ว เพราะไม่ได้ส่งผลร้ายแรงมากนัก ถ้าเขาไม่ยอมมาก็ยังพอจะเชิญผู้อื่นมาปรึกษาแนะนำหรือสนับสนุนส่งเสริมได้ ต่างจากเรียกมาให้ถ้อยคำเพื่อออกคำสั่งทางปกครองซึ่งต้องให้ผู้เกี่ยวข้องหรือผู้รู้เห็นมาให้ถ้อยคำเท่านั้น จะเชิญผู้อื่นมาไม่ได้ จึงเห็นสมควรให้ยกเลิกความผิดของการฝ่าฝืนคำสั่งของคณะกรรมการที่เรียกให้มาให้ถ้อยคำเพื่อประกอบการดำเนินงานตามมาตรา ๖๐ (๑) (๓) และ (๔) และสมควรคงไว้แต่ความผิดฐานฝ่าฝืนคำสั่งของคณะกรรมการที่เรียกให้มาให้ถ้อยคำเพื่อประกอบการดำเนินงานตามมาตรา ๖๐ (๒) เท่านั้น

๒.๒.๔ ความผิดเกี่ยวกับการขัดขวางหรือไม่อำนวยความสะดวกแก่เจ้าพนักงาน
ตามมาตรา ๗๒

มาตรา ๗๒^{๓๖} เป็นบทกำหนดความผิดสำหรับผู้ขัดขวางหรือไม่อำนวยความสะดวกแก่เจ้าพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา ๖๗ หรือฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งสั่งตามมาตรา ๖๗ เมื่อพิจารณาอำนาจหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่^{๓๗} ตามมาตรา ๖๗^{๓๘} แล้ว จะเห็นได้ว่า พนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์^{๓๙} มีอำนาจหน้าที่คล้ายเจ้าหน้าที่ตำรวจ และเป็นอำนาจหน้าที่ที่สำคัญ เพราะเป็นการแสวงหาข้อมูลเพื่อประกอบการวินิจฉัยความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ จึงสมควรกำหนดสภาพบังคับที่มีความรุนแรงในระดับหนึ่งอย่างไรก็ดี ฐานความผิดตามมาตรา ๗๒ เฉพาะส่วนที่เป็นการ “ขัดขวาง” พนักงานเจ้าหน้าที่ จะมีความเข้าซ้อนกับความผิดฐานต่อสู้ขัดขวางเจ้าพนักงานตามมาตรา ๑๓๘ แห่งประมวลกฎหมายอาญา ซึ่งกำหนดอัตราโทษไว้สูงกว่ามาตรา ๗๒^{๓๘} จึงสมควรแก้ไขมาตรา ๗๒ นี้ใหม่โดยยกเลิกความผิดฐานขัดขวาง

^{๓๖}มาตรา ๗๒ ผู้ใดขัดขวางหรือไม่อำนวยความสะดวกแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา ๖๗ หรือฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งสั่งตามมาตรา ๖๗ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามเดือน หรือปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

^{๓๗}พนักงานเจ้าหน้าที่ในพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ ๓ นี้ หมายถึง ผู้ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ แต่งตั้งให้ปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ (พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๓๗ มาตรา ๔ บทนิยามคำว่า “พนักงานเจ้าหน้าที่” ประกอบบทนิยามคำว่า “รัฐมนตรี” และประกอบมาตรา ๕)

^{๓๘}พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๓๗

“มาตรา ๖๗ เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา และให้พนักงานเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจและหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) เข้าไปในอาคาร สถานที่ทำการ สถานที่ผลิต หรือสถานที่เก็บสินค้าของบุคคลใดในเวลาระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นถึงพระอาทิตย์ตก หรือในเวลาทำการของสถานที่นั้น หรือเข้าไปในยานพาหนะ เพื่อตรวจค้นสินค้าหรือตรวจสอบเมื่อมีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้

(๒) ยึดหรืออายัดเอกสารหรือสิ่งของที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด เพื่อประโยชน์ในการดำเนินคดีในกรณีมีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้

(๓) สั่งให้บุคคลใด ๆ มาให้ถ้อยคำหรือให้ส่งบัญชี เอกสาร หรือหลักฐานอื่นในกรณีมีเหตุอันควรเชื่อว่าถ้อยคำ สมุดบัญชี เอกสาร หรือหลักฐานดังกล่าวมีประโยชน์แก่การค้นพบหรือใช้เป็นพยานหลักฐานในการพิสูจน์การกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้

ในการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ ให้ผู้ซึ่งเกี่ยวข้องอำนวยความสะดวกตามสมควร”

^{๓๘}ประมวลกฎหมายอาญา

พนักงานเจ้าหน้าที่ออกไป คงไว้แต่ความผิดฐานไม่อำนวยความสะดวก ฝ่าฝืน หรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่เท่านั้น

๒.๒.๕ การเพิ่มโทษสำหรับการกระทำความผิดซ้ำตามมาตรา ๗๓

สำหรับประเด็นมาตรา ๗๓^{๓๖} กรณีเพิ่มโทษเนื่องจากกระทำความผิดอีก ได้มีบัญญัติไว้แล้วในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๙๒ ถึงมาตรา ๙๕^{๓๗} เนื่องจากการที่บุคคลกระทำ

มาตรา ๑๓๘ ผู้ต่อสู้หรือขัดขวางเจ้าพนักงานหรือผู้ซึ่งต้องช่วยเจ้าพนักงานตามกฎหมายในการปฏิบัติการตามหน้าที่ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าการต่อสู้หรือขัดขวางนั้น ได้กระทำโดยใช้กำลังประทุษร้ายหรือขู่เข็ญว่าจะใช้กำลังประทุษร้าย ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๓๗

“มาตรา ๗๒ ผู้ใดขัดขวางหรือไม่อำนวยความสะดวกแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา ๖๗ หรือฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งสั่งตามมาตรา ๖๗ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามเดือน หรือปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

^{๓๖}มาตรา ๗๓ ผู้ใดกระทำความผิดต้องระวางโทษตามพระราชบัญญัตินี้ เมื่อพ้นโทษแล้วยังไม่ครบกำหนดห้าปี กระทำความผิดต่อพระราชบัญญัตินี้ อีก ต้องระวางโทษเป็นสองเท่าของโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น

^{๓๗}ประมวลกฎหมายอาญา

มาตรา ๙๒ ผู้ใดต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษจำคุก ถ้าและได้กระทำความผิดใด ๆ อีกในระหว่างที่ยังจะต้องรับโทษอยู่ก็ดี ภายในเวลาห้าปีนับแต่วันพ้นโทษก็ดี หากศาลจะพิพากษาลงโทษครั้งหลังถึงจำคุก ก็ให้เพิ่มโทษที่จะลงแก่ผู้นั้นหนึ่งในสามของโทษที่ศาลกำหนดสำหรับความผิดครั้งหลัง

มาตรา ๙๓ ผู้ใดต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษจำคุก ถ้าและได้กระทำความผิดอย่างหนึ่งอย่างใด ที่จำแนกไว้ในอนุมาตราต่อไปนี้ซ้ำในอนุมาตราเดียวกันอีก ในระหว่างที่ยังจะต้องรับโทษอยู่ก็ดี ภายในเวลาสามปีนับแต่วันพ้นโทษก็ดี ถ้าความผิดครั้งแรกเป็นความผิดซึ่งศาลพิพากษาลงโทษจำคุกไม่น้อยกว่าหกเดือน หากศาลจะพิพากษาลงโทษครั้งหลังถึงจำคุก ก็ให้เพิ่มโทษที่จะลงแก่ผู้นั้นกึ่งหนึ่งของโทษที่ศาลกำหนดสำหรับความผิดครั้งหลัง

(๑) ความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งราชอาณาจักร ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๐๗ ถึงมาตรา ๑๓๕

(๒) ความผิดต่อเจ้าพนักงาน ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๓๖ ถึงมาตรา ๑๔๖

(๓) ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๔๗ ถึงมาตรา ๑๖๖

(๔) ความผิดต่อเจ้าพนักงานในการยุติธรรม ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๖๗ ถึงมาตรา ๑๙๒

และมาตรา ๑๙๔

(๕) ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๐๐ ถึงมาตรา ๒๐๔

(๖) ความผิดเกี่ยวกับความสงบสุขของประชาชน ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๐๕ ถึงมาตรา ๒๑๖

(๗) ความผิดเกี่ยวกับการก่อให้เกิดภัยอันตรายต่อประชาชน ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๑๗

ถึงมาตรา ๒๒๔ มาตรา ๒๒๖ ถึงมาตรา ๒๓๔ และมาตรา ๒๓๖ ถึงมาตรา ๒๓๘

(๘) ความผิดเกี่ยวกับเงินตรา ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๔๐ ถึงมาตรา ๒๔๙ ความผิดเกี่ยวกับ

ดวงตราสดมภ์และตัว ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๕๐ ถึงมาตรา ๒๖๑ และความผิดเกี่ยวกับเอกสาร ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๖๔ ถึงมาตรา ๒๖๙

(๙) ความผิดเกี่ยวกับการค้า ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๗๐ ถึงมาตรา ๒๗๕

(๑๐) ความผิดเกี่ยวกับเพศ ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๗๖ ถึงมาตรา ๒๘๕

(๑๑) ความผิดต่อชีวิต ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๘๘ ถึงมาตรา ๒๙๐ และมาตรา ๒๙๔

ความผิดต่อร่างกาย ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๙๕ ถึงมาตรา ๒๙๙ ความผิดฐานทำให้แก่ลูก ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา

ความผิดซ้ำอีกแสดงว่าบุคคลนั้นไม่เข็ดหลาบ^{๓๓} จึงต้องเพิ่มโทษให้สูงขึ้นเพื่อที่บุคคลนั้นจะได้เข็ดหลาบ แต่เมื่อพิจารณาบทบัญญัติว่าด้วยการเพิ่มโทษเมื่อกระทำความผิดอีกตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๘๒ ถึงมาตรา ๘๔ แล้ว เห็นว่า จะเพิ่มโทษได้ก็ต่อเมื่อในครั้งแรกผู้นั้นต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษจำคุก และในครั้งหลังศาลจะพิพากษาลงโทษถึงจำคุกด้วย จึงจะเพิ่มโทษตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๘๒ ถึงมาตรา ๘๔ ได้ แต่ในทางปฏิบัติ คดีลิขสิทธิ์ที่ขึ้นสู่ศาลจะมีแต่การละเมิดลิขสิทธิ์ที่เป็นกรกระทำเพื่อการค้า ซึ่งพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์^{๓๔} กำหนดอัตราโทษให้จำคุก หรือปรับ หรือทั้งจำทั้งปรับ แต่ในทางปฏิบัติศาลจะพิพากษาลงโทษปรับแต่เพียงอย่างเดียว มีเพียงส่วนน้อยที่จะพิพากษาลงโทษจำคุกด้วย ถ้าศาลจะพิพากษาลงโทษจำคุกด้วยจะรอกการลงโทษไว้เสียทุกคดี ดังนั้น ถ้าจะให้คดีลิขสิทธิ์ไปใช้บทบัญญัติว่าด้วยการเพิ่มโทษเพราะกระทำความผิดอีกตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๘๒ ถึงมาตรา ๘๔ แล้ว ในทางปฏิบัติจะไม่จำเป็นเลยในคดีลิขสิทธิ์คนใดได้รับการเพิ่มโทษเลย การที่บัญญัติเรื่องการเพิ่มโทษเมื่อกระทำความผิดเกี่ยวกับลิขสิทธิ์ซ้ำอีกไว้เป็นการเฉพาะในมาตรา ๗๓ โดยใช้คำว่า “ผู้ใดกระทำความผิด ต้องระวางโทษตามพระราชบัญญัตินี้ ...” แทนที่จะใช้คำว่า “ผู้ใดต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษจำคุก ...” ดังเช่นในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๘๒ ถึงมาตรา ๘๔ เพื่อเปิดช่องให้มีการเพิ่มโทษเมื่อกระทำความผิดซ้ำอีกได้ ไม่ว่าจะศาลจะพิพากษาครั้งแรกหรือครั้งหลัง ให้จำคุก หรือปรับ หรือรอกการลงโทษ รอกการกำหนดโทษ หรือให้กักขังแทนการจำคุก ฯลฯ ก็นับว่าเป็นการเหมาะสมดีแล้ว^{๓๕} ทั้งนี้ เพื่อให้จำเลยที่กระทำความผิดอีกเพราะไม่เข็ดหลาบ ได้รู้สึกเข็ดหลาบนั่นเอง

อย่างไรก็ดี บทบัญญัติว่าด้วยการเพิ่มโทษเพราะกระทำความผิดอีกตามมาตรา ๗๓ แห่งพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์^{๓๖} ยังมีความแตกต่างจากมาตรา ๘๒ ถึงมาตรา ๘๔ แห่งประมวลกฎหมายอาญา กล่าวคือ มาตรา ๘๒ ถึงมาตรา ๘๔ แห่งประมวลกฎหมายอาญา ใช้คำว่า “ถ้าและได้กระทำความผิดใด ๆ อีก ในระหว่างที่ยังจะต้องรับโทษอยู่ก็ดี ภายในเวลาห้าปีนับแต่วันพ้นโทษก็ดี ...” ส่งผลให้หากผู้นั้นกระทำความผิดอีกในระหว่างที่ยังรับโทษในคดีก่อนอยู่ เช่น กระทำความผิดซ้ำอีกขณะรับโทษจำคุกจากการกระทำความผิดครั้งก่อน ผู้นั้นต้องถูกเพิ่มโทษตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๘๒ ถึงมาตรา ๘๔ ด้วย แต่ในพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์^{๓๗} มาตรา ๗๓ ใช้คำว่า “... เมื่อพ้นโทษแล้วยังไม่ครบกำหนดห้าปี กระทำความผิดต่อพระราชบัญญัตินี้^{๓๘} อีก ...” หากผู้นั้นกระทำความผิด

๓๐๑ ถึงมาตรา ๓๐๓ และความผิดฐานทอดทิ้งเด็ก คนป่วยเจ็บหรือคนชรา ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๓๐๖ ถึงมาตรา ๓๐๘

(๑๒) ความผิดต่อเสรีภาพ ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๓๐๙ มาตรา ๓๑๐ และมาตรา ๓๑๑ ถึงมาตรา ๓๒๐

(๑๓) ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๓๓๔ ถึงมาตรา ๓๖๕
มาตรา ๘๔ ความผิดอันได้กระทำโดยประมาท ความผิดลหุโทษ และความผิดซึ่งผู้กระทำได้กระทำในขณะที่มีอายุต่ำกว่าสิบแปดปีนั้น ไม่ว่าจะได้กระทำในครั้งก่อนหรือครั้งหลัง ไม่ถือว่าเป็นความผิดเพื่อการเพิ่มโทษตามความในหมวดนี้

^{๓๔} สมพร สมุทรคุณ, โทษอาญาฐานละเมิดลิขสิทธิ์ : ศึกษาฐานความผิดและความเหมาะสมของโทษ, น. ๗๐.

^{๓๕} สมพร สมุทรคุณ, อ่างแล้ว เชิงอรุณที่ ๓๘, น. ๗๒ - ๗๓.

โดยการละเมิดลิขสิทธิ์อีก ในระหว่างที่ยังรับโทษอยู่หรือยังไม่พ้นโทษ ผู้นั้นจะไม่ถูกเพิ่มโทษตามมาตรา ๗๓ แห่งพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ฯ แต่จะต้องไปใช้บทเพิ่มโทษตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา ๙๒ ถึงมาตรา ๙๔ แทน^{๑๐} ซึ่งเพิ่มโทษน้อยกว่าในพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ฯ ซึ่งน่าจะไม่เป็นธรรม จึงเห็นสมควรให้แก้ไขพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ฯ มาตรา ๗๓ เสียใหม่ โดยใช้ถ้อยคำที่มีนัยเช่นเดียวกันกับในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๙๒ ถึงมาตรา ๙๔ เพื่อให้ผู้ที่กระทำการละเมิดลิขสิทธิ์ซ้ำอีก ไม่ว่าจะอยู่ระหว่างรับโทษจากการละเมิดลิขสิทธิ์ครั้งก่อนอยู่ หรือพ้นโทษมาแล้วไม่เกินห้าปี ต้องถูกเพิ่มโทษอย่างเสมอภาคกัน

๒.๒.๖ ความผิดสำหรับผู้แทนนิติบุคคลตามมาตรา ๗๔

สำหรับประเด็นมาตรา ๗๔^{๑๑} เรื่องความรับผิดทางอาญาของผู้แทนนิติบุคคลนั้น เดิมบัญญัติไว้ว่า “ในกรณีที่นิติบุคคลกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ ให้ถือว่ากรรมการหรือผู้จัดการทุกคนของนิติบุคคลนั้นเป็นผู้ร่วมกระทำผิดกับนิติบุคคลนั้น เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่ากรรมการหรือผู้จัดการของนิติบุคคลนั้นได้กระทำโดยตนมิได้รู้เห็นหรือยินยอมด้วย” ซึ่งหมายความว่า กฎหมายสันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้แทนนิติบุคคลกระทำความผิดร่วมกับตัวนิติบุคคลนั้น ผู้แทนนิติบุคคลซึ่งเป็นจำเลยจะต้องพิสูจน์ว่าตนเองไม่ได้กระทำความผิดจึงจะพ้นผิด ซึ่งขัดต่อหลักเรื่องภาระการพิสูจน์ในคดีอาญาที่ว่า “ในคดีอาญา ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด ...” ซึ่งได้รับรองไว้ตามมาตรา ๒๙ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยที่ ๕/๒๕๕๖ ว่ามาตรา ๗๔ แห่งพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ฯ เดิม ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญในขณะนั้น (ฉบับ พ.ศ. ๒๕๕๐) ทำให้ใช้บังคับมิได้ หากปล่อยไว้เช่นนี้ต่อไป เมื่อนิติบุคคลกระทำการฝ่าฝืนพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ฯ ผู้แทนของนิติบุคคลดังกล่าวจะอ้างว่า มาตรา ๗๔ ที่สันนิษฐานให้ตนต้องร่วมรับผิดด้วย ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ เป็นอันใช้บังคับมิได้ เพื่อให้ตนหลุดพ้นความรับผิดทุกครั้งไป ถ้าเป็นเช่นนี้อาจส่งผลให้ผู้แทนนิติบุคคลเกิดความขมใจ ยังคงสั่งการให้นิติบุคคลทำการละเมิดลิขสิทธิ์ต่อไป เพราะถ้าศาลพิพากษาว่านิติบุคคลนั้นกระทำการละเมิดลิขสิทธิ์ นิติบุคคลนั้นจะต้องรับผิดเพียงลำพัง ตนซึ่งเป็นผู้แทนของนิติบุคคลไม่ต้องร่วมรับผิดด้วย อันจะส่งผลให้การบังคับใช้พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ฯ ไม่ประสบความสำเร็จสมดังวัตถุประสงค์ ต่อมาได้มีการตราพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่เกี่ยวกับความรับผิดในทางอาญาของผู้แทนนิติบุคคล พ.ศ. ๒๕๖๐ ซึ่งแก้ไขบทบัญญัติว่าด้วยความรับผิดทางอาญาของผู้แทนนิติบุคคลในมาตรา ๗๔ แห่งพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ฯ ซึ่งได้แก้ไขเป็น “ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดเป็นนิติบุคคล ถ้าการกระทำความผิดของนิติบุคคลนั้นเกิดจากการสั่งการหรือการกระทำของกรรมการหรือผู้จัดการ หรือบุคคลใดซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของนิติบุคคลนั้น หรือในกรณีที่บุคคลดังกล่าวมีหน้าที่ต้องสั่งการหรือทำการและละเว้นไม่

^{๑๐}ธีระพล โชติพันธ์, มาตรการทางอาญาต่อการกระทำความผิดต่อทรัพย์สินทางปัญญา (วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๑) น. ๑๒๑.

^{๑๑}มาตรา ๗๔ ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดเป็นนิติบุคคล ถ้าการกระทำความผิดของนิติบุคคลนั้นเกิดจากการสั่งการหรือการกระทำของกรรมการ หรือผู้จัดการ หรือบุคคลใดซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของนิติบุคคลนั้น หรือในกรณีที่บุคคลดังกล่าวมีหน้าที่ต้องสั่งการหรือทำการและละเว้นไม่สั่งการหรือไม่ทำการจนเป็นเหตุให้นิติบุคคลนั้นกระทำความผิด ผู้นั้นต้องรับโทษตามที่บัญญัติไว้สำหรับความผิดนั้น ๆ ด้วย

สั่งการหรือไม่กระทำการจนเป็นเหตุให้นิติบุคคลนั้นกระทำความผิด ผู้นั้นต้องรับโทษตามที่บัญญัติไว้สำหรับความผิดนั้น ๆ ด้วย” ผลจากการแก้ไขนี้ทำให้โจทก์มีหน้าที่พิสูจน์ว่าผู้แทนนิติบุคคลกระทำการหรือละเว้นกระทำการจนเป็นเหตุให้นิติบุคคลนั้นฝ่าฝืนพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ฯ หากสามารถพิสูจน์ได้เช่นนั้น ผู้แทนนิติบุคคลดังกล่าวจะต้องร่วมรับผิดชอบในความผิดนั้น ๆ ด้วย มิใช่ว่าผู้แทนนิติบุคคลจะลอยนวลเสมอไป การแก้ไขดังกล่าวจะทำให้ผู้แทนนิติบุคคลไม่เกิดความย่อใจ แต่จะสั่งการและควบคุมดูแลอย่างระมัดระวังไม่ให้นิติบุคคลของตนฝ่าฝืนพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ฯ อันจะส่งผลให้การบังคับใช้กฎหมายประสบความสำเร็จสมดังวัตถุประสงค์ การแก้ไขมาตรา ๗๔ ดังกล่าวจึงนับว่าเหมาะสมดีแล้ว ไม่จำเป็นต้องแก้ไขเพิ่มเติมใด ๆ อีก

๒.๒.๗ การริบและการสั่งทำลายสิ่งของอันละเมิดลิขสิทธิ์มาตรา ๗๕

การริบและการสั่งทำลายสิ่งของอันละเมิดลิขสิทธิ์ตามมาตรา ๗๕ แยกพิจารณาได้เป็นสองกรณี ดังนี้

๑. การริบสิ่งของอันละเมิดลิขสิทธิ์ตามมาตรา ๗๕^{๓๖} ตอนต้น

ในประเด็นเรื่องการริบผลงานที่เกิดจากการละเมิดลิขสิทธิ์และสิ่งของต่าง ๆ ที่ได้ใช้ในการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์นี้ ตามมาตรา ๗๕ ตอนต้น น่าจะเหมาะสมดีแล้ว ด้วยเหตุผลดังต่อไปนี้

(๑) ผลของการละเมิดลิขสิทธิ์ คือผลงานอันเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ เช่น การทำซีดีเถื่อน ผลที่ได้รับคือ ตัวแผ่นซีดีเถื่อนนั่นเอง ดังนั้น การริบผลงานอันเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ จะเป็นการทำลายผลของการละเมิดลิขสิทธิ์ เป็นการลดแรงจูงใจที่จะกระทำการละเมิดลิขสิทธิ์ เพราะแม้กระทำการละเมิดลิขสิทธิ์ไป ผลงานที่เกิดจากการละเมิดลิขสิทธิ์นั้นจะต้องถูกริบอยู่ดี

(๒) การริบผลงานที่เกิดจากการละเมิดลิขสิทธิ์ มิได้กระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของผู้กระทำความผิดคือผู้ละเมิดลิขสิทธิ์ดังเช่นการจำคุก

(๓) ในระบบกฎหมาย Common Law มีแนวความคิดอยู่ว่า ทรัพย์สินใดก็ตามที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด ล้วนเป็นสิ่งที่ผิดกฎหมายและจะต้องถูกริบเสียทั้งสิ้น โดยไม่ต้องคำนึงถึงว่าทรัพย์สินนั้นเป็นของผู้กระทำความผิดหรือไม่ และเจ้าของทรัพย์สินนั้นจะได้กระทำความผิดหรือไม่ เนื่องจากถือว่าทรัพย์สินนั้นเองเป็นสิ่งที่ผิดกฎหมาย ทรัพย์สินนั้นจึงมีมลทินมาตั้งแต่ต้น^{๓๗}

(๔) การริบทรัพย์สินที่ละเมิดลิขสิทธิ์และทรัพย์สินต่าง ๆ ที่ได้ใช้ในการละเมิดลิขสิทธิ์นั้น เป็นการป้องกันสังคมอีกทางหนึ่ง กล่าวคือ เมื่อทรัพย์สินดังกล่าวถูกริบเสียแล้ว ผู้กระทำความผิดหรือบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้องก็มิอาจนำทรัพย์สินนั้นมาใช้ในการกระทำความผิดได้อีกต่อไป^{๓๘}

^{๓๖} มาตรา ๗๕ บรรดาสิ่งที่ได้ทำขึ้นหรือนำเข้ามาในราชอาณาจักรอันเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์หรือสิทธิของนักแสดง และสิ่งที่ได้ใช้ในการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ ให้ริบเสียทั้งสิ้น หรือในกรณีที่ศาลเห็นสมควร ศาลอาจสั่งให้ทำให้นั้นใช้ไม่ได้หรือจะสั่งทำลายสิ่งนั้นก็ได โดยให้ผู้กระทำความผิดเสียค่าใช้จ่ายในการนั้น

^{๓๗} ธีระพล โชติพันธ์, อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ ๓๘, น. ๑๔๕.

^{๓๘} ธีระพล โชติพันธ์, อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ ๓๘, น. ๑๔๕.

๒. การสั่งทำลายงานอันละเมิดลิขสิทธิ์ตามมาตรา ๗๕ ตอนท้าย

ในประเด็นที่กำหนดให้ศาลมีดุลพินิจสั่งให้ทำลายผลงานอันละเมิดลิขสิทธิ์ที่ริบมาได้นั้นเสีย โดยให้ผู้ละเมิดลิขสิทธิ์เสียค่าใช้จ่ายในการทำलयนั้น ตามมาตรา ๗๕ ตอนท้าย น่าจะเหมาะสมดีแล้ว เพราะการริบผลงานที่เกิดจากการละเมิดลิขสิทธิ์และสิ่งของต่าง ๆ ที่ได้ใช้ในการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์นี้ ตามมาตรา ๗๕ ตอนต้นนั้น หากริบมาแล้วไม่ทำลาย อาจจะสิ้นเปลืองเนื้อที่ สิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บ สมควรให้ศาลมีดุลพินิจสั่งทำลายสิ่งของต่าง ๆ ดังกล่าวได้ และเนื่องจากบุคคลผู้เป็นต้นเหตุที่ทำให้เกิดสิ่งของต่าง ๆ เหล่านี้คือผู้ละเมิดลิขสิทธิ์ จึงสมควรให้ผู้ละเมิดลิขสิทธิ์นั่นเองเป็นผู้ออกค่าใช้จ่ายในการทำलयสิ่งของต่าง ๆ เหล่านี้

๒.๒.๘ ค่าปรับที่ได้ชำระตามคำพิพากษามาตรา ๗๖

ในประเด็นเรื่องการนำค่าปรับที่ผู้ละเมิดลิขสิทธิ์ชำระไปแบ่งให้แก่เจ้าของลิขสิทธิ์ครั้งหนึ่งตามมาตรา ๗๖^{๕๕} น่าจะเหมาะสมดีแล้ว ด้วยเหตุผลดังต่อไปนี้

(๑) การที่เจ้าของลิขสิทธิ์ได้รับเงินค่าปรับไปครั้งหนึ่งเป็นการสร้างแรงจูงใจให้เจ้าของลิขสิทธิ์ซึ่งเป็นผู้เสียหายสามารถพิทักษ์สิทธิของตน โดยสาเหตุที่จะต้องจูงใจให้เจ้าของลิขสิทธิ์พิทักษ์สิทธิของตนนั้น เพราะการละเมิดลิขสิทธิ์ โดยเฉพาะการละเมิดลิขสิทธิ์ที่เป็นการกระทำการเพื่อการค้า นอกจากจะก่อให้เกิดความเสียหายอย่างมากต่อเจ้าของลิขสิทธิ์จากการที่จะไม่มีสาธารณชนทั่วไปคนใดซื้อผลงานที่ถูกลิขสิทธิ์แล้ว ยังก่อให้เกิดความเสียหายอย่างมากต่อประเทศชาติอีกด้วย จากการทำประเทศไทย อาจถูกตัดโอกาสทางการค้าจากประเทศผู้ถูกละเมิดลิขสิทธิ์^{๕๖} สมควรอย่างยิ่งที่จะต้องมีการดำเนินคดีการละเมิดลิขสิทธิ์ แต่เนื่องจากลิขสิทธิ์นั้นเป็นทรัพย์สินทางปัญญาที่คุ้มครองโดยอัตโนมัติเมื่อสร้างสรรค์ผลงาน ซึ่งแตกต่างจากทรัพย์สินทางปัญญาประเภทอื่น ทำให้ตรวจสอบความเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ได้ยาก จึงมีความจำเป็นที่เจ้าของลิขสิทธิ์จะเข้าแจ้งความร้องทุกข์และแสดงพยานหลักฐานเพื่อแสดงว่าตนเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์^{๕๗} ดังนั้น การแบ่งค่าปรับให้เจ้าของลิขสิทธิ์ครั้งหนึ่งเพื่อจูงใจให้เขาพิทักษ์สิทธิของตนนั้นก็น่าจะเป็นมาตรการที่เหมาะสมดีแล้ว

(๒) การที่เจ้าของลิขสิทธิ์ได้รับเงินค่าปรับไปครั้งหนึ่ง ทำให้เจ้าของลิขสิทธิ์ซึ่งเป็นผู้เสียหาย ได้รับการเยียวยาในเบื้องต้น โดยที่ไม่ต้องฟ้องร้องดำเนินคดีในทางแพ่งด้วยตนเอง แต่อย่างไรก็ดี หากเจ้าของลิขสิทธิ์เสียหายมากกว่าเงินค่าปรับครั้งหนึ่งที่ตนได้รับดังกล่าว เจ้าของลิขสิทธิ์ยังสามารถใช้สิทธิฟ้องร้องทางแพ่งเพื่อเรียกค่าเสียหายส่วนที่ยังขาดอยู่ได้ตามมาตรา ๗๖ ตอนท้าย โดยฟ้องต่อศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ^{๕๘}

^{๕๕} มาตรา ๗๖ ค่าปรับที่ได้ชำระตามคำพิพากษา ให้จ่ายแก่เจ้าของลิขสิทธิ์หรือสิทธิของนักแสดงเป็นจำนวนกึ่งหนึ่ง แต่ทั้งนี้ไม่เป็นการกระทบกระเทือนถึงสิทธิของเจ้าของลิขสิทธิ์หรือสิทธิของนักแสดงที่จะฟ้องเรียกค่าเสียหายในทางแพ่งสำหรับส่วนที่เกินจำนวนเงินค่าปรับที่เจ้าของลิขสิทธิ์หรือสิทธิของนักแสดงได้รับแล้วนั้น

^{๕๖} ชัยวัฒน์ วงศ์วัฒน์สานต์, โทษอาญาทางเศรษฐกิจ ในวารสารนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (ปีที่ ๒๓ ฉบับที่ ๓ : ๒๕๓๖) น. ๕๗๕ - ๕๗๘ อ้างถึงใน กอบชัย ชูโต, ประสิทธิภาพในการบังคับใช้โทษอาญาตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์, น. ๗๖.

^{๕๗} กอบชัย ชูโต, ประสิทธิภาพในการบังคับใช้โทษอาญาตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์, น. ๙๑.

^{๕๘} กอบชัย ชูโต, อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ ๔๕, น. ๘๙ - ๙๐.

๒.๒.๙ การเปรียบเทียบคดีตามมาตรา ๗๗

มาตรา ๗๗^{๔๙} กำหนดให้ความผิดตามมาตรา ๖๙ วรรคหนึ่ง มาตรา ๗๐ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๗๐/๑ วรรคหนึ่ง ให้อธิบดีกรมทรัพย์สินทางปัญญาหรือผู้ซึ่งอธิบดีกรมทรัพย์สินทางปัญญามอบหมายมีอำนาจเปรียบเทียบได้ เนื่องจากความผิดตามมาตรา ๗๗ ให้เปรียบเทียบได้ล้วนแต่เป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ที่ไม่เป็นการกระทำเพื่อการค้า ซึ่งการกระทำผิดแต่ละครั้งเป็นการกระทำที่ไม่ร้ายแรง สร้างความเสียหายไม่มาก จึงไม่ถึงขนาดต้องดำเนินการไปถึงชั้นศาล การที่ให้ความผิดเหล่านี้สามารถเปรียบเทียบได้จึงเหมาะสมดีแล้ว เพราะจะทำให้กระบวนการในการดำเนินคดีสามารถจบได้ภายในฝ่ายบริหาร ทำให้เกิดความสะดวกรวดเร็วแก่บุคคลที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย อย่างไรก็ตาม มีข้อสังเกตเพิ่มเติมว่าการที่ให้อธิบดีกรมทรัพย์สินทางปัญญาหรือผู้ซึ่งอธิบดีกรมทรัพย์สินทางปัญญามอบหมายเท่านั้นที่มีอำนาจเปรียบเทียบได้ อาจจะสร้างความไม่สะดวกอยู่บ้าง ถ้าแก้ไขมาตรา ๗๗ เป็นให้พนักงานสอบสวนมีอำนาจเปรียบเทียบปรับได้ด้วยก็จะทำให้เกิดความสะดวกมากขึ้น

๒.๒.๑๐ การกำหนดให้ความผิดตามพระราชบัญญัตินี้เป็นความผิดอันยอมความได้ตามมาตรา ๖๖

ในประเด็นเรื่องกรณีที่พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๓๗ มาตรา ๖๖^{๕๐} กำหนดให้ความผิดทุกฐานความผิดตามพระราชบัญญัตินี้เป็นความผิดอันยอมความได้อาจไม่เหมาะสม เพราะจะส่งผลกระทบต่อต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

(๑) การกำหนดให้การละเมิดลิขสิทธิ์เป็นความผิดอันยอมความได้ อาจก่อให้เกิดการข่มขู่ผู้ละเมิดลิขสิทธิ์ให้นำเงินซึ่งปกติจะเป็นเงินจำนวนมาก มาจ่ายเพื่อเป็นค่ายอมความ หากไม่จ่ายจะถูกดำเนินคดีอาญา ซึ่งผู้ละเมิดลิขสิทธิ์โดยมากจะยอมจ่ายเนื่องจากการถูกดำเนินคดีอาญาจะทำให้ตนมีประวัติการกระทำผิดติดตัว หากกระทำผิดซ้ำอีก อาจถูกเพิ่มโทษตามมาตรา ๗๓ หรืออาจถูกจำคุกในที่สุด นอกจากนั้น การที่กฎหมายลิขสิทธิ์เปิดช่องให้มีการยอมความได้ ยังก่อให้เกิดกระบวนการซื้อขายใบมอบอำนาจ กล่าวคือ เจ้าของลิขสิทธิ์ซึ่งเป็นผู้เสียหายจากการละเมิดลิขสิทธิ์จะขายใบมอบอำนาจร้องทุกข์และดำเนินคดีให้แก่ผู้รับมอบอำนาจ สมมติว่าซื้อขายกัน ๒๐ ใบ ราคาใบละ ๑๐,๐๐๐ บาท จากนั้นผู้รับมอบอำนาจก็จะไปข่มขู่ผู้ละเมิดลิขสิทธิ์ให้จ่ายค่ายอมความ อาจจะให้จ่ายรายละ ๓๐,๐๐๐ บาท เท่ากับว่าผู้รับมอบอำนาจได้กำไรมากถึง ๒๐,๐๐๐ บาทต่อราย จากที่ได้กล่าวมาข้างต้นนี้จะเห็นได้ว่าผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายมิได้คาดหวังถึงผลที่จะป้องกันการละเมิดลิขสิทธิ์แต่อย่างใด ต่างฝ่ายต่างมุ่งหวังถึงผลประโยชน์ในทางทรัพย์สินของตนเองเท่านั้นโดยใช้ทรัพยากรของกระบวนการยุติธรรมทางอาญาทั้งหมดไม่ว่าจะเป็นตำรวจ อัยการ หรือศาล เป็นเครื่องมือ ซึ่งไม่สอดคล้องอย่างยิ่งต่อวัตถุประสงค์

^{๔๙}มาตรา ๗๗ ความผิดตามมาตรา ๖๙ วรรคหนึ่ง มาตรา ๗๐ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๗๐/๑ วรรคหนึ่ง ให้อธิบดีมีอำนาจเปรียบเทียบได้

^{๕๐}มาตรา ๖๖ ความผิดตามพระราชบัญญัตินี้เป็นความผิดอันยอมความได้

ของการลงโทษทางอาญา และเป็นการใช้ทรัพยากรของกระบวนการยุติธรรมทางอาญาซึ่งเป็นทรัพยากรของรัฐ เพื่อตอบสนองความต้องการส่วนตัวในทางทรัพย์สินเท่านั้น^{๕๑}

(๒) การกำหนดให้การละเมิดลิขสิทธิ์เป็นความผิดอันยอมความได้ ทำให้ผู้ละเมิดลิขสิทธิ์มีแนวโน้มที่จะยอมความดั่งที่ได้กล่าวไปแล้วข้างต้น ซึ่งถ้าเป็นเช่นนั้นจริง การสอบสวนของพนักงานสอบสวนก็ต้องยุติลง ทำให้สาวไปไม่ถึงตัวการใหญ่ของขบวนการละเมิดลิขสิทธิ์ เพราะผู้รับจ้างขายสินค้าละเมิดลิขสิทธิ์ ซึ่งเป็นเพียง “ปลาชิวปลาสร้อย” ได้ยอมจ่ายค่ายอมความไปก่อนแล้ว^{๕๒}

๒.๓ กฎหมายต่างประเทศ

๒.๓.๑ โทษในคดีลิขสิทธิ์ของประเทศสหรัฐอเมริกา^{๕๓}

กฎหมายลิขสิทธิ์ของประเทศสหรัฐอเมริกา (Copyright Act of 1976) ได้กำหนดวิธีการเยียวยาความเสียหายแก่เจ้าของลิขสิทธิ์โดยให้เป็นเรื่องทางแพ่ง กำหนดโทษทางอาญาสำหรับผู้ละเมิดลิขสิทธิ์ด้วย โดยมีทั้งโทษจำคุก ปรับ และริบทรัพย์สิน โดยผู้กระทำความผิดจะถูกลงโทษตาม U.S. Code : TITLE 18 – CRIMES AND CRIMINAL PROCEDURE : PART 1 – CRIMES : CHAPTER 113 – STOLEN PROPERTY : Section 2319 ลักษณะการกำหนดโทษอาญาจะสัมพันธ์กับลักษณะของงานที่ถูกละเมิดและจำนวนครั้งของความผิดที่ได้กระทำ ยกตัวอย่างเช่น ถ้าได้ทำซ้ำหรือจำหน่ายสำเนาของงานที่ละเมิดลิขสิทธิ์ ๗ – ๖๕ ชุด ภายในช่วงระยะเวลา ๑๘๐ วัน ผู้กระทำจะต้องรับโทษปรับไม่เกิน ๒๕๐,๐๐๐ เหรียญสหรัฐ หรือจำคุกไม่เกินสองปี หรือทำจำทั้งปรับ โทษจำคุกอาจเพิ่มเป็นไม่เกินห้าปี ถ้ามีการจำหน่ายสำเนาของงานที่ละเมิดลิขสิทธิ์เกิน ๖๕ ชุด ภายในช่วงระยะเวลา ๑๘๐ วัน ดังกล่าว (หรือถ้าเป็นการกระทำความผิดครั้งที่ ๒) ส่วนความผิดอาญารฐานละเมิดลิขสิทธิ์ในกรณีอื่น ๆ นอกจากที่ได้กล่าวมาแล้ว ผู้กระทำจะต้องรับโทษปรับไม่เกิน ๒๕,๐๐๐ เหรียญสหรัฐ หรือจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือทั้งจำทั้งปรับ

นอกจากนี้ กฎหมายลิขสิทธิ์ของประเทศสหรัฐอเมริกา (Copyright Act of 1976) ได้กำหนดเรื่องการเยียวยาความเสียหายจากการละเมิดไว้ด้วย โดยเจ้าของลิขสิทธิ์อาจเลือกในเวลาใดก่อนที่จะมีคำพิพากษาเด็ดขาดที่ชดใช้ค่าเสียหายตามที่กฎหมายกำหนดแทนการชดใช้ค่าเสียหายที่แท้จริงและกำไรสำหรับการละเมิดลิขสิทธิ์ทั้งหมดที่ฟ้องร้อง เป็นจำนวนเงินไม่น้อยกว่า ๕๐๐ ดอลลาร์ และไม่เกินกว่า ๒๐,๐๐๐ ดอลลาร์ ตามที่ศาลจะเห็นสมควรเพื่อความยุติธรรม และกรณีที่เจ้าของลิขสิทธิ์เป็นผู้มีภาระในการนำสืบพิสูจน์ และศาลเห็นว่าการละเมิดลิขสิทธิ์นั้นได้ทำขึ้นโดยมีเจตนาจะให้เจ้าของลิขสิทธิ์เสียหาย ศาลอาจใช้ดุลพินิจสั่งให้เพิ่มค่าเสียหายตามที่กฎหมายกำหนดที่เป็นเงินไม่เกิน ๑๐,๐๐๐ ดอลลาร์ แต่ถ้าผู้ละเมิดไม่ทราบหรือไม่มีเหตุอันควรทราบ ศาลอาจใช้ดุลพินิจลดค่าเสียหายตามที่กฎหมายกำหนดลงมาเป็นเงินไม่เกิน ๒๐๐ ดอลลาร์ (มาตรา ๕๐๔) ทั้งนี้ ในกฎหมายฉบับนี้ไม่ได้กำหนดให้ความผิดฐานละเมิดลิขสิทธิ์เป็นความผิดอันยอมความได้

^{๕๑} กอบชัย ชูโต, อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ ๔๕, น. ๘๖ – ๘๗.

^{๕๒} กอบชัย ชูโต, อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ ๔๕, น. ๘๔.

^{๕๓} สรุปลจาก กอบชัย ชูโต, อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ ๔๕, น. ๓๒ – ๓๓.

ในปัจจุบันมีการละเมิดลิขสิทธิ์ทางอินเทอร์เน็ตกันมาก รัฐบาลกลางของประเทศสหรัฐอเมริกาได้ออกกฎหมายเพื่อพยายามยับยั้งการกระทำดังกล่าว คือ Digital Millennium Copyright Act (DMCA) เพื่อป้องกันการละเมิดลิขสิทธิ์ทางอินเทอร์เน็ต เช่น การขโมยข้อมูลโปรแกรมทางอินเทอร์เน็ต โดยกำหนดทางเลือกในการลงโทษผู้กระทำความผิดทั้งทางแพ่งและทางอาญา ซึ่งเจ้าของลิขสิทธิ์โปรแกรมคอมพิวเตอร์มีสิทธิฟ้องทั้งคดีแพ่งและคดีอาญา สำหรับคดีแพ่งสามารถปรับได้ถึง ๑๕๐,๐๐๐ เหรียญสหรัฐต่องานที่ละเมิดหนึ่งชิ้น ส่วนความรับผิดทางอาญารวมปรับได้ถึง ๒๕๐,๐๐๐ เหรียญสหรัฐ และจำคุกไม่เกินห้าปี และกฎหมายฉบับนี้ให้ความคุ้มครองเจ้าของลิขสิทธิ์แม้ว่าผู้กระทำละเมิดจะอยู่ต่างประเทศก็ตาม

๒.๓.๒ โทษในคดีลิขสิทธิ์ของประเทศไทย^{๔๔}

ตามกฎหมายลิขสิทธิ์ของประเทศไทย จะกำหนดแยกกระบวนการทางแพ่งและกระบวนการทางอาญาในเรื่องของการเยียวยาความเสียหายให้แก่เจ้าของลิขสิทธิ์ โดยผู้อ้างสิทธิมักจะใช้กระบวนการทางแพ่งมากกว่า เนื่องจากบรรยากาศในการดำเนินคดีเหมาะที่จะรักษาผลประโยชน์ในทางทรัพย์สิน ประกอบกับมีการเยียวยาความเสียหายและการคุ้มครองชั่วคราวหรือถาวรโดยห้ามการกระทำละเมิด ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อนักธุรกิจมากกว่าการลงโทษทางอาญา และการใช้กระบวนการทางอาญาไม่มีการขอคุ้มครองชั่วคราวให้หยุดการกระทำในระหว่างพิจารณา อีกทั้งการพิสูจน์ความผิดในคดีอาญาต้องพิสูจน์โดยปราศจากข้อสงสัย จึงยากที่จะแสดงให้เห็นเจตนาหรือความจงใจอันเป็นองค์ประกอบของความผิด เช่น รู้หรือมีเหตุอันควรรู้ว่ากระทำการละเมิดลิขสิทธิ์ แต่ในทางแพ่งพิสูจน์เพียงว่าจำเลยเป็นผู้กระทำการอันเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ก็เพียงพอที่จะพิพากษาให้ชดใช้ค่าเสียหายได้

การดำเนินคดีอาญาในความผิดฐานละเมิดลิขสิทธิ์ตาม Copyright Designs and Patents Act 1988 หากเป็นกรณีเล็กน้อยจะพิจารณาแบบรวบรัดในศาล Magistrates' Court (คือศาลที่พิจารณาพิพากษาคดีความผิดเล็กน้อย (summary offence) ซึ่งหากมีการฟ้องคดีในศาลนี้ ศาลจะลงโทษจำคุกได้ไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินกว่ามูลค่าความเสียหายที่แท้จริงสูงสุด (a fine not exceeding the statutory) หรือทั้งจำทั้งปรับ แต่หากเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ที่มีพฤติการณ์ที่ก่อให้เกิดความเสียหายมาก (พิจารณาจากคำฟ้องเป็นเกณฑ์) จะต้องพิจารณาคดีใน Crown Court ซึ่งศาลมีอำนาจลงโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่จำกัดจำนวน หรือทั้งจำทั้งปรับ

นอกจากนี้ กฎหมายลิขสิทธิ์มีการแก้ไขในปี ค.ศ. ๑๙๙๘ เพื่อที่จะป้องกันการละเมิดลิขสิทธิ์ในโปรแกรมคอมพิวเตอร์ โดยระบุถึงสิทธิของผู้ใช้โปรแกรมโดยชอบด้วยกฎหมายและระบุถึงบุคคลที่ละเมิดลิขสิทธิ์ รวมถึงมีการกำหนดโทษปรับโดยไม่จำกัดจำนวนและโทษจำคุกไม่เกินสองปี (unlimited fines and Prison sentences of up to two years)

^{๔๔} สรุปรจาก กอบชัย ชูโต, อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ ๔๕, น. ๓๓ - ๓๔.

๒.๓.๓ โทษในคดีลิขสิทธิ์ของประเทศญี่ปุ่น^{๕๕}

การละเมิดลิขสิทธิ์ตามกฎหมายของประเทศญี่ปุ่นสามารถเรียกร้องให้คุ้มครองสิทธิของผู้ถูกละเมิดในทางแพ่งได้ และมีบทลงโทษทางอาญาแก่ผู้ละเมิดลิขสิทธิ์ด้วย โดยกำหนดโทษอาญาไว้ในลักษณะที่ ๘ ว่าด้วยบทกำหนดโทษ (Chapter VIII Penal Provision) ในมาตรา ๑๑๙ มาตรา ๑๒๑ และมาตรา ๑๒๑ ทวิ ดังนี้

๑. การละเมิดลิขสิทธิ์ตามมาตรา ๑๑๙

- (๑) ละเมิดกรรมสิทธิ์ ลิขสิทธิ์ สิทธิในการพิมพ์ หรือสิทธิข้างเคียง (นอกจากเป็นการทำซ้ำด้วยตนเองเพื่อประโยชน์ของตนและครอบครัว หรือกรณีอื่นในทำนองเดียวกัน)
- (๒) เพื่อวัตถุประสงค์ในการทำกำไร ก่อให้ผู้อื่นใช้เครื่องจักรที่ใช้ในกิจการทำซ้ำอัตโนมัติ เพื่อการทำซ้ำซึ่งงานต่าง ๆ อันเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ สิทธิในการพิมพ์ หรือสิทธิข้างเคียง

ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งล้านเยน

๒. การแจ้งเท็จเกี่ยวกับชื่อของผู้สร้างสรรค์ผลงานตามมาตรา ๑๒๑

ผู้ใดเผยแพร่ต่อสาธารณชนซึ่งสำเนาของงานที่มีชื่อของผู้อื่นที่ไม่ใช่ผู้สร้างสรรค์แต่แสดงว่าเป็นชื่อของผู้สร้างสรรค์ (รวมถึงงานที่เป็นผลสืบเนื่องและงานดัดแปลงด้วย) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสามแสนเยน

๓. การลอกเลียนสิ่งบันทึกเสียงตามมาตรา ๑๒๑ ทวิ

ผู้ใดเผยแพร่ต่อสาธารณชนหรือครอบครองเพื่อเผยแพร่ต่อสาธารณชนซึ่งสำเนาของสิ่งบันทึกเสียงในทางการค้าตามที่กำหนด (รวมถึงสำเนาของสิ่งบันทึกเสียงดังกล่าวด้วย) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสามแสนเยน ถ้าการทำ เผยแพร่ต่อสาธารณชนหรือครอบครองสำเนาดังกล่าวได้กระทำขึ้นภายในช่วงระยะเวลาห้าสิบปีนับจากปีที่ถัดจากปีที่มีการบันทึกเสียงลงในสิ่งบันทึกเสียงนั้นเป็นครั้งแรก

ดังนั้น มาตรา ๑๑๙ (๑) จึงเป็นหลักของความผิดฐานละเมิดลิขสิทธิ์ และมีโทษหนักสุดคือจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกิน ๑,๐๐๐,๐๐๐ เยน ส่วนมาตรา ๑๑๙ (๒) เป็นเรื่องของการใช้ให้ผู้อื่นกระทำความผิดฐานละเมิดลิขสิทธิ์ในทางการค้า ซึ่งมีโทษเท่ากับ (๑) ก็เป็นหลักการเดียวกันกับกฎหมายอาญาของไทยเรื่องผู้ใช้ให้กระทำความผิดนั่นเอง (ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๘๔) ส่วนความผิดฐานระบุชื่อผู้สร้างสรรค์ปลอมตามมาตรา ๑๒๑ และความผิดตามมาตรา ๑๒๑ ทวิ ซึ่งบัญญัติขึ้นเพื่อปราบปรามสิ่งบันทึกเสียงอันละเมิดลิขสิทธิ์ที่ผลิตจากต่างประเทศนั้น มีโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกิน ๓๐๐,๐๐๐ เยน การฟ้องให้ลงโทษตามความผิดดังกล่าวมีผลให้ฟ้องร้องได้เมื่อยื่นคำร้องทุกข์ตามมาตรา ๑๒๓ แล้ว

^{๕๕} สรุปรจาก กอบชัย ชูโต, อ่างแล้ว เจริญธรรมที่ ๔๕, น. ๓๔ - ๓๕.

๒.๓.๔ โทษในคดีลิขสิทธิ์ของประเทศแคนาดา^{๕๖}

โทษในคดีลิขสิทธิ์ของประเทศแคนาดามีทั้งโทษจำคุกและโทษปรับ โทษปรับตามกฎหมายลิขสิทธิ์ก่อนปี ค.ศ. ๑๙๘๘ ไม่รุนแรงนัก จึงไม่ค่อยมีผลในการยับยั้งข่มขู่ผู้กระทำความผิด กล่าวคือ ปรับเพียง ๑๐ ดอลลาร์ ซึ่งเท่ากับความผิดเล็กน้อย (summary offence) แต่ปัจจุบันกฎหมายได้มีการเพิ่มโทษปรับให้สูงขึ้นมากถึง ๑ ล้านดอลลาร์ และจำคุกไม่เกินห้าปี ทำให้การบังคับใช้กฎหมายในเรื่องนี้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยกฎหมายที่นำมาใช้ คือ ประมวลกฎหมายอาญาในความผิดฐานลักทรัพย์หรือฉ้อโกง เพราะถือว่าการละเมิดลิขสิทธิ์เสมือนเป็นบทลงโทษที่มีข้อห้ามเช่นเดียวกันกับการลักทรัพย์หรือฉ้อโกง นอกจากนี้ยังได้บัญญัติถึงสิทธิทางแพ่งในส่วนของความเสียหายไว้ในหมวดที่ ๑๕ ว่าด้วยบุคคลและทรัพย์สินทางปัญญาและประกันภัย (CHAPTER 15 / PERSONAL AND INTELLECTUAL PROPERTY AND INSURANCE) โดยกำหนดให้ค่าเสียหายในคดีละเมิดลิขสิทธิ์เป็นความพยายามที่จะชดเชยให้ผู้ถูกละเมิดลิขสิทธิ์ได้รับกำไรอันสมควรได้ที่ขาดหายไปจากการละเมิดลิขสิทธิ์ และผู้เสียหายอาจเรียกให้จำเลยชดเชยกำไรจากการขายงานอันละเมิดลิขสิทธิ์ให้ได้ หากยังไม่เพียงพอกับความเสียหายที่แท้จริง ศาลอาจพิพากษาให้จำเลยจ่ายค่าเสียหายในเชิงลงโทษ (punitive damages) เพื่อเป็นการลงโทษและชดเชยความเสียหายให้แก่เจ้าของลิขสิทธิ์อีกด้วย

๒.๓.๕ ความตกลงว่าด้วยสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาที่เกี่ยวกับการค้า (Agreement on Trade-Related Aspects of Intellectual Property Rights - TRIPS)

ในความตกลงว่าด้วยสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาที่เกี่ยวกับการค้า (TRIPS) ซึ่งประเทศไทยเป็นภาคีอยู่ด้วยนั้น ได้กำหนดหลักเกณฑ์ขั้นต่ำว่าการละเมิดลิขสิทธิ์ที่เป็นการกระทำการเพื่อการค้า ให้มีโทษทางอาญาโดยเป็นโทษปรับ และ/หรือจำคุกที่รุนแรงมากเพียงพอที่จะหยุดยั้งการกระทำดังกล่าว ทั้งนี้ โดยสอดคล้องกับระดับของการลงโทษที่ใช้กับอาชญากรรมที่มีความรุนแรงเท่ากัน^{๕๗}

๒.๔ มาตรการทางเลือกที่อาจนำมาปรับใช้

๒.๔.๑ การปรับตามรายได้ (day fines)^{๕๘}

กฎหมายของไทยเกือบทุกฉบับได้มีการกำหนดโทษทางอาญาไว้ โดยโทษที่ใช้ส่วนใหญ่เป็นโทษจำคุกและโทษปรับแบบตายตัว สำหรับโทษปรับนั้น รายงานการวิจัยของ

^{๕๖} สรุปรจาก กอบชัย ชูโต, อ่างแล้ว เชิงอรุณที่ ๔๕, น. ๓๖ – ๓๗.

^{๕๗} สมพร สมุทรคุณ, โทษอาญาฐานละเมิดลิขสิทธิ์ : ศึกษาฐานความผิดและความเหมาะสมของโทษ, น. ๑๘ และ ๑๐๒.

^{๕๘} สรุปรจาก วันรักษ์ มิ่งมณีนาคิน, รายงานที่ตีพิมพ์ฉบับที่ ๑๐๔ มิถุนายน ๒๕๕๗ (ออนไลน์) ๑๘ กรกฎาคม ๒๕๖๐ แหล่งที่มา <http://tdri.or.th/wp-content/uploads/2014/09/TDRI-Report-June-web-preview.pdf> น. ๑๕ และ สมเกียรติ ตั้งกิจวานิชย์ และคณะ, รายงานฉบับสมบูรณ์ เล่มที่ ๑ เรื่อง “นิติศาสตร์ของระบบยุติธรรมทางอาญาของไทย” โครงการการวิเคราะห์กฎหมายและกระบวนการยุติธรรมทางอาญาด้วยเศรษฐศาสตร์ (Economic Analysis of Criminal Laws) (กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, ๒๕๕๔) น. ๘๒ -๘๑.

สมเกียรติ ตั้งกิจวานิชย์ และคณะ^{๔๔} ได้เสนอให้นำโทษปรับตามรายได้ (day fines) มาใช้แทนโทษปรับแบบตายตัว (fixed sum fines) ที่ใช้กันอยู่ในปัจจุบัน เนื่องจากโทษปรับตามรายได้สามารถแก้ไขปัญหาความเหลื่อมล้ำทางรายได้ของกลุ่มต่าง ๆ ได้ และยังสามารถเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพเศรษฐกิจ ซึ่งทำให้โทษปรับที่แท้จริงไม่ลดลงเมื่อเปรียบเทียบกับเงินเพื่อ นอกจากนี้ คณะผู้วิจัยยังเสนอให้ใช้โทษบริการสังคมแทนในกรณีที่ผู้กระทำความผิดไม่สามารถชำระค่าปรับได้ ส่วนโทษจำคุกนั้น คณะผู้วิจัยเสนอให้ใช้เฉพาะกรณีที่เป็นกรณีก่อทำความผิดร้ายแรงหรือไม่สามารถใช้การลงโทษอื่นได้เท่านั้น

โทษปรับแบบตายตัว (fixed sum fines) ที่ใช้กันอยู่ในปัจจุบัน เป็นการปรับจำนวนเท่ากันโดยไม่คำนึงถึงรายได้ของผู้กระทำความผิด จึงมักมีข้อโต้แย้งว่าโทษปรับแบบตายตัวนั้นมีผลกระทบด้านลบต่อผู้มีรายได้น้อยมากกว่าผู้มีรายได้มาก ดังนั้นจึงมีแนวคิดการใช้ “โทษปรับตามรายได้” (day fines) เพื่อรักษาดุลยภาพระหว่างประสิทธิภาพทางเศรษฐกิจและความเป็นธรรม ค่าปรับสามารถกำหนดให้สอดคล้องกับความหนักเบาของความผิดและรายได้ของผู้กระทำความผิด โดยคณะผู้วิจัยเสนอว่าผู้กระทำความผิดแต่ละคนจะต้องเสียเงิน สามารถคำนวณได้ตามสูตรดังต่อไปนี้

$$\text{ค่าปรับตามรายได้} = \text{จำนวนหน่วยวันปรับ} \times \text{รายได้สุทธิต่อวัน}$$

การใช้โทษปรับตามรายได้มีองค์ประกอบ ๔ ส่วน ได้แก่ การคำนวณค่าปรับตามรายได้ การประเมินรายได้สุทธิที่แท้จริงของผู้กระทำความผิด การจัดเก็บค่าปรับ และการกำหนดวิธีการลงโทษเสริม

๑) การคำนวณค่าปรับตามรายได้ มี ๒ ส่วน คือ การกำหนด ๑) หน่วยวันปรับ (day-fine unit) ตามความร้ายแรงของการกระทำความผิด โดยอาจทำเป็นตารางสำเร็จรูปเพื่อความสะดวกในการใช้ (ดังเช่นตารางต่อไปนี้) และ ๒) จำนวนรายได้สุทธิต่อวันเพื่อคำนวณหาค่าปรับทั้งหมด

^{๔๔} สมเกียรติ ตั้งกิจวานิชย์ และคณะ, เฝ้าอ้าง, น. vi.

ตัวอย่างตารางหน่วยวันปรับของความผิดตามระดับความร้ายแรงใน Staten Island (มลรัฐนิวยอร์ก ประเทศสหรัฐอเมริกา)

ระดับความร้ายแรง Severity Level	พฤติกรรม Behavior	ความผิดและระดับความผิด (ตัวเลข) Offense and Degree	หน่วยวันปรับ Day Fine Unit
ระดับที่ ๑ ๙๕ - ๑๒๐ DF*	ความเสียหายแก่บุคคล	ประพฤติมิชอบในทางเพศ (sexual misconduct)	๙๐ - ๑๒๐
	ความเสียหายแก่บุคคล	ทำร้ายร่างกาย (assault) ๓	๒๐ - ๙๕
ระดับที่ ๒ ๖๕ - ๙๐ DF	ขัดขวางกระบวนการยุติธรรม	การดูหมิ่นทางอาญา (criminal contempt) ๒	๗๕
	ความเสียหายแก่บุคคล	ทำให้เกิดอันตรายโดยประมาท (reckless endangerment) ๒	๖๕
	ทรัพย์สิน	การลักทรัพย์ที่มีมูลค่าสูง (grand larceny) ๔	๒๐ - ๖๕
ระดับที่ ๓ ๔๕ - ๖๐ DF	อาวุธ	ครอบครองอาวุธ (possession of weapon) ๔	๓๕ - ๖๐
	ทรัพย์สิน	ลักทรัพย์ (petit larceny)	๕ - ๖๐
	ยาเสพติด	จำหน่ายกัญชา (sale of marijuana)	๕๐
	ความเสียหายแก่บุคคล	ทำร้ายร่างกาย (assault) ๓	๑๐ - ๔๕
ระดับที่ ๔ ๓๐ - ๔๐ DF	ยาเสพติด	ครอบครองกัญชา (possession of marijuana)	๓๕
	ทรัพย์สิน	พยายามลักทรัพย์ (petit larceny)	๕ - ๓๐
	ทรัพย์สิน	พยายามรับของโจร (attempted possession of stolen property) ๕	๕ - ๓๐

ระดับความ ร้ายแรง Severity Level	พฤติกรรม Behavior	ความผิดและระดับความผิด (ตัวเลข) Offense and Degree	หน่วยวันปรับ Day Fine Unit
ระดับที่ ๕ ๑๕ - ๒๕ DF	ขัดขวางกระบวนการ ยุติธรรม	ขัดขวางการจับกุม (resisting arrest)	๒๕
	ยาเสพติด	พยายามจำหน่ายกัญชา (attempted sale of marijuana) ๔	๒๕
	ทรัพย์สิน	บุกรุกทางอาญา (criminal trespass) ๓	๒๐
ระดับที่ ๖ ๕ - ๑๐ DF	ทรัพย์สิน	ขโมยอุปกรณ์รถยนต์ (auto stripping) ๒	๑๐
	อาชญากรรมทางเพศ	การค้าประเวณี (prostitution)	๕
	ทรัพย์สิน	บุกรุก (trespass)	๕

* DF ย่อมาจาก Day Fine Unit (หน่วยวันปรับ)

ตัวอย่างช่วงค่าหน่วยวันปรับใน Staten Island (มลรัฐนิวยอร์ก ประเทศสหรัฐอเมริกา)

	ค่าต่ำ Discount Number	เกณฑ์ มาตรฐาน Benchmark	ค่าสูง Premium Number
ความเสียหายแก่บุคคล (harm to person) ทำร้ายร่างกายแบบไม่ร้ายแรง (misdemeanor assault 3) ๒๐ - ๙๕ DF*			
A ความเสียหายอย่างมีนัยสำคัญ คนแปลกหน้า; หรือคนรู้จัก, เหยื่ออ่อนแกว่า	๘๑	๙๕	๑๐๙

B ความเสียหายเล็กน้อย คนแปลกหน้า; หรือคนรู้จัก, เยื่ออ่อนแกว่า; หรือเกี่ยวข้องกับ การใช้อาวุธ	๕๙	๗๐	๘๑
C ความเสียหายอย่างมีนัยสำคัญ ทะเลาะวิวาทกับคนรู้จัก	๓๘	๔๕	๕๒
D ความเสียหายเล็กน้อย ทะเลาะวิวาทกับคนรู้จัก	๑๗	๒๐	๒๓
ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน (property offense) ลักทรัพย์เล็กน้อย (misdemeanor petit larceny); ๕ - ๖๐ DF			
\$ ๑,๐๐๐ ขึ้นไป	๕๑	๖๐	๖๙
\$ ๗๐๐ - ๗๙๙	๔๒	๕๐	๕๘
\$ ๕๐๐ - ๖๙๙	๖๔	๔๐	๔๖
\$ ๓๐๐ - ๔๙๙	๒๕	๓๐	๓๕
\$ ๑๕๐ - ๒๙๙	๑๗	๒๐	๒๓
\$ ๕๐ - ๑๔๙	๘	๑๐	๑๒
\$ ๑ - ๔๙	๔	๕	๖

* DF ย่อมาจาก Day Fine Unit (หน่วยวันปรับ)

๒) การประเมินรายได้สุทธิต่อวันของผู้กระทำความผิด มีสูตรในการคำนวณ ๒ สูตรหลัก ๆ ได้แก่ ๑) การประเมินรายได้แบบเข้มงวด (strict economy) ซึ่งผู้กระทำความผิด จะถูกยึดรายได้หลังหักค่าใช้จ่ายที่จำเป็นในการดำรงชีวิตไปทั้งหมด และ ๒) การประเมินรายได้ แบบผ่อนปรน (net income) ซึ่งผู้กระทำความผิดจะถูกยึดรายได้ทั้งหมดหลังหักค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ที่อนุญาตให้หักได้ในการคิดภาษีเงินได้ และหลังหักภาษีเงินได้แล้ว

ไม่ว่าจะใช้สูตรใดในการคำนวณเงินได้สุทธิก็ตาม ขั้นตอนต่อไปคือ การประมาณการ รายได้ทั้งหมดของผู้กระทำความผิด ซึ่งศาลจำเป็นต้องมีอำนาจเข้าถึงข้อมูลทางการเงินของผู้กระทำ

ความผิด เช่น ข้อมูลการเสียภาษี หรือมิฉะนั้นก็ต้องใช้ข้อมูลจากการสอบสวนของตำรวจหรือการไต่สวนของศาลเอง เพื่อให้ทราบว่าผู้กระทำความผิดมีอาชีพอะไร และมีรายได้เท่าใด

สำหรับในกรณีของไทยนั้น ประชาชนจำนวนมากมีรายได้จากภาคเศรษฐกิจนอกระบบ และไม่ต้องยื่นเสียภาษีเงินได้ประจำปี อีกทั้งผู้กระทำความผิดจำนวนหนึ่งมีรายได้จากกิจกรรมที่ผิดกฎหมาย การประเมินรายได้สุทธิต่อวันจึงอาจยุ่งยากกว่ากรณีประเทศอุตสาหกรรม

ตัวอย่างวิธีการประเมินรายได้สุทธิต่อวันของผู้กระทำความผิดในประเทศต่าง ๆ

ประเทศ	การเข้าถึงข้อมูลทางการเงินของผู้กระทำความผิด	การประเมินรายได้สุทธิต่อวัน
สวีเดน	ศาลมีอำนาจในการเข้าถึงข้อมูลทางการเงินและการเสียภาษีของผู้กระทำความผิด	<ol style="list-style-type: none"> ๑. จะหักภาษีก่อนนำมาคิดค่าปรับหรือไม่ ขึ้นอยู่กับดุลพินิจของศาล ๒. หัก ๒๐ % จากรายได้ทั้งปี หากมีคู่สมรส ๓. หากคู่สมรสมีงานทำ จะรวม ๒๐ % ของรายได้คู่สมรสในรายได้ที่จะคิดค่าปรับ ๔. หักค่าเลี้ยงดูบุตรโดยคิดจากครึ่งหนึ่งของค่าเลี้ยงดูพื้นฐานในสวีเดนต่อบุตรหนึ่งคน ๕. นำยอดคงเหลือที่ได้หารด้วย ๑,๐๐๐
เยอรมนี	ศาลไม่มีอำนาจเข้าถึงข้อมูล แต่จะประเมินข้อมูลจากพนักงานสอบสวนและจากกระบวนการไต่สวนของศาล ในเบื้องต้นจะให้ผู้กระทำความผิดรายงานข้อมูลทางการเงินเอง (self - report)	ใกล้เคียงกับรายได้รายวันที่หักภาษีเงินได้และส่วนบังคับจ่ายอื่น ๆ (daily take-home pay)
Staten Island (สหรัฐอเมริกา)	ศาลไม่มีอำนาจเข้าถึงข้อมูลทางการเงินโดยมิได้รับความยินยอมจากผู้กระทำความผิด แต่จะประเมินข้อมูลจากพนักงานสอบสวนและจากกระบวนการไต่สวนของศาล ในเบื้องต้นจะให้ผู้กระทำความผิดรายงานข้อมูล	<ol style="list-style-type: none"> ๑. หักค่าใช้จ่ายที่จำเป็นในการครองชีพและครอบครัว ดังนี้ <ul style="list-style-type: none"> ● หัก ๑๕ % ของรายได้สำหรับค่าเลี้ยงดูตนเอง ● หัก ๑๕ % ของรายได้สำหรับคู่ครองที่ต้องเลี้ยงดู ● หัก ๑๕ % ของรายได้สำหรับบุตรคนแรก และ ๑๐ % สำหรับบุตรคนที่สองและสาม และ ๕ % สำหรับบุตรที่เหลือต่อคน

	ทางการเงินเอง (self - report)	<p>๒. ทักตามฐานะทางการเงินของผู้กระทำความผิด ดังนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> ● สำหรับผู้กระทำความผิดที่มีรายได้ได้อยู่ได้เส้นความยากจน หักหนึ่งในสามของรายได้ต่อวันทั้งหมด ● สำหรับผู้กระทำความผิดที่มีรายได้อยู่นเหนือเส้นความยากจน หักหนึ่งในสองของรายได้ต่อวันทั้งหมด
--	-------------------------------	--

๓) การจัดเก็บค่าปรับ การใช้โทษปรับตามรายได้จำเป็นต้องมีการกำหนดระยะเวลาที่เหมาะสมในการจ่ายค่าปรับ มีการจัดตั้งหน่วยงานและบุคลากร รวมทั้งมีระบบข้อมูลเกี่ยวกับที่พำนักของผู้ถูกลงโทษที่ถูกต้อง เพื่อประสิทธิภาพในการจัดเก็บค่าปรับ

๔) การลงโทษเสริม สำหรับผู้กระทำความผิดที่มีฐานะยากจนและต้องเสียค่าปรับจำนวนมาก ศาลอาจเปลี่ยนไปใช้การลงโทษเสริม เช่น การทำงานบริการชุมชนตามเวลาที่กำหนด แทนการลงโทษปรับได้

๒.๔.๒ การให้ความผิดเกี่ยวกับลิขสิทธิ์เป็นความผิดมูลฐานตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน^{๖๐}

มาตรการหนึ่งที่น่าจะช่วยลดปัญหาการละเมิดลิขสิทธิ์ (รวมไปถึงการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาประเภทอื่น ๆ) คือ การเพิ่มความโนบถนียมคำว่า “ความผิดมูลฐาน” ในมาตรา ๓ แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. ๒๕๔๒ ให้รวมถึง “ความผิดเกี่ยวกับการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา ตามกฎหมายว่าด้วยลิขสิทธิ์ กฎหมายว่าด้วยเครื่องหมายการค้า และกฎหมายว่าด้วยสิทธิบัตร ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง” เพื่อช่วยลดปัญหาการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา ลดความเสียหายที่มีต่อเจ้าของลิขสิทธิ์ทั้งในประเทศไทยและประเทศคู่ค้า และมีผลทำให้มีการประดิษฐ์คิดค้นผลงานใหม่ ๆ นักลงทุนมั่นใจที่จะลงทุน ลดปัญหาต่างประเทศกีดกันทางการค้า และการถูกตัดสิทธิพิเศษทางศุลกากร ทำให้ผู้กระทำความผิดไม่สามารถนำเงินไปใช้ทำสิ่งผิดกฎหมายประเภทอื่น ตลอดจนสามารถตัดวงจรในการกระทำความผิดแม้จะมีการกระทำผิดในรูปแบบองค์กรอาชญากรรม โดยความผิดเกี่ยวกับการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา ควรหมายถึงเฉพาะความผิดที่กระทำโดยผู้ผลิตซึ่งเป็นกรณีที่ร้ายแรง แต่ไม่รวมถึงความผิดที่กระทำโดยผู้ค้าส่ง ผู้ค้าปลีก หรือผู้กระทำละเมิดรายย่อย ซึ่งมาตรการนี้น่าจะมีส่วนสนับสนุนในการปราบปรามการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

^{๖๐} สรุปรจาก ธีระพล โชติพันธ์, อ่างแล้ว เชียงอรรถที่ ๓๘, น. ๑๔๕.

๒.๕ วิเคราะห์และสรุปแนวทางการแก้ไขปรับปรุง

๒.๕.๑ การละเมิดลิขสิทธิ์ที่ไม่เป็นการกระทำเพื่อการค้า

ความผิดฐานละเมิดลิขสิทธิ์ที่ไม่เป็นการกระทำเพื่อการค้า ได้แก่^{๖๑} มาตรา ๖๙ วรรคหนึ่ง มาตรา ๖๙/๑ (ซึ่งครอบคลุมทั้งการกระทำที่เพื่อการค้าและไม่ใช้เพื่อการค้า) มาตรา ๗๐ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๗๐/๑ วรรคหนึ่ง

จากที่ได้วิเคราะห์ไปแล้วในหัวข้อที่ ๒.๑ ว่าการละเมิดลิขสิทธิ์ที่ไม่เป็นการกระทำเพื่อการค้านั้น เป็นการทำให้เจ้าของลิขสิทธิ์ได้รับความเสียหายน้อยมาก ในขณะที่เดียวกัน ผู้ละเมิดลิขสิทธิ์ก็ได้ประโยชน์น้อยมากเช่นกัน แต่อย่างไรก็ดี การละเมิดลิขสิทธิ์ที่ไม่เป็นการกระทำเพื่อการค้านี้ ผู้กระทำความผิดก็ยังพอมีความชั่วร้าย ความเป็นอาชญากรอยู่บ้าง แม้จะเพียงเล็กน้อย และถ้าหากมีผู้กระทำการละเมิดลิขสิทธิ์ที่ไม่เป็นการกระทำเพื่อการค้าเป็นจำนวนมาก กล่าวคือ ละเมิดกันคนละเพียงเล็กน้อย แต่ละเมิดกันหลายคน ก็จะก่อความเสียหายอย่างมากต่อทั้งเจ้าของลิขสิทธิ์ และผลประโยชน์ของสังคมโดยรวม

ดังนั้น ฝ่ายเลขานุการ ฯ จึงเห็นว่า การละเมิดลิขสิทธิ์ที่ไม่เป็นการกระทำเพื่อการค้านี้ ยังคงต้องกำหนดให้เป็นความผิดทางอาญาต่อไป แต่ไม่ควรกำหนดโทษไว้ถึงขั้นจำคุก ควรกำหนดไว้ให้มีแต่โทษปรับเพียงอย่างเดียว โดยโทษปรับดังกล่าวนี้ ให้ใช้เป็นระบบโทษปรับตามรายได้ (day fines)

๒.๕.๒ การละเมิดลิขสิทธิ์ที่เป็นการกระทำเพื่อการค้า

ความผิดฐานละเมิดลิขสิทธิ์ที่ไม่เป็นการกระทำเพื่อการค้า ได้แก่^{๖๒} มาตรา ๖๙ วรรคสอง มาตรา ๖๙/๑ (ซึ่งครอบคลุมทั้งการกระทำเพื่อการค้าและไม่ใช้เพื่อการค้า) มาตรา ๗๐ วรรคสอง และมาตรา ๗๐/๑ วรรคสอง

^{๖๑} มาตรา ๖๙ วรรคหนึ่ง ผู้ใดกระทำการละเมิดลิขสิทธิ์หรือสิทธิของนักแสดงตามมาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ มาตรา ๒๙ มาตรา ๓๐ หรือมาตรา ๕๒ ต้องระวางโทษปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท

มาตรา ๖๙/๑ ผู้ใดกระทำการละเมิดลิขสิทธิ์ตามมาตรา ๒๘/๑ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หกเดือนถึงสี่ปี หรือปรับตั้งแต่หนึ่งแสนบาทถึงแปดแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๗๐ วรรคหนึ่ง ผู้ใดกระทำการละเมิดลิขสิทธิ์ตามมาตรา ๓๑ ต้องระวางโทษปรับตั้งแต่หนึ่งหมื่นบาทถึงหนึ่งแสนบาท

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่งเป็นการกระทำเพื่อการค้า ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สามเดือนถึงสองปี หรือปรับตั้งแต่ห้าหมื่นบาทถึงสี่แสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๗๐/๑ วรรคหนึ่ง ผู้ใดกระทำการละเมิดข้อมูลการบริหารสิทธิตามมาตรา ๕๓/๑ หรือมาตรา ๕๓/๒ หรือละเมิดมาตรการทางเทคโนโลยีตามมาตรา ๕๓/๔ ต้องระวางโทษปรับตั้งแต่หนึ่งหมื่นบาทถึงหนึ่งแสนบาท

^{๖๒} มาตรา ๖๙ ผู้ใดกระทำการละเมิดลิขสิทธิ์หรือสิทธิของนักแสดงตามมาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ มาตรา ๒๙ มาตรา ๓๐ หรือมาตรา ๕๒ ต้องระวางโทษปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่งเป็นการกระทำเพื่อการค้า ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หกเดือนถึงสี่ปี หรือปรับตั้งแต่หนึ่งแสนบาทถึงแปดแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๖๙/๑ ผู้ใดกระทำการละเมิดลิขสิทธิ์ตามมาตรา ๒๘/๑ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หกเดือนถึงสี่ปี หรือปรับตั้งแต่หนึ่งแสนบาทถึงแปดแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

จากที่ได้วิเคราะห์ไปแล้วในหัวข้อที่ ๒.๒ ว่า การละเมิดลิขสิทธิ์ที่เป็น การกระทำเพื่อการค้านั้น เป็นการทำให้เจ้าของลิขสิทธิ์ได้รับความเสียหายอย่างมาก ในขณะที่ผู้ละเมิด ลิขสิทธิ์ก็ได้ประโยชน์ (โดยมิชอบ) จากการละเมิดลิขสิทธิ์ดังกล่าวอย่างมากเช่นเดียวกัน นอกจากนี้ การละเมิดลิขสิทธิ์ที่เป็นการกระทำเพื่อการค้านั้นอาจสร้างความเสียหายต่อสังคม (social harm) อย่างมหาศาลจนอาจจะมากกว่าประโยชน์ที่ผู้ละเมิดลิขสิทธิ์จะได้รับ (gain) ด้วยซ้ำ

ดังนั้น ฝ่ายเลขานุการ ฯ จึงเห็นว่า การละเมิดลิขสิทธิ์ที่เป็นการกระทำ เพื่อการค้านี้ จึงสมควรกำหนดให้เป็นความผิดทางอาญา โดยกำหนดให้มีโทษจำคุก ปรับ หรือทั้งจำ ทั้งปรับ โดยโทษปรับนั้น ให้ใช้เป็นระบบโทษปรับตามรายได้ (day fines) ส่วนโทษจำคุกนั้น สมควร กำหนดระยะเวลาให้เหมาะสมโดยอาจเทียบเคียงกับกฎหมายฉบับอื่น ๆ ที่มีลักษณะการกระทำใกล้เคียง กัน หรือความร้ายแรงใกล้เคียงกัน (เช่น อาจเทียบเคียงกับความผิดฐานลักทรัพย์ ทำให้เสียหาย หรือฉ้อโกงตามประมวลกฎหมายอาญา การละเมิดสิทธิบัตรตามพระราชบัญญัติสิทธิบัตร พ.ศ. ๒๕๒๒ การละเมิดเครื่องหมายการค้าตามพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. ๒๕๓๕)

๒.๕.๓ ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมสำหรับมาตรา ๒๘/๑

เนื่องจากมาตรา ๒๘/๑^{๖๓} ในปัจจุบัน กำหนดโทษสำหรับการละเมิด ลิขสิทธิ์ (บันทึกภาพ และ/หรือเสียงของภาพยนตร์ในโรงภาพยนตร์ ตามมาตรา ๒๘/๑) โดยกำหนดให้มี โทษจำคุก ปรับ หรือทั้งจำทั้งปรับ สำหรับทั้งการกระทำเพื่อการค้าและที่ไม่เป็นการกระทำเพื่อการค้า (ซึ่งแตกต่างจากในมาตรา ๒๘ มาตรา ๗๐ และมาตรา ๗๐/๑ ซึ่งแยกออกเป็นสองวรรค วรรคแรกกำหนด โทษสำหรับการละเมิดลิขสิทธิ์ที่ไม่เป็นการกระทำเพื่อการค้า โดยกำหนดโทษไว้เพียงโทษปรับ ส่วนวรรคสองจะกำหนดโทษสำหรับการละเมิดลิขสิทธิ์ที่เป็นการกระทำเพื่อการค้า โดยกำหนดโทษไว้ให้ จำคุก ปรับ หรือทั้งจำทั้งปรับ) ดังนั้น ถ้าจะกำหนดให้การละเมิดลิขสิทธิ์ตามมาตรา ๒๘/๑ เฉพาะที่ไม่เป็นการกระทำเพื่อการค้า มีโทษแต่เพียงโทษปรับ ส่วนที่เป็นการกระทำเพื่อการค้านั้นให้มีโทษ จำคุก หรือปรับ หรือทั้งจำทั้งปรับ ก็จะต้องแก้ไขมาตรา ๒๘ ใหม่ โดยแยกเป็นสองวรรคดังเช่นมาตรา ๒๘ มาตรา ๗๐ และ ๗๐/๑ โดยฝ่ายเลขานุการ ฯ ขอเสนอให้ยกเลิกความเดิมในมาตรา ๒๘/๑ และใช้ความ ต่อไปนี้แทน

มาตรา ๗๐ ผู้ใดกระทำการละเมิดลิขสิทธิ์ตามมาตรา ๓๑ ต้องระวางโทษปรับตั้งแต่หนึ่งหมื่นบาท ถึงหนึ่งแสนบาท

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่งเป็นการกระทำเพื่อการค้า ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุก ตั้งแต่สามเดือนถึงสองปี หรือปรับตั้งแต่ห้าหมื่นบาทถึงสี่แสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๗๐/๑ ผู้ใดกระทำการละเมิดข้อมูลการบริหารสิทธิตามมาตรา ๕๓/๑ หรือมาตรา ๕๓/๒ หรือละเมิดมาตรการทางเทคโนโลยีตามมาตรา ๕๓/๔ ต้องระวางโทษปรับตั้งแต่หนึ่งหมื่นบาทถึงหนึ่งแสนบาท

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่งเป็นการกระทำเพื่อการค้า ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุก ตั้งแต่สามเดือนถึงสองปี หรือปรับตั้งแต่ห้าหมื่นบาทถึงสี่แสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

^{๖๓}มาตรา ๒๘/๑ ผู้ใดกระทำการละเมิดลิขสิทธิ์ตามมาตรา ๒๘/๑ ต้องระวางโทษจำคุก ตั้งแต่หกเดือนถึงสี่ปี หรือปรับตั้งแต่หนึ่งแสนบาทถึงแปดแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

“ผู้ใดกระทำการละเมิดลิขสิทธิ์ตามมาตรา ๒๘/๑ ต้องระวางโทษปรับ
ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่งเป็นการกระทำเพื่อการค้า
ผู้กระทำได้ระวางโทษจำคุก หรือปรับ หรือทั้งจำทั้งปรับ”

๒.๕.๔ มาตรา ๗๑

มาตรา ๗๑^{๖๔} เป็นบทกำหนดความผิดให้กับผู้ที่ไม่มาให้ถ้อยคำ หรือไม่ส่งเอกสารหรือวัตถุใด ๆ ตามที่คณะกรรมการลิขสิทธิ์หรือคณะกรรมการซึ่งตั้งขึ้น โดยคณะกรรมการลิขสิทธิ์สั่งตามมาตรา ๖๐ วรรคสาม (การสั่งตามมาตรา ๖๐ วรรคสาม คือ การออก คำสั่งเป็นหนังสือเรียกบุคคลใดมาให้ถ้อยคำ หรือให้ส่งเอกสาร หรือวัตถุใด ๆ มาเพื่อประกอบการ พิจารณาได้ตามความจำเป็น)

จากที่ได้วิเคราะห์ไปแล้วในหัวข้อที่ ๒.๓ ว่า ในบรรดาอำนาจหน้าที่ต่าง ๆ ของคณะกรรมการตามมาตรา ๖๐ นั้น จะมีเฉพาะแต่ในมาตรา ๖๐ (๒) เท่านั้นที่มีความสำคัญ เพราะเป็นการเรียกมาให้ถ้อยคำเพื่อประกอบการออกคำสั่งทางปกครอง ส่วนในมาตรา ๖๐ (๑) (๓) และ (๔) นั้น มีความสำคัญน้อยกว่า เพราะเป็นเพียงงานการให้คำปรึกษาแนะนำ งานสนับสนุน ส่งเสริม ซึ่งไม่ได้เป็นเรื่องจำเป็นเร่งด่วนมากนัก

ดังนั้น ฝ่ายเลขานุการ ๆ จึงมีความเห็นว่า สมควรยกเลิกความผิดของการ ผ่าฝืนคำสั่งของคณะกรรมการที่เรียกให้มาให้ถ้อยคำเพื่อประกอบการดำเนินงานตามมาตรา ๖๐ (๑) (๓) และ (๔) และสมควรคงไว้แต่เฉพาะความผิดฐานฝ่าฝืนคำสั่งของคณะกรรมการที่เรียกให้มาให้ถ้อยคำเพื่อ ประกอบการดำเนินงานตามมาตรา ๖๐ (๒) โดยให้ยกเลิกโทษจำคุก และใช้โทษปรับตามรายได้ (day fines) เพียงอย่างเดียวก็น่าจะเพียงพอแล้ว

สำหรับเหตุผลที่ควรยกเลิกโทษจำคุกในมาตรา ๗๑ นั้น เพราะเมื่อ เทียบเคียงกับอัตราโทษของความผิดฐานไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของเจ้าพนักงาน ซึ่งเป็นความผิดลหุโทษตาม ประมวลกฎหมายหมายอาญา มาตรา ๓๖๘^{๖๕} แล้ว จะเห็นได้ว่า ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๖๘ กำหนด ระวังโทษจำคุกไว้เพียงไม่เกินสิบวัน ดังนั้น ถ้าจะกำหนดโทษจำคุกของพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ ๆ มาตรา ๗๑ ไว้ให้เท่ากับหรือสูงกว่าประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๖๘ ไปไม่มากแล้ว โทษจำคุกนั้นก็จะเป็นโทษจำคุกกระยะสั้น ซึ่งสมควรหลีกเลี่ยง เพราะสิ้นเปลืองทรัพยากรของรัฐ อีกทั้งระยะเวลา

^{๖๔} มาตรา ๗๑ ผู้ใดไม่ให้ถ้อยคำหรือไม่ส่งเอกสารหรือวัตถุใด ๆ ตามที่คณะกรรมการ หรือคณะกรรมการซึ่งตั้งขึ้น โดยคณะกรรมการลิขสิทธิ์สั่งตามมาตรา ๖๐ วรรคสาม ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามเดือน หรือปรับไม่เกินห้าพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

^{๖๕} ประมวลกฎหมายอาญา

“มาตรา ๓๖๘ ผู้ใดทราบคำสั่งของเจ้าพนักงานซึ่งสั่งการตามอำนาจที่มีกฎหมายให้ไว้ ไม่ปฏิบัติตาม คำสั่งนั้นโดยไม่มีเหตุหรือข้อแก้ตัวอันสมควร ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบวัน หรือปรับไม่เกินห้าพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าการสั่งเช่นนั้น เป็นคำสั่งให้ช่วยทำกิจการในหน้าที่ของเจ้าพนักงานซึ่งกฎหมายกำหนดให้ ส่งให้ช่วยได้ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

ยังไม่ยาวนานพอที่จะตัดนิสัยผู้กระทำความผิด ดังนั้น จึงสมควรยกเลิกโทษจำคุกในพระราชบัญญัติ
มาตรา ๗๑ นี้เสีย โดยกำหนดโทษไว้แต่เพียงปรับตามรายได้ (day fines) เท่านั้น

๒.๕.๕ มาตรา ๗๒

มาตรา ๗๒^{๖๖} เป็นบทกำหนดความผิดให้กับผู้ที่ขัดขวางหรือไม่อำนวยความสะดวกแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา ๖๗ หรือฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของ
พนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งสั่งตามมาตรา ๖๗

จากที่ได้วิเคราะห์ไปแล้วในหัวข้อที่ ๒.๔ ว่า การที่พนักงานเจ้าหน้าที่ปฏิบัติ
หน้าที่ตามมาตรา ๖๗ นี้ มีความสำคัญมาก เพราะเป็นการแสวงหาข้อมูลเพื่อประกอบการวินิจฉัย
ความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ อย่างไรก็ตาม ในส่วนของกรณีการ “ขัดขวาง” พนักงานเจ้าหน้าที่นั้น
มีความซ้ำซ้อนกับความผิดฐานต่อสู้ขัดขวางเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๓๘^{๖๗}

ดังนั้น ฝ่ายเลขานุการ ฯ จึงมีความเห็นว่า สมควรแก้ไขมาตรา ๗๒ โดยตัด
ความผิดฐานขัดขวางพนักงานเจ้าหน้าที่ออกไป คงไว้แต่ความผิดฐานไม่อำนวยความสะดวก ฝ่าฝืน
หรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่เท่านั้น โดยให้ยกเลิกโทษจำคุก และใช้โทษปรับตามรายได้
(day fines) เพียงอย่างเดียวก็น่าจะเพียงพอแล้ว

สำหรับเหตุผลที่ควรยกเลิกโทษจำคุกในมาตรา ๗๒ นั้น ก็เช่นเดียวกับกรณี
มาตรา ๗๑ คือ เมื่อเทียบเคียงกับอัตราโทษของความผิดฐานไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของ
เจ้าพนักงาน ซึ่งเป็นความผิดลหุโทษตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา ๓๖๘^{๖๘} แล้ว จะเห็นได้ว่า
ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๖๘ กำหนดระวางโทษจำคุกไว้เพียงไม่เกินสิบวัน ดังนั้น ถ้าจะกำหนด
โทษจำคุกของพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ ฯ มาตรา ๗๒ ไว้ให้เท่ากับหรือสูงกว่าประมวลกฎหมายอาญา
มาตรา ๓๖๘ ไปไม่มากแล้ว โทษจำคุกนั้นก็จะเป็นโทษจำคุกกระยะสั้น ซึ่งสมควรหลีกเลี่ยง
เพราะสิ้นเปลืองทรัพยากรของรัฐ อีกทั้งระยะเวลายังไม่ยาวนานพอที่จะตัดนิสัยผู้กระทำความผิด
ดังนั้น จึงสมควรยกเลิกโทษจำคุกในพระราชบัญญัติมาตรา ๗๒ นี้เสีย โดยกำหนดโทษไว้แต่เพียงปรับ
ตามรายได้ (day fines) เท่านั้น

^{๖๖} มาตรา ๗๒ ผู้ขัดขวางหรือไม่อำนวยความสะดวกแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งปฏิบัติหน้าที่ตาม
มาตรา ๖๗ หรือฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งสั่งตามมาตรา ๖๗ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน
สามเดือน หรือปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

^{๖๗} มาตรา ๑๓๘ ผู้ใดต่อสู้หรือขัดขวางเจ้าพนักงานหรือผู้ซึ่งต้องช่วยเจ้าพนักงานตามกฎหมาย
ในการปฏิบัติการตามหน้าที่ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าการต่อสู้หรือขัดขวางนั้น ได้กระทำโดยใช้กำลังประทุษร้ายหรือขู่เข็ญว่าจะใช้กำลังประทุษร้าย
ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

^{๖๘} มาตรา ๓๖๘ ผู้ใดทรยศคำสั่งของเจ้าพนักงานซึ่งสั่งการตามอำนาจที่มีกฎหมายให้ไว้ ไม่ปฏิบัติ
ตามคำสั่งนั้นโดยไม่มีเหตุหรือข้อแก้ตัวอันสมควร ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบวัน หรือปรับไม่เกินห้าพันบาท
หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าการสั่งเช่นนั้น เป็นคำสั่งให้ช่วยทำกิจการในหน้าที่ของเจ้าพนักงานซึ่งกฎหมายกำหนดให้
สั่งให้ช่วยได้ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

๒.๕.๖ มาตรา ๗๓

มาตรา ๗๓^{๖๔} เป็นการเพิ่มโทษเนื่องจากกระทำความผิดอีก

จากที่ได้วิเคราะห์ไปแล้วในหัวข้อที่ ๒.๕ ว่า คดีเกี่ยวกับลิขสิทธิ์นั้น ในทางปฏิบัติศาลมักจะพิพากษาลงโทษปรับแต่เพียงอย่างเดียว มีเพียงส่วนน้อยที่จะพิพากษาลงโทษจำคุกด้วย และถ้าจะพิพากษาลงโทษจำคุกด้วยก็มักจะรอการลงโทษไว้เสียทุกคดี และบทเพิ่มโทษตามมาตรา ๗๓ นี้ ยังมีช่องว่างอยู่คือ หากผู้ใดกระทำผิดอีก (ละเมิดลิขสิทธิ์อีก) ในระหว่างที่ยังรับโทษอยู่ ยังไม่พ้นโทษ ผู้ใดก็จะไม่ถูกเพิ่มโทษตามมาตรา ๗๓ นี้ แต่จะต้องไปใช้บทเพิ่มโทษตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๙๒ ถึงมาตรา ๙๔^{๗๐} แทน

^{๖๔} มาตรา ๗๓ ผู้ใดกระทำความผิดต้องระวางโทษตามพระราชบัญญัตินี้ เมื่อพ้นโทษแล้วยังไม่ครบกำหนดห้าปี กระทำความผิดต่อพระราชบัญญัตินี้ อีก ต้องระวางโทษเป็นสองเท่าของโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น

^{๗๐} มาตรา ๙๒ ผู้ใดต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษจำคุก ถ้าและได้กระทำความผิดใด ๆ อีกในระหว่างที่ยังจะต้องรับโทษอยู่ก็ดี ภายในเวลาห้าปีนับแต่วันพ้นโทษก็ดี หากศาลจะพิพากษาลงโทษครั้งหลังถึงจำคุก ก็ให้เพิ่มโทษที่จะลงแก่ผู้นั้นหนึ่งในสามของโทษที่ศาลกำหนดสำหรับความผิดครั้งหลัง

มาตรา ๙๓ ผู้ใดต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษจำคุก ถ้าและได้กระทำความผิดอย่างหนึ่งอย่างใดที่จำแนกไว้ในอนุมาตราต่อไปนี้ซ้ำในอนุมาตราเดียวกันอีกในระหว่างที่ยังจะต้องรับโทษอยู่ก็ดี ภายในเวลาสามปีนับแต่วันพ้นโทษก็ดี ถ้าความผิดครั้งแรกเป็นความผิดซึ่งศาลพิพากษาลงโทษจำคุกไม่น้อยกว่าหกเดือน หากศาลจะพิพากษาลงโทษครั้งหลังถึงจำคุก ก็ให้เพิ่มโทษที่จะลงแก่ผู้นั้นกึ่งหนึ่งของโทษที่ศาลกำหนดสำหรับความผิดครั้งหลัง

(๑) ความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งราชอาณาจักร ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๐๗ ถึงมาตรา ๑๓๔

(๒) ความผิดต่อเจ้าพนักงาน ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๓๖ ถึงมาตรา ๑๕๖

(๓) ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๔๗ ถึงมาตรา ๑๖๖

(๔) ความผิดต่อเจ้าพนักงานในการยุติธรรม ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๖๗ ถึงมาตรา ๑๙๒

และมาตรา ๑๙๔

(๕) ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๐๐ ถึงมาตรา ๒๐๔

(๖) ความผิดเกี่ยวกับความสงบสุขของประชาชน ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๐๙ ถึงมาตรา ๒๑๖

(๗) ความผิดเกี่ยวกับการก่อให้เกิดภัยอันตรายต่อประชาชน ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๑๗ ถึงมาตรา ๒๒๔ มาตรา ๒๒๖ ถึงมาตรา ๒๓๔ และมาตรา ๒๓๖ ถึงมาตรา ๒๓๘

(๘) ความผิดเกี่ยวกับเงินตรา ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๔๐ ถึงมาตรา ๒๔๙ ความผิดเกี่ยวกับดวงตราสดมภ์และตัว ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๕๐ ถึงมาตรา ๒๖๑ และความผิดเกี่ยวกับเอกสาร ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๖๔ ถึงมาตรา ๒๖๕

(๙) ความผิดเกี่ยวกับการค้า ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๗๐ ถึงมาตรา ๒๗๕

(๑๐) ความผิดเกี่ยวกับเพศ ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๗๖ ถึงมาตรา ๒๘๕

(๑๑) ความผิดต่อชีวิต ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๘๘ ถึงมาตรา ๒๙๐ และมาตรา ๒๙๔ ความผิดต่อร่างกาย ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๙๕ ถึงมาตรา ๒๙๙ ความผิดฐานทำให้แท้งลูก ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๓๐๑ ถึงมาตรา ๓๐๓ และความผิดฐานทอดทิ้งเด็ก คนป่วยเจ็บหรือคนชรา ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๓๐๖ ถึงมาตรา ๓๐๘

(๑๒) ความผิดต่อเสรีภาพ ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๓๐๙ มาตรา ๓๑๐ และมาตรา ๓๑๒ ถึงมาตรา ๓๒๐

(๑๓) ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๓๓๔ ถึงมาตรา ๓๖๕

ดังนั้น ฝ่ายเลขานุการ ฯ จึงมีความเห็นดังนี้

๑) การที่มาตรา ๗๓ ใช้คำว่า “ผู้ใดกระทำความผิดต้องระวางโทษตามพระราชบัญญัตินี้” แทนที่จะใช้คำว่า “ผู้ใดต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษจำคุก” ดังเช่นในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๗๒ ถึงมาตรา ๗๔ เพื่อเปิดช่องให้มีการเพิ่มโทษเมื่อกระทำความผิดซ้ำอีกได้ ไม่ว่าจะศาลจะพิพากษาครั้งแรกหรือครั้งหลังให้จำคุก ปรับ หรือรอกการลงโทษ รอกการกำหนดโทษ หรือให้กักขังแทนการจำคุก ฯลฯ น่าจะเหมาะสมดีแล้ว

๒) อย่างไรก็ตามก็ตี สมควรแก้ไขมาตรา ๗๓ เสียใหม่ โดยใช้ถ้อยคำที่มึนัยเช่นเดียวกันกับในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๗๒ ถึงมาตรา ๗๔ กล่าวคือ ยกเลิกความเดิมที่ว่า “..... เมื่อพ้นโทษแล้วยังไม่ครบกำหนดห้าปี กระทำความผิดต่อพระราชบัญญัตินี้ อีก” แล้วใช้ความใหม่เป็น “..... เมื่อในระหว่างที่ยังจะต้องรับโทษอยู่ หรือเมื่อพ้นโทษแล้วยังไม่ครบกำหนดห้าปี กระทำความผิดต่อพระราชบัญญัตินี้ อีก” เพื่อให้ผู้ที่กระทำการละเมิดลิขสิทธิ์ซ้ำอีก ไม่ว่าจะระหว่างรับโทษจากการละเมิดลิขสิทธิ์ครั้งก่อนอยู่ หรือพ้นโทษมาแล้วไม่เกินห้าปี ต้องถูกเพิ่มโทษอย่างเสมอภาคกัน

๒.๕.๗ มาตรา ๗๔

มาตรา ๗๔^{๗๑} เป็นเรื่องความรับผิดทางอาญาของผู้แทนนิติบุคคลที่อาจต้องรับผิดร่วมกับนิติบุคคลนั้นด้วย

จากที่ได้วิเคราะห์ไปแล้วในหัวข้อที่ ๒.๖ ว่า มาตรา ๗๔ นี้ เพิ่งแก้ไขเพิ่มเติมใหม่ในเดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๖๐ เพื่อไม่ให้ขัดแย้งกับหลักเรื่องภาระการพิสูจน์ในคดีอาญา ซึ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยได้รับรองไว้

ดังนั้น ฝ่ายเลขานุการ ฯ จึงมีความเห็นว่า ไม่มีความจำเป็นต้องแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๗๔ อีก

มาตรา ๗๔ ความผิดอันได้กระทำโดยประมาท ความผิดลหุโทษ และความผิดซึ่งผู้กระทำได้กระทำในขณะที่มียอายุต่ำกว่าสิบแปดปีนั้น ไม่ว่าจะได้กระทำในครั้งก่อนหรือครั้งหลัง ไม่ถือว่าเป็นความผิดเพื่อการเพิ่มโทษตามความในหมวดนี้

^{๗๑}มาตรา ๗๔ ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดเป็นนิติบุคคล ถ้าการกระทำความผิดของนิติบุคคลนั้นเกิดจากการสั่งการหรือการกระทำของกรรมการ หรือผู้จัดการ หรือบุคคลใดซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของนิติบุคคลนั้น หรือในกรณีที่บุคคลดังกล่าวมีหน้าที่ต้องสั่งการหรือกระทำและละเว้นไม่สั่งการหรือไม่กระทำการจนเป็นเหตุให้นิติบุคคลนั้นกระทำความผิด ผู้นั้นต้องรับโทษตามที่บัญญัติไว้สำหรับความผิดนั้น ๆ ด้วย

๒.๕.๘ มาตรา ๗๕^{๗๖}

(๑) กรณีมาตรา ๗๕ ตอนต้น

มาตรา ๗๕ ตอนต้น เป็นเรื่องการริบผลงานที่เกิดจากการละเมิดลิขสิทธิ์ และสิ่งของต่าง ๆ ที่ได้ใช้ในการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์นี้

จากที่ได้วิเคราะห์ไปแล้วในหัวข้อที่ ๒.๗.๑ ว่า การริบผลงานอันเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ จะเป็นการลดแรงจูงใจที่จะกระทำการละเมิดลิขสิทธิ์ อีกทั้งการริบผลงานอันเกิดจากการละเมิดลิขสิทธิ์นั้น มิได้กระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของผู้กระทำความผิดดั่งเช่นการจำคุก นอกจากนี้ การริบทรัพย์สินนั้นยังเป็นการป้องกันไม่ให้นำทรัพย์สินนั้นมาใช้กระทำความผิดต่อ และยังคงคล้องกับหลักการที่ว่าทรัพย์สินใดที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดย่อมมีผลหินมาตั้งแต่ต้นและต้องริบเสียทั้งสิ้น

ดังนั้น ฝ่ายเลขานุการ ฯ จึงมีความเห็นว่า มาตรา ๗๕ ตอนต้นนี้ มีความเหมาะสมแล้ว ไม่มีความจำเป็นต้องแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๗๕ ตอนต้นนี้อีก

(๒) กรณีมาตรา ๗๕ ตอนท้าย

มาตรา ๗๕ ตอนท้าย เป็นเรื่องการทำลายสิ่งของอันละเมิดลิขสิทธิ์ที่ริบมาได้นั้นเสียโดยให้ผู้ละเมิดลิขสิทธิ์เสียค่าใช้จ่ายในการทำลายนั้น

จากที่ได้วิเคราะห์ไปแล้วในหัวข้อที่ ๒.๗.๒ ว่า สิ่งของอันละเมิดลิขสิทธิ์เหล่านี้ หากริบมาแล้วไม่ทำลาย ก็อาจจะสิ้นเปลืองเนื้อที่ สิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บ และเนื่องจากบุคคลผู้เป็นต้นเหตุทำให้เกิดสิ่งของต่าง ๆ เหล่านี้ก็คือผู้ละเมิดลิขสิทธิ์ จึงสมควรให้ผู้ละเมิดลิขสิทธิ์นั่นเองเป็นผู้ออกค่าใช้จ่ายในการทำลายสิ่งของต่าง ๆ เหล่านี้

ดังนั้น ฝ่ายเลขานุการ ฯ จึงมีความเห็นว่า มาตรา ๗๕ ตอนท้ายนี้ มีความเหมาะสมแล้ว ไม่มีความจำเป็นต้องแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๗๕ ตอนท้ายนี้อีก

๒.๕.๙ มาตรา ๗๖

มาตรา ๗๖^{๗๗} เป็นเรื่องการนำค่าปรับที่ผู้ละเมิดลิขสิทธิ์ชำระไปแบ่งให้แก่เจ้าของลิขสิทธิ์ครั้งหนึ่ง

จากที่ได้วิเคราะห์ไปแล้วในหัวข้อที่ ๒.๘ ว่า การที่เจ้าของลิขสิทธิ์ได้รับเงินค่าปรับไปครั้งหนึ่งนั้น จะเป็นการสร้างแรงจูงใจให้เจ้าของลิขสิทธิ์พิทักษ์สิทธิของตน นอกจากนี้ ยังทำให้เจ้าของลิขสิทธิ์ได้รับการเยียวยาในเบื้องต้น โดยที่ไม่ต้องฟ้องร้องดำเนินคดีในทางแพ่งด้วยตนเอง แต่เจ้าของลิขสิทธิ์ก็ยังทรงสิทธิที่จะฟ้องร้องทางแพ่งเพื่อเรียกค่าเสียหายส่วนที่ยังขาดอยู่ได้ตามมาตรา ๗๖ ตอนท้าย

^{๗๖} มาตรา ๗๕ บรรดาสิ่งที่ได้ทำขึ้นหรือนำเข้ามาในราชอาณาจักรอันเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ หรือสิทธิของนักแสดง และสิ่งที่ได้ใช้ในการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ ให้ริบเสียทั้งสิ้น หรือในกรณีที่ศาลเห็นสมควร ศาลอาจสั่งให้ทำให้นั้นใช้ไม่ได้หรือจะสั่งทำลายสิ่งนั้นก็ได้ โดยให้ผู้กระทำละเมิดเสียค่าใช้จ่ายในการทำนั้น

^{๗๗} มาตรา ๗๖ ค่าปรับที่ได้ชำระตามคำพิพากษา ให้จ่ายแก่เจ้าของลิขสิทธิ์หรือสิทธิของนักแสดงเป็นจำนวนกึ่งหนึ่ง แต่ทั้งนี้ไม่เป็นการกระทบกระเทือนถึงสิทธิของเจ้าของลิขสิทธิ์หรือสิทธิของนักแสดงที่จะฟ้องเรียกค่าเสียหายในทางแพ่งสำหรับส่วนที่เกินจำนวนเงินค่าปรับที่เจ้าของลิขสิทธิ์หรือสิทธิของนักแสดงได้รับแล้วนั้น

ดังนั้น ฝ่ายเลขานุการจึงมีความเห็นว่า มาตรา ๗๖ มีความเหมาะสมดีแล้ว
ไม่มีความจำเป็นต้องแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๗๖ อีก

๒.๕.๑๐ มาตรา ๗๗

มาตรา ๗๗^{๗๔} กำหนดให้ความผิดตามมาตรา ๖๙ วรรคหนึ่ง มาตรา ๗๐
วรรคหนึ่ง และมาตรา ๗๐/๑ วรรคหนึ่ง ให้อธิบดีกรมทรัพย์สินทางปัญญาหรือผู้ซึ่งอธิบดีกรมทรัพย์สิน
ทางปัญญามอบหมาย มีอำนาจเปรียบเทียบปรับได้

จากที่ได้วิเคราะห์ไปแล้วในหัวข้อที่ ๒.๙ ว่า ความผิดต่าง ๆ ที่มาตรา ๗๗
ให้เปรียบเทียบปรับได้นั้นล้วนแต่เป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ที่ไม่เป็นการกระทำเพื่อการค้า ซึ่งการกระทำ
ความผิดแต่ละครั้งเป็นการกระทำที่ไม่ร้ายแรง สร้างความเสียหายไม่มาก อาจจะไม่ใช่เรื่องใหญ่
ถึงขนาดที่จะต้องดำเนินการไปถึงชั้นศาล และการที่ให้ความผิดเหล่านี้สามารถเปรียบเทียบปรับได้นั้นจะ
ทำให้เกิดความสะดวกรวดเร็วขึ้นแก่ทุกฝ่าย แต่การที่ให้อธิบดีกรมทรัพย์สินทางปัญญา หรือผู้ซึ่งอธิบดี
กรมทรัพย์สินทางปัญญามอบหมายเท่านั้นที่มีอำนาจเปรียบเทียบปรับได้ อาจจะไม่สะดวกอยู่บ้าง

ดังนั้น ฝ่ายเลขานุการ ฯ จึงมีความเห็นว่า สมควรแก้ไขมาตรา ๗๗
เป็นให้พนักงานสอบสวน (ซึ่งก็คือตำรวจ) มีอำนาจเปรียบเทียบปรับได้ด้วย นอกเหนือไปจาก
อธิบดีกรมทรัพย์สินทางปัญญา หรือผู้ซึ่งอธิบดีกรมทรัพย์สินทางปัญญามอบหมาย

๒.๕.๑๑ มาตรา ๖๖

มาตรา ๖๖^{๗๕} เป็นมาตราที่กำหนดให้ความผิดทุกฐานความผิด
ตามพระราชบัญญัตินี้เป็นความผิดอันยอมความได้

จากที่ได้วิเคราะห์ไปแล้วในหัวข้อที่ ๒.๑๐ ว่า การที่การละเมิด
ลิขสิทธิ์เป็นความผิดอันยอมความได้นั้น อาจก่อให้เกิดการข่มขู่ผู้ละเมิดลิขสิทธิ์ให้นำเงิน (ซึ่งปกติจะเป็น
เงินจำนวนมาก) มาจ่ายเพื่อเป็นค่ายอมความ หากไม่จ่ายจะถูกดำเนินคดีอาญา นอกจากนั้น ยังอาจ
ก่อให้เกิดกระบวนการซื้อขายใบมอบอำนาจเพื่อรีดไถเอา “ค่าคุ้มครอง” จากผู้ละเมิดลิขสิทธิ์ เป็นการ
ใช้ทรัพยากรของกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ซึ่งเป็นทรัพยากรของรัฐ เพื่อตอบสนองความต้องการ
ส่วนตัวในทางทรัพย์สินเท่านั้น นอกจากนั้น การสอบสวนของพนักงานสอบสวนก็ต้องยุติลง ทำให้สาวไป
ไม่ถึงตัวการใหญ่ของขบวนการละเมิดลิขสิทธิ์ เพราะผู้รับจ้างขายสินค้าละเมิดลิขสิทธิ์ ซึ่งเป็นเพียง
“ปลาชิวปลาสร้อย” ได้ยอมจ่ายค่ายอมความไปก่อนแล้ว

^{๗๔} มาตรา ๗๗ ความผิดตามมาตรา ๖๙ วรรคหนึ่ง มาตรา ๗๐ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๗๐/๑
วรรคหนึ่ง ให้อธิบดีมีอำนาจเปรียบเทียบได้

^{๗๕} มาตรา ๖๖ ความผิดตามพระราชบัญญัตินี้เป็นความผิดอันยอมความได้

ดังนั้น ฝ่ายเลขานุการ ฯ จึงมีความเห็นดังนี้^{๗๖}

๑) ควรกำหนดให้ความผิดฐานละเมิดลิขสิทธิ์ ถือว่ารัฐเป็นผู้เสียหายร่วม กล่าวคือ เมื่อมีการดำเนินคดีอาญาโดยใช้เจ้าพนักงานของรัฐ จะยอมความได้ก็ต่อเมื่อเจ้าพนักงานของรัฐผู้ดำเนินการในชั้นนั้น ๆ ยินยอมด้วย เพราะถือว่าการร้องทุกข์กล่าวโทษเพื่อให้เจ้าหน้าที่ของรัฐดำเนินคดีนั้นถือว่าประสงคิให้รัฐเป็นผู้เสียหายร่วมในการดำเนินคดี แต่หากเจ้าของลิขสิทธิ์ประสงค์จะให้ดำเนินคดีแพ่งต่างหากสามารถทำได้

๒) กำหนดเงื่อนไขในการยอมความในคดีอาญาโดยพิจารณาจากความเสียหายที่เกิดขึ้น โดยเอาทุนทรัพย์เป็นตัวกำหนดเงื่อนไข เช่น จะยอมความได้เมื่อความเสียหายที่เกิดขึ้นคำนวณเป็นราคาสินค้าได้ไม่เกิน ๒,๐๐๐,๐๐๐ บาท โดยถือว่าเป็นความผิดเล็กน้อย

๒.๕.๑๒ การให้ความผิดเกี่ยวกับลิขสิทธิ์เป็นความผิดมูลฐานตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

จากที่ได้อธิบายหลักการเรื่องการให้ความผิดเกี่ยวกับลิขสิทธิ์เป็นความผิดมูลฐานตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินไปแล้วในหัวข้อที่ ๔.๒ ว่าจะช่วยตัดวงจรไม่ให้ผู้กระทำความผิดนำเงินไปใช้ก่ออาชญากรรมอื่น ๆ ทำให้นำจะช่วยลดปัญหาการละเมิดลิขสิทธิ์ที่มีลักษณะเป็นเครือข่ายขนาดใหญ่ นั้น ฝ่ายเลขานุการ ฯ จึงมีความเห็นว่า^{๗๗} ควรเพิ่มความต่อไปนี้เป็นอนุมาตราใหม่ของมาตรา ๓ บทนิยามคำว่า “ความผิดมูลฐาน” ในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. ๒๕๔๒

“(.....) ความผิดเกี่ยวกับการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา ตามกฎหมายว่าด้วยลิขสิทธิ์ กฎหมายว่าด้วยเครื่องหมายการค้า และกฎหมายว่าด้วยสิทธิบัตร ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง”

นอกจากนี้ สมควรให้ออกกฎกระทรวงตามความในอนุมาตราใหม่ดังกล่าว เพื่อกำหนดกรอบความหมายของความผิดเหล่านี้ให้หมายถึงเฉพาะความผิดที่กระทำโดยผู้ผลิตซึ่งเป็นกรณีที่ร้ายแรงแต่ไม่รวมความผิดที่กระทำโดยผู้ค้าส่ง ผู้ค้าปลีก หรือผู้กระทำความผิดรายย่อย

^{๗๖} สรุปรจาก กอบชัย ชูโต, อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ ๔๕, น. ๔๓.

^{๗๗} สรุปรจาก ธีระพล โชติพันธ์, อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ ๓๘, น. ๑๔๕.

ตัวอย่างกฎหมายที่อาจมีบทกำหนดโทษทางอาญาที่ไม่จำเป็น

๑. พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค พ.ศ. ๒๕๓๔

ลำดับที่	บทบัญญัติที่กำหนดความผิดอาญา	ความเห็นฝ่ายเลขานุการฯ
๑.	<p>มาตรา ๔ ผู้ใดออกเช็คเพื่อชำระหนี้ที่มีอยู่จริงและบังคับได้ตามกฎหมายโดยมีลักษณะหรือมีการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังต่อไปนี้</p> <p>(๑) เจตนาที่จะไม่ให้มีการใช้เงินตามเช็คนั้น</p> <p>(๒) ในขณะที่ออกเช็คนั้นไม่มีเงินอยู่ในบัญชีอันจะพึงให้ใช้เงินได้</p> <p>(๓) ให้ใช้เงินมีจำนวนสูงกว่าจำนวนเงินที่มีอยู่ในบัญชีอันจะพึงให้ใช้เงินได้ในขณะที่ออกเช็คนั้น</p> <p>(๔) ถอนเงินทั้งหมดหรือแต่บางส่วนออกจากบัญชีอันจะพึงให้ใช้เงินตามเช็คจนจำนวนเงินเหลือไม่เพียงพอที่จะใช้เงินตามเช็คนั้นได้</p> <p>(๕) ห้ามธนาคารมิให้ใช้เงินตามเช็คนั้นโดยเจตนาทุจริต</p> <p>เมื่อได้มีการยื่นเช็คเพื่อให้ใช้เงินโดยชอบด้วยกฎหมาย ถ้าธนาคารปฏิเสธไม่ใช้เงินตามเช็คนั้น ผู้ออกเช็คมีความผิดต้องระวางโทษปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือทั้งปรับทั้งจำ</p>	<p>ฝ่ายเลขานุการฯ เห็นว่าสามารถพิจารณาโดยแบ่งความผิดได้เป็น ๒ กลุ่ม ดังนี้</p> <p>กลุ่ม ๑ ความผิดตาม (๑) และ (๕) เห็นว่าเป็นการกระทำโดยมีเจตนาทุจริตเป็นเจตนาพิเศษที่จะก่อให้เกิดผลดังที่กฎหมายกำหนดเอาไว้ มิใช่เป็นกรณีที่เป็นการลงโทษจำคุกเพียงเพราะเหตุผลว่าไม่อาจปฏิบัติตามชำระหนี้ตามสัญญาได้แต่เป็นการลงโทษเนื่องจากความไม่สุจริตของผู้ออกเช็ค จึงเห็นควรคงการกำหนดโทษทางอาญาไว้</p> <p>กลุ่ม ๒ ความผิดตาม (๒) (๓) และ (๔) เห็นว่าเป็นการกระทำที่ยังไม่สามารถลงชี้เจตนาทุจริตได้อย่างชัดเจน เพราะบางครั้งผู้ออกเช็คอาจมิได้มีเจตนาทุจริตที่จะไม่ใช้เงินตามเช็ค แต่อาจเกิดจากอุบัติเหตุทางการเงินที่อยู่เหนือการควบคุม ทำให้ผู้ออกเช็คต้องรับโทษทางอาญาจากการผิดนัดชำระหนี้ซึ่งควรเป็นความรับผิดชอบทางแพ่ง จึงเห็นว่ากรณีอนุมาตราดังกล่าวไม่ควรกำหนดให้เป็นความผิดอาญา โดยอาจนำมาตราอื่นมาใช้บังคับแทน เช่น มาตรการทางธนาคาร มาตรการการใช้ข้อมูลเครดิต มาตรการห้ามทำธุรกรรมทางธนาคาร ระยะเวลาหนึ่ง</p>

๒.	<p><u>มาตรา ๕</u> ความผิดตามมาตรา ๔ เป็นความผิด อันยอมความได้</p>	<p>เห็นควรให้คงไว้ตามเดิม เนื่องจากเป็น ความผิดอันเกิดจากการทำธุรกรรมทางแพ่ง ระหว่างบุคคลและมีใช้การกระทำที่เป็น ความผิดร้ายแรงเมื่อเทียบกับความผิด อาญากรณีอื่นๆ จึงเห็นควรที่จะกำหนดไว้ เป็นความผิดส่วนตัวหรือความผิด อันยอมความได้ เพื่อให้ผู้ออกเช็คและ ผู้ทรงเช็คหรือผู้รับเช็คตกลงกันได้จนกว่า คดีถึงที่สุด</p>
----	---	---

๒. พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๓๗

ลำดับที่	บทบัญญัติที่กำหนดความผิดอาญา	ความเห็นฝ่ายเลขานุการฯ
๑.	<p>มาตรา ๒๙ ผู้ใดกระทำการละเมิดลิขสิทธิ์หรือสิทธิของนักแสดงตามมาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ มาตรา ๒๙ มาตรา ๓๐ หรือมาตรา ๕๒ ต้องระวางโทษปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท</p> <p>ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่งเป็นการกระทำเพื่อการค้า ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หกเดือนถึงสี่ปีหรือปรับตั้งแต่หนึ่งแสนบาทถึงแปดแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ</p> <p>หมายเหตุ</p> <p>มาตรา ๑๕ ภายใต้บังคับมาตรา ๙ มาตรา ๑๐ และมาตรา ๑๔ เจ้าของลิขสิทธิ์ย่อมมีสิทธิแต่ผู้เดียวดังต่อไปนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> (๑) ทำซ้ำหรือดัดแปลง (๒) เผยแพร่ต่อสาธารณชน (๓) ให้เช่าต้นฉบับหรือสำเนางานโปรแกรมคอมพิวเตอร์ สดทัศน์วีสดู ภาพยนตร์ และสิ่งบันทึกเสียง (๔) ให้ประโยชน์อันเกิดจากลิขสิทธิ์แก่ผู้อื่น (๕) อนุญาตให้ผู้อื่นใช้สิทธิตาม (๑) (๒) หรือ (๓) <p>โดยจะกำหนดเงื่อนไขอย่างใดหรือไม่ก็ได้ แต่เงื่อนไขดังกล่าวจะกำหนดในลักษณะที่เป็นการจำกัดการแข่งขันโดยไม่เป็นธรรมไม่ได้</p> <p>การพิจารณาว่าเงื่อนไขตามวรรคหนึ่ง (๕) จะเป็นการจำกัดการแข่งขันโดยไม่เป็นธรรมหรือไม่ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง</p> <p>มาตรา ๒๗ การกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งแก่งานอันมีลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัตินี้ โดยไม่ได้รับอนุญาตตามมาตรา ๑๕ (๕) ให้ถือว่าเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ถ้าได้กระทำความผิดต่อไปนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> (๑) ทำซ้ำหรือดัดแปลง (๒) เผยแพร่ต่อสาธารณชน 	<p>ฝ่ายเลขานุการฯ เห็นว่า</p> <p>(๑) ในวรรคหนึ่ง เป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ที่ไม่เป็นการกระทำเพื่อการค้า ไม่ควรกำหนดโทษไว้ถึงขั้นจำคุก ควรกำหนดไว้ให้มีแต่โทษปรับเพียงอย่างเดียว โดยโทษปรับดังกล่าวนี้ ให้ใช้เป็นระบบโทษปรับตามรายได้ (day fines) (อธิบายไว้แล้วในหัวข้อที่ ๕.๑)</p> <p>(๒) ในวรรคสอง เป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ที่เป็นการกระทำเพื่อการค้า สมควรกำหนดให้เป็นความผิดทางอาญาต่อไป โดยกำหนดให้มีโทษจำคุก หรือปรับ หรือทั้งจำทั้งปรับ</p> <p>โทษปรับนั้น ให้ใช้เป็นระบบโทษปรับตามรายได้ (day fines)</p> <p>ส่วนโทษจำคุกนั้น สมควรกำหนดระยะเวลาให้เหมาะสม โดยอาจเทียบเคียงกับกฎหมายฉบับอื่น ๆ ที่มีลักษณะการกระทำใกล้เคียงกัน หรือความร้ายแรงใกล้เคียงกัน (เช่น อาจเทียบเคียงกับความผิดฐานลักทรัพย์ ทำให้เสียทรัพย์ หรือฉ้อโกงตามประมวลกฎหมายอาญา การละเมิดสิทธิบัตรตามพระราชบัญญัติสิทธิบัตร พ.ศ. ๒๕๒๒ การละเมิดเครื่องหมายการค้าตามพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. ๒๕๓๔)</p> <p>(อธิบายไว้แล้วในหัวข้อที่ ๒.๕.๒)</p>

ลำดับที่	บทบัญญัติที่กำหนดความผิดอาญา	ความเห็นฝ่ายเลขานุการฯ
	<p>มาตรา ๒๘ การกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งแก่ โสตทัศนวัสดุ ภาพยนตร์ หรือสิ่งบันทึกเสียงอันมีลิขสิทธิ์ ตามพระราชบัญญัตินี้โดยไม่ได้รับอนุญาตตามมาตรา ๑๕ (๕) ทั้งนี้ ไม่ว่าในส่วนที่เป็นเสียงและหรือภาพ ให้ถือว่าเป็นการ ละเมิดลิขสิทธิ์ ถ้าได้กระทำได้ดังต่อไปนี้</p> <p>(๑) ทำซ้ำหรือดัดแปลง (๒) เผยแพร่ต่อสาธารณชน (๓) ให้เช่าต้นฉบับหรือสำเนางานดังกล่าว</p> <p>มาตรา ๒๙ การกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งแก่งาน แพร่เสียงแพร่ภาพอันมีลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัตินี้โดยไม่ ได้รับอนุญาตตามมาตรา ๑๕ (๕) ให้ถือว่าเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ ถ้าได้กระทำได้ดังต่อไปนี้</p> <p>(๑) จัดทำโสตทัศนวัสดุ ภาพยนตร์ สิ่งบันทึกเสียง หรืองานแพร่เสียงแพร่ภาพ ทั้งนี้ ไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน (๒) แพร่เสียงแพร่ภาพซ้ำ ทั้งนี้ ไม่ว่าทั้งหมดหรือ บางส่วน (๓) จัดให้ประชาชนฟังและหรือชมงานแพร่เสียง แพร่ภาพ โดยเรียกเก็บเงินหรือผลประโยชน์อย่างอื่นในทาง การค้า</p> <p>มาตรา ๓๐ การกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งแก่โปรแกรม คอมพิวเตอร์อันมีลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัตินี้โดยไม่ได้รับ อนุญาตตามมาตรา ๑๕ (๕) ให้ถือว่าเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ ถ้าได้กระทำได้ดังต่อไปนี้</p> <p>(๑) ทำซ้ำหรือดัดแปลง (๒) เผยแพร่ต่อสาธารณชน (๓) ให้เช่าต้นฉบับหรือสำเนางานดังกล่าว</p> <p>มาตรา ๕๒ ผู้ใดกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งตาม มาตรา ๔๔ โดยไม่ได้รับอนุญาตจากนักแสดงหรือไม่จ่าย ค่าตอบแทนตามมาตรา ๔๕ ให้ถือว่าผู้นั้นละเมิดสิทธิของ นักแสดง</p>	

ลำดับที่	บทบัญญัติที่กำหนดความผิดอาญา	ความเห็นฝ่ายเลขานุการฯ
	<p>มาตรา ๔๔ นักแสดงย่อมมีสิทธิแต่ผู้เดียวในการกระทำอันเกี่ยวกับการแสดงของตน ดังต่อไปนี้</p> <p>(๑) แพร่เสียงแพร่ภาพ หรือเผยแพร่ต่อสาธารณชน ซึ่งการแสดง เว้นแต่จะเป็นการแพร่เสียงแพร่ภาพหรือเผยแพร่ต่อสาธารณชนจากสิ่งบันทึกการแสดงที่มีการบันทึกไว้แล้ว</p> <p>(๒) บันทึกการแสดงที่ยังไม่มีการบันทึกไว้แล้ว</p> <p>(๓) ทำซ้ำซึ่งสิ่งบันทึกการแสดงที่มีผู้บันทึกไว้โดยไม่ได้รับอนุญาตจากนักแสดงหรือสิ่งบันทึกการแสดงที่ได้รับอนุญาตเพื่อวัตถุประสงค์อื่น หรือสิ่งบันทึกการแสดงที่เข้าข่ายยกเว้นการละเมิดสิทธิของนักแสดงตามมาตรา ๕๓</p> <p>มาตรา ๔๕ ผู้ใดนำสิ่งบันทึกเสียงการแสดงซึ่งได้นำออกเผยแพร่เพื่อวัตถุประสงค์ทางการค้าแล้ว หรือนำสำเนาของงานนั้นไปแพร่เสียงหรือเผยแพร่ต่อสาธารณชนโดยตรงให้ผู้อื่นจ่ายค่าตอบแทนที่เป็นธรรมแก่นักแสดง ในกรณีที่ตกลงค่าตอบแทนไม่ได้ ให้อธิบดีเป็นผู้มีคำสั่งกำหนดค่าตอบแทน ทั้งนี้ โดยให้คำนึงถึงอัตราค่าตอบแทนปกติในธุรกิจประเภทนั้น</p> <p>คำสั่งของอธิบดีตามวรรคหนึ่ง คู่กรณีอาจอุทธรณ์ต่อคณะกรรมการได้ภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือแจ้งคำสั่งของอธิบดี คำวินิจฉัยของคณะกรรมการให้เป็นที่สุด</p>	
๒.	<p>มาตรา ๒๘/๑ ผู้ใดกระทำการละเมิดลิขสิทธิ์ตามมาตรา ๒๘/๑ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หกเดือนถึงสี่ปีหรือปรับตั้งแต่หนึ่งแสนบาทถึงแปดแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ</p> <p>หมายเหตุ</p> <p>มาตรา ๒๘/๑ การทำซ้ำโดยการบันทึกเสียงหรือภาพหรือทั้งเสียงและภาพจากภาพยนตร์อันมีลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัตินี้ ในโรงภาพยนตร์ตามกฎหมายว่าด้วยภาพยนตร์และวีดิทัศน์ ไม่ว่าทั้งหมดหรือแต่บางส่วนโดยไม่ได้รับอนุญาตตามมาตรา ๑๕ (๕) ในระหว่างการฉายในโรงภาพยนตร์ ให้ถือว่าเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ และมีให้นำมาตรา ๓๒ วรรคสอง (๒) มาใช้บังคับ</p>	<p>ฝ่ายเลขานุการฯ เห็นว่า</p> <p>(๑) สมควรแยกมาตรา ๒๘/๑ ออกเป็นสองวรรค โดยในวรรคหนึ่งให้ครอบคลุมการละเมิดลิขสิทธิ์ที่ไม่เป็นการกระทำเพื่อการค้า ส่วนในวรรคสองให้เป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ที่เป็นกรกระทำเพื่อการค้า (อธิบายไว้แล้วในหัวข้อที่ ๒.๕.๓)</p> <p>(๒) ในวรรคหนึ่ง (ซึ่งจะเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ที่ไม่เป็นการกระทำเพื่อการค้า) ไม่ควรกำหนดโทษไว้ถึงขั้นจำคุก ควรกำหนดไว้ให้มี</p>

ลำดับที่	บทบัญญัติที่กำหนดความผิดอาญา	ความเห็นฝ่ายเลขานุการฯ
	<p>มาตรา ๑๕ ภายใต้บังคับมาตรา ๙ มาตรา ๑๐ และมาตรา ๑๔ เจ้าของลิขสิทธิ์ย่อมมีสิทธิแต่ผู้เดียวดังต่อไปนี้</p> <p>(๑) ทำซ้ำหรือดัดแปลง</p> <p>(๒) เผยแพร่ต่อสาธารณชน</p> <p>(๓) ให้เช่าต้นฉบับหรือสำเนางานโปรแกรมคอมพิวเตอร์ โสตทัศนวัสดุ ภาพยนตร์ และสิ่งบันทึกเสียง</p> <p>(๔) ให้ประโยชน์อันเกิดจากลิขสิทธิ์แก่ผู้อื่น</p> <p>(๕) อนุญาตให้ผู้อื่นใช้สิทธิตาม (๑) (๒) หรือ (๓) โดยจะกำหนดเงื่อนไขอย่างใดหรือไม่ก็ได้ แต่เงื่อนไขดังกล่าวจะกำหนดในลักษณะที่เป็นการจำกัดการแข่งขันโดยไม่เป็นธรรมไม่ได้</p> <p>การพิจารณาว่าเงื่อนไขตามวรรคหนึ่ง (๕) จะเป็นการจำกัดการแข่งขันโดยไม่เป็นธรรมหรือไม่ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง</p> <p>มาตรา ๓๒ การกระทำแก่งานอันมีลิขสิทธิ์ของบุคคลอื่นตามพระราชบัญญัตินี้ หากไม่ขัดต่อการแสวงหาประโยชน์จากงานอันมีลิขสิทธิ์ตามปกติของเจ้าของลิขสิทธิ์และไม่กระทบกระเทือนถึงสิทธิอันชอบด้วยกฎหมายของเจ้าของลิขสิทธิ์เกินสมควร มิให้ถือว่าเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์</p> <p>ภายใต้บังคับบทบัญญัติในวรรคหนึ่ง การกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งแก่งานอันมีลิขสิทธิ์ตามวรรคหนึ่ง มิให้ถือว่าเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ ถ้าได้กระทำดังต่อไปนี้</p> <p> ฯลฯ ฯลฯ</p> <p>(๒) ใช้เพื่อประโยชน์ของตนเอง หรือเพื่อประโยชน์ของตนเองและบุคคลอื่นในครอบครัวหรือญาติสนิท</p>	<p>แต่โทษปรับเพียงอย่างเดียว โดยโทษปรับดังกล่าวนี้ ให้ใช้เป็นระบบโทษปรับตามรายได้ (day fines) (อธิบายไว้แล้วในหัวข้อที่ ๒.๕.๑)</p> <p>(๓) ในวรรคสอง (ซึ่งจะเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ที่เป็นการกระทำเพื่อการค้า) สมควรกำหนดให้เป็นความผิดทางอาญาต่อไป โดยกำหนดให้มีโทษจำคุก หรือปรับ หรือทั้งจำทั้งปรับ</p> <p>โทษปรับนั้น ให้ใช้เป็นระบบโทษปรับตามรายได้ (day fines)</p> <p>ส่วนโทษจำคุกนั้น สมควรกำหนดระยะเวลาให้เหมาะสม โดยอาจเทียบเคียงกับกฎหมายฉบับอื่น ๆ ที่มีลักษณะการกระทำใกล้เคียงกัน หรือความร้ายแรงใกล้เคียงกัน (เช่น อาจเทียบเคียงกับความผิดฐานลักทรัพย์ ทำให้เสียทรัพย์ หรือฉ้อโกงตามประมวลกฎหมายอาญา การละเมิดสิทธิบัตรตามพระราชบัญญัติสิทธิบัตร พ.ศ. ๒๕๒๒ การละเมิดเครื่องหมายการค้าตามพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. ๒๕๓๔)</p> <p>(อธิบายไว้แล้วในหัวข้อที่ ๒.๕.๒)</p>
๓.	<p>มาตรา ๗๐ ผู้ใดกระทำการละเมิดลิขสิทธิ์ตามมาตรา ๓๑ ต้องระวางโทษปรับตั้งแต่หนึ่งหมื่นบาทถึงหนึ่งแสนบาท</p> <p>ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่งเป็นการกระทำเพื่อการค้า ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สามเดือน</p>	<p>ฝ่ายเลขานุการฯ เห็นว่า</p> <p>๑) ในวรรคหนึ่ง เป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ที่ไม่เป็นการกระทำเพื่อการค้า ไม่ควรกำหนดโทษไว้ถึงขั้นจำคุก ควรกำหนดไว้ให้มีแต่โทษ</p>

ลำดับที่	บทบัญญัติที่กำหนดความผิดอาญา	ความเห็นฝ่ายเลขานุการฯ
	<p>ถึงสองปี หรือปรับตั้งแต่ห้าหมื่นบาทถึงสี่แสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ</p> <p>หมายเหตุ มาตรา ๓๑ ผู้ใดรู้อยู่แล้วหรือมีเหตุอันควรรู้อย่างใด ได้ทำขึ้นโดยละเมิดลิขสิทธิ์ของผู้อื่น กระทำอย่างใดอย่างหนึ่ง แก่งานนั้นเพื่อหากำไร ให้ถือว่าผู้นั้นกระทำการละเมิดลิขสิทธิ์ ถ้าได้กระทำได้ดังต่อไปนี้</p> <p>(๑) ขาย มีไว้เพื่อขาย เสนอขาย ให้เช่า เสนอให้เช่า ให้เช่าซื้อ หรือเสนอให้เช่าซื้อ</p> <p>(๒) เผยแพร่ต่อสาธารณชน</p> <p>(๓) แจกจ่ายในลักษณะที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่เจ้าของลิขสิทธิ์</p> <p>(๔) นำหรือส่งเข้ามาในราชอาณาจักร</p>	<p>ปรับเพียงอย่างเดียว โดยโทษปรับดังกล่าวนี้ ให้ใช้เป็นระบบโทษปรับตามรายได้ (day fines) (อธิบายไว้แล้วในหัวข้อที่ ๕.๑)</p> <p>(๒) ในวรรคสอง เป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ที่เป็นการกระทำการการค้า สมควรกำหนดให้เป็นความผิดทางอาญาต่อไป โดยกำหนดให้มีโทษจำคุก หรือปรับ หรือทั้งจำทั้งปรับ</p> <p>โทษปรับนั้น ให้ใช้เป็นระบบโทษปรับตามรายได้ (day fines)</p> <p>ส่วนโทษจำคุกนั้น สมควรกำหนดระยะเวลาให้เหมาะสม โดยอาจเทียบเคียงกับกฎหมายฉบับอื่น ๆ ที่มีลักษณะการกระทำใกล้เคียงกัน หรือความร้ายแรงใกล้เคียงกัน (เช่น อาจเทียบเคียงกับความผิดฐานลักทรัพย์ ทำให้เสียทรัพย์ หรือฉ้อโกงตามประมวลกฎหมายอาญา การละเมิดสิทธิบัตรตามพระราชบัญญัติสิทธิบัตร พ.ศ. ๒๕๒๒ การละเมิดเครื่องหมายการค้าตามพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. ๒๕๓๔)</p> <p>(อธิบายไว้แล้วในหัวข้อที่ ๒.๕.๒)</p>
๔.	<p>มาตรา ๗๐/๑ ผู้ใดกระทำการละเมิดข้อมูลการบริหารสิทธิตามมาตรา ๕๓/๑ หรือมาตรา ๕๓/๒ หรือละเมิดมาตรการทางเทคโนโลยีตามมาตรา ๕๓/๔ ต้องระวางโทษปรับตั้งแต่หนึ่งหมื่นบาทถึงหนึ่งแสนบาท</p> <p>ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่งเป็นการกระทำ</p>	<p>ฝ่ายเลขานุการฯ เห็นว่า</p> <p>(๑) ในวรรคหนึ่ง เป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ที่ไม่เป็นการกระทำเพื่อการค้า ไม่ควรกำหนดโทษไว้ถึงขั้นจำคุก ควรกำหนดไว้ให้มีแต่โทษ</p>

ลำดับที่	บทบัญญัติที่กำหนดความผิดอาญา	ความเห็นฝ่ายเลขานุการฯ
	<p>เพื่อการค้า ผู้กระทำความผิดระหว่างโทษจำคุกตั้งแต่สามเดือนถึงสองปี หรือปรับตั้งแต่ห้าหมื่นบาทถึงสี่แสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ</p> <p>หมายเหตุ มาตรา ๕๓/๑ การลบหรือเปลี่ยนแปลงข้อมูลการบริหารสิทธิ โดยรู้อยู่แล้วว่าการกระทำนั้นอาจก่อให้เกิดก่อกำเนิด ให้ความสะดวก หรือปกปิดการละเมิดลิขสิทธิ์หรือสิทธิของนักแสดง ให้ถือว่าเป็นการละเมิดข้อมูลการบริหารสิทธิ</p> <p>มาตรา ๕๓/๒ ผู้ใดรู้อยู่แล้วว่างานหรือสำเนางานอันมีลิขสิทธิ์นั้นได้มีการลบหรือเปลี่ยนแปลงข้อมูลการบริหารสิทธิ ให้ถือว่าผู้นั้นกระทำการละเมิดข้อมูลการบริหารสิทธิด้วย ถ้าได้กระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งแก่งานนั้น ดังต่อไปนี้ (๑) นำหรือส่งเข้ามาในราชอาณาจักรเพื่อจำหน่าย (๒) เผยแพร่ต่อสาธารณชน</p> <p>มาตรา ๕๓/๔ การหลบเลี่ยงมาตรการทางเทคโนโลยี หรือการให้บริการเพื่อก่อให้เกิดการหลบเลี่ยงมาตรการทางเทคโนโลยี โดยรู้อยู่แล้วว่าการกระทำนั้นอาจก่อให้เกิดก่อกำเนิดการละเมิดลิขสิทธิ์หรือสิทธิของนักแสดง ให้ถือว่าเป็นการละเมิดมาตรการทางเทคโนโลยี</p>	<p>ปรับเพียงอย่างเดียว โดยโทษปรับดังกล่าวนี้ ให้ใช้เป็นระบบโทษปรับตามรายได้ (day fines) (อธิบายไว้แล้วในหัวข้อที่ ๕.๑)</p> <p>(๒) ในวรรคสอง เป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ที่เป็นกรกระทำเพื่อการค้า สมควรกำหนดให้เป็นความผิดทางอาญาต่อไป โดยกำหนดให้มีโทษจำคุก หรือปรับหรือทั้งจำทั้งปรับ</p> <p>โทษปรับนั้น ให้ใช้เป็นระบบโทษปรับตามรายได้ (day fines)</p> <p>ส่วนโทษจำคุกนั้น สมควรกำหนดระยะเวลาให้เหมาะสม โดยอาจเทียบเคียงกับกฎหมายฉบับอื่น ๆ ที่มีลักษณะการกระทำใกล้เคียงกัน หรือความร้ายแรงใกล้เคียงกัน (เช่น อาจเทียบเคียงกับความผิดฐานลักทรัพย์ ทำให้เสียทรัพย์ หรือฉ้อโกงตามประมวลกฎหมายอาญา การละเมิดสิทธิบัตรตามพระราชบัญญัติสิทธิบัตร พ.ศ. ๒๕๒๒ การละเมิดเครื่องหมายการค้าตามพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. ๒๕๓๔)</p> <p>(อธิบายไว้แล้วในหัวข้อที่ ๕.๒)</p>
๕.	<p>มาตรา ๗๑ ผู้ใดไม่มาให้ถ้อยคำหรือไม่ส่งเอกสารหรือวัตถุใด ๆ ตามที่คณะกรรมการหรือคณะอนุกรรมการสั่งตามมาตรา ๖๐ วรรคสาม ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามเดือน หรือปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ</p> <p>หมายเหตุ มาตรา ๖๐ คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ดังนี้</p>	<p>ฝ่ายเลขานุการฯ เห็นว่าสมควรยกเลิกความผิดฐานฝ่าฝืนคำสั่งของคณะกรรมการที่เรียกให้มาให้ถ้อยคำ เพื่อประกอบการดำเนินงานตามมาตรา ๖๐ (๑) (๓) และ (๔) และสมควรคงไว้แต่ความผิดฐานฝ่าฝืนคำสั่งของ</p>

ลำดับที่	บทบัญญัติที่กำหนดความผิดอาญา	ความเห็นฝ่ายเลขานุการฯ
	<p>(๑) ให้คำแนะนำหรือคำปรึกษาแก่รัฐมนตรีในการออกกฎกระทรวงตามพระราชบัญญัตินี้</p> <p>(๒) วินิจฉัยอุทธรณ์คำสั่งของอธิบดีตามมาตรา ๔๕ และมาตรา ๕๕</p> <p>(๓) ส่งเสริมหรือสนับสนุนสมาคมหรือองค์กรของผู้สร้างสรรค์หรือนักแสดงเกี่ยวกับการดำเนินการเพื่อจัดเก็บค่าตอบแทนจากบุคคลอื่นที่ใช้งานอันมีลิขสิทธิ์หรือสิทธิของนักแสดง และการคุ้มครองหรือปกป้องสิทธิหรือประโยชน์อื่นใดตามพระราชบัญญัตินี้</p> <p>(๔) พิจารณาเรื่องอื่น ๆ ตามที่รัฐมนตรีมอบหมาย ให้คณะกรรมการมีอำนาจแต่งตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อพิจารณาหรือปฏิบัติการอย่างหนึ่งอย่างใดตามที่คณะกรรมการมอบหมายก็ได้ และให้นำมาตรา ๕๙ มาใช้บังคับแก่การประชุมของคณะอนุกรรมการโดยอนุโลม</p> <p>ในการปฏิบัติหน้าที่ ให้คณะกรรมการหรือคณะอนุกรรมการมีอำนาจออกคำสั่งเป็นหนังสือเรียกบุคคลใดมาให้ถ้อยคำหรือให้ส่งเอกสารหรือวัตถุใด ๆ มาเพื่อประกอบการพิจารณาได้ตามความจำเป็น</p>	<p>คณะกรรมการที่เรียกให้มาให้ถ้อยคำเพื่อประกอบการดำเนินงานตามมาตรา ๖๐ (๒) เท่านั้น โดยให้ยกเลิกโทษจำคุก และใช้โทษปรับตามรายได้ (day fines) เพียงอย่างเดียวก็น่าจะเพียงพอแล้ว (อธิบายไว้แล้วในหัวข้อที่ ๕.๔)</p>
๖.	<p>มาตรา ๗๒ ผู้ใดขัดขวางหรือไม่อำนวยความสะดวกแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา ๖๗ หรือฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งสั่งตามมาตรา ๖๗ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามเดือน หรือปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ</p> <p>หมายเหตุ มาตรา ๖๗ เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา และให้พนักงานเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจและหน้าที่ ดังต่อไปนี้</p> <p>(๑) เข้าไปในอาคาร สถานที่ทำการ สถานที่ผลิตหรือสถานที่เก็บสินค้าของบุคคลใดในเวลาระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นถึงพระอาทิตย์ตก หรือในเวลาทำการของสถานที่นั้นหรือเข้าไปในยานพาหนะ เพื่อตรวจค้นสินค้า หรือตรวจสอบ</p>	<p>ฝ่ายเลขานุการฯ เห็นว่าสมควรแก้ไขมาตรา ๗๒ โดยตัดความผิดฐานขัดขวางพนักงานเจ้าหน้าที่ออกไป ให้คงไว้แต่ความผิดฐานไม่อำนวยความสะดวก ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่เท่านั้น โดยให้ยกเลิกโทษจำคุก และใช้โทษปรับตามรายได้ (day fines) เพียงอย่างเดียวก็น่าจะเพียงพอแล้ว (อธิบายไว้แล้วในหัวข้อที่ ๒.๕.๕)</p>

ลำดับที่	บทบัญญัติที่กำหนดความผิดอาญา	ความเห็นฝ่ายเลขานุการฯ
	<p>เมื่อมีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้</p> <p>(๒) ยึดหรืออายัดเอกสารหรือสิ่งของที่เกี่ยวข้องกับ การกระทำความผิด เพื่อประโยชน์ในการดำเนินคดีในกรณีมีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้</p> <p>(๓) สั่งให้บุคคลใด ๆ มาให้ถ้อยคำหรือให้ส่งบัญชี เอกสาร หรือหลักฐานอื่นในกรณีมีเหตุอันควรเชื่อว่าถ้อยคำ สมุดบัญชี เอกสาร หรือหลักฐานดังกล่าวมีประโยชน์แก่การ ค้นพบหรือใช้เป็นพยานหลักฐานในการพิสูจน์การกระทำ ความผิดตามพระราชบัญญัตินี้</p> <p>ในการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ ให้ผู้ซึ่ง เกี่ยวข้องอำนวยความสะดวกตามสมควร</p>	
๗.	<p>มาตรา ๗๓ ผู้ใดกระทำความผิดต้องระวางโทษตามพระราชบัญญัตินี้ เมื่อพ้นโทษแล้วยังไม่ครบกำหนดห้าปี กระทำความผิดต่อพระราชบัญญัตินี้ อีก ต้องระวางโทษ เป็นสองเท่าของโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น</p>	<p>ฝ่ายเลขานุการฯ มีความเห็น ดังนี้</p> <p>(๑) การที่มาตรา ๗๓ ใช้คำว่า “ผู้ใดกระทำความผิด ต้องระวางโทษตามพระราชบัญญัตินี้” แทนที่จะใช้คำว่า “ผู้ใดต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษจำคุก” น่าจะเหมาะสมดีแล้ว</p> <p>(๒) อย่างไรก็ตามก็ตี สมควรแก้ไข มาตรา ๗๓ โดยยกเลิกความเดิมที่ว่า “..... เมื่อพ้นโทษแล้วยังไม่ครบกำหนดห้าปี กระทำความผิดต่อพระราชบัญญัตินี้ อีก” แล้วใช้ความใหม่เป็น “..... เมื่อในระหว่างที่ ยังจะต้องรับโทษอยู่ หรือเมื่อพ้นโทษแล้วยังไม่ครบกำหนดห้าปี กระทำ ความผิดต่อพระราชบัญญัตินี้ อีก”</p> <p>(อธิบายไว้แล้วในหัวข้อที่ ๕.๖)</p>

ลำดับที่	บทบัญญัติที่กำหนดความผิดอาญา	ความเห็นฝ่ายเลขานุการฯ
๘.	<p><u>มาตรา ๗๔</u> ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดเป็นนิติบุคคล ถ้าการกระทำความผิดของนิติบุคคลนั้นเกิดจากการสั่งการหรือการกระทำของกรรมการ หรือผู้จัดการ หรือบุคคลใดซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของนิติบุคคลนั้น หรือในกรณีที่บุคคลดังกล่าวมีหน้าที่ต้องสั่งการหรือทำการและละเว้นไม่สั่งการหรือไม่ทำการจนเป็นเหตุให้นิติบุคคลนั้นกระทำความผิด ผู้นั้นต้องรับโทษตามที่บัญญัติไว้สำหรับความผิดนั้น ๆ ด้วย</p>	<p>ฝ่ายเลขานุการฯ เห็นว่า มาตรา ๗๔ มีความเหมาะสมดีอยู่แล้ว ไม่จำเป็นต้องแก้ไขเพิ่มเติมอีก (อธิบายไว้แล้วในหัวข้อที่ ๒.๕.๗)</p>
๙.	<p><u>มาตรา ๗๕</u> บรรดาสิ่งที่ได้ทำขึ้นหรือนำเข้ามาในราชอาณาจักรอันเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์หรือสิทธิของนักแสดง และสิ่งที่ได้ใช้ในการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ ให้ริบเสียทั้งสิ้น หรือในกรณีที่ศาลเห็นสมควร ศาลอาจสั่งให้ทำให้นั้นนั้นใช้ไม่ได้หรือจะสั่งทำลายสิ่งนั้นก็ได้อ โดยให้ผู้กระทำความผิดเสียค่าใช้จ่ายในการนั้น</p>	<p>ฝ่ายเลขานุการฯ เห็นว่า มาตรา ๗๕ มีความเหมาะสมดีอยู่แล้ว ไม่จำเป็นต้องแก้ไขเพิ่มเติมอีก (อธิบายไว้แล้วในหัวข้อที่ ๕.๘)</p>
๑๐.	<p><u>มาตรา ๗๖</u> ค่าปรับที่ได้ชำระตามคำพิพากษา ให้จ่ายแก่เจ้าของลิขสิทธิ์หรือสิทธิของนักแสดงเป็นจำนวนกึ่งหนึ่ง แต่ทั้งนี้ไม่เป็นการกระทบกระเทือนถึงสิทธิของเจ้าของลิขสิทธิ์หรือสิทธิของนักแสดงที่จะฟ้องเรียกค่าเสียหายในทางแพ่งสำหรับส่วนที่เกินจำนวนเงินค่าปรับที่เจ้าของลิขสิทธิ์หรือสิทธิของนักแสดงได้รับแล้วนั้น</p>	<p>ฝ่ายเลขานุการฯ เห็นว่า มาตรา ๗๖ มีความเหมาะสมแล้ว ไม่จำเป็นต้องแก้ไขเพิ่มเติมอีก (อธิบายไว้แล้วในหัวข้อที่ ๒.๕.๙)</p>
๑๑.	<p><u>มาตรา ๗๗</u> ความผิดตามมาตรา ๖๙ วรรคหนึ่ง มาตรา ๗๐ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๗๐/๑ วรรคหนึ่ง ให้อธิบดีมีอำนาจเปรียบเทียบได้</p>	<p>ฝ่ายเลขานุการฯ เห็นว่า สมควรแก้ไขมาตรา ๗๗ เป็นให้พนักงานสอบสวนมีอำนาจเปรียบเทียบปรับได้ด้วย นอกเหนือไปจากอธิบดีกรมทรัพย์สินทางปัญญา หรือผู้ซึ่งอธิบดีกรมทรัพย์สินทางปัญญามอบหมาย (อธิบายไว้แล้วในหัวข้อที่ ๒.๕.๑๐)</p>

ลำดับที่	บทบัญญัติที่กำหนดความผิดอาญา	ความเห็นฝ่ายเลขานุการฯ
๑๒.	<u>มาตรา ๒๒</u> ความผิดตามพระราชบัญญัตินี้เป็นความผิดอันยอมความได้	<p>ฝ่ายเลขานุการฯ มีความเห็นดังนี้</p> <p>(๑) ควรกำหนดให้ความผิดฐานละเมิดลิขสิทธิ์ ถือว่ารัฐเป็นผู้เสียหายร่วม กล่าวคือ เมื่อมีการดำเนินคดีอาญาโดยใช้เจ้าพนักงานของรัฐ จะยอมความได้ก็ต่อเมื่อเจ้าพนักงานของรัฐผู้ดำเนินการในชั้นนั้น ๆ ยินยอมด้วย แต่หากเจ้าของลิขสิทธิ์ประสงค์จะให้ดำเนินคดีแพ่งต่างหากสามารถทำได้</p> <p>(๒) กำหนดเงื่อนไขในการยอมความในคดีอาญาโดยพิจารณาจากความเสียหายที่เกิดขึ้น โดยเอาทุนทรัพย์เป็นตัวกำหนดเงื่อนไข เช่น จะยอมความได้เมื่อความเสียหายที่เกิดขึ้นคำนวณเป็นราคาเงินได้ไม่เกินสองล้านบาท โดยถือว่าเป็นความผิดเล็กน้อย</p> <p>(อธิบายไว้แล้วในหัวข้อที่ ๕.๑๑)</p>

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม (แก้ไขพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. ๒๕๕๒)

ลำดับที่	บทบัญญัติ	ความเห็นฝ่ายเลขานุการฯ
๑.	<p><u>มาตรา ๓</u> ในพระราชบัญญัตินี้</p> <p>“ความผิดมูลฐาน” หมายความว่า</p> <p>(๑) ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดหรือกฎหมายว่าด้วยมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด</p> <p>(๒) ความผิดเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ตามกฎหมายว่าด้วย</p>	<p>ฝ่ายเลขานุการฯ เห็นว่า ควรเพิ่มความต่อไปนี้เป็นอนุมาตราใหม่ ของมาตรา ๓ บทนิยามคำว่า “ความผิดมูลฐาน”</p> <p>“(..) ความผิดเกี่ยวกับการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา</p>

ลำดับที่	บทบัญญัติ	ความเห็นฝ่ายเลขานุการฯ
	<p>การป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์หรือความผิดตามประมวลกฎหมายอาญาในความผิดเกี่ยวกับเพศ เฉพาะที่เกี่ยวกับการเป็นสุระจัดหา ล่อไป พาไป หรือรับไว้เพื่อการอนาจารซึ่งชายหรือหญิง เพื่อสนองความใคร่ของผู้อื่นหรือความผิดฐานพรากเด็กและผู้เยาว์ เฉพาะที่เกี่ยวกับการกระทำเพื่อหากำไรหรือเพื่ออนาจาร หรือโดยทุจริต ชื่อจำหน่าย หรือรับตัวเด็กหรือผู้เยาว์ซึ่งถูกพรากนั้น หรือความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี เฉพาะที่เกี่ยวกับการเป็นสุระจัดหา ล่อไป หรือชักพาไปเพื่อให้บุคคลนั้นกระทำการค้าประเวณี หรือที่เกี่ยวกับการเป็นเจ้าของกิจการการค้าประเวณี ผู้ดูแลหรือผู้จัดการกิจการการค้าประเวณี หรือสถานการค้าประเวณี หรือเป็นผู้ควบคุมผู้กระทำการค้าประเวณีในสถานการค้าประเวณี</p> <p>(๓) ความผิดเกี่ยวกับการฉ้อโกงประชาชนตามประมวลกฎหมายอาญาหรือความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน</p> <p>(๔) ความผิดเกี่ยวกับการยักยอกหรือฉ้อโกงหรือประทุษร้ายต่อทรัพย์สินหรือกระทำโดยทุจริตตามกฎหมายว่าด้วยธุรกิจสถาบันการเงิน หรือกฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ซึ่งกระทำโดยกรรมการ หรือผู้จัดการ หรือบุคคลใดซึ่งรับผิดชอบหรือมีประโยชน์เกี่ยวข้องในการดำเนินงานของสถาบันการเงินนั้น</p> <p>(๕) ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรมตามประมวลกฎหมายอาญา ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยความผิดของพนักงานในองค์การหรือหน่วยงานของรัฐ หรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่หรือทุจริตต่อหน้าที่ตามกฎหมายอื่น</p> <p>(๖) ความผิดเกี่ยวกับการกรรโชก หรือริดเอาทรัพย์สินที่กระทำโดยอ้างอำนาจอัยย์หรือช่องโหว่ ตามประมวลกฎหมายอาญา</p> <p>(๗) ความผิดเกี่ยวกับการลักลอบหนีศุลกากรตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร</p> <p>(๘) ความผิดเกี่ยวกับการก่อการร้ายตามประมวลกฎหมายอาญา</p>	<p>ตามกฎหมายว่าด้วยสิทธิสิทธิ กฎหมายว่าด้วยเครื่องหมายการค้า และกฎหมายว่าด้วยสิทธิบัตร ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง”</p> <p>และให้ออกกฎกระทรวงตามความในอนุมาตราใหม่ดังกล่าว เพื่อกำหนดกรอบความหมายของความผิดเหล่านี้ให้หมายถึงเฉพาะความผิดที่กระทำโดยผู้ผลิตซึ่งเป็นกรณีที่ร้ายแรง แต่ไม่รวมความผิดที่กระทำโดยผู้ค้าส่ง ผู้ค้าปลีก หรือผู้กระทำละเมิดรายย่อย</p>

ลำดับที่	บทบัญญัติ	ความเห็นฝ่ายเลขานุการ
	<p>(๙) ความผิดเกี่ยวกับการพนันตามกฎหมายว่าด้วยการพนัน เฉพาะความผิดเกี่ยวกับการเป็นผู้จัดให้มีการเล่นการพนันโดยไม่ได้รับอนุญาตโดยมีวงเงินในการกระทำความผิดรวมกันมีมูลค่าตั้งแต่ห้าล้านบาทขึ้นไป หรือเป็นการจัดให้มีการเล่นการพนันทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์</p> <p>(๑๐) ความผิดเกี่ยวกับการเป็นสมาชิกอั้งยี่ตามประมวลกฎหมายอาญา หรือการมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมที่มีกฎหมายกำหนดเป็นความผิด</p> <p>(๑๑) ความผิดเกี่ยวกับการรับของโจรตามประมวลกฎหมายอาญา เฉพาะที่เกี่ยวกับการช่วยจำหน่าย ซ้อ รับจำหน่าย หรือรับไว้ด้วยประการใดซึ่งทรัพย์สินที่ได้มาโดยการกระทำความผิดอันมีลักษณะเป็นการค้า</p> <p>(๑๒) ความผิดเกี่ยวกับการปลอมหรือการแปลงเงินตรา ดวงตรา แสตมป์ และตั๋วตามประมวลกฎหมายอาญอันมีลักษณะเป็นการค้า</p> <p>(๑๓) ความผิดเกี่ยวกับการค้าตามประมวลกฎหมายอาญาเฉพาะที่เกี่ยวกับการปลอม หรือการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาของสินค้า หรือความผิดตามกฎหมายที่เกี่ยวกับการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาอันมีลักษณะเป็นการค้า</p> <p>(๑๔) ความผิดเกี่ยวกับการปลอมเอกสารสิทธิ บัตรอิเล็กทรอนิกส์ หรือหนังสือเดินทางตามประมวลกฎหมายอาญอันมีลักษณะเป็นปกติธุระหรือเพื่อการค้า</p> <p>(๑๕) ความผิดเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติหรือสิ่งแวดล้อม โดยการไ้ ยึดถือ หรือครอบครอง ทรัพยากรธรรมชาติหรือกระบวนการแสวงหาประโยชน์จาก ทรัพยากรธรรมชาติโดยมิชอบด้วยกฎหมายอันมีลักษณะเป็นการค้า</p> <p>(๑๖) ความผิดเกี่ยวกับการประทุษร้ายต่อชีวิตหรือร่างกายจนเป็นเหตุให้เกิดอันตรายสาหัสตามประมวลกฎหมายอาญา เพื่อให้ได้ประโยชน์ซึ่งทรัพย์สิน</p> <p>(๑๗) ความผิดเกี่ยวกับการหน่วงเหนี่ยวหรือกักขังผู้อื่นตามประมวลกฎหมายอาญาเฉพาะกรณีเพื่อเรียกหรือรับผลประโยชน์หรือเพื่อต่อรองให้ได้รับผลประโยชน์อย่างใดอย่างหนึ่ง</p>	

ลำดับที่	บทบัญญัติ	ความเห็นฝ่ายเลขานุการ
	<p>(๑๘) ความผิดเกี่ยวกับการลักทรัพย์ กระชอก รีดเอาทรัพย์ ชิงทรัพย์ ปล้นทรัพย์ ฉ้อโกง หรือยักยอก ตามประมวลกฎหมายอาญาอันมีลักษณะเป็นปกติธุระ</p> <p>(๑๙) ความผิดเกี่ยวกับการกระทำอันเป็นโจรสลัดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการกระทำอันเป็นโจรสลัด</p> <p>(๒๐) ความผิดเกี่ยวกับการกระทำอันไม่เป็นธรรมเกี่ยวกับการซื้อขายหลักทรัพย์ตามกฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ หรือความผิดเกี่ยวกับการกระทำอันไม่เป็นธรรมเกี่ยวกับสัญญาซื้อขายล่วงหน้าตามกฎหมายว่าด้วยสัญญาซื้อขายล่วงหน้า หรือความผิดเกี่ยวกับการกระทำอันไม่เป็นธรรมที่มีผลกระทบต่อราคาการซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้าหรือเกี่ยวกับการใช้ข้อมูลภายในตามกฎหมายว่าด้วยการซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้า</p> <p>(๒๑) ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน เฉพาะที่เป็นการค้าอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน และวัตถุระเบิด และความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมยุทธภัณฑ์เฉพาะที่เป็นการค้ายุทธภัณฑ์เพื่อนำไปใช้ในการก่อการร้าย การรบ หรือการสงคราม</p> <p>ความผิดมูลฐานตามวรรคหนึ่ง ให้หมายความรวมถึงการกระทำความผิดอาญานอกราชอาณาจักร ซึ่งหากการกระทำความผิดนั้นได้กระทำลงในราชอาณาจักรจะเป็นความผิดมูลฐานด้วย</p>	

เอกสารหมายเลข ๑๒

บทสรุปการสัมมนาโดยรวม
เรื่อง “หลักเกณฑ์การกำหนดโทษอาญาในการตรากฎหมาย”
วันพุธ ที่ ๑๓ กันยายน ๒๕๖๐ ณ โรงแรม เดอะ เบอร์เคลีย์ ประตูน้ำ

๑. ความเห็นของวิทยากร

๑.๑ ความเห็นเกี่ยวกับเกณฑ์การกำหนดโทษอาญาในการตรากฎหมาย

วิทยากรเห็นด้วยกับหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการดำเนินการศึกษาและปรับปรุงกฎหมายเพื่อป้องกันมิให้มีการใช้ประโยชน์จากโทษอาญาตามกฎหมายที่ไม่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของกฎหมายเสนอ โดยมีข้อสังเกตเพิ่มเติมสรุปได้ ดังต่อไปนี้

(๑) ต้องคำนึงถึงความได้สัดส่วนของการกระทำความผิดกับประเภทของโทษที่จะได้รับ

(๒) การกำหนดโทษทางอาญาต้องเป็นกรณีที่น่าพิศุขต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนและมีผลกระทบต่อสังคม ซึ่งควรมีเกณฑ์พิจารณาที่ชัดเจน

(๓) ต้องคำนึงว่ามีมาตรการอื่นที่จะนำมาใช้แทนโทษอาญาได้หรือไม่ เช่น การใช้โทษปรับทางปกครอง หรือมาตรการปรับเชิงลงโทษ (Punitive Damage) หรืออาจไม่จำเป็นต้องอยู่ในบริบทของกฎหมาย เช่น การลงโทษโดยสังคม

(๔) เกณฑ์การกำหนดโทษอาญาจะได้ผลและมีประสิทธิภาพจะต้องมีการปรับปรุงกระบวนการบังคับใช้กฎหมายให้เกิดผลอย่างจริงจัง

๑.๒ ความเห็นในประเด็นอื่นเพิ่มเติม

(๑) ปัญหาเรื่องโทษทางอาญาของประเทศไทยในปัจจุบันไม่ได้เกิดจากบทบัญญัติของกฎหมายที่ไม่สมบูรณ์แต่เพียงอย่างเดียว แต่เกิดจากการบังคับใช้กฎหมายของหน่วยงานที่บังคับใช้กฎหมายยังไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ และยังขาดการศึกษาเรื่องการบังคับโทษอย่างเป็นระบบ

(๒) การแก้ไขปัญหาเรื่องโทษอาญาให้มีประสิทธิภาพ นอกจากมีการแก้ไขบทบัญญัติของกฎหมายที่เกี่ยวข้องในเรื่องโทษให้มีความสอดคล้องกันแล้ว จำเป็นต้องมีการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมควบคู่กันไปด้วย

๒. ความเห็นของผู้เข้าร่วมการสัมมนา

ความเห็นของผู้เข้าร่วมการสัมมนา ๒ หน่วยงาน ได้แก่ ผู้แทนจากคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ และสำนักงานคณะกรรมการปฏิรูปกฎหมาย ซึ่งได้เสนอความเห็นเกี่ยวกับข้อพิจารณาในการกำหนดโทษอาญาและการใช้บังคับกฎหมาย ดังต่อไปนี้

๒.๑ ความหมายของคำว่า “การกระทำที่มีผลกระทบต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนอย่างร้ายแรง” มีความหมายแคบเกินไป เพราะการใช้ถ้อยคำดังกล่าวอาจทำให้เกิดปัญหาการตีความกฎหมาย

๒.๒ การบังคับใช้กฎหมายอย่างไม่มีประสิทธิภาพเป็นสาเหตุสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อกระบวนการยุติธรรมอย่างมาก

๒.๓ ควรยกเลิกโทษจำคุกขั้นต่ำ เพื่อให้ศาลสามารถใช้ดุลพินิจในการกำหนดโทษได้อย่างเหมาะสมแก่พฤติการณ์แห่งคดี

๒.๔ ควรใช้มาตรการอื่นแทนการลงโทษทางอาญา เช่น มาตรการทางสังคม

สรุปสาระสำคัญ

ของการนำเสนอที่มา สภาพปัญหา และข้อเสนอเบื้องต้นของคณะอนุกรรมการฯ รวมทั้งประเด็นวิพากษ์ข้อเสนอของคณะอนุกรรมการฯ และผู้เข้าร่วมการสัมมนา ในโครงการสัมมนา เรื่อง หลักเกณฑ์การกำหนดโทษอาญาในการตรากฎหมาย วันพุธ ที่ ๑๓ กันยายน ๒๕๖๐ เวลา ๘.๐๐-๑๔.๓๐ นาฬิกา ณ โรงแรม เดอะ เบอร์เคลีย์ ประตูน้ำ

ส่วนที่ ๑ การนำเสนอสภาพปัญหาและที่มาของปัญหา และข้อเสนอเบื้องต้นของคณะอนุกรรมการฯ โดยนางสาวนริศรา แดงไผ่ และ รศ. ดร. ปกป้อง ศรีสนิท

๑. สภาพปัญหาและที่มาของปัญหา

โดยที่มาตรา ๗๗ วรรคสาม ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้รัฐพึงกำหนดโทษอาญาเฉพาะความผิดร้ายแรง คณะกรรมการพัฒนากฎหมาย จึงมีคำสั่งที่ ๒/๒๕๕๙ แต่งตั้งคณะอนุกรรมการดำเนินการศึกษาและปรับปรุงกฎหมายเพื่อป้องกันมิให้มีการใช้ประโยชน์จากโทษอาญาตามกฎหมายที่ไม่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของกฎหมาย เพื่อนำเสนอผลการพิจารณาต่อคณะกรรมการพัฒนากฎหมาย และเสนอต่อคณะรัฐมนตรีต่อไปตามลำดับ โดยการศึกษาในเบื้องต้น พบว่า มีกฎหมายจำนวนมากที่กำหนดโทษทางอาญา และบุคคลทั่วไปมักจะใช้มาตรการในทางอาญาเป็นเครื่องมือในการระงับข้อพิพาท เนื่องจากเสียค่าใช้จ่ายน้อยกว่าการฟ้องร้องในคดีแพ่ง ประกอบกับมาตรการทางอาญาสามารถบังคับหรือยับยั้งมิให้เกิดการฝ่าฝืนกฎหมายที่ชัดเจนมากกว่ามาตรการอื่น ๆ แต่เมื่อมองในมุมของรัฐจากการศึกษาวิจัยพบว่า การดำเนินการเกี่ยวกับบังคับโทษอาญาโดยภาครัฐนั้นมีต้นทุนในการดำเนินการที่สูงมาก โดยเฉลี่ยแล้วประมาณหนึ่งแสนบาทต่อคดี นอกจากนี้ การใช้โทษทางอาญาที่ไม่เหมาะสมยังทำให้เกิดปัญหาอื่น ๆ ตามมา เช่น นักโทษล้นเรือนจำ ส่งผลให้การฟื้นฟูพฤติกรรมของนักโทษไม่สามารถดำเนินการได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ หรือมีผลทำให้บุคคลที่ถูกลงโทษมีประวัติอาชญากรติดตัวโดยไม่จำเป็น

๒. ข้อเสนอเบื้องต้นของคณะอนุกรรมการฯ

คณะอนุกรรมการฯ ได้ดำเนินการศึกษาจากเอกสารวิชาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง แล้วนำผลการศึกษาในเบื้องต้นมากำหนดเป็นหลักเกณฑ์ในการกำหนดโทษอาญาในการตรากฎหมายที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ดังต่อไปนี้

(๑) เป็นการกระทำที่กระทบต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนอย่างร้ายแรงและมีผลกระทบต่อส่วนรวม

(๒) เป็นกรณีที่ไม่สามารถใช้มาตรการอื่นใดเพื่อบังคับใช้กฎหมายอย่างได้ผล หรือมีประสิทธิภาพเพียงพอที่จะทำให้ประชาชนปฏิบัติตามกฎหมายได้

(๓) ความผิดอาญาที่มีโทษปรับสถานเดียวหรือมีโทษจำคุกและเปรียบเทียบ ทำให้คดีอาญาระงับได้ โดยสภาพแล้วไม่ใช่ความผิดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนอย่างร้ายแรง สมควรใช้โทษปรับทางปกครองแทน

อนึ่ง ในส่วนกฎหมายที่ไม่มีมีการบังคับใช้จริงหรือความผิดอาญาในความผิดต่อประโยชน์ทางเศรษฐกิจของเอกชนโดยแท้ที่ไม่กระทบต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน

และไม่มีผลกระทบต่อส่วนรวม อาจยกเลิกโทษอาญาและนำแนวคิดเรื่อง Punitive Damage หรือโทษทางปกครองมาใช้แทน

ส่วนที่ ๒ สรุปผลการวิพากษ์ของผู้ทรงคุณวุฒิฯ

๑. ความเห็นของศาสตราจารย์พิเศษ ดร. คณิต ญ นคร

เห็นด้วยกับหลักเกณฑ์การกำหนดโทษอาญาในการตรากฎหมายของคณะอนุกรรมการฯ และใคร่ขอเสนอความเห็นเพิ่มเติมว่า ปัญหาเกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมายที่มีโทษทางอาญาของประเทศไทย ในปัจจุบันที่ยังไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ นั้น เพราะการศึกษากฎหมายอาญาในประเทศไทยเรายังมีการศึกษากันไม่ครบวงจร กล่าวคือ เราศึกษากันแต่กฎหมายอาญาและกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเท่านั้น แต่เรายังไม่มีการศึกษากฎหมายว่าด้วยการบังคับโทษหรือกฎหมายราชทัณฑ์

ในปัจจุบันกฎหมายอาญาของเรามีมาตรการบังคับ ๒ ประการ คือ โทษ และวิธีการเพื่อความปลอดภัย แต่เรายังไม่ได้นำวิธีการเพื่อความปลอดภัยมาใช้กันอย่างจริงจัง และอีกประการหนึ่งในการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายอาญาสารบัญญัติของเรามีแต่การแก้ไขเป็นการเพิ่มโทษเท่านั้น แทบจะไม่มีมติใหม่ในการแก้ไขเพิ่มเติมเลย และการแก้ไขเพิ่มเติมบางครั้งก็ขาดหลักเกณฑ์ เช่น การแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยการก่อการร้าย เป็นต้น

๒. ความเห็นของรองศาสตราจารย์ ดร. ประธาน วัฒนวานิชย์

เห็นด้วยกับหลักเกณฑ์การกำหนดโทษอาญาในการตรากฎหมายของคณะอนุกรรมการฯ โดยเสนอความเห็นเพิ่มเติม ดังต่อไปนี้

(๑) ตามหลักสากลการบัญญัติกฎหมายที่มีโทษทางอาญา มีข้อควรคำนึง เช่น ต้องเป็นความผิดที่มีผลกระทบต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนและเป็นความผิดที่เป็นอันตรายต่อสังคมหรือเป็นความผิดที่สังคมติเตียน เป็นต้น

(๒) การเพิ่มอัตราโทษให้หนักขึ้นเพียงอย่างเดียว ไม่สามารถห้ามมิให้ประชาชนละเมิดกฎหมายได้ แต่การมีกฎหมายที่ชัดเจนจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการบังคับใช้กฎหมายได้เป็นอย่างดี

(๓) มีข้อควรคำนึงในการกำหนดโทษทางอาญา เช่น ไม่ควรใช้การกำหนดโทษทางอาญาเพื่อเป็นเครื่องมือในการแก้แค้น ไม่ควรกำหนดโทษทางอาญา หากผลร้ายที่เกิดจากการลงโทษมีมากกว่าการกระทำความผิด ไม่ควรกำหนดโทษทางอาญาแก่การกระทำที่ประชาชนไม่เห็นด้วยหรือฝ่าฝืนต่อความรู้สึกของประชาชน ไม่ควรกำหนดโทษทางอาญาในความผิดที่ใช้บังคับไม่ได้หรือสามารถใช้มาตรการอย่างอื่นแทนการลงโทษทางอาญาได้ เป็นต้น

(๔) ผู้ร่างกฎหมายไม่ควรขยายขอบเขตของบทนิยามคำว่า “การกระทำที่ไร้ศีลธรรมหรือการกระทำที่ก่อให้เกิดความเสียหาย” ให้มีความหมายกว้างเกินไป เนื่องจากอาจจะทำให้เกิดปัญหาในการตีความกฎหมาย

(๕) การกำหนดโทษต้องคำนึงถึงหลักนิติธรรมและความสอดคล้องกับหลักกฎหมายสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ

(๖) การนำโทษทางปกครองมาใช้แทนโทษทางอาญา จำเป็นต้องมีหลักเกณฑ์ที่ใช้ในการแยกความผิดของโทษทางปกครองและโทษทางอาญาออกจากกันให้ชัดเจน และการกำหนดโทษทางอาญาควรจำกัดเฉพาะกรณีที่น่าเป็นอภัยยิ่งเท่านั้น

๓. ความเห็นของอาจารย์สมชาย จุลนิดี

เห็นด้วยกับหลักเกณฑ์การกำหนดโทษอาญาในการตรากฎหมายของคณะอนุกรรมการฯ โดยเสนอความเห็นเพิ่มเติมว่า ปัญหาที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับการกำหนดโทษทางอาญาของประเทศไทย ไม่ได้เกิดจากบทบัญญัติของกฎหมายที่ไม่สมบูรณ์แต่เพียงอย่างเดียว แต่เกิดจากการบังคับใช้กฎหมายที่ไม่สอดคล้องกับความร้ายแรงของการกระทำความผิด กล่าวคือ ถึงแม้ว่าจะมีบทบัญญัติของกฎหมายกำหนดอัตราโทษไว้อย่างสูงแล้วก็ตาม แต่หากการบังคับใช้กฎหมายของหน่วยงานหรือเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบไม่มีประสิทธิภาพ ก็อาจส่งผลกระทบต่อความเชื่อมั่นที่ประชาชนมีต่อกฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบันได้ จึงมีข้อเสนอ ดังต่อไปนี้

- (๑) การใช้บังคับกฎหมายของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องบังคับใช้อย่างมีประสิทธิภาพ
- (๒) การนำมาตราการอื่นมาใช้แทนโทษอาญา เช่น การใช้มาตรการทางปกครอง ต้องกำหนดหลักเกณฑ์การแบ่งแยกประเภทความผิดที่จะเป็นโทษทางอาญาหรือโทษทางปกครองให้ชัดเจน
- (๓) ความผิดที่มีโทษทางอาญาบางประเภทที่กำหนดไว้ตามกฎหมายเฉพาะ อาจมีความซ้ำซ้อนกับความผิดที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายอาญา จึงจำเป็นต้องพิจารณาทบทวนถึงความจำเป็นและความซ้ำซ้อนของการกำหนดโทษอาญาในความผิดฐานนั้น ๆ ด้วย
- (๔) ในปัจจุบัน ศาลไทยได้มีการจัดทำคู่มือผู้พิพากษาเกี่ยวกับแนวทางการลงโทษในความผิดบางประเภท (Sentencing Guideline) เรียกว่า "ยี่ตอก" ซึ่งมีสาระสำคัญเป็นการกำหนดว่า คดีความผิดฐานใด จะลงโทษจำคุกกี่ปี ปรับกี่บาท จะรอกการลงโทษหรือไม่ เพื่อป้องกันมิให้ผู้พิพากษาทั้งหลาย ลงโทษจำเลยในอัตราโทษที่แตกต่างกัน สำหรับความผิดที่มีลักษณะเดียวกัน อย่างไรก็ตาม หากผู้พิพากษาผู้ตัดสินคดีเห็นควรที่จะลงโทษอาญาในอัตราโทษที่แตกต่างไปจากที่กำหนดไว้ ก็สามารถให้ดุลยพินิจได้ตามความจำเป็นของแต่ละคดี โดยต้องมีการปรึกษาหารือกับหัวหน้าศาลหรือหัวหน้าคณะ ซึ่งคู่มือดังกล่าวของศาลนั้น ถือเป็นแบบอย่างของความพยายามที่จะกำหนดอัตราโทษให้สอดคล้องกัน

๔. ความเห็นของศาสตราจารย์สุรศักดิ์ ลิขสิทธิ์วัฒนกุล

เห็นด้วยกับหลักเกณฑ์การกำหนดโทษอาญาในการตรากฎหมายของคณะอนุกรรมการฯ โดยเสนอความเห็นเพิ่มเติมว่า เกณฑ์การกำหนดโทษทางอาญาที่ใช้ตามหลักสากลอยู่ภายใต้หลักการ ดังนี้

- (๑) หลักความเสมอภาค กล่าวคือ การบังคับใช้โทษทางอาญาจะต้องไม่ก่อให้เกิดความเหลื่อมล้ำในการบังคับใช้กฎหมาย
- (๒) ต้องคำนึงว่ามีมาตรการอย่างอื่นที่จะนำมาใช้บังคับแทนโทษทางอาญาหรือไม่
- (๓) ควรกำหนดโทษทางอาญา เฉพาะการกระทำที่เป็นผลเสียหรือมีผลกระทบต่อสาธารณะอย่างร้ายแรงหรือกรณีที่เป็นความจำเป็นอย่างยี่งเท่านั้น
- (๔) การกำหนดโทษอาญาต้องพิจารณาถึงสภาพบังคับของกฎหมายด้วย กล่าวคือ หากการฝ่าฝืนกฎหมายทำให้เกิดผลร้ายต่อสังคม จึงจำเป็นต้องกำหนดโทษอาญาเพื่อให้ผู้กระทำความผิดเข็ดหลาบไม่กระทำการนั้นอีกต่อไป
- (๕) ระวังโทษอาญาที่กำหนดต้องได้สัดส่วนกับการกระทำความผิด
- (๖) ในการทบทวนกฎหมายตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกาทบทวนความเหมาะสมของกฎหมาย พ.ศ. ๒๕๕๘ นั้น ควรมีการกำหนดให้ทบทวนความผิดอาญาบางอย่างว่า มีความจำเป็นที่จะต้องกำหนดโทษอาญาสำหรับความผิดนั้น ๆ หรือไม่ หรือควรยกเลิกโทษอาญาสำหรับ

ความผิดในบางประเภท เช่น ความผิดฐานหมิ่นประมาทหรือความผิดหลุโทษ ควรได้รับการทบทวนว่า การกำหนดโทษจำคุกสำหรับความผิดดังกล่าวมีความเหมาะสมหรือไม่ เพียงใด

๕. ความเห็นของ ดร. ศุภกิจ แยมประชา

เห็นด้วยกับหลักเกณฑ์การกำหนดโทษอาญาในการตรากฎหมายทั้งสามข้อ ของคณะอนุกรรมการฯ ดังต่อไปนี้

(๑) หลักเกณฑ์ข้อหนึ่ง การพิจารณาความร้ายแรงของความผิดนอกเหนือจากหลักการทางวิชาการแล้ว ยังต้องคำนึงถึงสำนึกทางศีลธรรมของสมาชิกในสังคมในช่วงเวลานั้นๆ ประกอบด้วย เพราะประสิทธิภาพในการบังคับใช้กฎหมายอาญาขึ้นอยู่กับความสอดคล้องของกฎหมายนั้นๆ กับสำนึกในทางศีลธรรมของบุคคลในสังคม ซึ่งมีความเป็นพลวัตเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา

(๒) หลักเกณฑ์ข้อสอง เป็นหลักเกณฑ์สำคัญที่สุดที่ต้องพิจารณาว่านอกจากการใช้มาตรการทางอาญาแล้ว ยังมีมาตรการทางเลือกอื่นในการควบคุมกำกับพฤติกรรมนั้นๆ ที่ไม่ต้องอาศัยกฎหมายหรือใช้มาตรการทางกฎหมายอื่นนอกจากกฎหมายอาญาได้หรือไม่ โดยเสนอความเห็นเพิ่มเติมว่า มาตรการที่จะทำให้บทบัญญัติของมาตรา ๗๗ วรรคสาม ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บรรลุผล สำเร็จนั้น จำเป็นต้องมีการศึกษาวิจัยโดยรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลเชิงประจักษ์ มีการเปรียบเทียบ ข้อมูลที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรม เพื่อทราบความคิดเห็นเกี่ยวกับความร้ายแรงของการกระทำนั้นๆ ของบุคคลในสังคม ความมีอยู่ ตลอดจนประสิทธิภาพและประสิทธิผลของมาตรการทางเลือกอื่นๆ ที่อาจนำมาใช้ควบคุม กำกับพฤติกรรมนั้นๆ ได้ ตลอดจนผลกระทบของการออกกฎหมายต่อสังคม การใช้ดุลพินิจของเจ้าหน้าที่ และการใช้ทรัพยากรในกระบวนการยุติธรรม แล้วนำผลลัพธ์ที่ได้มาวิเคราะห์เพื่อตัดสินใจกำหนดให้ การกระทำใดเป็นความผิดอาญาได้อย่างไม่มีปัญหาด้านประสิทธิภาพในการบังคับใช้กฎหมาย

(๓) หลักเกณฑ์ข้อสาม ควรนำไปใช้กับการออกกฎหมายใหม่เท่านั้น ส่วนการทบทวนกฎหมายที่ใช้บังคับอยู่แล้วในปัจจุบัน ควรอาศัยหลักเกณฑ์ข้อหนึ่งและข้อสองเป็นหลักในการพิจารณา

๖. ความเห็นของรองเลขาธิการฯ (นายวรรณชัย ฯ)

ปัญหากฎหมายอาญาเพื่อ (Overcriminalization) เป็นปัญหาที่มีอยู่ทั้งในประเทศ และต่างประเทศ โดยในวงการกฎหมายระหว่างประเทศยังไม่สามารถกำหนดหลักเกณฑ์ที่ชัดเจนแน่นอน เพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้ ทำได้เพียงการออกหลักเกณฑ์ในรูปแบบของหนังสือเวียนเพื่อวางแนวทางปฏิบัติ เท่านั้น การที่ประเทศไทยได้นำเรื่องนี้มากำหนดไว้ในมาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย จึงเป็นการดำเนินการที่สอดคล้องกับหลักการสากล แต่การจะกำหนดหลักเกณฑ์การกำหนดโทษอาญา ในการตรากฎหมายให้มีประสิทธิภาพนั้น จำเป็นต้องศึกษาข้อมูลทางวิชาการที่เกี่ยวข้องโดยละเอียดเพื่อให้ ได้มาซึ่งแนวคิดในการกำหนดหลักเกณฑ์การกำหนดโทษอาญาในการตรากฎหมายที่ครบถ้วนและสมบูรณ์

สำหรับหลักเกณฑ์ที่ใช้ในการพิจารณาว่าโทษอาญาประเภทใดจะถือเป็นโทษอาญา ร้ายแรงนั้น จากการศึกษากฎหมายต่างประเทศที่เกี่ยวข้องพบว่า บางประเทศได้นำลักษณะการกระทำ ความผิดมาใช้เป็นดัชนีชี้วัดความร้ายแรง เพื่อนำคะแนนที่ได้มาประเมินและวิเคราะห์ โดยแบ่งลักษณะ การกระทำความผิดอาญาออกเป็น ๓ ระดับ ได้แก่

(๑) การกระทำที่มีค่าคะแนนระดับสูง ได้แก่ การกระทำที่มีผลกระทบต่อสิทธิเสรีภาพ ของบุคคลอย่างร้ายแรง ซึ่งจะมีการให้ค่าน้ำหนัก ๓ คะแนน

(๒) การกระทำที่มีค่าระดับรองลงมา ได้แก่ การกระทำที่มีผลกระทบต่อสิทธิเสรีภาพของบุคคลระดับกลาง ซึ่งจะมีการให้ค่าน้ำหนัก ๒ คะแนน

(๓) การกระทำที่มีลักษณะเป็นการละเมิดกฎระเบียบที่รัฐกำหนด แต่ไม่มีผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ซึ่งจะมีการให้ค่าน้ำหนัก ๑ คะแนน

การใช้เกณฑ์ตามคะแนนที่ได้จากการชี้วัดดังกล่าวมีข้อดี คือ มีความชัดเจนและแน่นอน แต่มีข้อด้อย คือ การกำหนดหลักเกณฑ์เช่นนี้ได้มีการคำนึงถึงความรู้สึกของประชาชนและสภาพสังคมมากนัก

นอกจากนี้ มีข้อสังเกตเพิ่มเติมว่า การกำหนดโทษอาญานั้น มีความสำคัญและเป็นสิ่งสำคัญที่ผู้อยู่ในกระบวนการร่างกฎหมายควรคำนึงถึงเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากการกำหนดโทษทางอาญามีผลกระทบต่อประชาชนโดยตรง

๗. ความคิดเห็นจากผู้เข้าร่วมการสัมมนา

๗.๑ ความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมการสัมมนาจากคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ จังหวัดสงขลา ให้ความเห็นและข้อสังเกต ดังต่อไปนี้

(๑) การบังคับใช้กฎหมายอย่างไม่มีประสิทธิภาพ เป็นสาเหตุสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อกระบวนการยุติธรรมอย่างมาก

(๒) ความหมายของคำว่า “การกระทำที่มีผลกระทบต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนอย่างร้ายแรง” นั้น มีความหมายแคบเกินไป และเห็นว่าหากใช้ถ้อยคำดังกล่าวอาจทำให้เกิดปัญหาการตีความกฎหมายได้

- (๓) การนำหลักเกณฑ์การกำหนดโทษอาญาในการตรากฎหมายตามที่คณะอนุกรรมการฯ เสนอ จะสามารถใช้บังคับให้เกิดผลในทางปฏิบัติและมีประสิทธิภาพหรือไม่

(๔) ปัจจุบันมีความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีการสื่อสารเป็นอย่างมาก การใช้มาตรการทางอาญาลงโทษผู้กระทำความผิดอาจจะไม่มีประสิทธิภาพในการห้ามมิให้บุคคลละเมิดกฎหมายได้ดีเท่ากับการใช้มาตรการลงโทษทางสังคมอื่น

๗.๒ ความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมการสัมมนาจากสำนักงานคณะกรรมการปฏิรูปกฎหมาย ให้ความเห็น ดังต่อไปนี้

(๑) การกำหนดโทษอาญาต้องเป็นมาตรการที่มีผลเป็นการปรับปรุงพฤติกรรมของผู้กระทำความผิดมิให้กระทำความผิดซ้ำอีก

(๒) การกำหนดโทษอาญาต้องเป็นมาตรการในการคืนความยุติธรรมให้แก่ผู้เสียหายได้อย่างเหมาะสม

(๓) ควรยกเลิกโทษจำคุกขั้นต่ำ เพื่อให้ศาลใช้ดุลพินิจในการกำหนดโทษได้อย่างเหมาะสมแก่พฤติการณ์แห่งคดี

(๔) การกำหนดโทษปรับ ต้องคำนึงถึงความสอดคล้องระหว่างอัตราโทษกับรายได้ของผู้กระทำความผิดด้วย

(๕) มีข้อเสนอเกี่ยวกับการจัดทำประมวลกฎหมายลักษณะบังคับโทษ เพื่อให้โทษอาญามีอัตราโทษที่เหมาะสมและมีความสอดคล้องกัน